DESCOPERIREA DE SINE

roman

EDITURA FACLA

MIRCEA ŞERBANESCU

DESCOPERIREA DE SIN

ECoperta : ERVIN MISKOVITS

MIRCEA ŞERBĂNESCU

DESCOPERIREA DE SINE

EDITURA FACLA-1976

r o m a n 1

Se întîmplă ca o grindină să izbucnească neașteptat, să se repeadă din senin cu bicele ei neîndurătoare peste o zi însorită, s-o zdrențuie cu sălbăticie și cu o repeziciune amețitoare, năprasnică... Pentru ca, abia pe urmă să se petreacă dezmeticirea — „Asta ce-a fost ?" Smulgîndu-se acestei impresii, Titiana Toader se gîndea la ziua lungă și liniștită, poate nu cu prea mult soare, dar cu destul ca să nu-i fie frig și umed și în care să creadă că se simte bine, în tihnita bibliotecă a institutului științific. Nimic nu prevestea vreo schimbare, nici chiar convorbirea prin telefon cu Barbu, ea ascultîndu-l cu ceea ce se putea numi condescendența ¿întotdeauna în fața argumentelor lui; munca îi era de așa natură, nu avea încotro, ce putea face altceva, trebuia să se deplaseze în interesul serviciului și așa mai departe. Îl urmărea calmă, mai degrabă preocupată să-i dea în grijă cum să se îmbrace și cum să mănînce, neîncercată de nici un fel de bănuială, poate doar atinsă vag de pîlpîirea unor presimțiri obscure, de dincolo de linia orizontului ei interior. Dar de cîte ori nu le avusese și mai înainte fără să se întîmple ceva ! ?

Așadar, îl asculta pe Barbu suficient de relaxată și, cînd auzi ușa, nu făcu altceva decît mica mișcare de a-și îndrepta trupul. Îl recunoscu pe cel ce voia să intre și să se retragă în același timp, observînd-o la telefon ; era un „obișnuit al casei" dacă se poate spune așa, și nu dori ca el să plece. Inginerul Octavian Honae se afla pe punctul de a ieși și ea se alarmă, să nu plece, să rămînă, îl invita fără glas, dar cu mult zel, înzecind puterea de expresie a feței, amplificînd invitația rostită cu ochii și cu brațul întins — să ia loc ; și numai o clipă să aibă răbdare, căci va încheia numaidecît și îi va sta la dispoziție.

În prezența noului sosit continuă să înșire mecanic — și puțin cam jenată — recomandările către soțul ei : să aibă grijă cum se îmbracă, ce va mînca, pe cînd Honae încă nu se așezase, neconvins dacă să rămînă sau să se retragă.

— Ia loc, îl pofti atunci, urmînd imediat în telefon : Nu era pentru tine. A venit cineva. Nu e nevoie, rogute ; încă o clipă. Părea că rostise asta pentru Barbu, dar lui Honae i se adresase. Pe cînd continuă : Și unde te duci ? Cînd te întorci ? Aha, cu mașina. Bine, înțeleg. Da, da, te ascult. Dar bineînțeles că o faci pentru noi, pentru că altfel nu se poate, sigur că da...

Honae ședea numai pe jumătate de scaun, într-un echilibru fragil și ea simțea cum crește semnalul de alarmă din sine.

— Mi se pare că... îl auzi mormăind, făcînd-o să piardă șirul cuvintelor sosite pe fir, deși sensul lor îi rămînea cunoscut. Honae părea decis să se ridice și să plece.

Și ea tocmai asta nu voia. Ar fi fost ultimul om din institut pe care să dorească să-l supere cumva. După

opinia generală făcea parte din categoria „colţoşi" şi ea îi simţise muşcătura într-o şedinţă de colectiv. Părerea lui era că bibliotecara unui institut ştiinţific trebuie să fie neapărat o persoană cu altă specialitate decît umanistă.

— Am să revin, bombăni Honae mai marcat ca înainte.

Se temu că va pleca de tot.

— încă nu. Te rog. Numai un moment. Termin îndată... Şi atunci cînd te vedem, or să mă întrebe copiii. Bine, bine, nu exagera. Nu e nevoie. Şi vezi, ai grijă cum conduci şi cum parchezi. La revedere. Pa. Pe urmă, aproape fără tranziţie, dintr-aceeaşi răsuflare, către inginer — o mică ceremonie de familie, soţul meu pleacă pe teren. Cu puţină zarvă, nu-i aşa ? E plăcerea lui şi dacă recomandările mele ţi s-au părut naive şi plicticoase, apelez la clemenţa dumitale faţă de femei. Noi, femeile rămînem întotdeauna mame, invariabil mame.

Fără să zîmbească, doar împingîndu-şi neliniştit ochelarii pe nas în sus, inginerul Honae o privea, aşteptîndu-şi rîndul cu aceeaşi nerăbdare prost ascunsă din timpul şedinţelor cînd se înscria la cuvînt. O obliga într-un fel să înceteze cu copilăriile, căci ce putea fi bîiguiala ei cu „noi, femeile'[1] decît o divagaţie fără sens în faţa unui bărbat care ştie întotdeauna ce vrea şi care invariabil năzuieşte să-şi folosească fiecare minut cu maximum de folos.

Ii lăsă, deci, spaţiul necesar să-şi spună păsul.

— Am venit în următoarea chestiune, preciză el cînd avu senzaţia că va putea vorbi fără să fie întrerupt. Nu ştiu dacă ai fost pusă în cunoştinţă de cauză pînă acum, sau dacă aceasta se va întîmpla mai tîrziu, nu pot să-mi dau seama... în sfîrşit, pe scurt, e vorba de transferul meu : am depus o cerere de transfer în mîna tovarăşului director.

— Vrei să pleci de la noi ?

Era stupid ce întreba, dar nu putea fi altfel decît stupidă.

— Da. Am depus cererea chiar azi.

— în mîna tovarăşului director ? întrebă, din nou stupid.

— Exact.

Atunci ce mai voia de la ea ? Situaţia era clară.

— Să pleci din institut ? Dar unde ?

Nu se putea opri din stupiditate.

— în producţie, oriunde, în sfîrşit nu asta contează. Nu formează obiectul vizitei mele. Directorul mi-a promis să-mi rezolve operativ cererea, în consens cu sindicatul şi cu organizaţia de bază. E rezonabil să fie aşa ; cum, însă, doresc ca de la cincisprezece să-mi ocup noul post... am tot interesul să urgentez operaţiunea. Te rog, aşadar, în calitatea pe care o ai, să fii de acord cînd vei ti consultată şi nu mă îndoiesc că vei fi de acord şi nu-mi veţi face greutăţi cu plecarea.

Grindina mai bate darabana în geamuri şi în miezul fiinţei ei, şi ea încă nu s-a dezmeticit să se întrebe — „Ce-a fost asta ?" Poate că nu trecuse întreg vîrtejul, mai bîntuia şi mai biciuia biata ei zi de tihnă şi de somnolenţă, numai că — neaşteptat şi surprinzător — scena se repetă în sine, derulîn- du-se în intensităţi diferite care-i aduceau o sfîşiere cu adevărat neîncercată nicicînd. De Honae nu se sinchiseşte prea mult, mai degrabă satisfăcută la vestea plecării lui, dar posibilitatea unei întrevederi neprevăzute cu directorul o pune în stare de alarmă. Ia să văd ? — îşi spune, şi îşi trece înfrigurată palma peste păr. Cum îi stătea, nu era ciufulită ? Dar îmbrăcămintea ? Nu era prea modestă şi depăşită în fusta de tergal şi în mult purtata bluză de relon ? Ochii căutară instinctiv în cuier după poşetă, regretînd-o pe cea nouă, în formă de semilună şi cu cureluşă, care-i oferea posibilitatea unei mişcări cochete cît mai firești cu putinţă ! Rechema vechea ei graţie de fată şi de studentă, deşi ajungea la convingerea că în mod inutil suspina după cureluşa poşetei, pentru că nu avea să stea la masa ei de lucru încinsă ca de drum !

Gîndul — agitat şi incoerent — sări de la ea, la înfăţişarea bibliotecii. Erau toate la locul lor, nimic nu ieşea din simetrie, nu se abătea de la ordine ? Nu pîndea de cine ştie unde vreo neglijenţă neaşteptată ? Ia să văd, ce ar putea afecta sensibilitatea deosebit de receptivă la armonia amănuntelor şi la subtila estetică a obiectelor cotidiene, a cuiva ajuns la un mare grad de rafinament în această direcţie ? Trecu în revistă : cărţile, impecabil rînduite, scaunele, monahale, cu umerii drepţi din jurul mesei de lectură, şi se opri în cele din urmă la pendula care bătea ca o inimă vie în pîcla verzuie, opacă, din colţ. Frumuseţea ei îi lăsa un abia simţit gust amar şi absolut inexplicabil.

Toate erau cum se cuvine, cel puţin aşa socotea ea, ne- fiind sigură în faţa unei excesiv de dezvoltate simţiri a armoniei aşa cum o ştia pe aceea a directorului, astfel că se întoarse din nou la sine, întrebîndu-se cu asprime — ea cum arăta şi ce impresie ar putea produce, presupunînd cş directorul ar intra dintr-o clipă în alta ? Se potriveşte cu decorul, nu era în dezacord cu perfecţiunea înconjurătoare ? Ridi- cîndu-şi palmele şi le lipi mai întîi de obraji. Palmele şi obrajii prezentau acelaşi grad de agitaţie şi ea înaintă pe fiecare linie şi pe fiecare oval, încet şi meticulos, în acelaşi timp cu acea prudenţă de orb veşnic atent, chit că străbate un drum cunoscut. Ia să văd ? — îşi repeta, evaluînd mental pieptănătura, îndoitura gîtului, linia umerilor, gradul de de- colorare al ţiclamenului bluzei şi nu-i fu deajuns numai acest examen critic, voi să meargă mai departe să se convingă şi vizual, astfel că trecu în mica debara a bibliotecii, oprindu-se în faţa oglinzii — banală în sărmana ei tăietură ovală şi ine-

ficientă din cauza petelor de ceaţă care-i ameninţau întreaga suprafaţă.

Se cercetă minuţios, nemulţumită de expresia ochilor şi de trăsăturile feţei, dar limpezindu-se parcă pentru a se putea întreba — „Ce-a fost asta ? Cu ce mă ocup eu ?" Cînd se mai întîmplase să fie ea consultată într-acel mod imaginat de Honae ? Clătina capul şi a negaţie şi a îndoială, dar şi cu sensul pur fizic de a-i găsi o poziţie mai bună şi un unghi — poate mai favorabil — observaţiei imediate. Concluzia i se păru logică — nu era pregătită pentru o întrevedere cu directorul, iar o asemenea posibilitate nici nu era de luat în considerare.

Se rujă cu toate acestea, îşi netezi fusta cu palmele, şi-şi disciplină cu două agrafe pieptănătura, după care îşi reluă locul la masa de lucru. Dar nu are chef să facă nimic, renunţă la efortul de a-şi chinui ochii pe catalogul de cărţi şi pe nişte facturi. Se răstigneşte pe speteaza dreaptă şi înaltă a scaunului arhaic, pomenindu-se contemplînd cu pleoapele pe jumătate lăsate amintirea echilibrului fragil al lui Honae. Se străduise atît de mult să se stăpînească şi să rostească aproape mişcător acel preambul neaşteptat pentru ea — „Am venit în următoarea chestiune..." Şi cum îşi repezea de repetat şi de exasperat ochelarii, numai ca să facă ceva şi în consens cu felul lui de a fi !

Honae îi provocase suferinţă, potrivindu-se aşa de bine cu reputaţia lui de bărbat incomod şi căpăţînos. în şedinţa aceea se aruncase cu o cruzime aproape sălbatică asupra bibliotecii ; bibliotecara -— deşi îl servise întotdeauna conştiincios — ocupa un post care s-ar fi cuvenit altcuiva, cu pregătire de specialitate. Ce să caute acolo un cadru cu pregătire umanistă ? Şi în timp ce rostise sentinţe de acest fel, ceafa i se făcuse aproape violetă. Fusese pînă atunci numai roşie, căci întotdeauna cînd lua cuvîntul în şedinţe roşea de la ceafă pînă la frunte. Era stilul lui de a se ambala şi de a vorbi cu respiraţia dereglată. Scăpat de sub control, repezea cuvintele de parcă le avea gata încărcate cu aer comprimat. Ţîş- neau ca nişte săgeţi otrăvite, lovind mortal. Sub avalanşa lor, se frînsese şi ea. Se apucase să bocească, strîngînd în neştire între genunchi palmele împreunate, comprimate una într-al ta. Dacă vrea să plece, n-avea decît să plece. Să plece şi gata !

2

Căminul ei însemna uitare. Inchizînd uşa de la intrare lăsa dincolo de ea, afară, oraşul, tramvaiul

aglomerat, institutul şi locul de muncă la bibliotecă. Prima parte a zilei se cufunda ca în ceaţă, insulă din ce în ce mai pierdută, cu toată vegetaţia şi relieful ei topindu-se în neantul trecutului. Se ocupă exclusiv de copii şi de gospodărie. La rîndul ei, devine centrul de interes al copiilor şi al casei. Nu se poate desprinde de ei, întrucît ei nu aveau alt centru de greutate într-o zi cînd tati lipseşte de acasă. Pentru toate flecuşteţele apelează la capacitatea ei de a-i arbitra, chemînd-o insistent în jocurile lor, întrebînd-o la fiecare pas „de ce ?" — de ce e aşa şi de ce e altminteri ? — în stare să o însufleţească şi s-o exaspereze în aceeaşi măsură.

Înconjurată de vîrtejurile învolburate de copiii în veşnic război, fie în timpul mesei, al băii de seară, în faţa televizorului, sau cînd îi aşeza, în sfîrşit, în pătucurile lor repede transformate de fantezia lor în două cetăţi înduşmănite. nu avea timp să se gîndească la nimic altceva. Orice-ar fi făcut — să fi spălat rufe sau vase murdare, să fi aspirat covoarele sau să aerisească aşternuturile — era mereu întreruptă, solicitată, nevoită să se interpună, să găsească spontan modalităţi adecvate şi soluţii ingenioase pentru a menţine pacea între micii şi dragii beligeranţi, într-o modalitate prea plină pentru a lăsa vreo portiţă altor preocupări. Aproape că nu avea gînduri care să-i aparţină, trăiri născute din proprii nevoi şi dorinţe.

Îi băga pe copii pe rînd în apa din cadă, îi săpunea rîzînd cînd ei se fereau, frecîndu-le încheieturile mai expuse, pe unde se gîdilau, îi usca în cearceaf bătîndu-i uşurel pe spate, după care, luîndu-l pe Alin — mai mare — în cîrcă şi pe Mi- rela în braţe, îi căra, ţopăind ca o mîrţoagă voioasă, spre paturile cu margini din vergele de lemn, fericită de scenele de tandreţe care urmau — „noapte bună, mămicule", „somn uşor, culcaţi-vă şi fiţi cuminţi". Le stingea lumina, repetînd ca de obicei, cu hazul ştiut — „somn uşor, vise plăcute / puricii să vă sărute". Dar nu se grăbi să iasă, simulă numai că închisese uşa pe dinafară. Ştia că ostilităţile drăgălaşe vor fi reluate, Mirela fiind încă departe de somn. Aşa s-ar fi întîm- plat, dacă Alin nu i-ar fi suflat ceva soră-şi.

Imediat o auzi pe Mirela întrebînd dacă mai e acolo.

— S-a întîmplat ceva, Mirela ?

— Nu ne spui o poveste ? Hai, şi spune-ne !

— Sînt obosită, fată dragă.

— Numai o poveste, mămicule, te rooog !

— Mirela, astîmpără-te, închide ochii şi dormi. Ne-o fi de ajuns pe azi.

Fetiţa nu se lasă, stăruie.

— Uite, vrea şi Alin.

— Pe mine nu mă amesteca.

— Vezi, mămicule, şi el vrea, dar nu are curaj.

Mirela îşi compune un glăscior plin de lacrimi.

— Ai vrea, Alin ? întrebă mama, sperînd ca băiatul să îşi dea aere de „băiat mare".

— Dacă ea vrea, fă-i pe plac.

Titiana Toader respira adînc.

— Am să vă povestesc atunci cum a descoperit o fetiţă mică un oraş mare, cu trei catedrale şi trei fîntîni arteziene cu peşti de bronz, semănînd toate ca picăturile de apă.

— Un oraş mare ca al nostru, mămicule ?

— Păi dacă are trei catedrale şi trei fîntîni arteziene ? !

Alin o pune la punct pe Mirela cu o anumită superioritate.

— Vezi, mămicule, cum se poartă ?

Ca să pună capăt disputei începe. Aşadar, a fost odată ca niciodată, un oraş mare, mare de tot. Îşi începe povestirea cu strîngeri de inimă, intuind scepticismul incipient al viitorului bărbat; trăgea cu urechea în direcţia pătucului lui, temîndu-se să nu îi pară naivă şi caraghioasă, predispusă să elimine dulcegăriile şi naivităţile care s-ar fi potrivit atît de bine cu mentalitatea Mirelei. Faţă de băiat simte nevoia să aibă spiritul treaz, replica sprintenă, observaţia acidă, făcînd tot ce putea pentru ca povestea ei să îl şocheze prin mister şi prin poantă. Aşa că, în marele oraş trăia odată, că dacă n-ar fi nu s-ar povesti, o fetiţă cu ochi de cicoare şi cu codiţe ca mătasea porumbului, abia intrată în clasa întîi.

— Mămicule, eu cînd am să trec în clasa întîi ?

— Taci, tu, o pune la punct Alin logic, cum ai să *treci* într-a întîia ? Nu vezi ce spui ?

Ea continuă cu ochii umezi de emoţie — prin faţa casei acestei fetiţe trec trei tramvaie. Unul merge la gară. Al doilea e cel ce o duce la şcoală. Dar a] treilea unde se duce ? Uite, asta încă nu ştie : unde călătoreşte tot mereu tramvaiul care poartă numărul 6. N-a umblat niciodată cu el. Aşa că, întreabă în dreapta, întreabă în stînga. Curios era că nu afla răspunsuri exacte ca în cazul celorlalte tramvaie, dintre care unul mergea la gară, iar celălalt la şcoală. Dar tramvaiul 6 unde merge ? Încetul cu încetul ajunse la hotărîrea că trebuie să se urce singură şi să afle.

— De ce te-ai oprit, mămicule ? Spune mai departe.

Fusese prinsă de poveste de parcă îşi retrăia un crîmpei
din propria copilărie. Tulburată se vedea mică şi curajoasă pornind spre tramvai. De data aceasta, însă, nemaifiind singură ca odinioară, ci urmată şi de Mirela, extrem de curioasă, şi de Alin, şi mai cu seamă de Alin pe care îl dorea rupt măcar pentru cîteva momente din micul lui scepticism băieţesc. După felul cum asculta în tăcere, putea deduce că în tramvaiul şase se urcaseră trei copii nu numai unul, mici temerari care îşi lipiră îndată năsucurile de geamul mare al vagonului pornit la

drum. Se perindară mai întîi casele din centru, cu rînduri de castani în față, apoi clădirile începură să scadă, să se cocoșeze chiar, abia smulgîndu-și zidurile din pămînt, crescură iar, acolo unde altădată fuseseră terenuri virane, avîntîndu-se cu cîte zece etaje spre cer, trecură pe lîngă sala de sport și pe lîngă marele stadion...

— Mămicule, acolo am fost noi de Intîi Mai !

Mirela era aceea care o întrerupea, pentru că Alin nu se amesteca, tăcea imperturbabil, pentru el străduindu-se să potențeze fiecare amănunt, să-l coloreze cît mai viu, să-l facă interesant și pitoresc, surprinzător chiar, iar cînd fu gata cu numărătoarea celor trei catedrale și trei fîntîni cu pești de bronz, semănînd toate ca niște picături de apă, nu se simți emoționată de candida încîntare a Mirelei, entuziasmată de tot ce auzise, ci de tăcerea de nepătruns a lui Alin, aceeași și după ritualul rămasul ui-bun, cînd ieși din cameră și un timp mai rămase lipită de tăblia ușii ascultînd. Cum îi mai bătea inima !

— Tu nu vrei să ne suim o dată ca și mama în tramvaiul ăla ? îl întrebă Mirela pe băiat. Ce tramvai minunat !

— E un tramvai ca toate tramvaiele. Merge în circuit.

— Iar ? Cum poți vorbi așa ?

— Acum taci și dormi. A fost destul.

— N-ar fi frumos, spune și tu ? stărui fetița.

Dar Alin nu mai catadicsi să răspundă. Știa că nu doarme, ar fi fost poate îngrijorător să fie așa, de aceea își încordă auzul străduindu-se să nu piardă nimic din ce s-ar mai fi șoptit dincolo, însă glasul lui Alin nu se mai auzi. Nu boscorodea decît Mirela, pînă ce pufni și ea, supărată :

— Uf, somnorilă, că ai și adormit!

Îi plăcea să-l creadă pe Alin preocupat încă, meditînd și discernînd ceea ce auzise, dorindu-și admirația, bucuria și mîndria lui, cu atît mai prețioase pentru ea, cu cît erau mai grijuliu și mai acerb păstrate în ascunse cămări interioare !

Sub această covîrșitoare impresie se retrase în vîrful picioarelor. Casa se cufundase în liniște. Era tîrziu și somnul domolise întregul bloc. Prin ferestrele de la stradă pătrundeau fășii de mătase străvezie — luminile lampadarelor aprinse în noapte. Nici un lucru nu-i mai chema mîinile ostenite, moment cînd își putea permite micile bucurii intime pe care și le rezerva exclusiv în pacea serii înaintate. Își regăsea tuburile de creme, pieptenele, periuțele și cartea de pe noptieră, lăsată din ajun cu cotorul în sus, în așteptare.

La carte ajungea mai pe urmă, cu un suspin de ușurare, încîntată ca în pragul unei camere neașteptat de frumoase. O reîntîlni exact la pasajul pînă la care citise ieri, așteptînd nemișcată și la îndemînă, ca o prietenă devotată. Nu înainta decît cu o pagină, două pe seară, dar însemna mult pentru ea. Fiecare dintre micile

ei satisfacţii avea menirea s-o liniştească şi să-i netezească asperităţile adunate pînă atunci, să-i şlefuiască suprafeţe interioare răvăşite de convulsii de tot felul, încă proaspete şi vii în ea. Cîteva rezistenţe, altădată fără însemnătate, o duseseră la o tensiune nervoasă neaşteptată : în tubul pentru pielea de pe mîini mai era o rămăşiţă de alifie şi aceea cam scorojită, uscîndu-se, iar pagina de carte se dovedi anostă şi seacă, greu de acceptat, ca o cameră părăsită şi goală. Făcu eforturi, dar fără să izbutească prea mult.

Ideea că între cărţi şi cugetul ei se săpa un decalaj — un decalaj în creştere, ceea ce era îngrozitor ! — un dezacord, aproape o lipsă de legătură, o exasperă ; astfel dezarticulată, nemaiavînd rost să continue sau să reia, cu voinţa a-şi învinge neputinţa înţelegerii şi comuniunii, se însăila între ea şi textul tipărit o înstrăinare de neînţeles. Ajunse să se întrebe cu temeri, dacă nu cumva îşi pierde calitatea intelectuală, o apuca lehamitea, lăsa cartea ca pe un obiect indiferent, mai mult uluită de această posibilitate de neconceput pentru cineva trecut prin liceu, prin facultate, prin examenul de stat, cu medii dintre cele mari.

Alte dăţi. într-p asemenea stare era tentată de o baie, se ridica de pe fotoliu, se întindea şi căsca, mulţumită de furnicăturile din membre şi însetată de apa fierbinte, care să-i cuprindă catifelat şi aspru pielea, sensibilă ca o rană vie. Cînd Barbu era acasă, avea şi alte griji, create de prezenţa lui masivă, gălăgioasă, de o delicată — cîteodată — neglijenţă şi uşurătate. Obiceiurile lui fireşti şi păgîne o fascinau, ca şi felul lui de a fi somnoros cu mare poftă şi de-a surîde cu muşcătoare maliţie în faţa încăpăţînării ei de a mai citi pagina aceea în plus, în loc să stingă şi să se culce. Chiar şi întrebarea lui leneşă şi insinuantă, dacă nu e mai indicat să vină în pat decît să se chinuie pe fotoliu, pătrundea cu repeziciune la sediul emoţiilor ei; îşi lăsa cartea în poală şi îl privea surîzînd pierdut, apoi ceda chemării.

Singură fiind, se încăpăţînă să citească mai departe, con- tinuînd lectura ca pe-un suiş dificil, ambiţioasă să-şi păstreze chiar cu efort mintea trează şi ploapele sus.

— Ia să vedem, ia să vedem, şopti către sine, să mă gîn- desc ce se întîmplă, ce-a fost asta ? Mai ţinea cartea în faţă şi ochii poate că-i alergau mai departe pe rîndurile negre ; mintea, însă, îi era străină de preocuparea lecturii, sustrasă de aceeaşi imagine a lui Honae cerîndu-i altceva decît cărţi din bibliotecă.

O amuza să şi-l amintească sufocat de efortul de a vorbi stăpînit şi la subiect. Se uitase la ceafa lui, care i se părea că zvîcneşte ; avea mai cu seamă această impresie acum cînd numai evoca scena, aflîndu-se în acelaşi timp înlăuntrul ei şi în afară. Putea aprecia, la distanţa aceea de timp, că colţosul inginer nu era în apele sale, probabil după o tensionată întrevedere cu

directorul. Se ştia de disensiunile dintre cei doi, directorul opunîndu-i în toate ocaziile o superioritate elegantă, atitudine care ar fi zdrobit un adversar pe măsură. Honae, însă, cerea violenţă şi de obicei primea ceea ce merita. Ca de exemplu, în şedinţa în care o făcuse să sufere şi să plîngă. „Pe femeie să n-o atingi nici cu o floare", pronunţase sarcastic directorul, cu surîzătoare distincţie realizînd o aluzie distrugătoare pentru toţi cei care erau informaţi în legătură cu nefericita viaţă de familie a lui Honae.

Aflase şi ea cîteva amănunte, printre care şi acel epilog straniu, petrecut în pădure, acolo unde Honae fusese condus ca să-şi surprindă soţia dansînd goală, nu în faţa unui faun cu picioare de ţap, ci a unui banal vînător de fuste. Se spunea că nici această revelaţie nu-l împinsese să-şi brutalizeze femeia şi nici s-o alunge. Pretinsese numai abandonarea acestui fel de viaţă. Femeia fusese aceea care îl părăsise, lăsindu-i şi copilul pe cap. Imaginea grotescă a unui Honae iertînd, o întoarse pe dos.

— Nu, nu. Aşa nu are rost şi nu se poate.

Se ridică din fotoliu. Îşi întinse braţele.

■— Nu mă pot gîndi astfel la un om, la un tovarăş !

Abandonă cartea tot cu cotorul în sus, la pagina unde ajunsese şi porni decis către camera de baie.

3

Şi a fost din nou dimineaţă. După ce-a fost seară şi noapte. După ce-a fost ieri. Şi după ce-a fost baia şi visul. Silueta subţire, ieşind dintr-o apă albă, era a ei, o siluetă foarte lungă şi foarte elastică, subţire ca o trestie, altădată şi acum. Iată că-şi scotea piciorul din unda lină, păşind pe mal într-un peisaj de cretă, arid şi frămîntat ca o imagine selenară. O bătea un vînt alb, şi uscat, uscat. De parcă aparţinea unui alt tărîm. Aşteptarea. De cînd se ştie a tot aşteptat. A aşteptat ceva extraordinar. Întotdeauna revelaţia a ceva necunoscut : copilă fiind, nerăbdătoare de altă vîrstă, interesată aproape bolnăvicios de rochiile, pantofii şi rufăria mamei, îmbrăcîndu-le sub impulsul acestei aşteptări, căci mereu a tot aşteptat — să ajungă să se rujeze, să cunoască un băiat, să se plimbe cu el mînă în mînă sub clar de lună, neapărat sub lună şi sub stele, să se mărite şi să ajungă momentul fericit de a-şi îmbrăca proprii copii ca pe nişte păpuşi, socotindu-se de fiecare dată în pragul exploziei definitive, a marilor descoperiri omeneşti.

Baia o odihnise în mare măsură, făcînd-o să confunde moleşeala trupului cu tihna dorită şi

încetineala gîndurilor cu limpezimea ; ajunsese să se convingă că o asemenea uşurinţă mai trăise o dată, de mult sau de puţin, oricum fusese în vara cînd îi plăcuse să-şi ridice ochelarii sus, în păr, fericită şi mîndră de prezenţa lor acolo, între şuviţele în neorîn- duială. Licăreau cochet ca o diademă discretă. Ia să vedem, îşi repeta, întorcîndu-se invariabil la bucuria secretă şi pură a cochetăriei juvenile, recunoscîndu-se puţin frivolă —■ naiva ! — ceea ce era şi amuzant, dar şi în stare să deschidă izvorul lacrimilor şi al emoţiilor. De ce nu mai avea puterea persiflaţiei de altădată, să rîdă de femeia astăzi culcată în pat, cu lacrimi înţepătoare sub pleoape ; ce s-ar mai cuveni să rîdă ca de-o curcă plouată, privind-o cu acea superioritate muşcătoare a tinereţii în faţa oricărui semn de bătrîneţe.

Ce mişcător că se simţea şi puştoaică şi cochetă blazată sub ochelarii ridicaţi între şuviţele rebele de altădată şi cu cîtă uşurinţă putea face abstracţie de semnele de azi ale trupului îngreunat şi inutil împovărat cu mirosurile casnice şi cosmetice de-o modestie şi banalitate insuportabile. Gîndul la o astfel de evoluţie devenea întristător, căci ce legătură putea fi admisă între cele două fiinţe deosebite, greu de crezut a avea ceva comun, a se continua una pe cealaltă ! Abia acum se cristaliza nenorocirea punţilor rupte între cea care fusese şi cea care era. Ce se întîmplase între timp ? Cum de fusese posibilă divizarea ? De ce nu izbutea exclusiv o contemplare idilică, asupra întregii perioade parcurse ? Unde se afla ruptura şi de ce nu mai putea lipi la loc părţile despe- rechiate ?

Ia stai să văd ! se suspendă după obicei între întrebări. Plutea în incertitudine. Pînă şi visul şi-l revăzu, dar nu în imagini de data aceasta, ci în senzaţiile pe care i le provocau albul, aridul, toridul. Deschise ochii sub această impresie de nenatural, convinsă că nu trăia altceva decît tot o prelungire a visului. Se afla sub bătaia vîntului alb, uscat şi fierbinte, care-i cutremura inima, făcînd-o să se zbată captiv sub coaste, să lovească în ele ca în nişte gratii, însetată de spaţii, năzuind nemărginirea. Căută fereastra şi o găsi bătută de lumina aurie care nu putea fi decît a răsăritului de soare într-un început de zi senină. Sigur că da : ziua ei lungă şi tih- nită, aceeaşi azi ca şi ieri şi mîine ca şi azi. Lumina de aur bătea în spaţiul ferestrei ca o inimă vie. Perdelele se umflau imaterial şi firesc ca şi respiraţia.

Sări din pat, împinsă de-o febrilitate anume. Sosise dimineaţa ! Adună la repezeală aşternutul, cărîndu-l pe balcon, lăsîndu-l la aer. Răcoarea de afară o făcu să-şi dea seama că îi e sete. S-ar fi repezit pînă în bucătărie să bea, dar o tiraniza senzaţia că se afla în criză de timp. Şi astăzi trebuia să se îmbrace altfel, avînd în vedere perspectiva posibilei întîlniri cu directorul, provocată de Honae. Putea fi el colţos şi incomod, dar era în acelaşi timp şi unul dintre cercetătorii cei buni ai

institutului, un bărbat capabil. Era de presupus că în legătură cu transferul lui vor fi respectate toate uzanţele. Iată de ce nu-şi permitea să piardă un singur minut în acea dimineaţă însorită, animată din nou de vechea ei *aşteptare*.

Să grăbi aşa de tare, că nu-i mai compătimi pe copii şi nu se mai compătimi pe sine pentru că îi silea să iasă prematur din somn. Ei se opuneau oricum, inconştient, frecîn- du-şi ochii, căscînd, încercînd să se mai aciuiască puţin, evi- tînd mîinile ei fără milă. Erau fără milă numai în dimineaţa aceasta.

— Hai, sus. Destul cu somnul. A început o nouă zi. Sus !

Primul sări din pat Alin. Se purta bărbăteşte. Mirela în
schimb...

— A sosit tati ? strigă ea în gura mare. Tati, unde eşti ? îl chema implorîndu-l : De ce nu strigi „cu-cu" ? Şi poate că fetiţa îşi trăia mai departe visul, sărind din pat şi căutînd ca şi în alte dăţi cînd se juca de-a v-aţi-ascunselea cu tăticul ei; tati, tati, chema nerăbdătoare, scormonind după fotoliu, după uşă, sub pat, zdupăind de colo pînă dincolo, de la un loc posibil de ascunzătoare pînă la altul, în picioarele goale, scăpînd mamei din mînă, mamei care voia să o adune şi s-o trimită în baie.

În cele din urmă, programul de dimineaţă intră în normal, între seninătatea distantă a lui Alin şi mofturile plîn- găcioase ale Mirelei. îi supraveghea din bucătărie, pe cînd se ocupa de micul dejun şi de pachetele cu mîncare pentru la grădiniţă, amintindu-le să se spele pe gît cu apă rece şi cu săpun mult, să se şteargă bine şi să nu se îmbrînceasc㠄 atunci cînd se îmbracă în camera lor. Pe urmă îi adună în jurul mesei, în bucătărie. Printre picături vede şi de ea, necontenit preocupată să nu strice sincronizarea cu trecerea timpului.

Ca să atingă o maximă eficienţă, a simplificat cît s-a putut tot ce e în legătură cu propria persoană ; şi-a tăiat părul scurt, purtîndu-l legat cu o panglicuţă de elevă ; la rochie nu are nasturi sau fermoare lungi la spate, ca să aibă neapărat nevoie de ajutorul cuiva pentru a se încheia ; modelul e simplu şi practic, atunci cînd nu se foloseşte de fustă şi bluză. Totul este să se îmbrace rapid şi fără dificultate, ajungîndu-i să-şi treacă palmele de sus pînă jos peste rochia pusă pe ea, gest devenit reflex, prezent şi în dimineaţa aceasta cînd îşi ia la purtare una dintre toaletele rezervate ieşirii în oraş, vi-zitelor. îl chemă pe Alin să o ajute la fermoar.

— Azi nu te duci la serviciu ? o întrebă băiatul, obli-gînd-o să îi suporte cu oarecare vinovăţie privirea dreaptă şi limpede.

— Azi am instructaj.

Nu înseamnă că e gata dacă se află pe punctul de a pleca. Ar mai fi rămăşiţele menajere, dar astăzi nu are

chef să le care pînă jos. Ştie că mirosul lor ar însoţi-o o bună parte din drum, rămînînd în schimb să persiste şi după aceea. Astăzi vrea să miroase frumos ! Renunţă la această obligaţie, îşi ia copiii de mînă şi coboară la parter, unde-i lasă în grija unei bătrîne, care mai tîrziu îi va duce la grădiniţă. O roagă să le poarte de grijă pînă se va întoarce.

— Căci am să întîrzii puţin, am o şedinţă, măicuţă, de la care nu pot lipsi.

E atît de altfel faţă de ziua obişnuită, încît şi femeia se simte obligată s-o privească altfel, cu oarecare atenţie întrebător.

4

Se desparte de copii şi iese în stradă. Clipa plecării reale de acasă a sosit. Titiana Toader se îndreaptă cu paşi elastici, tinereşti spre staţia de tramvai. E încîntată de felul cum îi atîrnă poşeta lîngă trup, de cureluşă. Se simte din nou cochetă şi dornică de a trăi !Adevărul e că s-a adaptat cu destule dificultăţi, regre- tînd ritmul trepidant dinainte, idealizîndu-l şi evocîndu-l cu voluptate, parcă pentru a-l opune cu mai multă eficacitate liniştei de aici, acestui interior de cetate excelent apărată. În momentul cînd intră, după ce descuie uşa cu cheia de bronz împodobită cu floare plăcută la vedere şi la pipăit, pendula sună ceasul jumătate. O bătaie gravă, sonoră, care se risipeşte cu încetul. îi sugeră ca de departe, dintr-un teritoriu uitat sau abia întrevăzut înainte, o grindină ca din vis. Deşi nu are vreme să reflecteze ; izbită de aerul închis se duce de-a dreptul la una dintre ferestre şi o deschide.

Se mişcă neauzit, de parcă ar înota subacvatic. De la fereastră spre uşa abil mascată prin care trece dincolo, în mica debara cu pereţii goi, văruiţi simplu şi doar pe alocuri atinşi ca de cenuşă de cîte-o pecingine vagă, sau de un petec de pînză de păianjen. O abia simţită mireasmă îi aminteşte o livadă de meri sub soare, ceea ce o face să se înfioare de un surîs pe care zadarnic îl caută apoi pe obrazul ei cînd se uită în mica oglindă banală, cu ovalul aşezat pe lat. Parcă ar privi la altcineva care îi seamănă şi care nu zîmbeşte. Imaginea chipului i se întoarce ireal şi incert, de parcă ar mai pluti în visul alb şi torid de peste noapte. Cine eşti tu ? se interesează fără curiozitate la femeia serioasă şi îngrijorată, cu privirea ţintă în ochii ei : recunoaşte în pupilele ei concentrate întrebarea : Cine eşti tu ? şi îi vine să rîdă, deşi grimasa fizică a rîsului seamănă atît de puţin cu ceea ce hohoteşte voios şi spontan în ea. îşi face socoteala că ajunge pînă aici numai o parte din ea. restul rămînînd acasă, împreună cu copiii şi cu grija faţă de Barbu.

Oricîte progrese ar fi făcut în efortul de a se familiariza cu biblioteca, o parte din ea tot rămîne în afară şi în urmă. La început îi plăcuse ideea de a fi bibliotecară, pentru că întotdeauna fusese cititoare de bibliotecă, deopotrivă în anii de liceu ca şi în anii de studenţie. Fără îndoială, gustase cu multă plăcere liniştea sălilor de lectură în care se cufundau ca în vată zgomotele banale cu care cotidianul încerca să se insinueze necontenit : o uşă deschisă, un pas pe un coridor nevăzut, un scîrţîit de scaun mutat, un ecou de glasuri omeneşti ; şi pe urmă, într-un moment de popas, trăind revelaţia unei întîlniri din ochi cu un alt cititor care îşi ridica din în- tîmplare şi el ochii de pe pagina cărţii, ceva gingaş şi trecător care năştea un zîmbet comun, un gînd comun, poate o speranţă nemărturisită.

A avut, deci, nevoie de un efort de acomodare, în primul rînd pentru că biblioteca de aici se deosebea ca

înfăţişare de tot ce ştia dinainte şi în al doilea rînd pentru că locul ei devenise acum altul. Nu mai era cititoarea care îşi permitea din cînd în cînd o întîlnire cu alţi ochi şi cu alt gînd şi care ieşea în pauza de fumat pe coridor, dispusă să intre în vorbă cu orice necunoscut dacă era şi el cititor de bibliotecă ; acum se aşeza dimineaţă de dimineaţă pe scaunul bibliotecarei, evitînd speteaza de lemn, înaltă şi bogat ornamentată cu motive sculptate fin. Era un adevărat obiect de artă acest scaun, la care se cuvenea să nu stai cu... spatele, după cum îi povestea în glumă lui Barbu, făcînd haz de necazul ei din perioada începutului, cînd cu multă greutate putuse accepta tăcerea parcă ostentativă a obiectelor, a tomurilor şi colecţiilor de reviste şi publicaţii de specialitate, a pereţilor şi a institutului însuşi. **în** chip paradoxal, cărţile o întîmpinaseră rigide şi mute, ceea ce pentru ea, o prietenă a cărţilor, nu putea fi de- cît îngrijorător.

Rămasă pentru prima dată singură între ele şi pregătin- du-se să le facă cunoştinţa, avusese surpriza să se vadă respinsă de autori absolut necunoscuţi. Bucuria de a întîlni numele lui Newton, îi fusese pe loc umbrită de cuvintele din titlu care nu făceau rezonanţă cu nici un fel de noţiune dintre cele întîlnite la fizică în anii de liceu. Se bucurase şi de prezenţa lui Leibnitz, ca şi cînd întîlnirea cu el echivala cu întîl- nirea unei cunoştinţe vagi într-un oraş străin.

între timp, situaţia se schimbase şi felul în care deschise tomul gros care avea pe coperta din carton, pe o etichetă şcolărească, două cuvinte misterioase — „Chemical Abs- tracts" — nu mai avea nimic din sfiiciunea şi stîngăcia primei întîlniri cu Newton şi Leibnitz. Cu pixul în mînă începu să noteze în caiet traducerea unor pasaje însemnate cu roşu. Din cînd în cînd consulta un voluminos dicţionar englez-ro- mân. Ceea ce făcea îi aducea plăcere. Curînd se pasionă pînă la uitare de lucrul ei. Adîncită cum era nici nu auzi fîşîitul ca de hîrtie mototolită menit să semnaleze pe cineva intrat uşurel în bibliotecă şi mîşcîndu-se ca o umbră în spaţiul liber al încăperii.

Tuşa Lena trecu în acest fel foşnitor prin bibliotecă şi se mistui în debara. Ca să nu tulbure liniştea în institut, îngrijitoarea purta încălţăminte de pîslă, iar această încălţăminte veche, comodă, intimă — îi semăna întrucîtva, fiind şi ea puţin tocită, decolorată, pe alocuri deşirată sau cîrpită. Curios mai era apoi că şi încălţămintea de oraş cu care tuşa Lena reveni din debara puţin mai tîrziu, îi semăna, aşa butucănoasă şi solidă cum era, potrivindu-se cu talia groasă şi cu picioarele bolovănoase care se mişcau greoi. îi atrase atenţia Titianei, după ce îşi drese cu o mică tuse glasul. Ti- tiana Toader dădu răspuns numai din cap. Tuşa Lena se interesă ca de obicei de copii.

Apoi o întrebă — ce e cu dînsa de se îmbrăcase elegant, aşa de... aşa de alt fel decît de obicei ? !

Nu-i scăpa nici o modificare din fizionomia ei, a Tatia- nei, şi ea se învăţase să fie cu luare aminte faţă de tuşa Lena.

Astăzi nu prea voi s-o menajeze.

— Adică n-am voie să arăt şi eu mai femeie ? Şi ridică privirea din paginile deschise, ştiindu-se observată cu oarecare neîncredere, pe sub sprîncene, într-un fel care i-o amintea pe mama, mai bine zis îngemănarea celor două fiinţe din partea de răsărit a existenţei ei — mama şi bunica la un loc. Ca şi mama, Lena se plîngea de picioare, iar ca şi bunica ajunsese la acea blîndă renunţare faţă de tot ce nu înţelegea. Vorbea aşezat şi cuminte, ca şi cele două femei de altădată, gîndind cu simplitate şi înţelepciune bătrînească la lucrurile de fiecare zi, în limitele acelei filozofii populare care sună astfel : nu te întinde decît cît îţi este plapoma.

Mentalitatea ei simplă şi curată amintea ceva arhaic, ţărănesc şi întocmai ca o ţărancă mirosea a busuioc şi aducea copiilor mere, prune uscate, nuci.

De data aceasta adusese, în adevăr, mere.

De aceea mirosea aşa de deosebit în debara, se dumiri în primul rînd pe sine Titiana, amintindu-şi neliniştea provocată de mireasma dulceagă de livadă înflorită sub soare, din debara.

în ziua aceea avea o predispoziţie specială pentru nelinişte, pe de o parte din pricina posibilului ei amestec în transferul lui Honae — putea avea vreunul ? — iar pe

de altă parte din pricina nerăbdării față de sperata întrevedere cu directorul. Pentru că abia acum, văzîndu-se în mirarea și neîncrederea femeii, care parcă îngemăna în aceeași ființă pe mama și pe bunica, își putea aminti cîtă grijă fusese în stare să depună în fiecare pregătire și în fiecare detaliu de toaletă și apoi cîtă seninătate turnase spontan în minciuna rostită către copii. O neliniștea amintirea ochilor lor curioși, mai cu seamă nuanța neguroasă și întrebătoare a lui Alin.

— Am o ședință, le explicase, parcă prea puțin convingător, bănuindu-se la fel de puțin convingătoare și față de tușa Lena, care o asculta făcîndu-se dezinteresată.

Pregătirile ei avuseseră destinația precisă a întîlnirii cu directorul, dorită acum cu o mai aprigă pornire ; fără să își dea seama, pe cînd încerca să se explice către tușa Lena și prin ea față de mama și de bunica și față de Alin și de Mi- rela, își lăsa ochii să alunece cu nerăbdare și reproș către cearcănul ca de acvariu în care pendula se mișca halucinant.

Sub forța ei necunoscută, timpul, amorf pînă atunci, se întrupa, căpăta consistență, putea fi auzit, văzut, simțit ca o prezență materială. Trecea. Venea și se ducea, ca un tăvălug sub care trupul ei firav se sufoca. Dar nu se lăsa dobo- rîtă. Își înălța de fiecare dată capul și-și încorda auzul. Aștepta pași. Aștepta o chemare. Trebuia să soseaască ceva în întîmpinarea așteptării toride.

— Tot mă întreb ce-o fi cu dumneata ? N-ai o clipă de astîmpăr și pe față îți trec ca niciodată lumini și umbre. Ce e cu dumneata ? Iacă, stau să mă duc în oraș și nici prin minte nu-ți trece să-mi spui ce ai nevoie să-ți cumpăr.

— Nimic, tușă Lena. Azi nimic.

— Chiar că te-am mai întrebat de vreo două ori, și chiar și adineaori, și zău că nu știu ce se întîmplă, dacă copiii zici că ți-s sănătoși.

— Nu mă duc direct acasă, mătușico, asta e și nimic mai mult. N-o să umblu pe la comitetul orășenesc cu ditamai sacoșele după mine.

Ținînd mîna pe clanța ușii, Lena o privi cam peste umăr și cam cu neîncredere, apoi plecă, bombănind pentru sine, dar în așa fel ca să poată fi și auzită la nevoie — „ce necaz or avea și femeile de ședințe și de instructaje, sau cum le zice ? N-au și așa destule pe cap ?" Titiana rămase în urmă, singură, un simplu fir de femeie, ascultînd splendida tăcere a încăperii și-a clădirii, nedumerită de locul unde se afla și în- trebîndu-se prin ce joc al întîmplării ajunsese aici, părăsin- du-și profesia, postul și rostul firesc. Greu îi fusese să accepte varianta „bibliotecară la cel mai bun și mai distins institut științific din oraș", afirmată cu admirabilă emfază de Barbu, iubitul ei soț.

Pentru Barbu, totul era simplu — viață, familie, copii. Pentru el, a ocupa acest post era doar o formalitate ; astfel văzuse el situația de la început : să se ducă la director și să solicite încadrarea.

— Tu nu mergi cu mine ? De ce să mă duc singură ?

— Nu are rost, crede-mă. Totul e aranjat. Fă numai cum îți spun eu și-o să meargă ca pe roate. Nu te sfii, oricît ți s-ar părea de greu examenul.

— Va fi un examen ?

— E un fel de a spune. Nu ca la școală, dar va fi un examen al vieții. Ai să vezi. Directorul 6 prevenit și cîștigat de partea noastră.

— Dacă e așa de simplu și dacă totul merge ca pe roate, de ce nu vii cu mine ?

— De cînd ai tu nevoie de dădacă ? Știu că te descurci și singură, că stai pe picioare proprii. Ce naiba, femeia de azi nu mai e cea de ieri să se teamă de o întîlnire de acest fel. N-aș vrea să te prezinți ca o fetiță pentru post. Trebuie să faci impresie.

Gîndul ei se dusese la numele impresionant și solemn al celui ce trebuia înfruntat — Armând Macavei-Bogdana. Profesor universitar. Doctor. Docent. Membru corespondent al Academiei. În fața unei asemenea cărți de vizită ametea ca o copiliță.

— Zău, că mi-ar plăcea să fim împreună.

— Să-ți dau curaj ? Să iau și biberonul cu mine ?

■— Să mă ajuți; în adevăr, să te știu lîngă mine, atîta tot.

— Dar *sînt* lîngă tine. Nu-ţi spun că directorul e prevenit şi cîştigat de partea noastră ?

Aranjamentul nu se distinsese numai prin perfecţiune ; îi depăşise orice aşteptări. După ce se simţise redusă la aproape nimic de monumentala clădire şi de măreaţa întîm- pinare a portarului cu şapcă severă pe cap, şi după ce îndură examenul tăcut şi necruţător al suavei secretare blonde din anticamera cabinetului directorial, fusese surprinsă de somptuozitatea biroului ornamentat cu gust şi într-un mod cum nu mai văzuse pînă atunci. Unde erau modestele cancelarii şcolare pe unde trecuse ?

Din centrul acestui ansamblu care-i lua ochii era privită cu o intensitate care o făcu să înlemnească lîngă uşă. în dosul biroului masiv se afla bărbatul extraordinar atît de potrivit cu numele şi titlurile lui, care ar fi făcut să tremure chiar şi o femeie mult umblată prin lume. Ea rămăsese pur şi simplu paralizată. Se îmbrăcase în vederea acestei confruntări cu ce avea mai bun în garderobă, raportîndu-se din instinct la titlurile celui cu care urma să dea ochii; realitatea îi depăşea orice prevedere şi în faţa directorului se simţise absolut *prost îmbrăcată,* ruşinată de lipsa ei de gust, aproape ridicolă în încercarea ei de a arăta a fi „cineva" şi orice străduinţe de a mai repara ceva şi de a se redresa se dovedi inutilă. Spre norocul ei, profesorul, doctorul docent, directorul Armând Macavei-Bogdana îi dădu un mic răgaz, cît îşi permise să o fixeze ca în pioneze cu ochii lui negri şi strălucitori.

Ca prin vis luă la cunoştinţă că el se ridicase de la birou, îl ocolea şi se apropia cu trăsăturile feţei îmblînzite şi cu o expresie de voioşie tinerească în jurul ochilor lucitori. Cu cît era mai aproape, cu atît se făcea mai mare, pe cînd ea des- creştea, se micşora, devenind tot mai neînsemnată şi mai firavă. El, însă, nu venea cu ostilitate, ci cu surîs şi maniere de desăvîrşit om de lume. îi luase mîna şi i-o sărutase, ridi- cîndu-i-o doar atît cît era nevoie ca să realizeze un gest graţios, privind-o în ochi curtenitor şi cuceritor. O condusese în acest fel la fotolii şi luase loc vizavi, în aşa fel ca s-o aibă întreagă sub ochi.

Erau doi ochi care ştiau să observe întregul şi detaliile, care ştiau să cîntărească şi să aleagă. Nimic nu le scăpa. îi oferise o ţigară din tabachera lui de aur şi foc dintr-o brichetă minusculă, cu gaz, dintre cele mai moderne şi de-o eleganţă discretă, aproape frivolă. Fiecare mişcare a sa emana armonie şi dădea senzaţia ritualului, a solemnităţii. Uluitorul bărbat o făcea să se simtă ca într-un salon şi ca într-o poveste de altădată. Degetele lui lungi dansau felin, pe cînd obiectele atinse deveneau obligatoriu graţioase. Tot aşa, la orice se uita, precum şi tot ce arăta căpăta distincţie şi personalitate ; ea însăşi se crezuse o persoană însemnată, nu o simplă solicitantă a unui post, dorind să strălucească, să se distingă, cînd el îi ceruse să privească pe fereastră şi să-i spună ce vede.

Nu ştia cît a izbutit sau cît n-a izbutit, era emoţionată şi speriată, aşa că rămăsese surprinsă cînd el se interesă dacă îi plăcea aşa de mult ceea ce privea.

— Peisajul de afară păleşte, vorbise ea, străduindu-se să îşi audă cuvintele.

Se ştia privită de el, cîntărită în toate amănuntele fiinţei ei. îşi reluă locul, ruşinată fără să ştie de ce şi ca să scape de senzaţia fluidă a ochilor lui pătrunzători, îşi aţinti privirea pe pendula din faţă.

— O piesă rară, dacă-mi dai voie, istorică, nu numai pentru că provine din vechea şcoală elveţiană a meşterilor de ceasuri, ci pentru că se află de peste un veac pe teritoriul ţării, slujind în case de cel mai înalt rang şi bătînd neîncetat, fără să se oprească niciodată. Am cerut unui specialist să-i întocmească o „biografie" pe care sper s-o primesc în cu- rînd. Dacă socoteşti necesar, am să ţi-o arăt la timpul său.

Astfel prezentată, pendula aproape că o obligase să o salute ca pe un membru important al institutului. Cam aceeaşi senzaţie îi trezea şi descrierea altor obiecte din jur. Directorul urma să i se adreseze cu aceeaşi detaşare distinsă, de salon, nelăsînd-o nici o clipă să se socotească o simplă solicitantă. Răspunse intenţiilor lui, încercîndu-se spirituală şi degajată, din ce în ce mai convinsă că pierduse examenul de viaţă prezis de

Barbu. Şi în adevăr, după ce telefonul sunase de vreo două ori, întrerupîndu-le conversaţia, şi după ce intrase o dată secretara anunţînd un important personaj aflat în aşteptare în anticameră, el pusese capăt întrevederii.

Începu un nou ritual — acela al despărţirii lor. O condusese spre uşă, oprindu-se la o distanţă rezonabilă pentru a-i săruta mîna în exact acelaşi stil de la început, fără nici un cuvînt sau aluzie la postul de bibliotecară. Iar ea nu cutezase să iasă din joc. Ce putea să facă altceva în faţa mîini- lor lui care dansau graţios şi a gurii lui care susura ca un cîntec ? Se rostise şi ultimul cuvînt de rămas-bun. Ea ajunsese la uşă.

Şi abia atunci el îi spusese în treacăt, fără vreo intonaţie mai deosebită, că mîine trebuie să fie prezentă la bibliotecă. Secretara urma să-i dea toate instrucţiunile.

— La revedere.

5

Aşezată în faţa ei, pendula o obseda ca de obicei, deşi acum căpăta semnificaţia unui memento al aşteptării. Personajul istoric, căruia fusese obligată cîndva să-i adreseze discret salutul ei, se insinuase perfect în atmosfera bibliotecii, neavînd nevoie decît de un loc potrivit în mijlocul acestei nobile familii din lemn lustruit într-o nuanţă de cafeniu închis, de-o sobrietate, patinată acum, şi excelînd în podoabe splendid tăiate din daltă. Titiana avea sub ochi necontenit, în centrul petei de întuneric, un mare rotocol de alamă care-şi muta invariabil şi nesfîrşit recile-i sclipiri de neînţeles. în acest context aşteptarea ei devenea greu suportabilă, ca o suprasolicitare a nervilor căreia cu nimic nu i se putea împotrivi, oricît ar fi apelat la propriile resurse, incluzîndu-le şi pe cele mai infime şi mai ascunse, crezute uitate, unele, iar altele hibernînd undeva departe, în nepăsare şi îngheţ.

Sub chipul pendulei, aşteptarea devenea unealtă de tortură, disecînd-o încet, felie după felie, cu migală şi exasperantă precizie, din ce în ce mai adînc şi mai complet, mai aproape de miezul fiinţei ei, fiind deopotrivă real şi concret, fantastic şi neverosimil. Zadarnic îşi retrăgea privirea ca din- tr-un coşmar, silind-o să rămînă riguros aplecată peste marele catalog al cărţilor, şi în zadar ocolea locul primejdios printr-o silnică peregrinare peste monumentalul peisaj al rafturilor suind din podele pînă la tavan, trecînd în revistă cît mai încet cu putinţă regimentele de tomuri aliniate patetic în neclintita lor disciplină, împodobită cu trese de aur abia licărinde în înălţime.

în apropierea tavanului, o galerie de lemn ieşea în relief cu sculpturi impecabile. Se apuca să urmărească repetarea magistrală a tăieturilor fine din daltă, dorind şi sperînd din toată inima, măcar o imperfecţiune, fie ea şi cît de neînsemnată, care să-i reţină atenţia ; întrucît, orice-ar fi făcut, orice-ar fi încercat, se reîntorcea, irezistabil atrasă, tiranic atrasă, necontenit atrasă de mişcarea înceată şi egală a ochiului mut ca de peşte în necontenită rostogolire în orbita lui fixă.

Şi-i sugera şi discul fierăstrăului mecanic ce-a fascinat-o de mult, în copilărie, ori în epoca de trecere la adolescenţă ; imagine legată de o impresie vagă de deznădejde, sau poate de o derută, de o adîncă descurajare. încearcă să-şi dea seama că a fost ceva foarte amar, ce revenea cu forţă, aproape cu materialitate, din amurgul în care se tăiau lemne şi cînd luciul era acelaşi, neliniştitor şi crud, neclintit şi totuşi parcă în mişcare, repezindu-se nemilos şi măsurat în carnea lemnoasă şi în propriul ei trup... Mişcarea iute se repetă acum, dar lent şi monoton, ca şi cînd aşteptarea ei nu se derula spre un capăt, ci spre nemărginire, în gol, într-un fel capabil de a sugera ieşirea din timp şi spaţiu, creînd destul răgaz să intuiască fiecare nuanţă trezită în conştiinţa ei, şi arzînd ca scînteile care fug îndărăt prin întuneric, pierind. E o aşteptare zadarnică, după toate probabilităţile, dar nu vrea şi nici nu are

puterea să renunțe, acum cînd intuiește că nu va fi chemată de nimeni și că nimeni nu va veni să-i pună vreo întrebare și să se arate curios dacă are vreo părere, și ce fel de părere este aceea.

De ce să se amestece, dară ? Nimeni n-o să vrea să afle răspuns acestei întrebări căreia ea însăși nu-i poate stabili înțeles. Dar așteptarea de care nu se poate despărți, cum nu se poate despărți de propria umbră, i-a sugerat o perspectivă niciodată întrevăzută pînă atunci, aruncînd-o imediat și implacabil în incertitudine și teamă. Pentru că cea de-a doua cale i se pare posibilă în aceeași măsură în care ea este și imposibilă, căci dacă este de conceput că poate ieși din sine și se poate ridica de pe scaun, întorcînd spatele pendulei neverosimile, înnebunitoare, nu este deloc sigur că va ieși în calea așteptării ei ca să-i dea sens, găsindu-i în cele din urmă dezlegarea. Mai degrabă s-ar duce să oprească mișcarea de coșmar a pendulei, decît să încerce efortul insuportabil de a aplica celălalt gînd, mărinimos, ademenitor și duios în sine, de a învinge o anumită inerție și stare de greutate a ființei ei, tentație vagă ce nu aduce nimic nou prin ea însăși, nu e ea aceea care învinge, o știe prea bine. Recade învinsă, rămî- nînd la masă rezemată moale, cu mîinile pe tăblia groasă de lemn, în căutarea unor puncte de sprijin pe care le-ar dori nu numai materiale. Nu e într-atît atrofiată să nu înțeleagă sensurile ascunse ale faptului în sine. E necesar să acționeze spre o anumită împlinire, chiar dacă aceasta se stratifică, fă- cînd-o să amețească. Socotește chiar că devine din ce în ce mai accentuat cheia de boltă a existenței ei, unicul sens al ființei ei într-un moment de răscruce, pentru că — sigur că da, oh, sigur că da ! — așteptarea rămîne ea însăși, o ține prizonieră, îi limitează perspectivele.

Vegheată de luciditatea rece a pendulei — care o fixează mereu într-un timp, timpul ei, și într-un loc, care e locul ei ! — devine conștientă de mărginitele ei posibilități de mișcare, de strimta arie la dispoziția ei, dincolo de care și-a închipuit că poate trece, intuind vag și neliniștitor orizontul nelimitat al celor ce se pot duce oriunde în voie, cu trupul și cu spiritul, de nenumărate ori invidiați de ea și admirați de ea, da, de ce nu ?, nu e meschină să nu priceapă și să nu determine diferențele. Ce gînd ciudat — să fie aceasta o așteptare fără rost ? Oricît a trăit-o de intens, ea nu există cu adevărat. Și oricît de mult s-a neliniștit și a sperat că prin ea va izbuti un salt dincolo de... dincolo de... Dincolo de ceva ce nu știe defini, conținînd totuși pe acest „dincolo de" în care și-a pus nădejdi de o clipă, fără să știe ce fel de nădejdi, și i se întîm- pla ca atunci cînd, rătăcită fiind, să simtă pe negîndite drumul cel bun sub picioare.

A fost ceva deosebit de intens și de dureros. Acum nu mai rămîne decît cenușa care se sedimentează încet. Încîntă- toare tensiune de o clipă !

6

Mai bine de trei ani rămăsese acasă. Cu Alin de doi ani și gravidă cu Mirela. A fost ca o ruptură care-i producea suferință și nedumerire, ca și cînd, eliminată pe nedrept și pusă în afara timpului, își pierduse capacitatea de a înțelege. Ceea ce s-a petrecut fulgerător, aproape luîndu-i mințile — pierderea mamei, victimă a unui atac de cord — a pus-o în imposibiltate de a mai continua cum începuse, de a mai judeca acest lucru și de a mai fi capabilă de o hotărîre mai chibzuită decît cea luată. O vreme nu și-a putut reveni din șoc. nu-și putuse — și încă nu-și putea imagina -— această definitivă dispariție a mamei. Cum să priceapă că *nu mai e,* după ce cu cîteva ore mai înainte o văzuse vie, stătuse de vorbă și despărțirea lor nu viza nimic definitiv ; își rostiseră în prag — la revedere, pe mîine, așa cum se obișnuiește, pe cînd mîine" nu mai fusese decît pentru una. Cealaltă abandonase pe neașteptate, silită să iasă din cursă.

Mama suferise atacul pe stradă. Blinda femeie, minată de bunul ei simţ şi de firea care-o oprea să producă vîlvă în jurul ei, îşi tîrîse picioarele cu ultimele puteri în parcul apropiat, se aşezase pe iarbă atunci cînd i se risipiseră toate rezervele, resemnîndu-se să-şi încheie viaţa în cea mai deplină singurătate şi cu totul potrivnic concepţiei ei asupra morţii. Din tot ce izbutise să afle ulterior, mama avusese grijă în primul rînd de propria ei demnitate ; cei şocaţi de rigiditatea ei, care anunţaseră salvarea, relatau că hainele erau în cea mai bună rînduială pe ea, iar pentru cap avusese grijă să îşi găsească reazim într-o rădăcină de copac ; poşeta îi era în poală şi peste ea, împreunate frumos şi ca de ceară, mîinile împietrite, acele mîini dragi, care nu-şi găsiseră niciodată pînă atunci liniştea, cel puţin cît îşi aducea aminte !

Fusese şi acesta motiv în plus pentru deprimarea ei nemărginită : sentimentul vinovăţiei. îşi reproşa — la început lamentîndu-se cu voce tare în faţa lui Barbu •— că egoismul îi atrofiase simţurile şi că ar fi fost de datoria ei în primul rînd să o observe bolnavă, s-o ducă la doctor, să-i ceară să se îngrijească şi ea însăşi s-o menajeze, să-i găsească soluţii ca să nu mai facă drumurile lungi de acasă de la ea, ca s-o ajute văzînd de Alin.

Cel vinovat că mama continuase să locuiască în vechiul apartament nu putea fi altcineva decît Barbu.

— De ce eşti nedreaptă ? Nu eu am fost acela care voiam s-o aducem împreună cu noi ? Şi nu susţineai că nu-i putem cere să-şi părăsească locul unde a trăit ?

Aşa şi era, Barbu avea dreptate, dar nu se putea opri să nu fie rea faţă de el.

— Nu este demn de noi, oameni cu carte, instruiţi, trăind într-o lume civilizată şi cu aspiraţii superioare să neglijăm în asemenea hal pe omul cel mai apropiat, pe mama, pe cei care ne dau viaţă şi se jertfesc făcîndu-ne oameni mari.

—— Ar fi putut şi dînsa să ne ajute, să ne spună ce o doare.

— Mama să se plîngă ? ! exclamase revoltată, deşi atît de nedreaptă, dar cînd ai auzit-o cerînd vreodată ceva, su-- părîndu-ne măcar cu un fleac care să-i aparţină ? De dat ne-a dat din puţinul ei, ne-a ajutat cînd ne-am mutat aici cu micile ei economii. Şi la copil niciodată nu venea cu mîna goală, adu-ţi aminte !

Nu şi-a iertat mult timp că n-a fost mai atentă la semnele de oboseală ale mamei, că nu s-a întrebat niciodată ce e cu cearcănele ce i se adînceau sub ochi ; i se părea firesc să vină să stea cu Alin, să se ocupe de gospodărie, să-i aştepte cu masa pusă, şi cu scutecele spălate aşezate la soare, la uscat. Ei plecau amîndoi de cu dimineaţă, veneau după- amiază şi se grăbeau să se schimbe pentru a ieşi în oraş. Cînd inima ei de mamă se umplea de fiorii dorului şi ai grijii faţă de copil şi cînd inima ei de fiică îi era apucată de temeri din pricina mamei, Barbu găsea suficiente argumente ca s-o liniştească şi să-i abată atenţia. Totul e să avem „spatele" acoperit ! „Spatele" acesta fiind căminul ? ! Ce prostie ! Cînd a aflat contravaloarea imenselor servicii aduse tăcut de mama, prea tîrziu din nefericire şi în ce chip insuportabil !, a aflat şi faţetele suferinţei, căci un asemenea om odată pierdut nu e suficient numai să fie plîns. De valoarea regretelor tîrzii ce să mai vorbească ! O costau chinul, cu atît mai accentuat, cu cît îşi dădea şi singură seama ce însemna munca în gospodărie, o trudă neîntreruptă, sîcîitoare, aridă, dusă în anonimat şi aparent fără nici o valoare. Cît se cheltuieşte pentru curăţenia de fiecare zi, pentru ca masa să fie gata la timp şi toate lucrurile găsite la locurile lor, curate, bune numai de-a fi întrebuinţate — nimeni nu a făcut vreodată vreo socoteală sau vreo contabilitate. Putuse aduna, scădea, înmulţi şi împărţi numai prin proprie experienţă cînd rămăsese acasă ca să-şi crească copilul şi îl aşteptase pe al doilea.

încercase tot ce se putea încerca pentru a nu rămîne acasă. Se lamentase în faţa lui Barbu — ce e de făcut ? şi unde îi era locul, unde ?, şi ce se va întîmpla cu ea în condiţiile astea ?

— Să n-o luăm chiar aşa în tragic ! Barbu credea că o mîngîie, dar parcă arunca gaz peste foc. Ea ţipa la el : Am să mă tîmpesc ! Iar Barbu îi vorbea de copii, de datoria lor ca părinţi, o asigura că întîmpinau doar o

etapă, o perioadă trecătoare, în cîţiva ani copiii vor creşte, vor fi în măsură să vadă singuri de ei, să se ajute unul pe celălalt, să crească împreună.

— O să-i dăm la grădiniţă, la şcoală, ai să vezi că ne va fi mai uşor.

— O să ! îl îngîna exasperată ; femeia are nevoie în permanenţă de un punct de echilibru. Ea nu poate trăi din expediente, de azi pe mîine. E femeie şi mamă şi îmbină complex munca în gospodăria ei şi munca socială.

Şi îşi reluă lamentarea cu o notă mai sus — Barbu nu se gîndea că în cîţiva ani calificarea ei va avea de suferit, că alţi colegi îi vor lua înainte, că ea va rămîne,să se tîrască în urma tuturor ? Lui nu-i păsa ? !

— Dacă aş putea fi eu mamă, uite, aş rămîne acasă !

Argumentul era caracteristic pentru Barbu.

În acea vreme, ca să se aline şi să se edifice, se arătase avidă să parcurgă cărţile scrise de femei sau despre femei ; căuta încet, cu răbdare şi tenacitate răspuns la întrebările, poate banale şi de fiecare zi, în raport cu eroinele romanelor înghiţite unele după altele cu personaje aparţinînd unor lumi diferite, dar prea puţin preocupate de creşterea copiilor şi de treburile menajere. Fişase — după obiceiul căpătat în facultate — admirabile scene plasate în plină lumină a zilei şi în pajişti mătăsoase, diafan ţesute cu flori; în acest cadru sărbătoresc cărucioarele imaculate, împodobite cu ghirlande de broderii încîntătoare, de multe ori alături cu o doică afectuoasă şi dotată numai cu generozitate şi spirit de sacrificiu, apăreau cu atît mai ireale, mai greu de crezut a fi posibile.

Barbu socotea că acordă prea mult timp lecturii, dar asta numai din cauză că ea îşi găsea răgaz să citească atunci cînd lui îi era somn şi dorea să stingă lumina, sau avea chef de hîrjoană. De ce nu citeşte peste zi; ce, nu îi ajungea timpul ? acestea îi erau reproşurile cînd ea stăruia seara să mai întîrzie cîteva minute cu cartea în mînă. Ce naiba făcea tot restul timpului ? Tot el, bineînţeles, incapabil să înţeleagă că ceasul ei de odihnă sosea o dată cu al lui şi că ceea ce sacrifica în favoarea spiritului nu lua de la nimeni altcineva decît tot de la ea, amînînd pur şi simplu să se culce oricît de ostenită ar fi fost.

— Citeşti prea mult, îi repeta Barbu.

— Dimpotrivă, acord prea puţin acestei preocupări, pentru că dacă am rămas acasă pe post de „casnică" nu uit că formaţia mea este intelectuală şi locul meu în cu totul altă parte. întreruperea este numai temporară, să nu îţi închipui altfel, şi decurge dintr-o situaţie momentană şi de forţă majoră.

Nu era singură cînd vorbea astfel, apărîndu-şi pasiunea lecturii ; le avea în preajmă şi în sprijin pe eroinele romanelor admirate şi mult iubite, care nu o lăsau să accepte resemnarea şi nepăsarea, fiecare în felul ei făcînd-o mai conştientă de situaţia ei în lume, de cerinţele la care avea datoria să răspundă, de primejdiile pe care era obligată să le evite. Ca să se verifice făcea teste pe Barbu, care, de cînd îi era soţ, dovedea o dispoziţie specială spre involuţie, fiind din ce în ce mai satisfăcut de papucii găsiţi lîngă intrare, de masa pusă şi de mîncărurile atunci luate de pe foc care-i gîdilau nările şi îl făceau să adulmece ca un gurmand, din ce în ce mai puţin preocupat de aspiraţiile ei de altă natură. îl mulţumea faptul că nu o mai vedea sculîndu-se cu noaptea în cap, antrenîndu-l şi pe el în vîrtej, încercînd să o ademenească şi pe ea cu un cîntec abia îngînat lîngă urechea ei : Nu e mai bine aşa ?

— în acest fel te gîndeşti tu la mine ? îl lua la rost şi cîte nuanţe nu punea în aceste cuvinte rupte din ea — amărăciune, dezamăgire, mînie, reproş. Pe cînd el retracta, ajusta ceea ce susţinuse cu puţin înainte, o săruta tandru pe frunte şi o asigura că la timpul potrivit vor lua hotărîrile ce se cuvin.

— Viaţa va avea grijă să ne înveţe ce nu ştim acum, ea ne va deschide ochii şi ne va ajuta să decidem. Oricum, nu voi mai fi de acord să iei de coadă măgăreaţa navetei. Asta să îţi iasă din cap !

— Şi ce am să fac ?

— Asta vom vedea noi.

— Esenţialul nu este mijlocul, ci scopul, iar scopul meu este să nu mă las înghiţită cu nici un chip şi de vie

de groapa anonimă a gospodinelor. Am o profesie şi nu concep să nu mi-o exercit în orice condiţii, fie ele cît de vitrege !

Venirea pe lume a Mirelei îi mai tocise intransigenţa ; naşterea grea îi dăduse temeri, o făcuse să reflecteze la viaţă şi în alt mod, la posibilitatea de a şi-o uşura, de a şi-o trăi mai detaşat. Medicii de la maternitate fuseseră la un pas de intervenţia chirurgicală ; izbutiseră, totuşi, folosind numai forcepsul. Primea de la Barbu flori şi bilete prin care el îi cerea amănunte despre acest al doilea născut al său —■ cum are ochii, ce culoare părul, cu cine seamănă. Ca şi rîndul trecut, se purta cu tandreţe şi naivitate într-un fel care-i era propriu, dar ea ar fi avut nevoie de mama, de o altfel de îngrijire, caldă, şi de altfel de vorbe ; însă o fiinţă ca mama nu mai exista, se stinsese singură, departe de casă şi de ai ei, primind lovitura de graţie, doar bazîndu-se pe sine, nepu- tîndu-se, neavînd cum se încredinţa cuiva, adunîndu-şi pentru ultimii ei paşi cele din urmă puteri, cîte or mai fi rămas, căzînd în tăcere ca un erou necunoscut. Şi doar se bucurase şi ea, ca şi femeile din jur, cînd îşi născuse copilul, se îmbujorase toată de plăcere cînd îi fusese adus la supt, mîncîndu-l din ochi şi în spiritul şi sensibilitatea ei căutînd cele mai gingaşe cuvinte şi cele mai dulci expresii de alint. O mamă ca multe altele. O femeie ca şi toate celelalte. Le vedea în jur, lacome de flori şi de dulciuri, lacome de cuvinte sosite de afară, înţelegînd toate acestea şi privindu-le totuşi critic.

Hotăra că i se cuvine mai mult, predispusă să le admonesteze şi să le facă morală pentru că se comportau cu inconştienţă şi atît de puţin responsabile cu viaţa ce o dădeau, adu- nînd totodată argumente destinate sieşi şi lui Barbu, acest Barbu capabil ca de obicei de gesturi neaşteptate. Barbu o mai surprinsese o dată cu marea sa disponibilitate de tandreţe şi de naivitate, transformîndu-i întoarcerea acasă într-un fel de sărbătoare cu pretenţii de mare solemnitate, dar înlocuind clamările festive cu bilete afişate pe pereţi şi scrise cu creioane colorate — „Bine aţi venit acasă" ! ; „Bună venire, noului venit" ! ; „Glorie ţie, mamă" ! Nu lipseau decît artificiile ! Fusese înduioşător şi stîngaci, neştiind cum să-şi împartă atenţia între mamă şi copil, arătînd exact ca un bărbat fericit, de-o autenticitate sfîşietoare, obligînd-o să-şi simtă — în sfîrşit ! — lacrimile. Nu voise să dea semne de slăbiciune, îi fusese şi ei dor de casă. De Alin. Cel care-şi primea rezervat surioara şi plin de curiozitate mama, aproape dovedind maturitate faţă de faptul în sine.

Lupta să nu plîngă. O durea în gît, neizbutind să-şi oprească lacrimile.

Barbu o îmbărbăta.

— Lasă acum, a trecut. O să fie bine.

Şi mai apoi, tot el :

■— Acum ce mai e ? De ce plîngi ? Ce se întîmplă ?

îi tremura şi lui bărbia şi ochii îi erau aburiţi ca un geam iarna.

— Ai fi putut măcar şi tu să ştergi puţin praful, îi spusese printre sughiţuri, şi de plîns, dar şi de rîs, căci era cu adevărat caraghios ce spunea.

După aceea Barbu turnase şampanie în paharele cu picior, pe care le foloseau la ocazii, nu pentru că ar fi fost de cristal sau de sticlă mai fină, ci pentru că erau cît se poate de decorative. Ameţit de şampanie şi de entuziasm, Barbu nu mai ştia ce să facă pentru a-i fi întru totul pe voie. Se apuca să şteargă praful cu o cîrpă găsită la întîmplare, exagerînd ca un clovn şi astfel devenind cu atît mai sfîşietor.

Entuziasmul iniţial nu-l părăsise nici după ce constataseră că Mirela nu-l repetase pe Alin, copilul liniştit şi bun, în stare să adoarmă de cum cădea un pic de seară şi se trezea numai în zori, îmboldit de foame ; Mirela se dovedise leneşă la supt, ceea ce adusese mamei suferinţă şi griji din pricina pieptului prea plin de lapte şi afară de asta mai şi plîngea noaptea, îndelungat şi neîntrerupt, potolindu-se şi nu prea numai luată în braţe, legănată, alintată cu vorbe dulci fără întrerupere.

Mai întîi o plimba ea, Titiana, scormonind printre amintiri după cîntece de leagăn şi inventînd tot felul de diminutive alintătoare, într-un efort zadarnic de a potoli pofta de plîns a copilei. Nu producea altceva decît nişte

pauze iluzorii ; de cum se simțea așezată în cărucior, Mirela reîncepea cu suspinele.

— Lasă-o să plîngă cît o vrea, să i se întărească plămînii !

Barbu, desigur, somnoros, pendulînd între somn și trezie. Tot ea se scula cînd nu mai putea, cînd sistemul nervos tresălta ca o apă răscolită de vînt. O lua de la capăt. O legăna pe Mirela, îi îngîna cîntece de leagăn, o învăluia în cuvintele cele mai dulci pe care le găsea, dar degeaba. Efort inutil. Nervii cedau. Ajungea să zgîlțîie trupșorul firav și să-l supună unui tir de porunci — taci, taci o dată, taci și dormi, taci ! Criza ei îl dezmeticea pe Barbu. Îl făcea să se scoale și să-i ia locul. Proceda exact în același mod, o legăna, îi cînta, îi vorbea cu dulceață, dar avea și niște trucuri proprii : o lipea cu tandrețe nemărginită la piept, îi strecura șoapte fierbinți și toate numai cu o vibrantă voce joasă. Părea să fie mult mai convingător, Mirela se liniștea, adormea sau părea că adoarme. Barbu o așeza încet în cărucior. Și legăna ușurel cărucior, cît se mai putea menține treaz.

Adeseori plînsul repetat, cu sughițuri în crescendo se reînnoia fără pauze prea mari, obligîndu-l să se scoale din nou și să încerce încă o dată stratagema anterioară. Se căznea să fie și mai convingător. Cînd eșua și nu mai găsea resurse, o ridica pe fată în aer și bombănea :

— Dacă nu-mi vine s-o pun în plasă și s-o agăț la fereastră să o ia cine-o vrea. Mie nu îmi mai trebuie !

Dar ce tată era Barbu ! Era un tată întocmai ca o mamă !

1

Dudu Macoveanu îi dădea o acută predispoziție să cugete. După fiecare întrevedere între ei, cădea pe gînduri, fre- mătînd toată de neliniște. Ciudată neliniște. îi venea să o salute ca pe o cunoștință cu „Bună ziua, dragă", sau „Bună dimineața, neliniște !" Și apoi se întreba : cum să fie ea, cum să fie femeia ? Rămînea cu o tulburare care străbătea toate straturile ființei ei, de la acoperiș pînă la temelie. Să se fi închistat într-o concepție greșită, să nu mai vadă bine anumite realități, ce se întîmpla cu ea ? Ia să văd, își punea ea întrebarea totodată cu o exclamație de nemulțumire ; ia să văd, repetă de cum îl văzu intrînd în bibliotecă și-i simți de departe mirosurile : de tutun de pipă, de lavandă bărbătească și de spray fin, din import. O rază luminoasă făcu strălucezii și candizi ochii lui de obicei pătrunzători, deși de o culoare pură, bine determinată. Așa își închipuie ea culoarea verde- lui de Paris.

Dintre cercetători era cel mai tînăr. Se pomenea de anul de specializare făcut în străinătate, din care revenise cizelat, un fel de arbitru al eleganței, cu o barbă bretonă și cu pipă de lup de mare. Arăta excelent cu cravata și batista de la buzunarul mic în același model; îl aprecia de-o vîrstă cu ea, fără să ignore totuși diferențele vizibile dintre ei. Și fiecare nuanță care-i deosebea era în favoarea lui. Trupul său mare, atletic, era pus în relief de obiectele de îmbrăcăminte, de impecabila lor formă, de calitatea lor, de teribila lor perfecțiune. Cămășile păreau atunci luate prima dată și cravatele atunci cumpărate ; butoanele — de obicei mari și în modele exotice — demonstrau a fi fost asortate cu pedanterie. în general, totul demonstra o grijă apăsătoare pentru toaletă și accesoriile ei. Pînă și obrazul rumen și moale nu părea bărbierit banal, ci șlefuit și lustruit prin mijloace de-o finețe aparte, pe cînd cureaua blondă a bărbii nu prezenta niciodată nici cea mai mică neglijență.

Fusese printre primii cercetători care o vizitaseră la bibliotecă, încercînd să se împrietenească și i se păruse puțin pedant auzindu-l că „biblioteca este sursa primară în institut". Și apoi felul cum se abătuse — cu un zîmbet insinuant — în direcția poeziei. Se angajase cu o detașare binevoitoare în acest subiect și mai apoi — din conversații ulterioare — constatase că literatura îl interesa în măsura în care o putea privi de sus, criticînd-

o cu o blîndeţe concesivă, culantă. Su- rîdea superior şi depărtat, vorbind despre calitatea poeziei de a se găsi pretutindeni, uneori chiar şi acolo unde ne aşteptăm mai puţin, în orice lucru mic putîndu-se ascunde o metaforă. Poezia înseamnă metaforă, nu-i aşa ?

Se deosebea de Macavei-Bogdana, care ştia să creeze o atmosferă solemnă în jurul obiectelor ; Dudu Macoveanu îşi potrivea cît putea mai bine umerii orgolioşi de speteaza înaltă şi dreaptă a scaunului, micşorînd lucrurile, proiectîn- du-le în disproporţii bine calculate în zona abstractului.

— Poeziei moderne, atît de cuprinzătoare de la cele mai neînsemnate obiecte de fiecare zi pînă la culmile transcendente, nu-i scapă armoniile poetice din cadenţele matematicii, din ritmurile mecanice, din formulele chimice, domenii în aparenţă numai aride şi în opoziţie cu frumosul. Ion Barbu era matematician şi încă unul de mîna întîi. Iar pentru mine care sînt fizician, tomurile de aici ascund destulă poezie, deşi nu sînt scrise în versuri !

Dacă i-ar fi vorbit Macavei-Bogdana ar fi simţit nevoia să salute sau să dea onorul regimentelor de cărţi cu trese aurii de grade superioare, precum şi bibliotecii înşişi devenită pentru ea abia acum „sursă primară în institut" ; felul de a se exprima al lui Dudu Macoveanu o făcea mai degrabă să se simtă ofensată pentru poezie şi pentru cărţile pe care le ştia şi le iubea ea. Dudu se străduia să o învăluie, oferin- du-i curtenitor cuvinte bine alese şi invitaţii în localurile costisitoare ale oraşului. Cînd îi adusese la cunoştinţă că e măritată, el îi dăduse o replică surprinzătoare : ştia. Atunci cum ? !

— Nu îţi cer să divorţezi.

— Dar ce îmi ceri, domnule Macoveanu ?

El protestă cu galanterie la tonul ei oficial.

■— Am şi doi copii, domnule.

— înseamnă că nu eşti ceea ce arăţi.

— Şi cam a ce arăt, domnule Macoveanu ?

Se ascundea după tonul oficial. În realitate îi venea să îl repeadă ca pe unul care o jignea de moarte.

— Arăţi a poezie...

— Spune mai departe.

— Dar te comporţi ca o proză realistă.

După părerea lui, femeia e „poezia vieţii" ; femeia în salopetă, în uniformă, i se părea contradictorie cu însăşi esenţa poeziei. Abia dacă accepta femeia în halat alb — medic, laborant, farmacist, de nevoie se declară de acord să extindă categoriile la vînzătoarele în magazinele alimentare, ospătăriţele etc. însă numai femeile aşa cum le concepea el erau destinate poeziei şi dintre ele se recrutează eroinele de roman.

— Iar eu nu sînt decît o femeie obişnuită şi nu-mi doresc altceva.

Citise în ochii lui distanţarea, un fel de înălţare la cer, ea rămînînd undeva jos, din ce în ce mai mică, mai neînsemnată faţă de el. Şi de atunci rămăsese între ei acest contrast. Dudu Macoveanu venea la ea strict în interesul seviciului. De data aceasta să preia traducerile însemnate cu roşu în „Chemical abstracts".

— Sînt gata în cîteva minute. Nu te superi dacă mă aştepţi un pic ? !

îşi dorise ca el să-i observe micile schimbări calitative, care poate că o apropiau de femeia idealizată în sensul ştiut; dorinţă de data aceasta tulbure şi neliniştitoare pe care nu o putea amenda cu intransigenţa dintotdeauna. Ca întotdeauna cînd trebuia să aştepte, Dudu Macoveanu se plimba încet, privind cotoarele cărţilor din rafturi, oprindu-se în faţa pendulei, privind pe fereastră. Se purta întocmai ca atunci cînd se afla singur şi se plictisea.

Cînd văzuse pentru prima dată pendula în bibliotecă exclamase ca pentru sine :

— Desigur, o idee demnă de Sir.

„Sir" era porecla lui Macavei-Bogdana printre cercetători. Şi acum, oprit în faţa pendulei, păru că gîndeşte acelaşi lucru, căci îl văzu clătinînd capul ca la un gînd din zona compasiunii. Se grăbi să termine de tradus ultimele rînduri însemnate, conştientă de prezenţa lui şi prin parfumurile cunoscute şi specifice — de tutun de pipă, de lavandă bărbătească, de spray de calitate bună.

Mai tîrziu sosi Lena, prevestindu-se prin foşnetul de frunze uscate căzute pe asfalt toamna şi bătute de vînt.

— A fost pe aici tovarăşul Dudu, observă ea de cum intră.

— A venit după o traducere.

■— Ca el arăta şi tovarăşul director cînd era tînăr. Dar nu aşa de încrezut.

— Spune-mi, tuşă Lena, cum era la început ?

Ca să poată povesti cum se cuvine, Lena se aşeză, făcînd să înceteze foşnetul de toamnă al mersului ei. începu altul. Al vorbelor ei.

— Parcă-l văd, uite, stătea la masă cum stai dumneata acolo şi eu, nu chiar aşa de aproape, ci pe un scaun în celălalt capăt al camerei, lîngă uşă. îi plăcea să mă ştie prin apropiere cînd nu mă trimitea undeva. Să stau pe scaun şi să nu zic pîs. Stai acolo, şi să nu te aud nici respirînd, îmi spunea cînd avea de lucru, şi te rog să mă crezi că pe vremea aceea trebuia să mă sforţez să îl ascult, că eram şi eu tînără şi limba nu îmi dădea pace. Dar dacă aşa zicea el, eu nu-i ieşeam din cuvînt, cum nici azi nu îi ies, şi îl ascultam ore întregi cum cînta de dulce la telefon, sau cum tuna, că uneori era nevoie să şi tune, de mă umplea de fiori. Erau vremuri grele pe atunci, imediat după război, şi unii nu se sinchiseau de institut, cînd era mai multă nevoie de pîine şi de îmbrăcăminte. Să fi văzut atunci ce mobilier aveam ! Un birou, un dulap, vreo trei scaune. Vechi, şontoroage. Dar parcă asta îl îmboldea şi mai şi pe tovarăşul director. Pentru el era ca o luptă. Cînd pleca undeva îşi umfla pieptul şi îmi spunea numai atît — nu mă las, Leno, să ştiu de bine că mă prăpădesc !

Se obişnuise cu laudele tuşii Lena la adresa lui Macavei-Bogdana. îi cunoştea adoraţia. Nu se sfia de ea. Tovarăşul director făcuse tot ce se vede. El ridicase institutul. Lui puteau să îi mulţumească tovarăşii cercetători. Şi iată că azi, Titianei îi veni să o întrebe dacă directorul nu se gîndise niciodată să o îndemne să urmeze şcoala, să se poată ridica în muncă, aşa cum s-a întîmplat cu foarte mulţi alţii. A fost un fenomen social foarte larg.

— Chiar aşa, nu te-a îndemnat niciodată ? Nu te-a obligat ?

— Vai de mine şi de mine ! Cum să se gîndească ? Şi cum să mă gîndesc eu ?

— Să te fi răzvrătit şi dumneata, să nu te laşi !

Tuşa Lena se lumină la faţă.

— Păi dar, cum să nu ! M-am mai ciondănit cu el, cînd eram tînără şi zvăpăiată, prea puţin dispusă să înghit să se răţoiască cineva la mine.

— El ? ! Se răţoia el ? Nu-i venea să creadă ; era uluită.

— Nu el. Nu de el e vorba. Cum să strige la mine cînd nu l-am auzit strigînd niciodată ? Nu. A fost cu totul altfel. Eu nu prea pricepeam la început. Cînd el îmi cerea să mă port aşa cum dorea, şi mi-a fost greu pînă mi-am dat seama ce voia şi abia după aia a fost pace între noi.

Titiana tăcea, tuşa Lena vorbea şi fiecare în felul ei încerca să definească un adevăr care într-un fel suna pentru una şi în alt fel pentru cealaltă. Şi, oare, prin ce misterioase modalităţi de gîndire, Titiana îşi aduse aminte amănunţit de felul cum fusese îmbrăcată la prima întîlnire cu directorul, cînd ceruse postul de bibliotecară ! ? îşi alesese o rochiţă uşoară, de vară, era albă complet, apretată, cu un foşnet stins ca de floare, realizînd un contrast viu şi plăcut în raport cu vişiniul de catifea al fotoliului pe care se aşezase. Poşeta îi atîrna cu detaşare, şi felul în care îşi învingea timiditatea era studenţesc, *absolut* studenţesc ; în curînd nu mai era o solicitantă, ci o musafiră sigură de sine, cochetă, pe acelaşi picior de egalitate cu amfitrionul care *astfel* dorise această întrevedere. îşi putuse permite fantezia să considere ritualurile cu care fusese învăluită, ca dedicate ei, ea primindu-le ca atare. Din timorată şi umilă se metamorfozase, redevenind graţioasă şi spirituală, predispusă la orice extravaganţă. Acceptase, de exemplu, fără să şovăie ţigara din cutia încrustată luată de pe biroul masiv şi purtată cu eleganţa unui dans diafan de mîinile lui delicate. Primise flacără de la bricheta lui cu străluciri ascunse, perfide, de parcă i se oferea o ofrandă. După mulţi ani fumase din nou,

străduindu-se să îşi aducă aminte cum să facă aceasta fără să pară stîngace.
Vorba îi devenise uşoară şi unduitoare ca un dans, imitînd sau, şi mai exact spus, întrecîndu-se în graţie cu toate obiectele din jur pe care le atingea bărbatul uluitor de alături.

În prezenţa lui — şi atunci şi după aceea — avea nevoie să fie altfel, mai presus de un anumit nivel mediu al eleganţei exterioare şi interioare, din nefericire — lucru de care acum devenea cu atît mai conştientă — de o vreme nu prea izbutea să se menţină, de o vreme cam prea lungă, îşi spuse încet către sine, fascinată şi adînc rănită la amintirea rafinamentului de verb şi al tehnicii de catifea a expresiei lui Ma- cavei-Bogdana. Săracul Dudu Macoveanu, unde rămînea ?

— Ai spus ceva ? întrebarea tuşii Lena o făcu să tresară.

— Nu, nu. Te ascultam.

— Dar nu mai spuneam nimic. Mă oprisem, căci am băgat de seamă că iar eşti cu gîndul duuus în altă parte.

8

În sala înaltă, austeră, cam orgolioasă din pricina belşugului de lumină absorbită prin marile ferestre, paşii o pur- tară de la sine spre rîndurile de bănci din faţă, unde luau loc mai puţini; ajunsă la ora fixată pentru instructaj îşi scoase preocupată caietul de note şi un creion, rămînînd în aşteptare. îl întîlnise mai înainte pe instructorul comitetului orăşenesc de la care află că în curînd va avea loc în birou o analiză a activităţii institutului. Să fie pregătiţi, o preveni el cu acel zîmbet ambiguu care putea spune multe, sau dimpotrivă să nu fie nimic altceva decît un zîmbet. Răspunsese şi ea pe ton glumeţ că îşi notase chestiunea. Dar se gîndea la dimensiunile şi semnificaţiile acestei veşti.

În ziua aceea, în starea ei interioară se insinua ceva ce aparţinea tinereţii ei : exact ca în anii studenţiei o stăpînea ambiţia maturizării şi conştiinţa asimilării prin înţelegere şi selecţie proprie. Ca şi atunci, nu îşi luă note ca o şcolăriţă silitoare — aşa cum procedase mai nainte, poate puţin cam mecanic — ci notă idei esenţiale, puncte de sprijin pentru memoria ei, care depozita restul. Dincolo de aşezarea cuvintelor şi de cantitatea lor — multă sau puţină ?, greu de precizat acolo, pe loc — căpăta viziunea unui întreg impresionant în dimensiuni şi conţinut. Ceva din această măreţie unică îi revenea în modul cel mai direct şi mai intim, contu- rînd-b mai bine, faţă de sine în primul rînd.

Aşadar, trebuia să se pregătească pentru analiza din birou, nu numai ea, vezi bine, nu numai ea, ci şi ceilalţi comunişti din institut, în primul rînd directorul; ia să văd, îşi repeta meţ-gînd către staţia de tramvai, totuşi prea puţin convinsă că va lua cu adevărat prima cursă pentru întoarcerea acasă. Oraşul îi deschidea în după amiaza aceasta şi alte porţi, ademenind-o pe o cale mai ocolită, mult mai potrivită cu ceea ce trăia în acel moment în afara liniei drepte şi sigure care ar fi dus-o la adăpost. De mult nu-şi mai dorise o măsuţă la cofetărie, o cafea şi o ţigară fumegînd liniştitor. Ca studentă fumase, lăsîndu-se în timpul primei graviditâţi, nu atît din îndemnul lui Barbu — care cu adevărat n-o slăbise — cît din propria convingere de a-şi ocroti şi în acest fel viitorul nou născut. Şi iată că, după ani şi ani, îi ardea buza după un fum. la să văd, să văd, îşi spunea într-una, trecînd dincolo de pragul de lumină prăfoasă de la capătul străzii, după ce lăsase în urmă staţia de tramvai.

Iată ce se întîmpla : se îmbrăcase frumos, se rujase ca în serile cînd ieşea cu Barbu, se îngrijise să-şi dea cu ojă proaspătă pe unghii, regretînd că timpul nu-i îngăduise un popas la coafor şi la manichiuristă, dar bucurîndu-se ca de un prieten regăsit de poşeta cu cureluşă, de zile mari. Modificările nu scăpaseră chiar de la început observaţiei altora, începuseră copiii.

— Mergem şi noi unde te duci tu.

— Mă duc la şedinţă, Mirela, haide, nu mai face botişorul ăsta de pisicuţă mofturoasă. Trebuie să o înţelegi pe mămica.

— Ia-mă şi pe mine. Îţi promit că n-am să-mi şifonez rochiţa cea nouă.

— Dar nu mă duc la bal, ci la o şedinţă.

— Vreau şi eu la şedinţă !

— Cum poţi să spui aşa prostie ? !

Alin intervenise cu luciditatea lui prematură şi părtinitoare, făcînd-o să tresară îngrijorată.

— Dacă tu nu vrei să mergi, treaba ta. Cum e la şedinţă, mamă ?

— E ca la şedinţă.

Şi din nou Alin îi sărise în ajutor.

— E numai cu oameni mari.

— Tu de unde ştii ? Ce, ai fost la vreo şedinţă !

— Uite că ştiu.

Fusese sigură de întrevederea cu directorul, cjorindu-şi-o cu atît mai mult cu cît avusese răgazul să se piină la punct. Ieşea cu exuberanţa unei flori din ţesătura ceAuşie a zilelor ei, cuprinsă şi de un fel de frenezie a înnoirii. Se gîn- dea la nişte rochii noi, la alţi pantofi, imaginîndu-se cu o pălărie cu boruri late, aşa cum îşi dorea de mult, sub care ochii ei să strălucească vioi şi isteţi, încărcaţi de semnificaţii. Şi îi voia subliniaţi subtil cu linii de dermatograf, da, şi la ceafă părul să îşi reverse reflexele de mătasă, ia să văd, să văd, în ce culoare ar fi mai potrivit, căci sosise vremea să se pună în acord cu moda în această privinţă.

Tocmai trecea pe lîngă o tutungerie. Intră şi îşi cumpără ţigări, uitînd în schimb de chibrite, ceea ce o determină să apeleze la fata care îi luă comanda — la cofetărie — pentru cafea. Fata se execută profesional. Scoase din buzună- rel o cutie prăpădită. Deşi subţire şi albă, mîna care-i întindea focul nu jucase cu graţii de balerină. Şi era doar o mînă de fată ! Observaţia îi evocă un întreg univers fragil şi gingaş avînd la origine forţa bine strunită a unui bărbat cu gusturi rafinate ! Acum putea să vadă cît se poate de limpede că gîn- dea exact ca o femeie, asta e, gîndea şi vorbea *femeieşte*, tot ce întîlnea nimerind nu în cămările lucide ale fiinţei ei, ci exact dincolo, în încăperile semiobscure, împovărate de sentimente şi emoţii neliniştitoare. Acolo putea întîlni şi meschina bucurie că Honae pleca, fapt pe care-l socotea eliberator ca şi cînd inginerul i-ar fi fost un adversar real, un om care nu-i voia decît rău !

Ciudată învălmăşeala aceasta de imagini, acum, cînd îşi permisese primii paşi în afara traseului obişnuit; ia să văd, să văd, susura, agitată interior, pe cînd mesteca în ceaşca aburindă cu linguriţa. Veneau imagini şi se duceau, izbind în ea ca grindina, ea fiind încă departe de a se întreba — asta ce-a fost ? Nu e momentul dezmeticirii, îşi dă seama, cerce- tînd de jur împrejur parcă aşteptîndu-se la un peisaj selenar. Amurgul prăfuit şi auriu îi dă senzaţia irealului; are pentru ea ceva sfîşietor, de poezie şi deznădejde în acelaşi timp. E ca în vara rochiţelor şi sandalelor albe, a ochelarilor ridicaţi în păr, a excursiei în Deltă şi a ciudatelor frenezii contradictorii care-o propulsau înainte, în aceeaşi măsură ţinînd-o pe loc, venindu-i să fugă pe baza aceloraşi porniri de neînţeles, dar să se şi culce şi să viseze fără sfîrşit! Cînd era chemată se înfuria că nu e lăsată în pace, iar cînd era lăsată în pace dădea buzna socotindu-se uitată, părăsită, nedreptăţită — haide, spuneţi-mi ceva, orice, fie şi un basm.

— Nu mai eşti tu de basme, bombănea bunica, dar mama nu pierdea prilejul s-o cicălească. Începea cu părul, care era ca o coamă neţesălată.

-— Ti-ai găsit şi dumneata de ce să te legi !

Se îmbufna, se retrăgea în sine, dar era imediat cuprinsă de remuşcări; se întorcea şi-o apuca pe mama de gît, îne- cînd-o în sărutări.

— Acum ce te-a apucat ? la stai aşa că nu-s împăcată cu tine. Spune-mi adevărat ce ţi se întîmplă ? Ai devenit o aiurită !

— Nu e nimic, te asigur. Ce-ar putea să fie ? Se uimea din toată inima, cu sinceritate, dar mamă-sa nu o slăbea : de ce nu-şi mai spune seara rugăciunea ? Pufnea în rîs, necuviincios. Iar trebuia s-o împace pe mama. Cuvintele rugăciunii erau naive, pentru copii ; ea

nu mai e copilă acum ! Nu i-ar sta caraghios să cînte — „înger, îngerelule ?"

— Spune şi tu „Tatăl nostru", dar nu te păgîni !

O împăca promiţîndu-i că aşa va face, fără ca totuşi să se ţină de promisiune. Avea nevoie să-şi încerce puterile şi să sfideze orice ; minunat teren pentru a vedea ce se întîmplă dacă ieşi din rigorile credinţei. O amărîse din nou pe mama şi atunci îi vorbise cu toată seriozitatea de convingerea ei că „asta e o chestiune de conştiinţă".

— Atunci am să mă rog şi pentru tine, de acum încolo şi pînă ce o să-ţi vină mintea la cap.

Îşi dovedea sieşi puterea şi în acest fel şi în rezistenţa depusă pentru a-şi păstra părul aşa cum dorise în acea vară. El devenise mai mult decît o podoabă a capului, devenise o modalitate de a se exprima pe sine. Se contempla în oglindă un timp nepermis de îndelungat, nesătulă să şi-l admire şi să şi-l potrivească, imposibil de strunit, cum nu se poate mai bine potrivit cu propria nesupunere faţă de tot ce o înconjura ; agrafele se dovedeau neputincioase, şuviţele scăpau mereu şi se răsfăţau ca nişte cerceluşi de plante agăţătoare, distilîndu-şi culoarea şi căpătînd moliciuni de mătasă. în jurul frunţii se preschimba într-un pufuşor delicat, imaterial şi luminos, dînd chipului ei o strălucire ca de nimb. îşi căuta în oglindă poziţii pe măsură.

— Titiana, nu te mai maimuţări ! Ce îţi joacă ţie în cap ? Uiţi poate că la anul te aşteaptă bacalaureatul şi examenul de admitere în facultate ? În locul tău mi-aş aduce aminte în fiecare clipă şi m-aş pune cu burta pe carte.

— Nu mă tem, mamă, am să le trec cu bine pe amîndouă.

Se simţea puternică, în stare să sfideze orice obstacol ;
îşi înălţa capul şi îl clătina în acest sens, urmărind cu ochii minţii cum se pun în mişcare cîrlionţii şi buclişoarele, cum scăpau de sub oprelişti pentru a se bucura de toată libertatea.

— Ai să vezi că am să iau numai note mari la anul.

— Nu va fi uşor, puiul mamii.

— Ba va fi. Pentru mine va fi !

Vara de-atunci fusese vara tuturor uşurinţelor, scăpînd ea însăşi de sub agrafele vechiului tipar al copilăriei, exact ca şi părul ei extraordinar. Izbucnirile ei temperamentale semănau cu cerceluşii de păr capabili de-o mobilitate uimitoare ; aşa se întîmpla cu ea — să o oprească pe mama — sau pe bunica — din vorbă, după ce tot ea fusese cu stăruinţele ; cerea subit tăcere, linişte, dintr-o dată sssît, să nu mai audă nimic, nici un cuvinţel avînd absolută nevoie de tăcere. Ce avea, se interesa neliniştită mama, era bolnavă ? Era bolnavă după tăcere. O căuta şi se cufunda în ea cu toată voluptatea. Are, deci, de ce să-i fie dor şi să se caute cu nerăbdarea de a nu se fi văzut de mult, într-un moment ca acesta cînd în jurul ei se produce ceva — în incertitudinea dintre lumină şi întuneric, încep să vîslească aripi violacee ca de gîze. Sînt lampadarele fluorescente care cresc în intensitate cu fiecare zbatere de lumină.

— E voie ? aude o voce de bărbat. Tresare. Este exact ce nu-i trebuie.

Răspunde printr-un gest afirmativ şi silit, deşi pe buze i se zbătea refuzul.

— Nu deranjez, nu-i aşa ? Pentru că dacă deranjez, mă retrag... Numai că nu e decît la masa asta loc disponibil... Poate că dacă... aşteptaţi pe cineva...

— Domnişoară, strigă ea prea strident peste mese, plata.

4

Recunoştea în stăruinţa politicoasă una dintre modalităţile de a intra în vorbă a necunoscuţilor ; e ceva care îi strică reveria şi plăcerea singurătăţii căutate, aduncîndu-i o indispoziţie evidentă. Plăteşte cu zor, aproape tremurînd de nerăbdare şi pleacă fără să dea vreo atenţie intrusului, cu toate că-l observă salutînd cu o subliniată politeţe. Naiba să-l ia !Lampadarele aprinse plutesc ca nişte nuferi pe suprafaţa înaltă a lacului negru. Pentru ea, care se mişcă dedesubt ca o mică tulpină de plantă, perspectiva capătă un inedit aparte. Abia în tramvai resimte oboseala zilei şi e bucuroasă că găseşte loc să se aşeze. În geamul de lîngă ea, imaginile oraşului cu lumini şi umbre întrezărite numai, se retrag fantomatic, suprapunîndu-se cu reflexul interiorului luminat al vagonului nu prea aglomerat.

De mică avusese pasiunea rufelor şi rochiţelor albe. Pe vremea adolescenţei ei erau la modă jupoanele. Cît le iubise ! Aproape că fusese ultima fată din oraş, dacă nu din lume, care renunţase — greu de tot şi cu cîte regrete ! — să le mai poarte, încîntătoare jupoane scrobite, bogat încreţite, cu cîteva rînduri de dantele la poale, foşnind întotdeauna moale şi mătăsos, ca în vis. Odată i-a căzut în mînă unul din jupoanele încredinţate ca o amintire spre păstrare unui fund de dulap, fiind poate o simplă întîmplare, sau un gest premeditat al obiectului răzvrătit împotriva uitării nedrepte. Cine să ştie ? S-a pomenit cu el în braţe, dintr-o dată viu şi drag, obligînd-o să îl strîngă la piept ca pe un prieten pierdut şi regăsit prin miracol. Dar, vai !, cum o atinsese mireasma amară, de moarte şi de trecut ! Aşezîndu-l la loc, parcă oficiase înmormîntarea unei fiinţe scumpe. Casa părinteasscă, copilăria, adolescenţa, o parte din viaţa ei, o felie subţire de simţire şi năzuinţă cu foşnet stins de frunze uscate, toate se aşezaseră încă o dată în întunericul adînc al şifonierului.

Pătrunsese în lume prin poarta modestiei, privind din uşa căsuţei ca o cutie, nu cine ştie ce, ci doar un banal orizont de cartier mărginaş. Primele impresii ţineau de această împrejurare particulară ; efortul de a întreţine o curăţenie exemplară a locului, căpăta semnificaţii, cele două femei de la răsăritul existenţei ei, mama şi bunica, nesuferind firul de praf pe nimic din ceea ce le aparţinea. După ele curăţenia era prima lege a vieţii. Erau curate în tot ce săvîrşeau. Universul lor mic şi neînsemnat excela prin valoare morală. Nicăieri nu părea posibilă o asemenea comuniune de sentimente şi de ideal, cele trei fiinţe fiind legate mai strîns decît se poate concepe prin simple legături de familie.

Numai evocîndu-le, pe mama şi pe bunica, ieşite în poartă ca s-o petreacă de fiecare dată cînd pleca de acasă şi se emoţiona ; rămăseseră amîndouă mai întîi, pe urmă numai mama, să o urmărească pînă ce copila, adolescenta, tînăra soţie trecea colţul străzii, contemplînd un timp golul lăsat contrariată încă şi încă o

dată, gol din ce în ce mai larg cu fiecare plecare a ei. Sigur că sosise şi clipa cînd plecarea fusese de tot. După ce se măritase cu Barbu. Mai erau studenţi şi locuiau la cămin. Venise el cu un taxi să o ia cu lucrurile şi, plecînd, priviseră amîndoi în urmă pe geamul din spate al maşinii. Mama se făcuse tot mai mică, mai singură şi mai dezolantă în peisajul care se dilata. Să fi fost măcar buna lîngă dînsa, să nu fi fost atît de cumplit de singură ! Şi în timp ce pleca astfel spre viitor, în cîte feluri rămînea, totuşi !

Cu Alin în braţe îi arăta casa ei de fată, străduindu-se să nu piardă nici un amănunt. Ochii negri, imenşi ai băiatului se plimbau peste tot şi o dată — îşi amintea — o impresionase pînă la lacrimi cum arătase fotografia fumurie de pe perete, gîngurind dulce „tata, tata". Pentru o clipă, chipul de sub fum se însufleţise, aşa cum nu îşi putuse închipui niciodată. Pe tata nu îl cunoscuse. Trăise numai în cultul lui. Aşa ceva i-ar fi plăcut şi lui (sau nu i-ar fi plăcut) ; notele mari din liceu, bacalaureatul luat cu zece, premiile şi succesele din cercul ştiinţific al studenţilor. O întreba pe bunica, o descosea pe mama. Cum e tata şi unde e ? Pentru ele tata însemna mai mult decît o simplă fotografie. Încercase în cîteva rînduri să-l cunoască mai bine, să îi pună întrebări şi luase fotografia de pe perete, contemplînd-o pînă ce în globurile ochilor simţise înţepînd-o stăruitor neputinţa. Scormonise în zadar cenuşa de pe micul carton fumuriu. De obicei auzea „săracul", sau „bietul de el", şi numai rareori cîte ceva care să sune şi altfel — „Putea să fie şi el mai prudent, să se gîndească măcar" sau „Nu trebuia să se bage primul", ceva ce se pierdea în tăceri, sau într-un refugiu de lacrimi repede şterse.

Îşi dădea seama că fusese suflat de vînt cu puţin înainte ca ea să fie capabilă de amintiri, în casă păstrîndu-se apoi fărîmiţat şi nereal prin cîteva obiecte, unele mai la vedere, altele închise însă în dulap sau în tot felul de sertare şi cutii. Amintirea lui se pulveriza şi în curînd îşi pierdu pentru ea însemnătatea însăşi lădiţa neagră, cu mîner de fier, mirosind a cărbune şi a tren, pe care cît fusese mică nu avusese voie să se urce cu picioarele sau să o deschidă. „E a tatii", i se spunea invariabil pînă ce ajunsese să se teamă că înăuntru s-ar afla o fiinţă vie, care uneori noaptea, cînd în casă trosneşte cine ştie ce, deschidea capacul foarte puţin pentru a respira şi a privi în jur.

Visase imaginea, uneori blîndă ca un balsam, alteori rea, în stare s-o zgîlţîie şi să-i strice somnul. De aici, din căminul parcă destinat a aduna amintiri şi a depozita trecut, plecase cu Barbu, lăsîndu-şi în urmă privirea pe femeia încremenită în singurătate ca un semn trist al deznădejdii. Mama. Şi Barbu o ţinea pe după umeri, condescendent, lipin- du-şi buzele de tîmpla ei şi apăsînd ori de cîte ori suspinele ei atingeau paroxismul. **Ii** trebuia curaj, aşa cum avusese întotdeauna, dar nici o despărţire de pînă atunci nu putuse **fi** covîrşitoare ca aceasta, întrucît nu de un vis, de o amintire în Deltă sau de o rugăciune se despărţea categoric şi nici nu însemna o renunţare ca aceea la rochia de mireasă şi la sărbătoarea nunţii, nu !

— Mama n-a vrut să înţeleagă în ruptul capului, începuse ea către Barbu, fără să poată trece cuvintele prin potopul de lacrimi; ele se zbăturâ zadarnic acolo, obligate să rămînă în ea şi s-o chinuie. Cum să se mărite fata ei fără rochie albă, fără voal şi fără lămîiţă, cînd e curată în faţa lui Dumnezeu şi a soţului ei ? Astfel îi repetase de mii de ori mama, fiinţa singuratică din ce în ce mai mult rămasă în urmă, văzînd-o ca prin ceaţă cum se micşorează şi se subţiază, spălăcindu-se ca o fotografie veche. Se îngropa în fum ca şi fotografia tatii.

— Nu mai plînge, îi spusese Barbu. Ce rost are ?

Rost nu avea, dar de ce şi vocea lui era voalată şi tremurătoare, semn că e emoţionat şi îi suportă cu greu lacrimile ? Odată, cînd ea plînsese, el îi şoptise cu o sfîşietoare tandreţă -— vrei să mă apuce şi pe mine ? Nu e uşor şi simplu să fii consecvent cu principiile asimilate ; şi ea fusese încă din liceu o „fată cu principii". Faţă de Barbu, care fusese pe cale de a admite un compromis în chestiunea rochiei de mireasă, ea avusese puterea să se ţină tare. Pentru ea, aceasta însemnase ceva mai mult decît un principiu — fusese un

examen. Niciodată nu se va împăca în viaţă cu compromisurile, repeta de cîte ori vedea şirul de maşini cu ghirlande aşteptînd în faţa unui atelier fotografic. Dar uneori nu avea cum să scape de o mare amărăciune ! Dacă Barbu o întreba ce este, se eschiva să-i răspundă.

— Ai grijă, Scumpa, şi păstrează-ţi lacrimile pentru cînd o să ai realmente nevoie de ele.

— Şi cînd crezi tu, deşteptule, că o să am nevoie *realmente* de ele ?

Cînd copiii vor creşte mari şi vor pleca, lăsîndu-i de data aceasta pe ei în urmă, tot aşa, ca nişte semne ale trecutului şi tristeţii.

— Numai că noi vom face totul, nu-i aşa ?, adăuga, Barbu, să rămînem în doi, pentru că pentru unul singur, aşa cum s-a întîmplat cu mama, trebuie să fie insuportabil. Mă întreb cum de-a putut îndura !

Dacă n-ar fi cunoscut-o pe vremuri pe Nina, poate că ar fi rămas cu convingerea că „singurătatea" e un termen de literatură ; viaţa avusese grijă să-i dea acest exemplu de toată frumuseţea : pe această vecină, pe atunci de vreo patruzeci de ani, o femeie diformă şi cu prea puţine tangenţe la farmecul feminin, pe care nimic nu şedea cum trebuie, în ciuda eforturilor ei de a se împodobi. îşi vopsea părul — îl voia galben ca spicul copt — şi era evident că şi-l vopseşte, îşi smulgea sprîncenele, probabil foarte groase la origine, şi acest lucru rămînea vizibil şi dizgraţios. Eforturile de a-şi deplila tuleiele de pe obraji erau zadarnice, urmele rămîneau încă mai obsedante. Se răpădea să poarte funde şi fundu- liţe. Voia să îşi facă pieptănătura frumoasă şi să îşi împodobească pălăriile. Sau şorţurile. Dar de cum şi le prindea, ele se strîmbau şi se pleoşteau, contribuind ca înfăţişarea ei să devină aşa cum nu trebuie.

Nu conta că se ţineau copiii străzii după ea şi nici că scoteau fără noimă nişte ţipete insuportabile de păsări ciudate; aflase altceva uluitor despre biata de Nina : cică umbla cu limba scoasă după bărbaţi. Le ieşea înainte, fîţîindu-se ca să le atragă atenţia, acostîndu-i fără ruşine ; se povestea că se postase în faţa porţii, tot aşa, cu funde şi fundulîţe pe ea, căutînd poziţii cît mai provocatoare, chiar şi în vremuri tulburi, cînd nici pentru un bărbat nu era indicat să stea în drum, aşa cum fusese în ultima parte a războiului şi imediat după el.

Era ahtiată după necunoscuţi, faţă de bărbaţii din cartier avînd sfîiciuni şi rezerve cumplite, pe ea interesînd-o tot ce venea de aiurea şi se ducea aiurea, într-un sens rămas cel mai adesea obscur pentru cei din vecini şi cu atît mai mult pentru adolescenta lipsită de experienţa vieţii şi însetată de toate misterele pămîntului. Din legendele puse pe seama ei reieşea de regulă că, în ciuda eforturilor depuse, niciodată, dar absolut niciodată Ninei nu i se întîmplase nimic ieşit din comun, ceva în sensul dorinţelor ei. Străinii, indiferent că erau soldaţi, oameni de rînd, trecători siman- dicoşi, se scurseseră prin faţa ei, ocolind-o şi lăsînd-o în afara interesului lor, tot aşa ca şi ploaia care se scurge pe geam, de cealaltă parte a ferestrei.

Dezamăgită, dar niciodată descurajată, acceptase într-un tîrziu să se mărite cu un legător de cărţi la o bibliotecă, nu un infirm în adevăratul înţeles al cuvîntului, dar foarte aproape de această noţiune ; soţul ei rămăsese într-un fel cocoşat şi într-un fel şchiop de pe urma unei boli de polio- melită şi era mai tînăr ca ea cu cîţiva ani buni. O idolatriza, iar după ce ajunsese tată a două fetiţe, era încă şi mai prins. Nina, însă, neschimbată, se împodobea cu funde şi fundu- liţe şi veghea asupra străzii, sau începea lungi peregrinări prin oraş ; cei care o credeau sărită de pe fix, nu prea aveau dreptate, ea fiind aceea, Titiana, edificată şi convinsă în chipul cel mai direct. Izbutise să cîştige încrederea Ninei şi să aibă parte de sfaturi din partea ei. Ceea ce auzise putea fi socotit coerent. O sfătuia să se mărite de tînără, să nu aştepte prea mult.

Cînd vorbea, carnea buhăită a obrajilor îi tremura, iar pielea ofilită i se acoperea de pete roşii, rostind pe tăcute ceva între suferinţă şi speranţă. Nina o prevenise pentru prima dată din inimă împotriva singurătăţii. Ea nu mai era singură, atunci de ce mai continua să caute ? — o întrebase cu perspicacitate puştoaica de la porţile lumii— avea un soţ care o adora, două fetiţe reuşite şi Nina confirma în- tr-una „aşa e, aşa e", oftînd de fiecare

dată, ar trebui să fie fericită fără nici o rezervă. De ce atunci...

— De ce atunci ?

— Ei, da. De ce ?

— Ah, *asta* vrei să afli. E greu să nu reuşeşti toată viaţa ce ţi-ai propus. Eu una nu renunţ.

— La ce anume, tanti Nina ?

Ţelul Ninei părea să nu aibă nume, fiind întru totul mai presus de înţelegerea fetiţei care mai fusese pe atunci. Ia să văd, să văd, se concentră Titiana, să văd de exemplu... care ar fi fost reacţia Ninei într-o situaţie ca aceasta creată de dobitocul de la cofetărie. întrebarea lui caraghioasă şi limbajul stereotip o irita — dacă *bineînţeles* nu aştepta pe cineva. Sigur că aştepta. A aşteptat de cînd se ştie. Poate că toate femeile aşteaptă ceva. în orice caz, nu în sensul în care îşi imagina un găgăuţă lipsit de fantezie şi de forţă lăuntrică. Aşteptarea ei avea alt sens, era altfel orientată şi avea alt conţinut. **în** locul intrusului apăru un bărbat adevărat, capabil să transforme un univers gelatinos, să-i dea contur şi individualitate. Chipul lui Armând Macavei-Bogdana o tulbură. Venea spre ea cu graţie şi impetuozitate. Nu avea rost să şi-l amintească în acest moment.

Coborînd din tramvai se grăbi spre casă ca spre un liman, îi luă pe copii de la bătrînă. Mirela îi sărise în braţe, aducîndu-i o aromă de flori de cîmp. Se ţinea strîns de mîna ei şi îi punea tot felul de întrebări.

— Cum a fost la şedinţă ?

Alin, în schimb, se ţinea deoparte ca de obicei. Mirela continua să întrebe : Cînd se întoarce tati. Dar să-i spună *exact*.

Au ajuns acasă. Alin îi cere un creion roşu. Nu avea, răspunse instinctiv, fără să înţeleagă îndată de ce.

— Ştiu eu că ai un creion roşu şi albastru în poşetă, izbucni trimfătoare Mirela.

Pe toate le ştia.

— Nu am, crede-mă, Mirela. Pe acela pe care îl ştii l-am lăsat la birou.

Sigur că da : în poşetă avea pachetul de ţigări abia început.

Mirela se oferi să caute. Se oferi cu entuziasm.

— Nu ai voie să umbli în poşetă.

■— De ce, mămicule ?

— Pentru că ai să îmi răvăşeşti lucrurile. Nu am chef să mă apuc să le aşez la loc. Am altele de făcut. Sînt obosită. Am avut o zi grea.

— Lasă-l atunci pe Alin să caute. El o să aibă grijă. îl laşi, mămicule ?

Alin o puse şi mai rău în încurcătură.

■— Dă-mi voie, mămicule, o să am grijă.

— Bine, bine, cedă ea în faţa ochilor expresivi ai băiatului.

Lui nu îi putea opune rezistenţă. îi dădu pe mînă poşeta, fie ce-o fi. Dar se întîmplă faptul curios că Alin o ferea pe Mirela să vadă interiorul rîvnit. Oricît se strădui fetiţa, nu izbuti să îşi strecoare privirea acolo unde Alin nu voi. îi punea mereu umărul în faţa ochilor curioşi, rapizi în mişcări ca şopîrlele.

Iar ea se întreba neputincioasă ce se va întîmplă cînd băiatul va da de pachetul cu ţigări; o speriau de pe acum ţipetele de mică sălbăticiune atiţată ale Mirelei, aşa cum şi le închipuia — ia te uită ce are mămica ! Dămi şi mie ! Vreau şi eu ? Ia să văd, să văd, îşi repetă iute şi făcu un calcul care se încheie destul de alarmant.

Tocmai atunci Alin închise poşeta cu un gest scurt, neaşteptat.

— N-ai găsit, Alin ? îl întrebă mirată şi încercă să braveze : Nu ţi-am spus ! ?

Dar îi zvîcneau obrajii de ruşine.

— Mai mult ca sigur, mamă, că l-ai lăsat la birou. Nu era nimic. Poftim poşeta. Mirela, noi hai să ne jucăm în balcon. Vii?

Titiana rămase încremenită cu poşeta încredinţată de băiatul ei ţinînd-o ca pe un scut, în apărare. Gîndul care îi trecu fulgerător avu darul să o atingă şi să o paralizeze. Deschise totuşi poşeta şi mai privi o dată înăuntru. Pachetul de ţigări era chiar deasupra. Aşadar, Alin îl văzuse... îl văzuse! Şi atunci de ce, de ce ?...

10

Noaptea a chinuit-o incertitudinea unei atitudini — ea şi datoria. E puţin ameţită dimineaţa. N-ar avea chef să intre în programul zilei, încă teren al ciocnirilor care n-au încetat de ieri, ştie, însă, că nu are de ales şi că un mic efort o va pune în mişcare pe direcţia cunoscută. Se îmbracă la fel şi îşi agaţă automat cureluşa poşetei de umăr, dar îi provoacă repulsie nevoia de a arunca gunoiul menajer, după ce şi ieri a evitat să facă aceasta. Astăzi nu mai are încotro. Îl împachetează în silă.

Din tramvai coboară prima, cînd vagonul încă nu oprise şi pămîntul îi mai fugea de sub picioare, periclitîndu-i echilibrul. Nu se grăbea în adevăratul înţeles al cuvîntului, numai înainta cu hotărîre şi voinţă pe mica stradă ce începea de la colţ între faţadele mohorîte, şi de trecerea vremii, dar şi din pricina gustului în care fuseseră clădite. Păreau să întoarcă spatele străzii, nu se deschideau spre lume. Tăcute, închise, prea puţin prietenoase, acceptau, totuşi, fără să aibă aerul vreunei concesii, automobile în locul landourilor. Această ambianţă culmina cu imobilul impozant care era ţinta ei de fiecare zi, institutul, prea plin de sine pentru a nu avea nevoie de o piaţetă măcar care să-i creeze spaţiul necesar afirmării imediate.

Oprită în faţa lui prima dată, ridicase privirea, descumpănită de contraste şi adăugind la numele şi titlurile celui căruia urma să i se înfăţişeze, monumentalitatea faţadei, caligrafia impecabilă a treptelor de marmură, podoabele de fier forjat de la intrare şi de la ferestrele parterului înalt, în ultimă instanţă o nuanţă în plus de timorare şi de indispoziţie. Nu venea cu plăcere şi impresia i se întorcea cîteodată mai cu seamă cînd începea să urce treptele exterioare — unde ? — modificînd întrebarea pe parcurs — cum ? cum să se adapteze ?

Atribuia trecutului tiparul fix — o interferenţă poate izbutită între baroc şi rococo, în orice caz fiind o chestiune de stil; conţinutul era contemporan şi asta îi dădea o justificare, o ajutase să se liniştească, să-şi muşamalizeze rezistenţele, să creadă în adaptarea posibilă. Clădirea aşezată cu spatele spre răsărit se împodobea dimineaţa cu un nimb înalt în care străluceau paiete de aur şi de argint, şoeînd-o aproape întotdeauna ca o imagine ireală, pictată pe un panou uriaş. Eşti prea neînsemnată pentru mine, părea să accentueze cu orgoliu podoabele complicate ale faţadei, precis desenate în lumina tare ; de data aceasta, însă, nu îşi mai feri ochii şi nici nu îşi mai strînse umerii, înaintînd ca şi cînd s-ar fi strecurat. Sînt om, se asigura pe sine, şi ca atare deasupra ; fac parte indestructibilă din conţinut, sînt cea *de azi*...

Şi se apropia de liniatura impecabilă de sub intrarea cu rama de fier dată în lături, cu această convingere de bun augur pentru ce îşi pusese în gînd. Reevaluase într-un fel situaţia creată de Honae, preocupată de efortul de a trece dincolo de simplele impresii directe, de moment, atri- buindu-le cu toată energia „femeii", misiunea ei socială ce- rîndu-i altceva, ducînd-o la concluzia unei explicaţii deschise şi drepte, absolut necesare. Ca modalitate de a-l convoca pe Honae alesese să-i lase vorbă la portar. Institutul avea la intrare un om în uniformă, cu şapcă ornată auriu, foarte decorativă pentru a compune saluturi în armonie cu clădirea şi autoritatea institutului. Bărbatul sur, nu numai din pricina părului, nu-i plăcea presupunînd că vina o purta, în afara uniformei pretenţioase, a mustăţii de cabotin, a cozorocului dat cu lac strălucitor şi zîmbetul neplăcut şi profesional, confecţionat şi în plus împodobit cu un dinte de viplă, mai mult perfid şi sarcastic decît binevoitor. Cel puţin aşa îl considera ea.

Poate că ar fi fost mai înţelept dacă... la să văd, să văd... Ce i se întîmpla ? Ce însemna asta ? N-ar fi fost mai înţelept să găsească altă modalitate ? Să se ducă, spre exemplu, singură la laboratorul lui Honae, sau altceva la fel de simplu şi de direct ? Să-i trimită vorbă prin Lena... la să văd, să văd, deşi i se întîmpla ceva neprevăzut pe cînd mai suia : ostenise în chip straniu, îşi pierduse ritmul respiraţiei, încetini pe la mijlocul

scării de marmură, devenind şovăitoare la mers şi -— ceea ce devenea cu atît mai întristător — şovăitoare în ce îşi propusese. Asaltul îndoielilor începu. Cum să-i vorbească portarului sufîînd în felul acesta, ca o înecată ? Şi după ce că nu schimbaseră niciodată alte cuvinte în afara celor de salut ?

Se pomeni regretîndu-şi impetuozitatea de navetistă, limbajul şi asprimile necesare în şuvoiul cotidian, în zbaterea tumultuoasă a fiecărei faze în care vîrsta, sexul, comportamentul nu puteau fi decît obstacole şi dificultăţi cu urmări dintre cele mai neplăcute. Adolescenta delicată şi pudică se retrăsese şi se făcuse mică, din ce în ce mai mică în faţa nevoii apăsătoare de a răzbi într-un vagon de tramvai şi a ajunge astfel la timp la gară, iar la gară pentru a se sui în tren şi a găsi loc neapărat. Timpul însuşi nu mai avea nimic diafan şi poetic, retezînd cu fervoare somnul cel mai plăcut, visele începute numai, comoditatea şi dorul după stropul de căldură din aşternut; cu biciul în mînă timpul o gonea pe scări, pe stradă, îi călca urmele, silind-o să îşi facă loc cu coatele şi genunchii prin puhoiul de călători care urca în tramvai şi în tren, azi ca şi mîine, din ce în ce mai dură şi mai aspră, mîine ca şi azi, uitînd educaţia de acasă şi generalizînd acest fel de a fi, împingîndu-l atît de departe, încît o dată rămăsese insensibilă cînd o mamă cu copilul în braţe, în autobuz, îi reproşase lipsa manierelor şi cei şapte ani de acasă.

În loc să se retragă, se luase la harţă, fără să aibă sentimentul penibilului spectacol, considerîndu-se îndreptăţită să îşi asigure înaintarea indiferent de condiţii; Barbu încercase în zadar să o tempereze, îl repezise şi pe el, să o lase în pace, nu vede cum se poartă femeia aia şi tot ea cu gura mare ! îşi aminti cu două violente pete de fierbinţeală în obraji scena de atunci, uimită că avea nevoie de asemenea aliaţi într-un moment în care socotea că îşi recîştigase echilibrul necesar, revenind la propria matcă întocmai ca un rîu după ce se revărsase fără socoteală.

Recîştigîndu-şi respiraţia continuă, promiţîndu-şi totuşi o altă modalitate de a intra în legătură cu Honae. Nu trebuia să renunţe, nu-i aşa ?, iată ce îşi repeta pe cînd străbătea micul coridor de la parter spre uşa cu încrustaţii splendide a bibliotecii. Va găsi un moment favorabil să urce la etaj, unde erau cabinele cercetătorilor şi laboratoarele. I se părea simplu să bată la uşa lui Honae şi să răspundă deschizînd cînd el îi va striga dinăuntru — „Intră".

Înviorată de plan descuie spre debara şi îşi depuse acolo poşeta şi sacoşele goale. Se privi în oglinda ovală cu cochetăria şi cu uşurinţa adolescentei şi studentei, aşteptîndu-se să se revadă cu gîtul înalt, elegant arcuit şi cu ochelarii în păr, licărind ca o diademă ; curios că nu o dezarmă reîntîl- nirea cu sine, aşa cum arăta azi, prea rotundă în obraji şi cu o moliciune poate prea accentuată în raport cu vîrsta. Era mulţumită că se îmbrăcase ca şi ieri în haine mai deosebite şi profită de clipa de răgaz pentru a-şi aranja părul. Pe urmă, aşezată la masă şi pregătindu-se să sorteze nişte fişe, se întrebă îngrijorată mai întîi vag — cum, adică, să se apuce să bată la uşa aceea tam-nisam şi să aştepte îndemnul dinăuntru, „intră" ?

Evident, se familiarizase cu munca ei, devenind prezentă acolo unde la început nu se văzuse deloc. Directorul ţinuse să îi atragă atenţia asupra „cronicii" începută de celălalt bibliotecar, cel dinaintea ei, sugerîndu-i să asigure continuitatea „frumoasei acţiuni".

— Te-ai uitat cumva peste paginile istoriei noastre ?

Din caietul dictando de format mare, excelent caligrafiat de o mînă migăloasă, luase la cunoştinţă că institutul purtase mai multe denumiri în lungul anilor pînă ce ajunsese să se cheme ca acum : „Institutul de metode fizice de cercetări şi analize" şi că era opera de căpetenie a lui Macavei- Bogdana, pomenit încă din prima frază a „cronicii". Se mai vorbea de succese, de greutăţi, de titluri de glorie ■— institutul găzduise cu un deceniu în urmă un congres internaţional -— şi de asemenea de institutele de cercetări din ţară şi din străinătate, şi pretutindeni numele lui Macavei-Bogdana apărea în prim plan, se remarca, se impunea, obligînd-o să salute amintirea lui impozantă.Încetul cu încetul i se contură existenţa necunoscută a institutului, aceea pe care nu o vedea şi totuşi exista şi căreia fantezia ei îi dădu numele de „cealaltă faţă". Era „faţa" laboratoarelor, a cabinetelor de lucru, a activităţii misterioase şi intense a aparatelor, a substanţelor chimice, a electricităţii şi a tuturor celorlalte elemente de cercetare despre care în „cronică" se vorbea în termeni pe care cu greu îi putea descifra şi acum, după toată activitatea depusă în bibliotecă în interesul cercetării ştiinţifice. Laboratorul lui Honae aparţinea acestei „celeilalte feţe", necercetată încă de ea, de aceea se oprea cu planurile ei ca în faţa unei bariere. Să treacă dincolo, să nu treacă ? Dar dacă Honae nu era singur şi dacă se pomenea supusă privirilor curioase ale bărbaţilor contrariaţi de neaşteptata ei sosire, de încurcătura pe care o crea în acest fel ? Şi însuşi Honae, ţelul efortului ei, nu ar fi fost îndreptăţit să se irite în stilul bine ştiut din şedinţe — ce dracu mai vrea şi asta ? Pentru ca s-o întrebe cu exagerat accent oficial :

— Pe cine căutaţi ? Ce doriţi ?

Avea nevoie să stea de vorbă cu el, să-l întrebe ceva, să afle ceva... ceva foarte important, ce nu mai ştia să numească, deşi i se părea primordial, de o importanţă covîr- şitoare, care depăşea o stare de moment... de moment... Dar era în van, hotărîrea i se risipea ca apa din paharul răsturnat ; retragerea începută în cabinet se transformă în panică afară, şi în plîns pe coridor, *văzîndu-se* cu groază năpustindu-se pe scară în jos, poate lovindu-se de alţi bărbaţi, făcîndu-se de rîs, poate izbindu-se chiar de director, putîndu-şi închipui uluirea lui graţioasă faţă de asemenea ieşiri necugetate.

— Ce e cu dumneata ? o va întreba şi ea se va opri, se va întoarce spre el, îi va spune dintr-o suflare că e vorba de transferul lui Honae şi că ea nu e de acord. Se amăgi cu forţa replicei ei teatrale — interesele cercetării din institut impun... sigur că da, impun... Pe cînd el o privea *într-un anumit fel.*

■— Ce ştii dumneata despre institut şi despre cercetare ? Ce vrei să spui ?

Încă un film imaginat se sfîrşi cu un şir de sughiţuri ca o grindină dezlănţuită peste o zi închisă, nu prea luminoasă, dar şi fără nori prea mulţi, destul de senină în fond. Nu ar fi fost mai înţeleaptă soluţia dintîi : să lase simplu vorbă la portar ?

— Ce fel de om e portarul, tuşă Lena ?

— îmi place că te-ai îmbrăcat şi azi frumos. Îţi sade bine. Roşi uşor sub laudă şi mai ales sub privirea cercetătoare a tuşii Lena, dar nu renunţă şi repetă întrebarea cu privire la portar. Cum să fie ? Un om ca toţi oamenii. Du- mitale cum ţi se pare ?

— Ştiu şi eu ? Nu voia să-şi dea în vileag adevăratele impresii. Dumneata îl cunoşti mai de mult şi mai bine.

— Asta aşa e. într-o vreme îşi găsise să facă pe elefantul cu mine, ştii dumneata cum se întîmplă, ţi se pare că e un fleac, numai că şi-a găsit şi el cu cine ! După aia a fost pace şi bună învoială între noi, după ce l-am pus la locul lui. Numai cu un cusur tot rămîne.

— Mustaţa, o stimulă Titiana cu umor şi tuşa Lena se miră — ce avea mustaţa lui ? îmi face impresia că parcă e lipită, ca la actori, la teatru.

Lena rîse.

— Bată-l norocul lui de actor ! Altu-i cusurul. Nu ştiu de unde i-a intrat lui în cap că-i stă bine dintele ăla care zice el că e de aur. Auzi la el! îmi umple capul de cîte ori mă vede, ce bine i-a lucrat dentistul şi ce perfect îl aranjează. Şi dacă am nevoie de un meseriaş priceput pentru dinţi, unul bun, bun de tot, apoi îmi dă şi mie adresa. N-ar fi mai înţelept pentru el să se uite în oglindă şi să se privească limpede şi drept ? Şi-ar da seama că tot arătîndu-l în dreapta şi în stînga nu face altceva decît să arate ca un maimuţoi !

Din această perspectivă, misterul dintelui se anihila de la sine ; şi omul redevenea ceea ce era în realitate. Mîine va lăsa vorbă prin el lui Honae, căci avea nevoie să lămurească absolut cîte va aspecte ale transferului său.

Între timp, tuşa Lena aduse vestea că institutul va primi zilele acelea un oaspete din străinătate. Nu ştia de unde, dar ea, Lena, şi primise instrucţiuni cu privire la ordine şi curăţenie. De flori şi cafea se ocupă secretara şi a fost chemat şi portarul pentru instrucţiuni !

— De azi dimineaţă tovarăşul director nu mai pridideşte. A sosit primul şi a început cu mine. Pe urmă a luat la rînd laboratoarele. L-am auzit vorbind cu tovarăşii cercetători, dîndu-le în grijă cum să se pregătească.

Minată de treburi, tuşa Lena plecă şi veni în mai multe rînduri; ea, Titiana, conta o dată mai mult pe întrevederea cu directorul, acum cînd va veni sau o va chema în vederea acestei vizite. Deducea din lectura „cronicii" că se dădea o mare importanţă relaţiilor cu alte institute şi cu personalităţi din lumea ştiinţei. Nu se putea să nu se vadă cu dînsul astăzi, îşi zicea, căci nu se putea ca el să neglijeze tocmai biblioteca.

Ajutată de Lena începu să pună în ordine cărţile, cataloagele, celelalte lucruri din jur. Tuşa Lena sporovăia necontenit, în ce paragină preluase institutul clădirea aceasta folosită un număr de ani ca internat pentru o şcoală de ucenici.

— Poţi să îţi închipui cum erau parchetele ! O nenorocire ! Date cu motorină, zgîrîiate şi nespălate de cine ştie cînd. Mă apuca jalea cînd treceam dintr-o cameră în alta. Şi tovarăşul director mă ţinea din scurt, că numai de mine depinde. M-am apucat să frec la parchete, frecam pînă îmi ieşeau ochii. Cu leşie le spălam şi cu lacrimi, de, că dădeam cu peria cît îmi îngăduia sufletul şi vărsăm lacrimi de mă doare şi azi inima cînd îi văd pe unii cum calcă, de parcă ar umbla cu ghetele peste fiinţa mea, uite-aşa simt şi mă podideşte cîte-un sughiţ de cred că se rupe ceva în mine !

Din paragina descrisă, Armând Macavei-Bogdana făcuse un palat, adevărat lăcaş pe măsura destinaţiei lui ştiinţifice ! Nu se putea ca tocmai el să ocolească biblioteca, unul dintre locurile de frumuseţe şi de stil ale localului ! Titiana Toader privea critic toate amănuntele încercînd să îşi imagineze cum ar vedea directorul aceleaşi lucruri.

— Să mă crezi, mai spuse o dată Lena, ceva mai tîrziu, că peste tot se fac aceleaşi pregătiri. Toţi se străduiesc, dragii de ei !

11

Se văzu cu Honae pe neaşteptate. Era cu spatele cînd auzi uşa. I se opri inima, crezînd că intră directorul. Se întorsese, pregătită să întîlnească statura dominatoare a lui Armând Macavei-Bogdana ; aproape că ţipase de surpriză. Şi pe semne că pe faţa ei se citea uluirea stupidă care o paraliza, urmată instantaneu de erupţia unui val fierbinte de sînge, care-i izbi obrajii, tîmplele, timpanele, pentru că el se opri contrariat. Îl privea probabil holbat şi prosteşte, de arăta şi el aşa de stînjenit şi de stupid, ţinut locului chiar lîngă uşă. Cert este că era incapabilă să se adune şi să aibă vreo iniţiativă cît de cît logică. Dar nici el nu avea. În mod paradoxal, această încurcătură îi apropia, cel puţin ea se emoţiona cu simpatie faţă de el; şi gestul cu care îşi repezi el ochelarii avea ceva necunoscut şi înduioşător.

În acelaşi timp auzi ca de departe vuietul grindinei. Venea şi ca din fantezie şi ca din realitate. Nervii ei, pînă atunci în mişcare, de la tensiunea anterioară revenind încet, deformaseră zgomotul ce străbuia ; de fapt suna banal telefonul. Nu era o grindină destinată să zdrenţuiască din senin o zi liniştită şi poate însoriă. Soneria pornea şi Se oprea cu o stăruinţă exasperantă. Asta era tot. „îmi dai voie ?" îi ceru lui Honae încuviinţarea, fără glas, numai prin gest şi prin expresie. El rămase nemişcat în acelaşi loc, lîngă uşă. Titiana ridică receptorul.

— Tu eşti, alo, tu eşti ? era întrebată de-o voce pe care nu fu în stare s-o recunoască, deşi i se părea foarte cunoscută.

— Cine e la telefon ? întrebă iritată.

— Alo, i se răspunse, alo, ce e cu tine, alo, tu eşti, Scumpa ? Nu se aude bine acolo ? Să vorbesc mai tare ? Alo. Cum cine e la telefon ? Eu sînt, Scumpa, eu Barbu. Alo, mă auzi ?

Cum să nu-l audă, îl auzea, dar nu putea să priceapă ; era o farsă, să fi fost adevărat ? De unde îi vorbea ?

Dar era şi Honae de faţă, din nou Honae, intrat o dată cu convorbirea telefonică dintre ea şi Barbu, ca într-o piesă de teatru ; şi exact ca într-o scenă repetată de nenumărate ori, ea ar fi voit să-l vadă retrăgîndu-se, pe cînd el înainta încetişor spre scaunul pe care mai şezuse într-un fragil şi nenorocit echilibru, obligînd-o să îşi împartă — nefericită — interesul şi într-o parte şi în alta.

— Mă scuzi numai o clipă ? îi ceru ea lui Barbu şi acoperi receptorul cu palma. Doreşti vreo carte ? îl întrebă pe vizitatorul nedorit. Pe cînd el se aşeza parcă mai temeinic, ca şi cînd urmărea s-o necăjească sau să o provoace. De data aceasta echilibrul ei devenea fragil, jenată de mîna care îi transpira pe telefon şi de ceea ce auzea de la Barbu după ce îi spuse : Continuă acum. Da. Ce vrei ? Nu, nu sînt singură. Vezi bine, şi nu uita că mă chemi la birou şi că aici am de lucru, sînt ocupată cu diferite treburi de serviciu. Imaginea- zâ-ţi că sînt ocupată, şi nu cu fleacuri. Nu mut cărţile de pe raft pe masă şi viceversa, nu, mai bine mi-ai spune cînd te întorci. Copiii mă întreabă, Mirela mi-a împuiat capul. De cum se scoală dimineaţa începe să te caute, te strigă şi scormoneşte după tine. Sper că nu ţi-ai stricat stomacul şi nici n-ai zgîriat maşina.

Se ferea să-l privească pe Honae, conştientă de întîm- plare, simţîndu-se vinovată şi caraghioasă, pe cînd el aştepta tacticos, punîndu-şi un picior peste altul şi privind în altă direcţie cu o indiferenţă subliniată. Prezenţa lui era insolită şi o călca pe nervi. Senzaţia devenea fizică, bătînd în obraji cu violenţă. Îi amintea lui Barbu de nerăbdarea Mirelei, deşi nu se putea elibera nicicum de obsesia prezenţei impasibile a lui Honae, din care pricină nu izbuteşte să fie nici firească, nici tandră, iar vocea se încarcă îngrijorător cu ascuţimi şi duritâţi

neplăcute. Se teme ca nu cumva Honae să observe schimbarea şi priveşte spre el cum stă pe scaun cu partea de sus a trupului însufleţită, poate chiar uşor agitată din pricina unui hohot de rîs, stăpînit cu greutate. Nu-şi poate lua ochii de la ceafa lui. S-ar aştepta să o vadă zvîcnind.

Barbu tocmai o anunţa că va sosi curînd acasă, poate chiar în cursul dimineţii următoare, i se păru că e cam abrupt, dar nu putea fi atentă la amănunte cu o ureche străină între ei; ar dori să cearăexplicaţii, dar nu e singură şi felul cum stă Honae cu capul plecat de parcă ar rîde pe ascuns o terorizează. Aşa cum stă, expunîndu-şi privirii ei ceafa de unde pornesc semnele violenţelor lui în şedinţe şi, desigur, şi în alte ocazii care-i rămîn necunoscute, îi dă un sentiment suprem de jenă, de inferioritate.

Depune, în sfîrşit, receptorul, oftînd.

— Ştii, ar vrea să înceapă o scuză, dar el o preîntîm- pînă :

— O mică ceremonie de familie, ştiu, am învăţat lecţia.

— N-a fost decît o coincidenţă pentru care îmi cer scuze, deşi nu am nici o vină. Doresc să nu rămîi cu impresia că tot timpul nu fac altceva decît oficiez prin telefon astfel de ceremonii de familie. Mai am şi alte treburi.

Aluzia lui avusese o maliţie supărătoare, nu era lipsită de răutate, o răni, şi, deşi îşi dorise enorm de mult o convorbire cu el, acum nu mai voia nimic altceva decît să-l vadă plecat cît mai repede. Deci, ce voia să-i ceară ? îl întrebă cu rigiditate.

— Un singur lucru : să ştiu dacă sînt chit cu biblioteca, dacă nu mi-a mai rămas vreun cont deschis de care să fi uitat sau pe care să-l fi neglijat.

Şi ea, mai mult decît rigidă, aproape tăios :

— În chestiunea transferului nu am făcut nimic. Pur şi simplu nu m-a întrebat nimeni nimic. Dar asta nu e o scuză.

— Evident, evident, bombăni el privind în altă parte. Mă şi aşteptam la asta, fără să-ţi fac vreo vină. Cunosc rela- tăţile din acest institut şi ştiu la ce să mă aştept şi la ce nu.

— Dealtfel, nici nu înţeleg prea bine... Gîndul i-o luă înaintea cuvintelor ; fu nevoită să se oprească, să răsufle, să se echilibreze. Adică, la ce se aştepta sau nu se aştepta el. Cum să înţeleg asta ?

— Abia după aceea mi-am dat seama de eroare. În unele case nu se obişnuieşte. Dar nu contează. De plecat, tot am să plec. În orice condiţii.

-— În definitiv, de ce ţii cu atîta dinadins să pleci din institut ?

Gestul cu care îşi împinse el ochelarii îl trădă extrem de nervos.

— Nu pentru acest lucru am venit.

— Te rog. Aş vrea să ştiu, să înţeleg.

El o privi, în sfîrşit.

— Presupunînd că ţi-aş explica într-un fel, nu văd ce rost ar avea. Plec din propria mea voinţă, plec cu bucuria în suflet şi cu cîntecul pe buze. Mă duc învîrtindu-mă !

— Dar de ce ? Care e motivul ? De ce şi pentru ce ?

— Din nevoia de mişcare, dacă te satisface acest răspuns. Viaţa e mişcare, un adevărat perpetuuin mobile. Nimic nu stă pe loc. Mişcarea este infinită, este o lege căreia mă supun fără să crîcnesc.

Îl privi nemulţumită.

— Nu putem discuta şi altfel ? Mai altfel ?

— Cum adică ?

— De exemplu, serios. Nu îmi vine să cred că pleci din institut doar dintr-o întîmplare, să zicem pentru un loc mai bine plătit în altă parte. Mi-am format şi eu anumite păreri de cînd lucrez aici. Aşa ceva nu mi se pare explicit.

— Şi de ce nu ?

— Pentru că eşti un sentimental, ar fi vrut să răspundă, dar formulă altfel ceea ce gîndea : Pentru că greu îmi pot imagina un cercetător de vocaţie — el strecură un fel de mormăit care putea să însemne un simplu cuvînt, „literatură" — ei, da, de vocaţie, aceasta este părerea mea ; deci, că un cercetător de vocaţie pleacă din locul ce-i este destinat şi i se potriveşte ca o mănuşă, pur şi simplu din „nevoia" de mişcare. Fă-mă să înţeleg, de ce ?

El își repezi ochelarii cu oarecare violență.

— Mă tem că am provocat fără să vreau o încurcătură a naibii, o confuzie regretabilă. Nu merită să îți faci din asta procese de conștiință, crede-mă ; am avut nesăbuința trecătoare de a socoti literă de lege ceea ce mi s-a spus de formă. Nu are rost să stăruim pe tema asta, eu unul am încheiat, îmi lichidez obligațiile și pornesc la drum. în momentul de față sînt un pelerin pe punctul de a pleca.

— Mă obligi să insist ?!

E cam tîrziu, tovarășă Toader. Din nefericire nu mai sîntem în aceeași casă și deși sînt încă aici, de față, în realitate mă și aflu afară, pe drum și nimic nu mă poate întoarce. Fie că mi se acordă transferul, fie că nu. Mi-a venit greu pînă m-am obișnuit cu ideea...

— înseamnă că toate motivele invocate față de mine... în loc de motivul real...

— Sînt suficient de departe ca să nu mai aud nimic din urmă. Crede-mă, tovarășă Toader, nu mai are rost.

— Dar de ce ? De ce e nevoie să pleci ? Iată ce vreau să aflu.

Evitînd s-o privească, însă foarte palid, el răspunse în vînt — îl împingea, da, asta îl împingea : „nevoia de mișcare". Sufocîndu-se, pentru prima dată furioasă și rea, gata să pună mîna pe ceva greu de pe masa de lucru și să arunce, să lovească, să producă suferință cu orice preț, ea își zise că ar fi lovit neapărat pendula și fu în primejdie și tușa Lena care din două în două minute se uita înăuntru încercînd să spună ceva. în ea însăși ar fi aruncat cu cel mai greu obiect ce ar fi găsit, cu toată furia și disprețul meritat de slăbiciunea care-o obliga la lașități și compromisuri. în loc să ia ofensiva, stătea gata să verse lacrimi ca o femeie. Se purta ca o femeie.

Deodată, lovi cu palma în masă.

— la ascultă, tovarășe Honae, ia loc. Și dumneata, tușă Lena, nu mai deschide ușa. Nu am nevoie să îmi cumperi nimic, dacă asta vrei să știi. Du-te sănătoasă. Și dumneata ascultă-mă și stai jos cum ți-am spus, îi adresă energic lui Honae, care, luat prin surprindere, își repezi ochelarii în sus.

— Păi, tovarășăăă... nu mă lua așaaa...

— Ai grijă cum îmi vorbești. Nu sînt acum bibliotecara, așa că fii atent.

Ceafa lui zvîcnea, roșindu-se. Prima ei satisfacție. El se așeză, dar îi vorbi cu alt ton, cu un fel de compasiune și prietenie ; ținea s-o asigure că niciodată nu a nutrit resentimente față de ea, nu merită să ne aducem aminte și să ne uităm urît unul la celălalt.

— Nu, realmente nu. Nu e vina dumitale că biblioteca institutului este splendidă, cu legături de lux și cu titluri aurite, etalînd o strălucire sterilă.

— Îți cunosc părerea. Nu ai dat niciodată altă soluție cel puțin cît știu eu, decît pe aceea a schimbării bibliotecarei. Crezi că asta ar soluționa în adevăr situația, așa cum dramatizezi dumneata ?

— Dacă e să spun adevărul, pe mine nu mă mai interesează. Toate aparțin trecutului pentru mine. Rămîne să le rezolvați și pe mai departe în același mod și vă va fi cu mult mai ușor cînd nu am să mai fiu eu, cel „clonțos".

încă nu se așezase și ea îi repetă mai autoritar ca înainte să stea.

— Fă-mă să înțeleg ce se întîmplă !

Așezat în fragilul lui echilibru, el o luă de la capăt, cu răbdare, resemnat și neputincios ; îi era dor de o schimbare, își dorea să vadă figuri noi și să audă glasuri noi.

— E ceva rău în asta ? întreba, făcînd pe naivul.

— Nu e rău. Nimic nu e rău. Dar nu mă mulțumește.

-— Dar ce sentiment îți produce, tovarășă Toader ?

■— Mă derutează.

Se lăsă pe speteaza scaunului incomod, întrebîndu-se cît era numai răutate în stare pură și cît desperare la acest om care căuta cu fervoare să se ascundă după cuvinte și expresii. Avusese la un moment dat impresia compasiunii lui și efortul pe care îl făcea ca să modifice cursul convorbirii.

— Vorbeai de „nevoia de mișcare", reluă ea într-o stare difuză, sentimentală. Fără să vrei ai realizat un contrast. De exemplu, că eu mă aflam nu de mult în

plină mişcare, o mişcare dinamică, de toată frumuseţea, pe care am părăsit-o. în ceea ce mă priveşte, a trebuit să ţin seama că nu am de ales : cu doi copii şi fără nici un ajutor de la cineva. Am fost obligată să cedez. Venind aici, prima impresie a fost că mă *ridic,* fascinată de nivelul institutului. Am început să îmi merit locul şi schimbarea. Poate că am săvîrşit greşeala de a interpreta simplist noul meu loc de muncă, în aparenţă şi, de ce nu şi în realitate ?, un colţişor călduţ, numai bun pentru o mamă în situaţia mea. Există, deci, o explicaţie. Poate că te-am făcut să înţelegi. Asta îţi cer şi eu dumitale : să mă faci la rîndul dumitale să înţeleg. Nu numai de ce pleci dumneata, ci de ce ar pleca dintr-un institut de cercetări ştiinţifice un cercetător, indiferent cine ar fi acela.

Honae îşi împinse ochelarii spre frunte. Ceafa îi ajunsese violetă, dar el nu se mai repezi.

— Concentrează-te puţin asupra atribuţiilor mele sociale, dă-le importanţa cuvenită. în cadrul acestor atribuţii ai şi venit la mine acum cîteva zile : să continuăm în acest cadru.

— Vom continua, dar nu prea multă vreme. Eu, în curînd...

— Tovarăşe Honae ! îl chemă ea la

ordine. Privirile lui se plecară.

— Te rog, iartă-mă. Nu sînt pregătit pentru discuţia ce îmi propui. Nu te supăra. Sînt prea copleşit. Venisem pentru altceva. Dacă te-am jignit a fost fără voia mea şi te rog să uiţi.

— Ce vrei să spui ?

— Mi-am primit plata pentru purtarea mea nedemnă. Dacă ai puterea să treci peste aşa ceva, am putea uita şi am putea fi prieteni.

Titiana se ridică impresionată, îi întinse mîna.

— Să fim prieteni, tovarăşe

Honae. El i-o apucă sfios şi voi să

i-o sărute.

— Dar nu aşa. îşi retrase mîna, sau începu un gest de acest fel. Vreau să ne strîngem mîna ca prieteni şi tovarăşi. Aşa da.

Amîndoi făcură aceasta cu sinceritate şi participare. Honae îşi repezi ochelarii emoţionat.

12

Cine sînt, ce sînt, cît sînt ? îşi repeta întrebător, conti- nuînd cu oarecare monotonie tristă ca ploaia de toamnă — ia să văd, să văd. încerca distanţarea şi punctul de observaţie cel mai potrivit, ajungînd să se privească de sus şi de departe, ridicată deodată la mare înălţime. Studentă fiind, văzuse odată în timpul practicii de vară la cîmp, o trîmbă de praf ridicată dincolo de un lan de cucuruz de o maşină nevăzută ; a fascinat-o — dacă este exactă amintirea ei —■ nu praful în sine, compact ca un nor de boia, ci ampla şi lenta lui reaşezare. Părea că îl absoarbe o gură ascunsă ca pe un fum de ţigară. în acest fel revenea către sine, lăsîndu-se încetul cu încetul din încordarea înaltă şi de mare emoţie, depunîn- du-se în vechiul tipar, deşi cu mai puţină temeinicie decît înainte. Părea să fie gata să se ridice din nou, răscolită ca şi praful de pe drumul de pămînt din memorie. Şi, cum se aşeza, înfăţişarea cunoscută se modifica, amplificîndu-se sau diminuîndu-se, limpezindu-se şi tulburîndu-se totodată — cine sînt, ce sînt, cît sînt ?

Să văd, încercă să se dezmeticească, ia să văd, să văd, tinzînd către o limpezime, poate aceea de unde plecase, sau o alta mai perfectă şi mai potrivită cu firea sa. Pe unde umblase ? De ce se afla aici ? Mama îi spunea de multe ori că îşi vrea copila cu şcoală, să facă, adică, ea ce n-a putut mama să facă, spetindu-se întru realizarea acestui nobil ţel. învăţase bine şi în liceu şi în facultate. Ca studentă avusese bursă şi o dată, cînd bursa îi fusese periclitată şi-i spusese mamei aceasta,

rămăsese uimită de ochii speriați cu care îi era primită vestea. Nu crezuse să facă o asemenea impresie !

— Greu o să ne fie, mamă dragă, se jeluise mama.

— E un examen greu, mamă, nu cred că am să izbutesc.

— Vai și vai !

—■ Nu am voie să greșesc și eu măcar o dată ?

Trăise efectiv revolta perfecțiunii proprii — cel puțin ceea ce socotise atunci ca perfecțiune — dar se ambiționase să învețe. Și tot mama, văzînd-o în plin efort, cu cearcăne sub ochi și fără cheful rîsului, o îndemna să se lase, să se menajeze, să aibă grijă de sănătatea ei.

— Ce-o să ne facem, mamă dragă, dacă dai în vreo boală ?

— Greu o să ne fie atunci, mamă.

— Lasă-l în amarul lui de examen. Ne descurcam noi și fără bursa ta.

Rămăsese cu bursa, dar se împovărase cu o renunțare, căci la mijloc fusese o iubire, căreia îi dăduse prea mult și poate că nu-i dăduse cît merita. Întîrzia seara în parc sau la cinema, pleca dis-de-dimineață ca să se ducă la ștrand, era ahtiată după seri de dans, iar mamei îi motiva cu timpul dedicat bibliotecii, conspectării și realizării unor lucrări științifice, etc. Cu cît se apropia examenul cu atît se simțea mai nepregătită. încă nu fusese niciodată în situația de a-și „încerca norocul", prezentîndu-se la un examen doar ca să se prezinte și să nu aibă temelie ; cel puțin aceasta era soluția genială a băiatului, care susținea că așa ceva se mai întîmplă și că nu se face gaură în cer dintr-atîta.

— Cu puțin tupeu, puștoaico, te-ar putea lua cineva în serios și să te creadă tobă de carte. E nevoie de o privire mai așa, mai dată naibii.. N-ai probleme !

O privire ca în filme ?Nu îl putuse lua în serios şi nici nu s-a hazardat, preferind să îşi întrerupă idila şi să se pună cu burta pe carte. Şi nu la bibliotecă, aşa cum pretinsese pînă atunci, ci acasă, pînă noaptea tîrziu şi dimineaţa din zori, udîndu-şi faţa cu apă rece cînd o dobora oboseala şi o ameninţa somnul. Asta sînt eu ! Timp de un an a fost în stare să stea într-un sătuc şi să vină numai de două ori pe săptămînă la oraş. Mama se topea de dorul ei, plîngea cînd o vedea sosind, plîngea cînd pleca. Poate că vărsa tot timpul lacrimi din pricina ei. Dar ea îşi dovedea, sieşi în primul rînd, că e tare, că e capabilă să stea pe picioare proprii, sacrificînd un timp preţios, plămădind în adîncul fiinţei ei, cu multă ambiţie şi fantezie aspiraţii înalte, ambiţioase. Barbu glumea că îşi va aduce altă femeie în casă şi ea găsea resurse să rîdă laolaltă cu el, deşi în singurătate sau în cămăruţa cu pămînt pe jos — aşa mai era pe atunci — se apuca să bocească pînă i se tăia răsuflarea, sub spaima unei perspective de acest fel.

A continuat, tot plină de curaj, cu naveta. Se scula la cinci dimineaţa ca să prindă cursa ; oricît îi era de silă iarna şi pe vreme rea, nu s-a dat bătută niciodată. Nici o absenţă nu a avut în vremea aceea. A fost învinsă ceva mai tîrziu nu printr-o luptă piept la piept, ci învăluită, insuficient sprijinită pe flancuri. A dat înapoi şi a fost destul un singur pas ca să urmeze şi ceilalţi. Mai întîi a acceptat o întrerupere de un an, care s-a dublat şi ameninţa să se tripleze, să se permanentizeze. Barbu insista cu încă unul sau doi copii. Îi făcea aluzii numeroase la „internatul" visat, temă de glume, dar şi de meditaţie serioasă.

—■ Să mai aşteptăm, să vedem ce-o fi.

La stăruinţele ei, Barbu folosea abile tergiversări, făcînd timpul să treacă şi ea să se complacă să stea deoparte, văzînd de copii.

— Mirela e debilă, are încă nevoie de îngrijiri.

A fost adusă în situaţia de a pune piciorul în prag, obligîndu-şi bărbatul să dea înapoi. Dar nu de tot. Se ţinuse tare, totuşi, pretinzîndu-i să nu se mai întoarcă la vechiul post, ci să rămînă în oraş, restul urmînd să rezolve cu creşa, grădiniţa, cu o femeie angajată şi aşa mai departe.

S-a zbătut să se întoarcă la profesia ei, chiar reluînd naveta şi toate neplăcerile acestei modalităţi de a exista ; de data aceasta nici Barbu n-a cedat din pretenţiile sale, stăruind atît de încăpăţînat şi de pătimaş, încît a ajuns să creadă şi ea că e posibilă o altă cale. Cînd l-a auzit oferindu-i varianta cu biblioteca i s-a oprit inima în piept. Contemplînd acum această amplă şi dramatică mişcare de reaşezare interioară îşi spune că a fost atît de bogată încît a putut pierde cîte ceva, fără să rămînă slabă în faţa vieţii. Numai gîndin- du-se la felul cum se îmbrăca înainte şi cum se îmbracă azi şi o apucă jalea. Norocul ei că a avut încă suficientă prospeţime în

momentul întîlnirii cu Armând Macavei-Bogdana. Cea mai bună recunoaştere a avut-o în privirea lui încurajatoare, strălucitoare de simpatie, pe cînd ea abia punea întîiul picior în institut.

Saluta această amintire cînd zgomotul uşii o făcu atentă că a intrat cineva. Şi cine altul putea fi, decît el, cel aşteptat, cel ce trebuia să sosească neapărat ! ? Fu primul ei impuls. Se afla în plină stare de alarmă : mîna peste păr, cealaltă peste bust şi talie ; şi ochii peste lucrurile înconjurătoare, ocolind mai întîi îndelungat şi de departe peste masa cu cele douăsprezece scaune monahale impecabil aliniate, peste rafturi, peste pendula care se mişca tăcut, impecabil.

— Am venit în numele tovarăşului director.

Voce de femeie. Nu-i vine să creadă. Se întoarce şi priveşte. Suava secretară zîmbeşte. Spune ceva şi glasul pare a fi în contrast cu perfecţiunea surîsului ei. O fixează şi n-o aude, căci gîndul i-a coborît adînc în subteranul fiinţei ei, alunecînd ca o apă freatică — dintr-o simplă gelatină se realizase o creatură graţioasă, suficient de abilă pentru a părea inteligentă şi bine pregătită pentru ceea ce făcea. Ştia de la tuşa Lena că secretara nu avea decît liceul. Atunci de unde aerul ei de superioritate ? De unde această distanţare ? Mai tîrziu, Titiana îşi va amenda primele impresii : secretara nu era decît un reflex, nici măcar o „creaţie", ci o confecţie, compusă măiastru din tot ce oferea cosmetica şi moda unei femei nu prea frumoase, mediocre din punct de vedere intelectual, pentru a prezenta — mai mult sau mai puţin perfect — frumuseţea şi spiritul feminin al epocii. Zîmbea încîntător, e adevărat, dar abia îşi putea ascunde aroganţa de a reprezenta autoritatea supremă în institut; în realitate nu făcea altceva decît să repete papagaliceşte ceea ce i se dictase mai sus. în zadar îşi modula vocea — şi ea confecţionată din cristal şi mătase -— sunînd ca soneriile electronice în două tonuri suave pînă la dizgraţie ; ceea ce spunea nu venea din căpşorul ei coafat la perfecţie. Urmărindu-i mişcarea plină de graţie a gurii rujate fără cusur, îi venea să ţipe — de ce ?

De ce nu venise personal, de ce nu îi acordase ceea ce i se cuvenea, de ce o umilise ? Tripla întrebare se asocie cu un gust sălciu, foarte neplăcut; făcea să vuiască în forul ei interior glasul supuşeniei —■ şi uite aşa, încetul cu încetul, m-am aşezat după placul lui, m-am aşezat, m-am aşezat... Tuşa Lena. De departe şi de aproape. M-am aşezat după placul lui... Ceea ce însemna că ea nu... Că ea nu intuise, nu înţelesese... Că ea nu îl ascultase pe omul acesta care se pasiona să construiască numai în armonie cu sine, devenind refractar şi distant faţă de tot ce distona sau ieşea din estetica sa personală !

Ia să văd, să văd, gemu adînc şi numai înăuntru, cris- pîndu-şi degetele de marginea mesei ei; de cînd *nu mai conta* în faţa lui Macavei-Bogdana ? Şi în ce fel, pînă

unde anume, *nu mai conta* ? Şi de cînd ? Nu se îndoia că prima impresie îi fusese favorabilă. Deşi şi atunci avusese un moment de deznădejde care nu se poate să nu-i fi modificat trăsăturile chipului şi lui să-i fi scăpat amănuntul; atunci cînd se simţise plutind în vid, ca un paianjen atîrnat de firul lui mai subţire ca un vîrf de ac, ceea ce însemna că făcuse inutil efortul acestei solicitări. Ea se dădea de ceasul morţii şi el surîdea radios ; îi vorbea de personalităţile înconjurătoare, aparent nişte obiecte fără suflet, dar care o obligau să le salute în tăcere, cu pioşenie aşa cum le prezenta el, şi în ea se zbătea o aversă de lacrimi desperate şi lipsite de sens, gata să se reverse nebuneşte.

Cînd fusese adusă pendula în bibliotecă, fusese întru totul în acord cu el — se potriveşte ca stil, nu-i aşa ; şi dacă fusese stînjenită, bîiguindu-şi încuviinţarea — de care el nici nu avusese nevoie, pentru că nu îşi pusese cuvintele nicidecum sub semnul întrebării — fusese stînjenită pentru că, luată prin surprindere, arăta mult mai puţin decît obiectele din jur. Norocul ei că pe atunci încă nu se lăsese în voia cotidianului cenuşiu aşa cum i se întîmplase puţin după aceea. Atunci, să fi fost în şedinţa dominată de rafalele lui Honae, cînd ea izbucnise în suspine neroade ? Iată la ce rezultat ajunge, îi reproşase directorul lui Honae, în pauza penibilă care urmase, dar oare, superioara lui maliţie, aceea a directorului, îl privea numai pe inginer ? Nu lovise indirect şi în ea, atunci cînd pronunţase mătăsos-sarcastic : pe femeie să n-o atingi nici cu o floare !

Privirea ei recunoscătoare să-l fi făcut pe el să o creadă umilă ? Nu i-ar fi fost pe plac umilinţa. Macavei-Bogdana avea vocaţia celui puternic, dominînd pe baza unui cod al nobleţei care i se potrivea cu naturaleţe. Mai avea ce să-şi reproşeze în legătură cu acest moment; după ce dăduse dispoziţii în legătură cu crearea unui sistem unitar pentru asigurarea aprovizionării normale şi eficiente a bibliotecii, directorul o întrebase dacă a înţeles tot ce se spusese.

Şi ea : Da. înseninată subit. Ca o copiliţă, se împăca primind această acadea. Convinsă că i se luase apărarea şi că i se dădea importanţă, pe cînd adversarul ei cădea fără suflare la pămînt.

13

Avea pistrui şi era sigură pe sine, aşa cum fusese de mică. Avea calitatea de a nu se intimida cu uşurinţă. La examene nu avea trac, cum obişnuiau alte colege să

susţină, să facă puţin caz, să afecteze şi numai o singură dată s-a temut oarecum — atunci cînd a avut pe celălalt taler al balanţei termenul de greutate al iubirii. Dar nici atunci nu s-a dat în spectacol, nu a făcut nimănui vreo aluzie la propria nesiguranţă. S-a străduit să îşi ţină capul cît mai sus şi să privească în faţă posibila primejdie. A fost o ocazie fericită pentru ea spre a înţelege că nu poate ieşi din sine fără nici un pericol; dacă s-ar fi apucat să se lamenteze, imitînd pe cele ce se lamentau de obicei, ar fi riscat ridicolul, iar dacă ar fi declarat că nu e pregătită pentru examen. Şi poate că a ajutat-o în aceeaşi măsură convingerea celorlalţi că ea nu se poate prezenta la examen decît impecabil pregătită. Eventualele şovăieli i-ar fi fost puse pe seama emoţiei, considerate fiind ca trecătoare şi avînd un caracter întâmplător. Nici ceilalţi nu ies din tiparul convingerilor în ceea ce îi priveşte pe oameni.

L-a întrebat pe Barbu de ce o iubeşte. îl întrebase uneori.

— Zău dacă ştiu.

— Frumoasă nu prea sînt.

— Nu tu hotărăşti asta, din fericire.

— Am pistrui.

— Tocmai de aceea eşti frumoasă pentru mine.

— Umblu cu nasul pe sus.

— Foarte bine faci. Chiar am nevoie de cineva lîngă mine care să umble cu nasul pe sus.

— Dar nu pentru asta mă iubeşti, nu-i aşa ? De ce mă iubeşti tu atunci, Barbule ?

— Pentru că eşti descurcăreaţă, e bine ?

Sensul nu fusese peiorativ, încrederea lui Barbu în ea decurgea şi din această siguranţă a lui că e descurcăreaţă ; i-o repetase de mai multe ori şi găsise şi o motivare logică : se puteau sprijini la nevoie unul pe celălalt.

— Nu te temi că am să slăbesc dacă vom avea mulţi copii ?

— Dimpotrivă, vei fi mai puternică.

— Dar voi sta acasă.

— Să nu umblăm cu jumătăţi de măsură, Scumpa, ştii şi tu cît e de greu să rămîi totdeauna singurul copil la părinţi.

— Cum i-am putea creşte, Barbule ?

După Barbu simplu : o să ne descurcăm. Nu era ea „descurcăreaţă" ? Dar, ca de obicei, Barbu recurgea la metoda simplificării, pe cînd ea complica, vezi bine !

— O să ne descurcăm pe cedările mele succesive ?

Tot ca de obicei, ea complica.

— Prea te complici şi tu, Scumpa.

— Să ne gîndim totuşi un pic, să nu ne grăbim că nu avem de ce.

Altădată femeia depindea de bărbat, pentru că bărbatul lucra, asigurînd mijloacele de trai ale familiei; azi lucra şi femeia, nu mai putea fi vorba de

dependenţă, femeia avea aceleaşi îndatoriri sociale. Stai să vedem, ia să vedem, îi oprea ea replica lui grăbită ; aşadar femeia lucrează cot la cot cu bărbatul, dar a rămas şi pe mai departe încărcată cu toate angaralele.

— Unde vrei să ajungi, Scumpa ?

— Caut un nou element de echilibru.

— Nu ştiu de ce ai tu mereu nevoie să îţi baţi capul. Ce naiba ! Ne-am aranjat destul de bine, tu nu mai călătoreşti, avem maşină.

— Sîntem perfecţi, asta vrei să spui ?

— Să n-o luăm chiar aşa mecanic.

Există, deci, un echilibru interior. Ea nici nu pretinde altceva. E foarte bine. Dar o preocupa ce se întîmplă cînd închideau uşa căminului pentru a se dedica muncii.

-— Ce e în faţa noastră, cît şi cum ? Nu e nevoie şi aici de un echilibru altfel aşezat ? De ceva nou, de o armonie nouă ? Gîndeşte-te la mine, ca femeie...

— Eşti cea mai dulce femeie.

— Nu eşti serios, Barbule. Nu e destul atîta.

— Ce te frămîntă, Scumpa ?

Nici pentru ea nu era clar şi răscolitoarea convorbire cu Honae — nu numai pentru cele rostite, ci şi pentru cele rămase nerostite — revenea stăruitor, ridicînd la suprafaţă reziduuri amare, căzute, în apa liniştită şi stătătoare în care se complăcuse o vreme. Nu învinuia pe nimeni pentru că îşi abandonase profesia, dar că aştepta cu pasivitate o chemare şi nişte întrebări într-o chestiune delicată, aceasta da, era o vină, da, putea deveni element de nelinişte şi dezacord. în acest caz calitatea ei de a fi *descurcăreaţă* devenea inutilă.

între timp sosi ceasul banal al plecării acasă. Nu era mulţumită. Nici azi nu intervenise ceva nou. Nici o schimbare nu tulburase cursul normal al zilei, în ciuda intensei ei aşteptări. Apariţia suavei secretare nu însemnase decît o confirmare a acestor concluzii nu prea încurajatoare. Aşa că îşi adună lucrurile şi le ordonă încă o dată, încuie în urmă şi porni încet pe culoar spre ieşirea din institut. în hol se mai opri o dată, ascultîndu-i cu încă un fir de speranţă profunda rezonanţă marmoreană, sau imitaţie de marmură, nu avea importanţă ; trăgînd cu urechea, mai conta pe un semn inedit, pe o chemare de ultim moment, ceva ce nu venea, nu avea cum şi de unde veni din tăcerea solemnă de care simte nevoia să fugă. Se străduieşte să meargă firesc, depăşindu-l pe portarul care o salută sticlindu-şi dintele lui de viplă. în adevăr, nesuferit cusur !

Se grăbeşte să lase în urmă uşa de fier forjat, ieşind la lumină şi în aer liber ca într-un liman. Scările exterioare o aşteaptă acum cu impecabila ei liniatură. Coboară încet, în umeri cu greutatea de plumb a sacoşelor încărcate. De pe acum, tăişurile mînerelor îi sfîşie palmele. Şi totuşi, se opreşte încă o dată pe la mijlocul scării solemne, recidivînd subconştient într-o

speranță și în ceea ce crede a fi un sens al așteptării ei inexplicabile, ascultînd ceva ce nu se aude și privind ceva ce nu se poate vedea. Zgomotele și fațada cu aere și zorzoane nu se sinchisesc de modesta ei siluetă, cînd continuă să coboare, încet, fără prea mare chef. Îi stă în față, deschisă ca o pîrtie de cenușă, calea de fiecare zi, întoarcerea primindu-i pașii cu tot dischisul. Azi ca și ieri. Mîine ca și azi. E dimineață. E prînz. E seara. Un program neabătut. Nescris, dar cît de tiranic prin el însuși ! E drumul banal, al fiecărei zile. Dimineața. La prînz. Seara.

Răzbate cu greu prin aglomerație, atingînd cu vîrful piciorului scara vagonului de tramvai. Are grijă de sacoșe mai mult decît de propria persoană. Uneori simte nevoia — înaintînd — a unui punct de sprijin. Își găsește singură ceea ce îi trebuie. Galanteria bărbătească este atrasă în alte direcții, acolo unde femeile sînt în pas cu moda, încondeiate elegant în jurul pleoapelor, date cu ruj în nuanțe surprinzătoare, coafate cu cochetărie sau cu părul într-o studiată neorînduială și poate că își dorește și ea cîteodată o privire de interes, o atenție cît de mică sau una chiar și parșivă, să fie în orice caz altceva decît ceea ce merită o călătoare oarecare, incoloră, lipsită de farmec, indiferentă oricui, mai degrabă din categoria celor ce se reped cu — „Nesimțitule, ia un taxi dacă vrei să călătorești comod".

Comparația o umilește, chiar dacă nimeni nu rostise vreodată așa ceva ; în primul rînd ea nu dăduse ocazia, preferind să se strecoare cît mai abil, fofilîndu-se în tăcere, su- părînd cît mai puțin în cale, încercînd cel puțin și reușind de obicei, dornică a-și cuceri micul loc ferit din față, de lîngă cabina vatmanului, colțișor de care, în cazul că îl găsește ocupat, se simte frustrată, ultragiată ; căci aici, aciuită cu sacoșele în siguranță, mică și anonimă, pierdută ca un fir de nisip într-o întindere nisipoasă, întoarce spatele tuturor, continuînd să călătorească de parcă ar fi singură pe lume. Întîlnește defilarea priveliștilor cunoscute, de-o odihnitoare familiaritate, lăsînd-o să își pună pe îndelete cîte întrebări dorește. E o ambianță foarte potrivită pentru însingurare și eliberare de cuget. Își amintește de speculațiile gălăgioase în grupurile de colegi cu care călătorea ca studentă, scanda- lizînd pentru că se urcau prin față și pentru că vorbeau în gura mare. Și mai ales — pentru că rîdeau din răsputeri, fără să le pese de nimeni.

Tineri fără minte ! De unde vin și unde se duc toți călătorii din tramvaie ? Dar cei atît de prosperi și lipsiți de griji din automobilele care-i depășeau ? Acum cunoștea destinația multora, dar de întrebări nu scăpase. De ce i se păreau astăzi sacoșele mai grele ca alte dăți ? Să le fi încărcat mai mult ? Să fie ea mai obosită ? Pînă și priveliștile orașului care întotdeauna îi veneau firesc în întîmpinare, acum păreau că se depărtează ca și cînd ar

fi fost montate pe un cilindru rotit în sens invers. Ciudată senzaţia de alunecare anapoda. Ca şi neaşteptatul salut prins cu coada ochiului, putînd fi nu pentru ea, sau fiind — de ce nu ? — tocmai pentru ea ? Ce sens ar avea să o salute cineva în tramvai, cînd ea stă cu spatele şi... Dar simte că e *cineva*

alături, nu un străin, nu un călător oarecare, nu un om indiferent. Cine să fie ? Intorcîndu-se...

— Nu cumva te sperii ?

— Nu. Oh, nu.

— îmi cer iertare. Nu te simţi bine ?

— Nu sînt obişnuită.

— Ar trebui să te aşezi. De ce nu ocupi locul liber de acolo ?

— Nu obişnuiesc să stau în tramvai.

— Ştiu.

— De unde ştii dumneata ?

— Ştiu, repetă bărbatul.

— Pentru a doua oară ştii, de unde şi de ce ?

— Foarte simplu : pentru că şi eu călătoresc de obicei cu acest tramvai.

— Ciudat. Nu observasem. îşi revenise între timp, se însufleţi chiar. în acest caz, îmi cunoşti obiceiul de a nu mă aşeza.

— Da. Deşi mi se pare nefiresc.

— E cît se poate de firesc. Nu îmi place să stau. El ceru voie să o ajute la sacoşe. Erau grele şi cerea măcar una dintre ele.

— Oh, nu. În nici un caz.

— Dar te rog.

— E degeaba. Nu am nevoie de ajutor. Nu te mai obosi. Bărbatul tăcu. După felul cum îşi repezi ochelarii în
sus se vedea că e stînjenit.

14

I se părea ciudat ce îi spunea el, probabil aşteptîndu-se la altceva din partea lui, probabil ceva în legătură cu plecarea lui, în orice caz în sensul discuţiei lor anterioare ; el, în schimb, îi vorbea de copii, de copiii ei, afirmînd cu vocea scăzută, abia şerpuită printre zgomotele metalice ale tramvaiului în mers, că nu se îndoia că are copii foarte reuşiţi. Credea asta după felul cum li se dăruia, adăugase privind-o
pieziţ prin lentilele groase ale ochelarilor. La care ţinea mai mult, se interesă, deşi părea că întrebarea îi scăpase fără voie, căci se grăbi să se corecteze — sigur

că e nepotrivit să pună astiel de întrebare prostească ; o mamă e mamă pentru toţi copiii ei, indiferent de calităţile sau defectele lor.

— Cel puţin aşa ar trebui să fie.

Ei i se părea că desluşeşte această remarcă printre zăn- găituri şi regretă că nu se aflau într-un tramvai silenţios, dintre cele noi, unde nu era atîta zgomot; dar el adăugase „aşa ar trebui să fie", fiind cu atît mai zguduitor cu cît cunoştea povestea cu femeia care îşi părăsise căminul, soţul, copilul, de dragul unor iluzorii aventuri amoroase în mijlocul naturii.

Îi vorbi de copiii ei.

— Drept să îţi spun, fiecare e altfel, fetiţa ca o păpuşă, iar băiatul, cum să spun... băiatul e ca un semn de întrebare, de pe acum mă face să mă simt responsabilă în faţa lui şi mult mai conştientă de responsabilităţile mele, nu numai ca femeie şi mamă. E de ajuns să se uite la mine cu ochii mari şi serioşi ca să mă determine să cuget la lume, la lumea de azi şi de mîine, la ceea ce pregătim pentru viitor. îi vorbea, străduindu-se să domine zgomotul şi să nu strige în acelaşi timp, pe cînd el o asculta încordat, puţin curbat asupra ei. Dumneata ai copii, tovarăşe Honae ?

Nu avea cum să nu se intereseze. Dacă ar fi tăcut, ar fi putut să îl facă bănuitor şi să îşi închipuie că îi cunoaşte povestea şi că o ocoleşte dinadins ; el tresări, îşi repezi ochelarii cu oarecare violenţă şi nu se grăbi să-i dea amănunte, îi văzu buzele mişcîndu-se fără să poată înţelege dacă rostesc ceva sau nu. crezu că se referă la responsabilităţile faţă de copii sau ceva în genul acesta, dar în zadar îi ceru să repete — ce a spus ? să mai spună o dată.

El ridică vocea şi ea auzi— sînt momente cînd ne vine să dăm vina pe copii pentru nefericirile noastre, să-i credem pietre de moară atîrnate de picioarele noastre însetate de libertate, să ne imaginăm că din cauza lor nu putem înainta mai rapid şi încotro vrem.

— Îţi cer iertare pentru gîndul meu nerod ; am rămas cu impresia greşită că din pricina lor consideri că ţi-ai lăsat profesia, ca să vii bibliotecară la institut... Mă simţeam obligat să te asigur că nu ai dreptate, consideram că îţi datoram acest lucru... poate din cauză că ai încercat acelaşi simţ al datoriei faţă de mine. Pentru că, de fapt, am şi eu un copil, pe care nu cutez să îl nedreptăţesc cu o mamă vitregă, după ce mama lui adevărată n-a fost la înălţime. Ar fi o ¡¿corectitudine de neiertat pentru cineva care a avut bîlcuria mamei adevărate. Şi pentru cineva care a nutrit sfenti... men... te... Şovăi, repetînd de cîteva ori în acest răstimp, gestul ridicării ochelarilor spre frunte. Ochelarii îi căzdeau neaşteptat de repede. Iartă-mă, mi se pare că exagerez, sînt puţin confuz...

— Nu, nu protestă ea, dar tocmai atunci ¿ramvaiul luă o curbă şi glasul ei nu se auzi.

întoarsă spre el îl privi, căutînd să înţeleagă dacă a auzit-o. Mai scundă decît el, se uita de jos în sus. în acest fel privise de-a lungul anilor pe bărbaţi, fapt care nu îi produsese supărare şi nici n-o făcuse să se simtă „mică", mai uşor ajungînd la satisfacţia secretă a egalităţii spirituale. în ciuda staturii lor, unii bărbaţi se lasă uşor dominaţi de o minte şi o inimă mai bogat înzestrată şi ea se socotea o astfel de inimă şi o astfel de minte. Rar de tot avea momente cînd îi venea să intre în pămînt din cauza bietei ei înfiripări fizice. Nu-l includea pe Armând Macavei-Bogdana acestei situaţii, dar îl avea în vedere în mijlocul unor subtile şi complicate fire de gîndire. Dar Honae ? — se întreba, privindu-l de jos în sus, de parcă îl privea de sus în jos *; ce* fel de om era acest inginer Octavian Honae, acasă şi în meseria lui, şi de ce voia să plece la urma urmelor din institut ? îi ghicea greutăţile materiale, ceea ce ar fi făcut credibilă varianta susţinută de el despre cîştig, avînd desigur nevoie să angajeze femeie, să-i dea casă şi masă, salar, şi tare ar fi vrut să afle cum se descurcă cu toate încurcăturile de acest fel; însă, atenţia lui se îndrepta vizibil în altă direcţie, se uita pe geam ca şi cum ar fi vrut să se dumirească în ce loc au ajuns. Cunoştea foarte puţine lucruri despre el, iar ceea ce ştia era departe de a o ajuta să îl înţeleagă.

— Cobori curînd ? se interesă ea.

— Da, cred că da.

îl auzi, deşi numai mormăise răspunsul, pentru că tramvaiul încă nu pornise din staţie ; după aceea începu din nou zăngănitul metalic. La curba următoare roţile de oţel scoaseră un ţipăt aproape omenesc. Ea tocmai stăruia să nu se oprească aici, ci să continuie convorbirea a doua zi, la bibliotecă.

— Ce spuneai ? o întrebă, redresîndu-şi echilibrul; rămase agăţat de stîlpul de metal de alături. Ea îi repetă invitaţia pentru a doua zi. Dînd un bobîrnac sec ochelarilor,
Honae rosti fără nici un menajament : Nu are rost, nu, nu are.

— De ce ? Fă-mă să înţeleg.

— Pentru că nu mai am nimic de adăugat la ce-am spus pînă acum.

— Nu-mi vine să cred că dumneata eşti acelaşi om... acelaşi care vorbeai aşa de frumos de copii şi care acum mă refuză în acest fel... în acest fel... Şi nu găsea cuvîntul potrivit stării ei sufleteşti, cuvîntul care, însă, să nu-l jignească.

El îi luă vorba din gură :

— în acest fel franc şi întru totul tovărăşesc. îmi pare rău că nu mă pricep să mă port ca într-un salon de altădată cu „sărut mînuşiţele" şi cu „domniţa mea" !

— Nu fi rău, că nu asta ţi-am cerut. Faptul că sîntem tovarăşi şi ne ducem viaţa bărbaţi şi femei în deplină

egalitate în aceleaşi locuri de muncă nu trebuie să ne facă bădărani unii faţă de alţii. Te-am invitat să stăm de vorbă nu ca într-un salon şi nu pentru a face un schimb gratuit de galanterii. Pune-te în situaţia unui om care doreşte să se edifice, după ce că are neşansa de a vedea numai o parte din întreg şi care îşi dă seama că trebuie să vadă şi să înţeleagă tot.

Pe semne că lui nu i se părea convenabil acest mod de a pune chestiunea ; îşi repezi ochelarii şi se depărtă puţin.

— Nu sînt eu omul indicat pentru asta. în institut sînt şi alţii, mai la urma urmelor personalităţi care ţin în degetul cel mic acest tot, sînt alfa şi omega şi nu admit nici o atingere a sacrosanctei lor meniri. Eu ce sînt ? După cum foarte bine spuneai : un băjenar.

— La cine făceai aluziile urîte de mai înainte ? Aş vrea să ştiu.

15

Ochelarii lui căzură. îi ridică. Sticlele lor aruncau ţăndări insuportabile de lumină. Ţipătul roţilor de tramvai se împleti cu ţipătul ei interior într-o sinteză a contrariilor, aproape izbind-o în creştet. Aluzia la persoana directorului îi provoca durere. Şi tocmai aici, aici... îşi ridică privirile spre el, dorind să-i ceară să retracteze. El se uita pe deasupra ei, şi coborî la oprirea următoare fără să mai adauge nimic altceva în afara unui salut grăbit, poate numai o jumătate de salut şi acela mai degrabă mut; îl văzu sărind de pe treaptă, de parcă se repezea într-un gol. Şi se văzu pe sine rămînînd, dezorientată şi vexată, uitînd aproape că sosise timpul să se dea şi ea jos.Nu se putu linişti pînă seara tîrziu. Starea ei elegiacă i-ar fi adus aminte de atmosfera unei poezii de care se îndrăgostise datorită profesoarei de franceză din liceu — Le vase où meurt cette verveine / D'un coup d'éventail fut fêlé — dacă n-ar fi fost atît de apăsătoare. Îi venea să plîngă şi să nu mai vadă lumea, dorindu-şi singurătatea ca un liman al tristeţii şi reculegerii. Purtarea lui Honae o lovise uşor şi pieziş ca un evantai perfid, lăsîndu-i această subţire fisură : de ce se purta meschin cu un om *ca el* ? Să îl domine într-atît dramele lui personale, nenorocirile intime, încît să îi otrăvească existenţa şi să îl transforme într-un fel de „atenţie, cîine rău" oriunde s-ar arăta ? Rana, neobservabilă în afară se adîncea dureros nu o lăsa o singură clipă fără suferinţă ; joaca copiilor o făcea să sîngereze încă şi mai mult.

— Astăzi, mămicule, nu ai fost la şedinţă, proclamase Mirela, după cei îi sărise de gît la sosire, sărutînd-o şi făcînd astfel ca să îi aspire parfumul cald al pieptului.

— Nu am fost, recunoscuse ea fără chef.

— Tu de unde ştii ? Nu ai de unde să ştii ! se intercală în dialog Alin, de parcă urmărea să **o** scoată de sub sîcîiala fiicei sale.

— Pentru că nu miroase a fum de ţigară, na !

— Uite la ea ce deşteaptă !

Îi trimisese la joacă pe fişia de spaţiu verde de lîngă bloc, ea continuînd să se simtă în atmosfera de elegie a vechii poezii franţuzeşti şi a proaspetei ei suferinţe. Se ocupase de curăţenia casei cu un zel care trecea dincolo de nevoia unei mişcări numai bună să o sustragă gîndurilor ; ajunsese pînă acolo că apucă smocul de flori artificiale din antreu cît pe-aci să le arunce. De obicei aducea flori proaspete în casă. Avea pasiunea garoafelor. Le cumpăra din piaţă sau de la florărie. Le alegea. Cumpănea pînă să se decidă, potrivin- du-le mai întîi în gînd într-o armonie oarecare : fie cu anotimpul, fie cu momentul specific al casei, avea criterii, uneori certitudini, alteori impulsuri şi îşi îndeplinea plăcerea iniţială aşezînd tulpinele în vazele de-acasă, răsfirînd corolele pentru ca buchetul să arate cît mai bine şi să-şi amplifice frumuseţea. Şi cu vazele le potrivea, cele

suple în vaze înalte şi elegante, cele înfoiate în vazele mai late, cu trupuri bombate, încăpătoare.

Garoafele era destinate unui Rosenthal alb, vas modelat cu subtilitate şi decorat discret cu două dungi de aur. Repudia imitaţiile, florile din hîrtie sau din plastic; culorile mult prea vii din micul hol nu-i fuseseră pe gust încă de la început, cînd ajunseseră în casa lor dintr-un capriciu al Mirelei. Cînd voise să le arunce, Barbu intervenise cu spiritul lui practic ; el găsise că le-ar sta bine în antreu, să-l înviorieze, să-i aducă un plus de lumină. Acum le găsea prăfuite, palide prin trecerea vremii şi prin colbul subţire care acoperea petalele ţeapene. Mîna îşi opri gestul definitiv, schimbînd destinaţia buchetului anost; florile ajunseră în baie, într-un lighean cu apă şi detergent.

La fel ar fi trebuit să procedeze şi cu denigratorul care îşi închipuise că şi-o făcuse parteneră de bîrfeală, gata să îi accepte inepţiile şi răutăţile ! Catalogînd-o probabil femeie care nu pricepe altceva decît igliţa şi clevetirea ! Ia să văd, să văd, îşi făcea socoteala în acest timp, el trebuie să aibă telefon acasă, îl putea chema să îl facă cu ou şi cu oţet, sigur că da, ideea cu telefonul era binevenită, foarte potrivită ca s-o elibereze de o povară ce cu greu ar fi dus-o pînă a doua zi.

Nu se poate, trebuie să aibă telefon, concluziona ea, şi ar fi suficient să se uite în carte, la litera H, l-ar găsi cu siguranţă, după aceea nemairămînîndu-i altceva decît să-l cheme şi să-i spună pe şleau : „Ce îţi închipui dumneata, tovarăşe inginer Honae ? Drept cine mă crezi dumneata pe mine ?" Dar dacă nu avea telefon ? Cum ar putea atunci să îi transmită indignarea şi traumatismul ei, chiar dacă i-ar putea justifica purtarea prin contrastele fizice dintre ei, Honae, şi celălalt. De partea *celuilalt* se aflau calităţile, eleganţa, superioritatea incontestabilă : o anumită înălţime morală, evidentă în şedinţele în care Honae sărea peste cal. Aşa cum s-a întîmplat şi în şedinţa — memorabilă pentru ea — cînd Honae fusese luat pe sus, cu un ton subţire şi detaşat — ; oare, îl oprise cineva pe el, pe inginerul Honae, să vină la director şi să ceară aprobarea pentru procurarea cărţilor de care avea nevoie ?

— Poate că ai fost la bibliotecă de-a dreptul, la tovarăşa Toader, şi eu nu am aflat încă ; să te auzim, tovarăşă Toader, a venit tovarăşul inginer la dumneata ? Se repezise cu un „nu" de care azi nu mai era aşa de mulţumită ; pe cînd directorul continuase, adresîndu-se de data aceasta tuturor : Vedeţi, tovarăşi ? Nimeni nu cere nimic şi în special tovarăşul Honae şi deodată răsare într-o şedinţă şi, poftim, problemă arzătoare !

Ii fusese recunoscătoare directorului, din nou subjugată de calmul lui, de distincţia lui atît de potrivită în a pune lucrurile la punct.

— Pe femeie să n-o atingi nici cu o floare !

Nu existase vreun prilej din care personalitatea lui Macavei-Bogdana să nu apară cu strălucire ! Numele lui se găsea imprimat cu litere de aur pe coperţile legate ale unei serii de tipărituri ştiinţifice, şi cele patru trese aurite care îl subliniau de obicei o făcea să îi dea gradul cuvenit : acela de general. întocmai ca un general era întotdeauna în frunte, primul în cazul unor lucrări colective, cu numele cules în caractere deosebite, mai mari sau mai groase, şi tot aşa îi găsi numele în cataloagele unor congrese interne şi internaţionale.

De obicei o emoţiona. Fiecare întîlnire cu el avusese o anumită însemnătate. O dată, chemarea lui o surprinsese şi aproape o speriase. Avea ceva neaşteptat, prevestitor.

— Ia loc, tovarăşă Toader, o invitase el pe acelaşi fotoliu tapiţat cu catifea vişinie.

O neliniştea concentrarea şi gravitatea expresiei ochilor lui; îl auzea vorbindu-i meticulos, cu seriozitate despre munca ei la bibliotecă. Era ca un avertisment, deşi nu părea să fie nemulţumit. îl preocupa, totuşi, un gînd anumit. Fapt este că îi găsea calităţi. O lăuda şi îi stabilea sarcini de viitor. Trebuia în adevăr definitivat sistemul de împrospătare a fondului de carte, dar nu oricum, ci numai cu lucrările cele mai necesare, cu noutăţile care să îşi merite acest titlu. Sigur că laboratoarele vor întocmi liste, aşa cum s-a stabilit în

şedinţă, dar depindea acum de munca de centralizare, de dis- cernămîntul bibliotecarei, de răspunderea ei.

— Nu este o complicaţie birocratică, ci un sistem de lucru. Ce părere ai, tovarăşă Toader ?

— E foarte bine, aşa se poate lucra, în adevăr.

— îmi pare bine să înţelegi esenţialul. Dealtfel, din felul cum lucrezi îmi dau seama că dai un înţeles creator muncii dumitale la bibliotecă. E tocmai ceea ce trebuie. Să îţi faci mai mult decît datoria, să îţi îndeplineşti cu pasiune îndatoririle. Eu unul sînt foarte mulţumit de dumneata. Să îţi spun drept, la început am avut şi eu unele temeri, e omeneşte, nu-i aşa ?, dar fără ca prin aceasta să ştirbesc încrederea mea în tineret, implicit în dumneata. Te-am urmărit cu plăcere cum te-ai acomodat şi cum îţi îndeplineşti atribuţiile. în momentul de faţă ai crescut în ochii mei, te preţuiesc foarte mult şi te consider demnă de colectivul meu, precum şi de nobilele ţeluri ale institutului.

Aproape că se simţise obligată să se ridice şi să îşi dea onorul, să se salute ca pe unul dintre membrii marcanţi ai acestui institut. Lui Macavei-Bogdana îi părea bine pentru ea. Se lăsase pe speteaza fotoliului şi o lăuda relaxat, cu uşurinţă şi detaşare, de parcă citea totul pe un panou aflat dincolo de ea, în spate. în curînd vor avea loc alegeri în organizaţia de bază. îi vorbea mai departe şi acum o privea cu atenţie. Auzea şi nu îi venea să creadă. Cît pe aci să îi ceară să repete.

Va fi propusă secretară ?

Ia să văd, să văd...

— Da. Dar de ce eu ? De ce tocmai eu ?

Şi nu găsise altă reacţie decît să se apere slab, cu stîn- găcie, fără convingere. Nu cunoştea institutul, cercetătorii, specificul muncii ; formaţia ei umanistă ; calitatea de femeie, soţie, mamă şi aşa mai departe ; şi el, directorul, apropiat şi cald, aproape luîndu-i glasul, emoţionînd-o în primul rînd pentru că îi vorbea într-un limbaj care îi era familiar — se conta pe „prezenţa ei calmă", pe „bunul ei simţ", trăsături absolut necesare în munca cu oamenii în general, dar cu atît mai mult într-un mediu aparte, ca acesta al „cercetaşilor" împinşi dincolo de liniile cele mai înaintate în numele unor ţeluri ştiinţifice şi ideologice covîrşitoare.

De cînd era membră de partid — din anul trei de facultate — două fuseseră momentele relevante trăite din plin, profund şi din toată inima, cu toată dăruirea — primirea, cu corolarul solemn al votării unanime, şi alegerea ca secretară în organizaţia de bază din institut. Cu un singur vot contra ■— acum era sigur cine votase împotriva ei, inginerul Honae ! — şi cu majoritate absolută, trecuse acest al doilea examen dificil al existenţei ei complexe de femeie în lumea de azi ; îşi făcuse atunci planuri şi contase pe un reviriment nemaicunoscut în destinul ei, după o serie destul de lungă de cedări şi de renunţări.

îi datora acestui om — directorului Armând Macavei-Bogdana — mult pentru bunele intenţii, socotindu-se singură vinovată pentru neîmplinirile sub care îşi purtase paşii încet, nesigur, nu suficient de decişi în lungul zilei senine, poate că insuficient însorită şi peste care se pare că bătuse recent şi grindina. Dacă ar fi avut telefonul lui Honae şi s-ar fi decis să îl cheme, s-ar fi răcorit poate, punîndu-l la punct şi făcînd iama din scepticismul lui. Căci îi apărea acum fără dubii — Honae e un sceptic. Se ascundea după expresii dure, după ieşiri colţoase, manifesta un fel de superioritate atotştiutoare pe care degeaba o îmbrăca într-o haină peticită cu maliţioase aluzii; nu avea simţul umorului şi nu era de- cît un biet răutăcios, un înveninat, îl putea bănui de orice, chiar şi de invidie şi de patima arivismului...

Dar de cîte nu îl putea bănui după aluziile lui lipsite de francheţe şi de adevăr ! la să vadă, dacă e trecut în cartea de telefon, să vadă numai, asta nu o angaja la nimic, deşi i s-ar fi cuvenit o săpuneală numărul unu ! Ce îşi închipuie el ? Că a ajuns acasă şi poate să lenevească satisfăcut pînă a doua zi, cînd o lua de la capăt ? Şi în timp ce copiii se mai jucau jos, cu alţi copii din vecini, le deosebea din obişnuinţă glasurile gălăgioase, se apucă să caute, neliniştindu-se şi simţindu-se vinovată de parcă săvîrşea o faptă nepermisă. Se punea în situaţia de a-l suna acasă, „acasă" însemnînd un cămin părăsit de femeie, un copil abandonat de mamă, un bărbat hărţuit şi probabil ajutat

bicisnic de o bătrînică fără puteri, mamă-sa, vreo rudă, chiar o angajată... în sfîr- şit, cineva întotdeauna foarte aproape de aparatul telefonic. La cel mai mic semnal al soneriei, exact această persoană necunoscută şi bănuitoare întinde mîna şi apucă receptorul. Auzind o voce de femeie, întrebînd... Ei, da, întrebînd... Aha, îşi zice şi devine pe loc curioasă, iscoditoare, pe cînd cu mintea mărginită şi construieşte o intrigă întreagă, excelent subiect de cleveteală.

— Da, bineînţeles, desigur, cu tovarăşul inginer dacă-i acasă... Cine îl caută ?

Răsuflă uşurată constatînd că numele lui Honae nu figurează în carte şi se miră că respiră gîfîit de parcă ar fi fugit pînă la acest rezultat; e mai bine aşa, încearcă să se ocupe de altceva, se duce în baie şi se uită la florile de plastic de sub apa verzuie, dar gîndul, retras numai şi temporar retras, revine stăruitor în următoarea variantă

— nu se poate să nu aibă telefon ! Are chiar impresia că a auzit pe cineva făcînd precizarea aceasta, sau chiar Honae a fost acela care a spus cuiva cînd se afla şi ea prin apropiere

— „Cheamă-mă la telefon acasă"... Nu mai ştie exact de unde îi vine impresia ; poate că n-a auzit nimic, ci numai îşi închipuie că e aşa, oricum, e din nou cuprinsă de nelinişte, de febră, se reîntoarce la carte şi în cele din urmă dă de soluţia eliberatoare : va întreba la 03, dacă nici aici nu se ştie cine are telefon şi cine nu

Dar de ce era neapărat nevoie ? De ce să procedeze astfel ? Nu era o nebunie din partea ei să se lase pînă într- atît tîrîtă de o obsesie prostească ? ! Dar nu are cum rezista. Telefonul o atrage ca o vrajă. Formează numărul informaţiilor. Ia să văd, să văd ce se întîmplă... Suna încă şi îşi mai spunea că ar fi cel mai cuminte să renunţe, să nu împingă lucrurile, să nu facă nebunia... Şi tot aşa încă se lupta cu sine, pe cînd în aparat se auzea bîzîitul parcă fără sfîrşit al soneriei şi în cele din urmă, încheiat scurt, sec, grăbit de o voce impersonală, cu sunet ca de metale lovite, de parcă s-ar afla nu în comunicare cu un om, ci cu un aparat...

■— Sînt două persoane cu acest nume. De cine vă interesaţi ?

— De Octavian. Octavian Honae. Strada nu o ştiu. Dar în carte nu e.

Vocea de aparat îi dă un număr ; persoana se află trecută în anexa la cartea de telefon, în anexa cu numere noi, mai aude cîteva precizări inutile.

— Mulţumesc.

Şi se făcu gol şi linişte în jurul ei. Inima îi era rece. Se regăsea obosită, în aceeaşi stare elegiacă, difuză, ca şi amurgul care călca în vîrfuri pretutindeni şi se uita pe furiş prin fereastra deschisă. îşi aduse aminte de poezia îndrăgită cîndva, uitată şi reînviată atît de neaşteptat şi de exact acum, gata să se adapteze la simţămîntul actual, pe care în adolescenţă nu avea cum să-l trăiască nemijlocit — nu mă atingeţi, o, nu, căci am o rană şi mă doare... Incapabilă să se depărteze de aparatul telefonic, neizbutind totuşi să îl atingă. Pe cînd la uşă copiii sunară de două ori după regulă şi apoi lung-prelung, pentru că ea întîrzia să răspundă apelului lor, apelului lor...

16

Ca de obicei, Mirela îşi dorise o poveste. Pledase în stilul ei, plin de ardoare. Implorase. Scîncise. Cît pe-aci s-o înduplece. Apucase să se înmoaie, cînd îi sări în ajutor Alin. El se opuse decis, încăpăţînat — astă-seară, nu, nici **o** poveste ! Aşa că le urase somn uşor cu tot ritualul ştiut şi apoi nu se putuse să nu poposească rezemată de tăblia uşii pe dinafară şi să tragă cu urechea. Alin o uimea din nou. Găsea argumente faţă de Mirela care spunea — ce, murea dacă ne spunea o poveste, una mică, mititică, tot atît cît şi degetul meu cel mic ? — să se astîmpere, îi spunea băiatul, mama e

obosită, lucrează de dimineața pînă seara, tu nu ai ochi să vezi ? nu e nici ea de fier !

În adevăr, un asemenea copil te obligă de două ori, de zece ori mai mult să cugeți responsabil la ceea ce faci azi, deopotrivă pentru prezent și pentru viitor, solicitînd registrul grav al gîndirii ca să te privești și să privești lumea. Copleșită sub acest aspect complex al existenței, Titi- ana își căutase firesc locul în fotoliu, de unde, ca de la sine, independentă de restul ființei sale, mîna se întinse după cartea lăsată cu cotorul în sus, deschisă în același loc unde întrerupsese în ajun. Nu avea voie să piardă nimic din ceea ce socotea de valoare în curgerea timpului afectat persoanei sale, așa gîndea, obligată să asimileze cît mai mult cu putință, să adune tot ce se cuvenea pentru propria bogăție și pentru bogăția tuturor. Cu adevărat era mică în comparație cu lumea și totuși își găsea locul în ea în mai multe feluri, chit că nu întotdeauna în cel mai potrivit echilibru. De exemplu, acum se afla evident în dezechilibru. Din cauza lui Honae, poate, din alte cauze.

În primul rînd putea fi nemulțumită că nu îl chemase la telefon așa după cum își dorise, prea puțin liniștită de asigurările ce își dădea că acum ar fi prea tîrziu pentru a-l suna. Era și prea nervoasă, stare nesuferită care se adăuga oboselii din epilogul zilei; pielea îi era cutreierată de furnicături neplăcute, din ce în ce mai mult acaparată de ideea salvatoare de a se duce în baie, de a da drumul la apă și de a lăsa să se scurgă din ea tot ce nu mai putea duce. Își dorea apa fierbinte, tămăduitoare. Iar în acest timp, trupul chircit în fotoliu, se prăbușea în sine însuși ca un turn care apoi rămînea numai ruină. O încerca și senzația că nu capătă aer suficient, că inima i se umflă și nu mai găsește loc de mișcare, captivă într-o carceră îngustă, bine durată. Ceva i se păru comic în felul cum privea chestiunea, căci îi veni să rîdă, chiar hohoti, scurt și fără noimă, fără ca măcar mușchii feței să iasă din întepeneala lor.

Se ridică din fotoliu, avidă după aer. Neatentă față de carte, nu o observă prăbușindu-se pe covoraș și nu-și dădu seama că o lovește cu piciorul, cînd porni înainte, spre ușa de la balcon. Se mai lovi și de alte lucruri prin întunericul subțire, întrepătruns de lumina aburoasă de la veioză. Trase ușa și se întîlni cu aerul rece de afară. Respiră cu nesaț. Răcoarea o făcu să se strîngă. Dar ce îmbălsămat îi primenea respirația aerul saturat de miros de tei ! își revenea. Presiunea din piept dădu înapoi lent, cușca îngustă se lărgi, pereții rigizi se topiră ca zahărul în ceai și inima își regăsi dimensiunea normală și spațiul necesar mișcării în voie. De peste tot, cît putea cuprinde cu ochii, luminile o linișteau cu prietenoasa lor prezență. De cer atîrna lumina stelelor ca o beteală de argint. Cîndva fusese aproape la fel — cerul ca o sită cernind boabe de lumină, pe cînd, pe fiecare val al Dunării pluteau cioburi dintr-o mare tipsie spartă. Vasul se balansa halucinant și dulce ca un mare leagăn care era numai al ei ; undeva susura o armonică de gură și din altă parte venea rumoarea unor glasuri confuze, crescînd și atin- gînd-o capricios.

Remocherul era vechi, cu zbaturi, amenajat pentru excursii în Deltă, cu două „saloane", unul pentru fete, altul pentru băieți, unde se și dormea pe bănci sumar tapițate, cu o mașină care bătea în trupul metalic emanînd căldură și fum în fuioare. Excursioniștii se amestecau de la cîteva școli din țară, mai era și un grup de studenți de la București ; peste zi vaporul cu nume de domnitor duduia și cădelnița arhaic și fericit sub soarele verii, dar noaptea se trăgea la mal, se ancora și se lega în odgoane, așezat liniștit întru binemeritată odihnă. Fluviul se freca necontenit de coastele încremenite fiind felin și lingușitor ca și mătasea. Se nimeriseră niște nopți cu lună înnebunitoare. Lumina albă dansa pe valuri — balerine grațioase ce se despărțeau și se adunau în jurul ei și ea se încăpățîna să urmărească baletul fascinant și splendid, pînă ce o dureau ochii și inima și i se învîrtejea mintea. Amețită, ar fi țipat de bucurie și de necaz, ar fi țopăit ca o paparudă și și-ar fi repezit brațele pînă în plafonul înstelat, și ca să nu ajungă pînă acolo, sau pentru că avea conștiința propriei neputințe, își tortura între dinți și între degete, uneori pînă ce-o auzea țipînd sfîșiată, o batistă după alta. în fiecare noapte își chinuise rezerva modestă de batiste cu care pornise la drum.

Plîngea şi uita să plîngă, mirîndu-se că se pomenea cu obrajii umezi, sau reci şi chinuiţi de usturimi ciudate ; aşa a fost în vara aceea, trecută uşor în cutia cu amintiri, poate prea repede şi cu facilitate lăsată în urmă, deşi avea însemnele ei de aur, rezistent la trecerea timpului şi la valurile scurse de atunci pînă azi. Fusese fericita vară a rochiţelor albe, a sandalelor numai din curele, a ochelarilor ridicaţi în păr, cînd îşi purta cu eleganţă subţirimea taliei, strîn- gînd-o cît putea într-un cordon lăcuit şi fîţîindu-se ca şi cînd avea o altă vîrstă şi ar fi fost altceva decît cîrdul gureş de colege de liceu. Spre exemplu, căuta să se deosebească umblînd desculţă, atrasă irezistibil de grupul de studenţi bucureşteni şi dintre ei de cel mai înalt, mai sportiv, cel mai „artist de cinema", cel în jurul căruia gravitau toţi ceilalţi, el fiind motorul trăznăilor lor şi în special solistul cîn- tecelor lor deocheate. Din pachetul lui de ţigări se înfruptau toţi şi tot el devenea centrul jocului de cărţi din fiecare noapte din salonul băieţilor. Se îngropau prosteşte sub vălătucii fumului de ţigară, cînd afară luna dansa nebuneşte pe scena obsedantă a Dunării şi ea se prăpădea de necaz că nu avea cu cine admira frumuseţea aceea fără asemănare.

Sigur că da, pe studentul cel înalt l-ar fi vrut lîngă ea şi pentru el se făcea de rîs între colegi şi colege, căci nu umbla numai desculţă şi hăbăucă, şi nu umbla numai cu nasul în vînt, adulmecînd tot timpul ceva necunoscut de nimeni şi nici măcar de ea, dar începuse să îi dispreţuiască pe cei de-o vîrstă, deveniţi acum nişte simpli „puştani". Îşi punea pe sub fustele vaporoase două jupoane care foşneau stins, drăgăstos, ca şi glasul fluviului felin, vara aceea fiind unică, o vară ca nici o alta pînă atunci, un fel de arc de triumf prin care ieşea din copilărie ca să pătrundă în teritoriul visat al vîrstei superioare, minunat prag de aur peste care dăduse, sau credea că dăduse pasul cu uşurinţă, de parcă dansa la fel de graţioasă ca şi o rază de lună pe o coamă de val !

Cu puţină vreme înainte o mai apuca o nepotolită foame de tăcere, cerînd-o celor din jur dacă vorbeau, fu- gind de ei, dacă nu era ascultată, adăstînd cotloanele sau aleile cele mai puţin bătute de lume, satisfăcută să nu mai audă nimic altceva în afara propriului freamăt; iar acum pe vapor, se înfometea după tumult, alerga după locurile zgomotoase, se dădea în vînt să nu lipsească din vîrtejurile tinereşti, fără să se sfiască de aluziile deşănţate ale cîntece- lor cu care studenţii se distrau şi încercau să epateze, avea nevoie de vuiet şi vîrtej, plasîndu-se întotdeauna cît mai aproape de salonul unde băieţii jucau cărţi, table, şah, şi aruncau în obrazul proaspăt al nopţii valuri de fum acru, compact şi greu de destrămat ca şi pîsla. Ea îşi visa eroul, detaşat dintre ceilalţi ca un personaj de operetă faţă de cor ; înălţimea, virilitatea frumuseţii lui, aerul dominator, flexibilitatea mîinilor şi uimitoarea lor expresivitate... da, da, mîinile acelea care puteau semăna, sau puteau fi şi ale lui... Exact, acele mîini cu degete lungi, întotdeauna cu o încetineală tulburătoare în gest, ceva ce semăna cu o nedefinită întrebare — de ce ? de ce să iau lucrul acesta, de ce să nu îl iau ? de ce să îl las ? ; şi mai departe, în fantezia ei, ima- ginîndu-şi apropierea lentă a acestor mîini care păreau a-şi crea neabătut un spaţiu de meditaţie mai înainte de săvîr- şirea gestului final ; şi felul cum îi ieşea ea în întîmpinare, cu corpul un singur fior şi cu pielea întreagă palpitînd vie şi însetată de mîngîiere...

Îl vedea prin crăpătura uşii jucînd cărţi; trecea de cîte ori putea, lacomă să cuprindă cu privirea tot ce merita atenţie, li descoperise delicata mişcare a mîinilor cu degete lungi de pianist în seara cînd îşi sfîşiase întîia batistă şi cînd luna o dusese la ultima limită a răbdării ei ; de ce nu dorea şi el — vai ! — se lamentase deznădăjduită, să asiste mai degrabă la spectacolul feeric al luminii care alerga, se legăna, se muta dintr-o oglindă în alta, dînd **o** perspectivă nebănuită lumii, împodobind-o cu frumuseţi nemaivăzute în altă parte, decît să îşi risipească vremea şi sufletul în acest fel caraghios şi arid ? Acolo, sub punte, nu prea departe de

ea, sufocat sub norii de fum, el îşi obliga splendidele degete de artist să cugete inutil, prosteşte în slujba unor combinaţii lipsite de viaţă, de sens ; cum să îşi explice aceasta, atunci şi acum, cînd îşi punea întrebarea dacă nu cumva băiatul din amintiri nu este acelaşi cu bărbatul de azi, cu tulburătorul bărbat spre care băteau toate gîndurile ei... Oh, nu. Să nu fie acelaşi. Nu merita **o** coincidenţă ca asta !

15

Dar nu se putea opri : încă şi încă o dată alătura cele două perechi de mîini, le suprapunea şi le cerceta tremurînd de teamă şi de speranţă, tremurînd de speranţă şi de teamă...Se perindau numai imagini. Ştergîndu-se îndată ce se credea trezită din somn şi revenind imediat după aceea. Numai imagini. O lună dansînd în pantofiori de argint. Mulţi pantofiori de argint risipiţi peste ape. Sau măceşul în fruct. Boabele roşii o chemau ca de departe şi ca o prevestire, şi ea se răzleţea de grup fără să stea pe gînduri, alergînd, aler- gînd uşoară ca o rază de lună. Şi trecea mai departe viaţa, vîntul. venea către ea un vers alb şi prăfos care aluneca mînat de aripa brizei. Se trezea şi se simţea fără chef. Devenea conştientă de obiectele înconjurătoare, banale, fără suflare şi fără de glas. Era departe de lună, de măceşe şi viaţa trecea în adevăr mai departe, trecea. Ca vîntul. Vîntul stîrnit, vîntul prevestind în locul măceşului. Pentru că măceşul i-l prevestise pe Barbu. Odată de mult. Numai că vîntul se năpustea acum, însoţindu-se de grindina care vuia. Vuia întrerupt, ca un zgomot de sonerie.

Sunetul soneriei, sigur că da ! Soneria ! îl urmă somnoroasă, încă nesigură dacă nu e tot într-un vis, încă nesigură, da, cu toate că sunetul se repeta şi ea îl urma ca o somnambulă. Se ţinea după el, chiar şi cînd nu îl mai auzi. Dar grindina, grindina, grindina...

— Cine e acolo ?

Parcă se trezea şi auzea zgomote concrete din antreu. Putea să fie cineva.

— Cine e ?

— Admiratorul necunoscut şi amantul neaşteptat !

Glasul înăbuşit putea fi şi al lui Barbu, dar putea veni
şi din vis.

— Gonesc de la trei. Mi-era dor de voi. Ce faci, Scumpa ? Ce fac copiii ?

— Nu face zgomot. Trezeşti copiii.

— Nu le purta grija, Scumpa. Copiii dorm. Ştiu eu cum dorm copiii, şi mie mi-a fost un dor nebun după tine.

— Nu, nu, te rog să stai astîmpărat. Mirela te simte de la distanţă, sînt convinsă că s-a şi trezit, te aude, te vede, te caută.

— Dacă ai vorbi mai încet să n-o trezeşti, începu el în şoaptă, dar usa de la camera copiilor scîrtîi.

— Tati !

Accentul patetic exprima dor şi bucurie şi îi făcu să tresară ; pe Titiana o neliniştea avîntul patetic cu care fata ei se repezi la tată-său.

— Tati ! Tati ! Ce bine că ai venit ! Ce mi-ai adus ?

Cu Mirela la piept, o Mirelă cramponată cu braţele şi picioarele de corpul lui, ca o caracatiţă mică, lacomă, roză, Barbu dădu mîna cu Alin, apărut în uşă şi el, dar reţinut şi demn ca întotdeauna. Bucuria lui interiorizată se materializa în lumina rumenă a obrajilor şi ochilor, ochii lui mari, care faţă de soră exprimă o oarecare

dezaprobare, de parcă știa că un tătic abia venit de la drum are nevoie de altceva, de o baie, de exemplu, decît să se apuce să se joace de-a v-ați ascunselea cu o fetiță fără minte.

—■ Hai să ne jucăm. Alin, ne cauți tu.

— Tati, dacă nu mergi acum în baie, mă duc eu.

— Bine, hai, du-te. Eu mă joc puțin cu Mirela. Te joci și tu, Scumpa ?

Invitată în acest fel, Titiana izbucni în rîs, ascunzîndu-și refuzul după treburile ce o așteptau de obicei dimineața. Nu îi era foame ? Să nu pregătească ceva la repezeală ?

— Mi-e o foame de lup.

îi făcu cu ochiul, Mirela îl văzu și îl trase la joaca ei ; îl puse nerăbdătoare să își acopere ochii și ea se ascunse după perdea, strigînd de două ori „cu-cu". Nu era numai o simplă plăcere a fetiței de a avea un partener de joc excelent, Barbu mai știa să o caute îndelung, să o ia pe departe și să o ocolească fără a trezi bănuieli, bămbănind tot timpul comic că nu dă de ea, găsind un limbaj pitoresc și hazliu al reproșurilor ce își adresa că nu o putea descoperi la repezeală, repetînd întrebarea „unde o fi, unde ?" ; bucuria celor doi cînd se întîlneau era delicioasă, o explozie voioasă și gălăgioasă ca un joc de artificii. Titiana observa de fiecare dată natura aparte a afecțiunii Mirelei față de tati ; era un sentiment puternic, cu implicații dintre cele mai neașteptate. Mirela îl presimțea urcînd scările cînd venea acasă și îi ieșea fără greș în întîmpinare, iar într-o după- amiază cînd el întîrzia, o apucase o toană de plîns fără nici un motiv, absolut lipsit de sens într-o zi obișnuită, calmă și senină. Cam în același timp, Barbu avusese un accident neînsemnat de mașină ; Mirela nu dădea greș niciodată.

La o absență mai lungă a lui, cînd fusese plecat într-o călătorie în străinătate, dorul începuse la fată printr-o mică indispoziție care se accentuase văzînd cu ochii fără nici un motiv aparent; Mirela se scula dimineața nedormită, făcea febră, plîngea prin somn, aproape că se îmbolnăvise și medicul nu știa ce tratament să îi prescrie. Și cînd tati se întorsese... Ei bine, nu va uita niciodată expresia halucinantă a feței, a ochilor, a trupului, stupefacția uluită a momentului dintîi, ca în fața unui miracol, a unei lumini neașteptate ! Și apoi vîrtejul jocurilor, cu izbucniri sălbatice de rîs și de plîns... Aproape să creadă bolnăvicioasă această stare de afecțiune de o asemenea intensitate și forță ! Titiana se resemnă să permită dezlănțuirea, dar cal- culînd necontenit timpul. În primul rînd timpul ei.

După ce îi potoli și îi adună cu greu în jurul mesei din bucătărie, le dădu să mănînce. Frumoasă priveliște să îi vadă pe toți adunați laolaltă, flămînzi și voioși ! Apoi conveniră să plece copiii pînă la parter, la bătrîna care le purta de grijă, Alin angajîndu-se să o țină pe Mirela de mînă tot timpul cît vor coborî scările, ceea ce însemna la el un gest de excepție.

—■ Să ai grijă, Alin.

Băiatul îi dădu și el replica — să aibă și ea grijă !

— Ce spui ? îl întrebă, crezînd că n-a înțeles.

— Să ai grijă, mămicule.

— La ce anume te referi ?

— Cînd fugi la tramvai. Știu eu că ai să fugi acum.

în sfîrșit rămase numai cu Barbu. Se grăbea să își termine toaleta. își încheia sutienul „Triumph", cînd el se apropie și o mîngîie. Cupele acelea de pînză îi făceau geloase palmele, spunea, palmele lui erau geloase, Scumpa ! Se aplecă să sărute pieptul cald. Apoi o învălui cu brațele. în zadar îi aminti timpul înaintat. Lui Barbu nu-i păsa nici de asta și nici de vizitatorul străin anunțat pentru azi. Avea chef de vorbă și, pe cînd stătea rezemat în perini și o privea printre gene, surîzător, își aprinse o țigară.

—■ Dă-mi și mie un fum, ceru Titiana.

— Nu pretindeai adineaori că te grăbești ?

— îmi dai sau nu ?

Se așeză pe marginea patului și își țuguie buzele aștep- tînd țigara. Mai avea timp cîteva minute, îi spuse pe cînd expira vălătucul cenușiu, pentru că va lua mașina. Și pentru că el se strîmbă nemulțumit, îl certă — sigur că da, numai el nu avea voie să întîrzie la servici, numai el trebuia să fie punctual și dat ca exemplu !

— Slujba e mai presus de toate cînd e vorba de tine, pe cînd la mine, probabil pentru că sînt femeie, nu contează ; casa, bărbatul sînt mai întîi, parcă așa îmi spuneai **o** dată.

— Mai ia un fum, Scumpa.

— Acuma, nu, mulțumesc.

Se ridică de pe marginea patului și el rămase în urmă, puțin umbrit. îl auzea : fumatul nu este etalonul de egalitate între bărbat și femeie.

— De ăștia îmi ești ! exclamă ea pe jumătate mînioasă, pe jumătate făcînd haz de necaz. Tu ai totul și vrei totul. Deie Domnul să faci cît mai puține ! Nu cumva să te apuci să susții că te dai în vînt după o femeie șleampătă, care numai îți cară de mîncare și îți pune masa dinante !

— Nu fi răutăcioasă, Scumpa, că nu îți stă.

— Știu eu prea bine ce îmi stă și ce nu. Află că după părerea mea femeia va fi cu atît mai egală cu bărbatul cu cît va fi mai *femeie.* Jalnicele imitații masculine sînt în fond sclavele de azi. Așa că te informez că astăzi mă duc la coafor. Asta e păr de femeie modernă ?

— Foarte bine, Scumpa, du-te la coafor.

-— Sper că ai să mă recunoști cînd am să mă întorc.

— Ba bine că nu.

— Dar îmi vopsesc părul, nu pricepi ? Și unghiile mi le fac violete.

-— Poate că și părul, tot violet ți—1 faci. Vino să te sărut, scumpa mea.

îi ceru s-o ajute la fermoar. Și el avu ocazia să își ia revanșa. Pentru cine se îmbracă așa de frumos ?

Se plecă să-l sărute de bun rămas.

— Ce a intervenit nou în lipsa mea, Scumpa ?

-— Multe, dacă vrei să știi.

— Pentru cine, atunci ? stărui el, reținînd-o de mînă.

— Nu *pentru cine*, Barbule, ci *pentru ce.*

■— Pentru ce, Scumpa ? voi el să știe.

Ea dădu din cap și surise : Așa da !

— Pentru un principiu. Pînă acum, iubitule, am fost femeia cea de toate zilele. Acum se schimbă macazul. Ca să fiu în rînd cu lumea voi fi de-acuma *alta.* Ai priceput ?

— Mărturisesc că nu.

— Chiar nimic ? insistă ea.

— Absolut nimic. Nimic, nimic.

— Atunci mai gîndește-te pînă mă întorc. Ai o zi întreagă de meditație.

El o privi mijit și se interesă încă o dată dacă va veni tîrziu în adevăr, așa cum îl anunțase. Ca să-i dovedească aceasta îi dădu în grijă frigiderul și bucătăria, îl povățui cum să dea mîncare copiilor și îi ceru cheile de la mașină. Țigara îl arse la deget pe Barbu în timp ce o asculta de parcă nu îi venea a crede. își stinse chiștocul în scrumiera de pe noptieră, îngîndurat.

— Și chiar ai de gînd să îți vopsești părul ? Te duci *în adevăr* la coafor ?

— în privința asta să nu ai nici o grijă. Apoi schimbă tonul, redevenind malițioasă : Probabil că așa cum arăt acum îți plac mai mult. Dar ce admiri la alte femei ? Nu începi cu coafura lor frumoasă ? îți place sau nu, Barbule ?

— Să știi că nu mă tem decît de o singură culoare, să nu îți faci părul violet. Și aproape imediat, cu altă voce, scăzută, interogativă și tristă : Ce se întîmplă, Scumpa ? Cu tine e ceva, ce anume ?

ta

Sigur că era „ceva" cu ea. Ajunsă la bibliotecă și așezată la masa de lucru și-ar mai fi dorit un moment de singurătate. Dar veni Ilarion Câpețean, cu fișa de cărți gata completată. O rugă să i le dea pe măsură ce le găsea, el ur- mînd să le studieze chiar aici, pe loc. în timp ce căuta, el se așeză la masa de stejar, masa aceea

masivă, cu aerul ei inefabil de eternitate. Căpeţean stricase desăvîrşita aliniere a contraforturilor, mişcînd din loc scaunul pe care şedea. Şi scaunele prezentau un aer inefabil, de eternitate.

— Pe aceasta n-o găsesc, îi spuse, retrăgîndu-se.

Avid de munca lui, Căpeţean o ignoră; îi mulţumi numai cu capul. în liniştea care urmă avu posibilitatea să reevalueze convorbirea cu Barbu. Totul începuse mai de mult şi ajunsese la o încheiere oarecare ; în lungul lor dialog, uneori presărat cu pauze, alteori încins pînă la temperaturi înalte, Barbu se situa cîteodată pe poziţii conservatoare, solide, întocmai ca şi cu puţin înainte cînd nu se putuse gîndi decît la singura modalitate care are puterea de a schimba femeia : dragostea ! De cîte ori nu încercase să îl facă să priceapă acel ceva real şi nou care se petrecea, sau era posibil să se petreacă în ea, în atîtea femei de azi, dar el manifesta opacitate sau uşurinţă, preferind să rămînă la suprafaţa lucrurilor : lasă că ştiu eu cum se întîmplă !

Din păcate gîndea superficial, nu se obosea să discearnă, să selecteze şi nu numai Barbu era aşa, se simţi obligată să îi acorde în acest fel circumstanţe atenuante, mijindu-şi ochii către Căpeţean cel tăcut şi adîncit ostentativ în studiu. Uneori femei capabile aveau şanse mult mai reduse decît bărbaţii şi existau chiar locuri de muncă socotite inacceptabile pentru femei; spre exemplu, în institutul acesta femeia îndeplinea roluri auxiliare, plutea se pare o concepţie cam în stilul proclamat cu un prilej de însuşi directorul : pe femeie să n-o atingi nici cu o floare ! Nu ştia prin ce mecanism de gîndire, prezenţa lui Căpeţean în acel timp în bibliotecă i se părea absolut iritabilă. Nu cumva se afla aşezat în faţa ei numai din pricina vizitei ce se aştepta ? Dar nu, ar fi ceva mult prea meschin, ar fi greu de crezut ! îşi condamna bănuielile.

La urma urmelor, Căpeţean era un bărbat de treabă, nu s-ar fi pretat, tăcut şi tenace, recunoscut ca util în specialitatea lui, cu specificaţia — poate răutăcioasă — pe seama lui că e mai uşor să fie chemat pe numele specialităţii, decît pe numele lui patronimic ! ; dar era evident o exagerare, dacă nu o prostie. îi privea spinarea uşor aplecată asupra tăbliei de stejar şi i se părea la fel de uscat şi de corect ca şi scaunul etern de sub el. Poate nu la fel de arogant ca şi obiectul întţepenit în propria perfecţiune şi vreme acumulată ; şi aceasta şi din cauză că, nefiind un bărbat înalt, era silit la efortul de a-şi ţine umerii în sus, ascuţiţi şi ascetici, de parcă nu erau de bărbat matur, ci numai de copil care nu ajunge la o masă mult prea înaltă.

— Nu vă supără că n-am găsit cartea aceea ?

— O dată s-a luat hotărîrea ca tovarăşii cercetători să solicite cărţile de care au nevoie pentru a fi comandate de bibliotecă. Din partea dumneavoastră nu am primit nimic deocamdată. Căpeţean continua să îşi ia note în fişe, igno- rînd s-o asculte, făcîndu-se că nici nu o aude măcar, în orice caz cu totul dezinteresat să se lase antrenat în discuţie. Mă întreb de ce nu aţi cerut să o comandăm ?

îl sîcîia aproape cu voluptate, curioasă la reacţiile lui posibile ; cum va proceda, văzînd că nu e lăsat în pace ? Va pleca ? Va tăcea mai departe, cu aceeaşi încăpăţînare de lemn ? Avu astfel ocazia să se mai convingă o dată de capacitatea lui de rezistenţă şi conştiinciozitate ; se ştia despre el că nu lipseşte de la nici o şedinţă, de la nici o sesiune de comunicări, ducîndu-se tăcut şi supus acolo unde era trimis, fără să protesteze sau să se irite, iar în adunările generale asculta nemişcat, turnat parcă în propria sa îngîndurare lemnoasă, din care nu ieşea aproape niciodată ca să ia cuvîn- tul, votînd de la prima întrebare „Cine este *pentru*[11], el fiind de regulă „pentru" în orice ocazie.

Nu excela prin calităţi deosebite în munca sa de cercetare, dar i se recunoştea tenacitatea şi disciplina, fiind cotat deasupra lui Honae pe care îl strica reputaţia de „colţos". îl privea luîndu-şi impasibil note : era un om de nădejde ! Avea capacitatea de a o dezarma. Se domoli din intransingenţa anterioară şi îl întrebă aproape duios de ce lua aşa de rar cuvîntul în adunările de partid.

■— E în adevăr aşa ? Căpeţean ridică în sfîrşit capul şi sprîncenele, dar nu o privi, ci numai îi arătă faţa lui

uluită. Nu am observat. Părea derutat, strîmtorat. îşi muta fişele cu gesturi bruşte.

Îi vorbi atunci de ordinea de zi a viitoarei adunări lunare. Ce părere avea ? Putea să formeze tema stabilităţii cadrelor în institut un subiect de dezbatere ?

■— Care e părerea dumneavoastră, tovarăşe Căpeţean ?

— Nu îmi dau seama, căci nu m-am întrebat pînă acum.

— Totuşi, se vorbeşte de unele plecări, de unele probleme delicate în jurul acestui fenomen. Sînteţi membru de partid, o părere trebuie să aveţi !

— Am să mă gîndesc şi am să-mi formez o opinie.

Căpeţean vorbea moale, cu o slabă participare.

— Eu mă întreb ce semnificaţie are transferul lui Honae, dacă e numai o întîmplare, sau un interes personal de a obţine un post mai bun, un salar mai mare. Mă gîndesc şi la ţelurile institutului : se poate el dispensa acum de un cercetător de talia lui Honae ?

— V-am spus că am să mă gîndesc şi am să-mi formez o opinie. Deocamdată vă cer iertare, am un timp extrem de limitat. Vreau să termin cît mai curînd ce am de lucru, îmi permiteţi ?

— Ce bine mi-ar fi prins ajutorul dumneavoastră, oftă cu ostentaţie Titiana, deşi fu inutil efortul ei, căci Căpeţean se retrase după meterezele tomurilor din faţa sa, absent din nou la toate cele din jur.

Avea impresia unui om care vrea să treacă neobservat şi cît mai neînsemnat printre probleme, întocmai ca un schior angajat într-un slalom complicat. Dar de ce ? Care îi era valoarea reală ? Cîtă merita atenţie şi stimă şi cîtă nu ? Medita la felul de a fi al lui Căpeţean, dar se avea în vedere pe sine ; dacă şi de partea cealaltă există o opinie asemănătoare : ce tot vrea femeia asta insignifiantă, care caută să îşi dea aere şi aşa mai departe... Pentru că, în definitiv, nu era numai o femeie, una oarecare ? Nu aşa se purtase ? Nu mai departe decît în ajun, cu florile acelea de plastic. Le cumpărase din pricina Mirelei cînd ieşiseră odată afară, la pădure. Ca de obicei, încîntarea Mirelei, avea ceva patetic — „Vai, ce frumoase sînt! Mi le iei, mămicule ? Ia-mi-le, te rog. Te roooog !" Imitaţia nu era grozavă, dar petalele excelau prin culorile tari şi lucioase. Barbu fusese acela care nu o lăsase să le arunce din antreu. Se obişnuise cu ele. I se păruse chiar că sub praful subţire şi persistent petalele moarte căpătau oarecare viaţă.

De ce a simţit aseară nevoia acută ori de a le arunca imediat, ori de a le pune la spălat ? A fost aproape o izbucnire de revoltă. Sub colb, culorile mureau macerate, florile căpătînd în ansamblu o patină calcinată, de parcă trecuseră prin foc. Semănau cu scheletul cuiva drag, de care îţi pare rău, după care ţi se rupe inima. Alesese soluţia cu apa caldă şi detergentul verzui. Azi dimineaţă privise în lichidul livid paliditatea culorilor şi iremediabila lor degradare. Îi păruse rău nedefinit. Tristeţea resimţită dimineaţa îi reveni în cursul zilei ; îşi spusese atunci că nu are alta de făcut decît să le arunce. Un lucru foarte simplu şi logic, deşi i se întîmpla ca tocmai limpezimea gîndului să-i provoace amărăciune şi reprobare. Pentru calitatea de a fi logice, pentru asociaţiile posibile, nu îşi dădea seama, totuşi intervenea regretul. Ar fi fost mai bucuroasă ca florile să îşi recapete culorile. Atunci nu le-ar mai arunca şi nu ar mai fi torturată că le ţine. Dorea reîntoarcerea culorilor mai înainte de a fi prea tîrziu, prea tîrziu... Sigur că da, reîntoarcerea lor...

— Au venit ! sosi tuşa Lena cu vestea, vîrîndu-şi capul pe uşă şi dispărînd imediat.

Avu impresia că mai tare decît ea tresărise Căpeţean, care se încordă ca un actor concentrat înainte de a intra în scenă ; o agitaţie subterană se făcea remarcată prin cîteva semne exterioare, destul de vizibile. Părea foarte afectat de faptul că se afla aici şi nu în laboratorul lui, şi totuşi nu se mişca din loc. Dimpotrivă, acum îl acapara încă mai tare transcrierea în fişe a unor date culese sîrguincios din volumele cu care lucra. Poate că misiunea lui consta în acest simplu fapt, de a se afla neapărat în bibliotecă atunci cînd oaspetele străin va parcurge şi acest punct din program, „punct din program" fiind termenul folosit cu dulceaţă de gura violent colorată a suavei secretare.

Ca să îl încerce îl întrebă dacă i se pare totul în ordine. El nu răspunse.

Mai tîrziu, aşezată sub cască la coafor, răbdătoare la acest chin necesar destinat femeilor, îi păru rău că se purtase aşa de aspru cu bietul Căpeţean, cînd totul decursese mai mult decît perfect. Oaspetele, un bărbat în vîrstă, scund pe lîngă doctorul-docent Armand Macavei-Bogdana, era cît se poate de atent şi de politicos cu tot ce i se arăta şi întîlnea. Se părea că se înţelege la perfecţie cu directorul, nu numai pentru simplul motiv că vorbeau fluent aceeaşi limbă, ci şi pentru că circulau cu familiaritate printr-un teren comun, la fel de bine cunoscut şi de unul şi de celălalt. Ridicat în picioare, Căpeţean aşteptase neclintit, mai preocupat să îşi ascundă nervozitatea decît să fie atent la ce întrebări i se puneau. Răspunsurile sale sunaseră neaşteptat de tare. Vorbea şi el limba, nu curent, ci cu „ă"-uri prelungite pînă găsea cuvîntul sau expresia potrivită, „Schön, schön", repeta oaspetele, şi la fel proceda şi cînd schimbă cîteva vorbe cu ea. Directorul făcu oficiul de translator la acest moment ; îl ghici mulţumit de ea pentru că pomeni de „Chemical Abstracts" precum şi de acele publicaţii primite în schimb din ţara de origină a savantului străin, deşi avea impresia că „traducerile" erau substanţial modificate, adăugate.

■— Schön, schön, repetă încă o dată străinul mai înainte de a pleca. îşi aruncă la urmă ochii peste rafturi şi cărţi, peste masa cu scaune monahale, peste pendulă şi peste ea însăşi, mai spunînd o dată cu convingere — ■ schön.

Căpeţean răsuflă uşurat, reluîndu-şi locul, fără să îşi mai găsească liniştea. Transpira din belşug şi mereu se ştergea cu batista. Nu îşi putuse stăpîni perfidia şi îl întrebă dacă mai rămîne sau nu. O privi duşmănos.

— la vă rog, începu el în chip de răspuns, dar îşi înghiţi restul vorbelor şi aplecă peste cărţi.

Pe urmă venise tuşa Lena s-o cheme afară, să îl vadă pe oaspete plecînd şi a fost atît de entuziast insistentă încît nu i s-a putut opune. Ieşise pe coridor, la o ferestruică laterală de unde se putea vedea intrarea în institut. În faţa treptelor de marmură, foarte festive în strălucirea amiezii, aştepta o maşină cu număr străin ; foarte lungă, foarte albastră, rînjise către ferestruica lor cu dinţi inoxidabili de peşte de pradă. Soarele îi făcu să scapere.

Tuşa Lena nu mai putea de încîntare ; tovarăşul director — „al nostru", bineînţeles ! — uite-l cum arată ! E ca de obicei şi totuşi are ceva nou, necunoscut, adăugat farmecului său personal dintotdeauna.

— Nu e aşa ? îi cerea mereu să confirme, dar fără să aştepte neapărat răspunsul. Nu e aşa că arată ca un mare savant ?

Urma cu entuziasm : un adevărat om de ştiinţă, incomparabil mai *bine* decît străinul, mult mai bine, vezi bine că-i aşa, e mult mai bine etc.

— Ce-ţi spun eu ? Cer şi pămînt unul faţă de altul! *Al nostru* e ca o statuie vie, pe cînd celălalt...

Revenită în bibliotecă nu-l mai regăsi pe Căpeţean. Şi avu astfel primul semn de regret faţă de el.

19

Manichiurista îşi plasă măsuţa în faţa ei, acordîndu-i salutul obişnuit, adică o simplă înclinare a capului. Delicatul gest nu clinti un singur fir de păr din coafura impecabilă şi orgolioasă, întreaga frumuseţe a femeii fiind fără cusur, dar cam imobilă şi glacială ; Titiana, care din întîm- plare o ştia de mulţi ani, mai înainte chiar de a o fi văzut la faţă, exclama în sine de obicei, cu oarecare mirare nu lipsită de maliţie — „ah, această fiinţă de porţelan ! ", şi aceasta din cauză că întîia ipostază în care aflase ceva despre ea era total diferită. Pe cînd mai era elevă la liceu, colega ei de bancă îi

înşira în chip de serial — adică în fiecare zi cîte ceva — povestea romantică a unor Romeo şi Julieta de la ei, din vecini. Să fi fost probabil cu puţin înainte, dacă nu imediat după acea extraordinară vară a rochiţelor albe, a ochelarilor ridicaţi în păr şi a excursiei în Deltă, astfel expli- cîndu-se mai bine de ce rămăsese trainică în conştiinţa ei amintirea acestei femei.

Colega îi relata pregătirile de nuntă ale îndrăgostiţilor şi tot ce afla îşi dorea şi sieşi; dacă auzea de voalul de mireasă, gata ! şi ea decidea — va fi mireasă !, iar dacă fata primea zilnic flori de la iubitul ei şi ea tot aşa îşi dorea : în fiecare zi cîte un buchet de garoafe în care să caute înflăcărată iubire şi să găsească emoţiile, pînă la cele mai ascunse şi mai delicate, ale celui care iubeşte cu adevărat şi nemărginit !

Sînt nenumărate posibilităţile de a face prietenii, pe faţă sau pe ascuns, pe aceeaşi stradă, în acelaşi cartier, călătorind cu tramvaiul, sau trăind multă vreme într-un oraş ; întîm- plări infime, fără însemnătate, dar care se ivesc miraculos, nasc simpatii de durată, se consolidează în sentimente de admiraţie, de apreciere, chiar de repulsie, e de-ajuns o mică informaţie în plus despre cineva, un gest obişnuit sau o simplă clipire a ochilor într-o rază de lumină mai aparte. Ea, Titiana, se considerase prietenă cu necunoscuta pe care o văzuse mireasă şi o admirase tînără doamnă, întotdeauna cu un pas înaintea modei, ea fiind aceea care şoca prin modele inedite şi deschisese drum unor noutăţi incontestabile, îndrăzneţe, precum fustele mini sau bluzele tulburător de mulate şi de bogate în decolteuri.

Ciudat a fost apoi sentimentul de a o descoperi mani- chiuristă în salonul de coafură pe care îl frecventa de mulţi ani. Cum de ajunsese una „de-a casei", îmbrăcată în halatul alb, profesional şi mînuind cu gingăşie uneltele strălucitoare ale meseriei ? Nu-i venise să creadă că e aceeaşi fiinţă şi primul imbold fusese acela de a o saluta ca pe o veche cunoştinţă, s-o atingă chiar, tot aşa ca şi atunci cînd se apropiase de ea ca mireasă. Ce lin plutea sărmana fericită între lumînări, invitaţi şi curioşi ! Era ca o rază de lună căzută într-o pădure. O aşteptase pe scări şi nu se lăsase pînă ce nu îi atinsese voalul, păstrînd încă în vîrful degetelor senzaţia de spumos şi felin şi în inimă acea dorinţă acerbă de a se vedea şi ea cu lămîiţă, voal, rochie imaculată, cu aceeaşi privire care nu vedea şi cu acelaşi surîs care nu se adresa nimănui, fiind în acelaşi timp adresat tuturor !

Îşi dorise momentul, şi nu din sentiment religios ; fusese ceva ce ţinea probabil de slăbiciunile ei fireşti, în evidentă contradicţie cu conştiinţa ei, laică prin excelenţă. A avut tăria să rămînă consecventă cu sine, deşi fiecare în- tîlnire cu manichiurista o face să îşi aprecieze consecvenţa şi tăria de caracter. Ştie ce s-a întîmplat mai departe cu fericita căsnicie de la început; soţul îşi pierduse mai curînd decît ar fi meritat oricare dintre femei aureola romantică, dovedindu-se un bărbat de rînd capabil să se încurce cu o altă femeie.

Nenorocirea i-o făcuse din nou apropiată. Cînd intra în atelier şi o vedea aşteptînd tăcută în colţul ei de lîngă fereastră, sau lucrînd, îi venea să se ducă şi să-i vorbească, să-i vorbească apropiat, de la inimă la inimă, ca între intime. Ar fi întrebat-o şi acum cu toată prietenia : Ce faci, dragă ? — dar o ştia închisă în sine, mîndră, inaccesibilă. Se spunea că nu are nicăieri nici o deschidere către afară, fie către colegele de lucru, fie către clientele ei. Celelalte lucrătoare vorbeau, nu-şi pierdeau vremea, o singură clipă nu le stătea gura creînd un vuiet care, în anumite împrejurări şi în asociaţie cu alte zgomote sau cu alte trăiri, devenea insuportabil. Ca acum, de exemplu, cînd se simţi copleşită de mişcarea din jur, de gurile care înşirau la nesfîrşit cuvinte, cuvinte şi iar cuvinte, de feţele demachiate, trase de căldură, şi de părul în dezordine prin care degete experte cutreierau fără nici o sfială. Totul se multiplica prin mijlocirea oglinzilor numeroase, o ameţeau şi-i dădeau o senzaţie de alunecare şi decadenţă. Avea impresia a ceva frivol şi lipsit de sens, ca la panoramă, cînd oamenii văd ceva şi rîd pentru că la aşa ceva se rîde, sau pentru simplul motiv că rîd şi alţii, fie şi fără sens, un rîs multiplicat şi stupid. Se vedea chiar şi pe ea, cobo- rîtă la acest nivel, deformîndu-se într-o

oglindă strîmbă, din care voia să iasă şi nu izbutea, dornică să caute ceva ce-a pierdut, sau nu mai are şi ţine neapărat să regăsească, sau sperînd într-o modificare dincolo de simpla modificare a culorii părului şi a pieptănăturii.

Se dorea altceva, intuind că fiecare amănunt îşi avea însemnătatea, neputîndu-şi atinge ţelul, neglijînd o piesă, oricare ar fi fost aceasta şi oricît de neînsemnată, din ansamblu ; nu prea ştia care e ţelul, sigură doar de un lucru : că ceva trebuia lăsat în urmă, abandonat, uitat cît mai repede, punînd în loc altceva, mult mai preţios şi mai valabil, în parte recîştigat, nu ştia de unde şi cum, în parte rămînînd de cucerit prin eforturi proaspete şi bine susţinute. Se uita la manichiuristă, avînd impresia că îi cere fără glas ceva, înţe- legînd apoi că îi voia mîna cealaltă, pe care i-o şi întinse, înfiorată de atingerea degetelor ei, uşoare cu gingăşie de aripi de gîze. O mai văzu odată fetiţă dezorientată sub voalurile vaporoase ale miresii, adusă în această situaţie stranie de a zîmbi în acest fel tuturor şi nimănui, de o romantică poveste de dragoste !

După eşecul căsătoriei, neştiind să facă altceva, obţinuse acest loc de muncă. Din clientă devenise lucrătoare. Iar femeile care rămăseseră şi pe mai departe cliente, se înghesuiseră să o chinuiască şi să o umilească. Fusese obligată să pună între ea şi „restul" ceva, şi ea alesese această pavăză : o frumuseţe îngheţată, o înfăţişare de ultim jurnal de modă şi o tăcere ca de piatră. O admira şi în această ipostază, chiar dacă pentru sine nu ar accepta niciodată o culoare a părului ca asta —■ culoarea margaretelor — oricît de distins şi de orgolios ar contribui culoarea şi insolitul lui la realizarea întregului ; şi totuşi, nu se putea să nu-şi dorească acel accent de independenţă demn de luat în seamă şi care merita admiraţie. Plină de curaj, femeia părăsită, ultragiată, îşi făcuse o meserie din ceea ce era posibil şi în stare să facă, şi de atunci trăia singură, trecea tăcută şi distantă faţă de lume, distanţîndu-se necontenit prin atenţia excesivă dată înfăţişării ei exterioare prin orice detaliu. Tenul sugera smaltul gingaş al porţelanului de calitate. Perfecţiunea coafurii făcea părul nenatural, dar monumental construit. Pe urmă, cerceii lucind cu frivolă discreţie ca două bobiţe de aur în locuri ascunse ! Şi totul se întregea armonios, dar făcut, o frumuseţe confecţionată, inaccesibilă, refractară scopului principal al frumuseţii — posibila ei perfecţionare.

Contemplînd-o printre gene — simula somnolenţa — admira această splendidă expresie a independenţei feminine, remarcabilă realizare a suferinţei întinse şi aride ca un deşert. Trebuie să fi fost cumplit efortul de a străbate fără să-şi piardă minţile drumul bătut de arşiţa chinului, sfîşiată de setea dorului, adînc zgîriată de spinii neiertători ai fostei lumi căreia îi aparţinuse. Putea fi la capăt altfel de cum era — orgolioasă şi singură ? Nu devenea firesc să se creadă mai sus şi mai altfel decît restul, îndreptăţită să acorde tuturor celorlalţi doar o îngăduinţă inaccesibilă şi îndepărtată ? Se vorbea printre fetele din salon de succesele acestei frumuseţi nereale, de insistenţele admiratorilor, care îi trimiteau flori scumpe şi uriaşe cutii de ciocolată, aşteptîndu-i mulţumirile afară, în automobile gata să pornească la drum ! Femeia traumatizată respingea totul — florile le ceda placid salonului, bomboanele luau calea lăcomiei naive a colegelor ei, iar automobilele rămîneau neputincioase la capătul unui drum posibil.

Se închega astfel o imagine a solitudinii de-o perfecţiune care provoca durere. Nu ajungea să fie o abatere de la firesc, de la ceea ce aparţine profund şi impresionant omenescului ? Titiana îşi mută cu greu privirile în largul salonului, urmărind în atmosfera albăstrie de căldură şi transpiraţie, mai bine zis încercînd să urmărească repetarea în adîn- cime a fiecărei imagini în oglinzile din jur ; sub căşti femeile păreau banale, aliniate aproape fără cap, nişte trupuri ţepene, dizgraţioase, pe cînd în rest mişcarea braţelor şi a gurilor avea ceva haotic, creînd un cuprins besmetic în care singurul punct solid şi precis era femeia independentă. Stă- pînă pe modalitatea de a exista fără ajutorul cuiva, îşi exercita meseria ca să aibă ce mînca şi cum se întreţine, alte bucurii neavînd şi nici dorindu-le.

Ce fel de sentimente putea trăi în afară de ură şi dispreţ ?

Ar fi vrut poate s-o întrebe, deşi n-ar fi făcut-o chiar dacă ar fi întîlnit-o în altă parte şi ar fi avut condiţiile care aici îi lipseau ; din pudoare ar fi tăcut, sau poate pentru a nu se violenta pe sine însăşi, căci nu avea argumente în faţa unei suferinţe de acest fel. Nu avea dreptul să-i reproşeze sărăcia şi singurătatea ermetică ; ştia că în mare avea dreptate. Ar fi însemnat din partea ei un simplu act de provocare — ea era bogată, avînd căminul ei, copiii, soţul, un microunivers în care nu se ştia ce e aceea singurătatea, închistarea şi din direcţia căreia o şi bătu o arşiţă de dor. Ştia că la ora asta casa era răsturnată cum scrie la carte şi că nu se va bucura din *acest* punct de vedere, dar ce minunat era gîndul că Mire! a alerga ţipînd, îl călărea pe tatăl ei pus să umble în patru labe şi nechezînd ca un căluţ năzdrăvan ! îi era dor chiar şi de felul în care bărbatul ei era somnoros seara tîrziu, strecurîndu-i acea dulce întrebare leneşă şi insinuantă dacă nu vine şi ea să se culce...

Poate că mîna îi tresărise la aceste amintiri, o întui pe manichiuristă oprindu-se şi aşteptînd. Curînd după aceea o observă atentă să îşi verifice opera. A fost o privire scurtă, expertă. Era prea sigură ca să insiste ; unghiile clientei ei semănau cu nişte mici bijuterii; femeia de meserie îşi exersa măestria pe ceva atît de fragil şi de trecător — ciudat destin ! O privi şi îi mulţumi, iar după ce ieşi în stradă revăzu fără curiozitate gestul scurt al capului care putea să însemne un „mulţumesc" şi un „bunăseara" de circumstanţă. Lăsa în urmă un deşert, avidă de crîngul ei, de grădina şi florile ei ! îi era dor de acasă şi piciorul nervos, abia aştepta momentul favorabil de a apăsa pe accelerator. Dar înainta încă pe o stradă îngustă, parcă prematur întunecată de amurg.

Apoi ieşi într-o piaţă, de parcă o absorbea lacomă o pompă de lumină. Plutea sub un cer diafan, de mătasă şi de catifea de un verde luminat străveziu, cu exultanţa sma- ragdului. Luna mai lipsea şi un minaret pentru a se crede călătoare în o mie şi una de nopţi.

20

Sub un cer asemănător, cu ani în urmă, se lăsase în voia disponibilităţii către fabulos şi romantic a celei mai frumoase vîrste ; păstra din vara aceea, din Deltă, reminiscenţe de poveste, tînărul de pe vapor avînd ceva de erou din filme, de personaj care acaparează privirile şi interesul tuturor. Poate de aceea era şi aşa de absent la orice semn de atenţie transmis din jur ; dar manevrele puştoaicei cu ochelari ridicaţi în păr, între buclele răvăşite şi de la sine, dar şi de vînt, nu aveau cum să îi scape, căci dacă el nu le-ar fi băgat de seamă — să presupunem — ceilalţi tineri nu puteau să nu observe şi să nu facă haz de fiecare gafă a ei. Pentru că nu puteau face farse pe socoteala idolului lor, născoceau tot felul de ocazii pe seama ei. Numai aşa îşi poate explica bileţelul care îi fixa un loc şi un timp de întîlnire şi era semnat cu numele lui : Andi. Nu pusese la îndoială nici o clipă scrisul şi semnătura, ele nu puteau fi decît ale eroului ei. Andi îi cerea să nu divulge secretul întîlnirii lor. Nici acest amănunt nu o făcuse bănuitoare.

Teribilă fusese splendoarea amurgului de atunci ! Cerul nu era întocmai ca acesta de acum, de mătase strălucitoare, dar blîndeţea lui semăna foarte mult. Foşnetul Dunării amintea de un lan de porumb pieptănat pe îndelete de degetele vîntului. Apa clipocea leneş, lovind din cînd în cînd mai cu putere ; zgomotul acesta o făcea să se gîndească la un căţel alb care îşi lipăe laptele. Locul întîlnirii fusese anume ales, exact acolo unde avea obiceiul să îşi viseze visele, la pupa vasului, nu departe de drapelul bătut de curent. Era o plăcere să îi audă pînza plesnind mai încet sau mai tare. Şi să îşi lase privirea să fugă pe evantaiul deschis larg pe suprafaţa fluviului. Departe în urmă, lovind malul, evantaiul se agita înduioşător. Şi tot ce vedea sau auzea

prevestea un miracol. Sălciile de pe mal care sprijineau ca în pumni cerul pe care culorile se stingeau pe încetul. Şi păsările zburînd cu o graţie cum nu mai văzuse.

Aştepta cu inima bătînd. Ecouri adînci zvîcneau neliniştitor în gît şi în tîmple. De sub vas evantaiul continua să se desfacă spre maluri, departe în urmă, păsările săgetau amurgul cu ţipete sfîşietoare, iar pumnii sălciilor se trăgeau în mîneci negre de seară. Ar fi fost timpul ca el să vină. De ce nu se arăta mai iute ? De ce nu venea la timp ? Andi ! Te aştept. Poate că îţi şi aud paşii. Se apropie tiptil. Ştiu că vrei să îmi acoperi ochii cu palmele. Ca să te ghicesc. Să ştiu că eşti tu, după răsuflare, după gingăşia gestului. Îşi lăsa capul pe spate ca el să îi poată pune palmele pe ochi fără nici un efort, şi totul în jur continua să se cufunde, încetul cu încetul, balansînd ca în basm. Frumuseţea stranie a Dunării cu valuri care sclipeau părelnic aici şi dincolo îi pătrundea adînc în inimă. Iar cînd se aprinseră luminile pe bord în spatele ei, se imaginâ ca o statuie vie aureolată frumos.

Cu atît mai cumplit fusese epilogul. Liniştea spartă pe neaşteptate de strigătele şi de fiarele în care loveau băieţii din grupul lui Andi. Dansau şi ţipau ca sălbaticii. Ghemuită pe podeaua metalică a pupei, îşi ferea capul ca sub o avalanşă de bolovani. Cădeau peste ea, sfîşiind-o, zdrobind-o, tăindu-i răsuflarea. Groaza de pe chipul ei îi alarmase pînă şi pe autorii farsei, care au încercat apoi să o liniştească fără prea mare rezultat. A plîns toată noaptea, nemîngîiată în nici un fel de absenţa lui Andi dintre huligani. El nu fusese printre ei, nu avusese cum îl descoperi printre sălbatici, ar fi fost de neconceput. Andi nu venea cumva de la Armând ?

Maşina ieşi din piaţă. O lăsă să ia viteză pe bulevard.

În Andi continuase să creadă şi după aceea, deşi nu o învrednicea cu atenţia lui. îi ieşea ea în cale şi făcea totul ca să se facă văzută de el. Fusese perseverentă, nimic de zis, dar poate că şi farsa aceea îl înduplecase pînă la urmă. în- tr-una din zilele următoare, Andi o chemase la el. îi spusese : vino încoace, şi ei nu îi venise să îşi creadă ochilor şi urechilor. Pe ea o chema ? Chiar pe ea ? Se şi uitase în jur dacă nu altcineva era adresantul chemării lui. Pe mine ? mai încercase o dată să se convingă, arătîndu-se pe sine cu degetul. Pe cînd picioarele i-o şi luaseră înainte şi o tîrau fără să li se poată împotrivi sub privirea lui care cădea de sus în jos ca o cascadă. Cădea de foarte sus. Şi nu numai pentru că el era cu mult mai înalt. Ia să te văd, fetiţo, ia vino mai încoace.

Şi cu cît era mai aproape, cu atît era el mai sus, devenind mai inaccesibil. Zadarnic se ridicase în vîrful picioarelor şi îşi răsturnase capul ca să nu piardă contactul cu privirile lui ; şi el o privea cu ochii micşoraţi, de parcă abia o zărea în depărtare, ia să te văd, repeta ca şi cînd nu o desluşea prea bine şi cu mîna leneşă scotea o batistă de la un coleg, din buzunarul cămăşii. O plimbă încet spre ea, i-o puse sub nas.

Să o ia şi s-o folosească îi trebuie.

— Nu am nevoie ! se sumeţise puştoaica, într-un fel care o afecta neplăcut pe femeia de azi; Andi n-o slăbea, îm- biind-o mai departe cu mica bucată de pînză albă.

— Şi să vii înapoi cînd n-o să mai ai nevoie de batistă, auzi tu ?

Ar fi putut evolua acel Andi scîrbos pînă la delicatul doctor docent Armând Macavei-Bogdana ? Iată cîte ar fi fost posibile datorite întîmplării, deşi prin nimic nu era îndreptăţită să stabilească nişte legături cît de cît justificate între firele depărtate ale acestor personaje ; dar care ar fi fost întorsătura în existenţa ei, dacă tînărul înfumurat şi inimă-rece nu ar fi jignit-o de moarte cu batista, care nici măcar nu fusese a lui, şi ar fi fost în adevăr Armând Maca- vei-Bogdana ? Acea batistă fusese sfîşiată de mîinile ei în aceeaşi seară, atunci cînd a înţeles evidenţa ; în mijlocul frumuseţii halucinante a valurilor bătute de lună hotărîse dispreţul cel mai profund faţă de bărbaţi şi stîrpirea nemiloasă a oricărei înfiripări amoroase. Va rămîne singură pentru tot restul zilelor. Naiva ! Caraghioasa ! Biata fetiţă de demult !

Şi avu impresia că e o fîntînă în care lumina se strecura cu reflexe ciudate ! Ce se întîmpla cu lumina ? Nu se putea dumiri. Aparţinea şi ea transfigurării şi neliniştii plenare a firii. O cutreiera un tremur ca de frig. Să fi fost de vină amintirile ? Sau poate geana de lună care scînteia ca un fin iatagan, cu o claritate

surprinzătoare, pe catifeaua verde a cerului ? își dorea trup drept și cap mîndru ca într-o sală monumentală, grea de solemnități adunate de cînd lumea. Chemarea o atinse ca o scînteie electrică ; răspunse pe baza unui instinct vag și profund, ca o preoteasă din vechi timpuri, de mult risipite ; se simțea puternică, evlavioasă și învestită cu nebănuite resurse nepămîntești, sigură că dacă ar ridica brațele, o mulțime nevăzută și imensă s-ar prosterna la picioarele ei, indiferent unde s-ar afla, de la un capăt la altul al pămîntului. Căci aşchia de astru ceresc ardea în chiar mîinile ei și nu era altceva decît zeul adorat și slăvit de mulțime, arătîndu-se misterios din altă lume. Poate că așa oficia în matriarhat femeia ; luna era fecioară, se împlinea femeie, se rotunjea gravidă și năștea copii-stele !

Naiv mod de a imagina o credință simplă, de o sălbatică splendoare ; o fi existat sau nu, nu avea însemnătate pentru ea, putîndu-și închipui și astăzi spectacolul nocturn, tot așa cum misterele religioase s-au transformat în simple scene laice, de un fast și un conținut naiv și desuet, remarcabile încă prin retorica lor. Ia să văd, să văd, încerca să își spună, deși ajunsă acasă trebuia să se preocupe de banalități : parcarea mașinii, încuierea ușilor, a portbagajului. Pe poteca de beton spre intrarea în bloc ar fi dorit să-și urmeze propria fantezie, deși întunericul subțiat și înalbăstrit de lampadarele înalte, sugera o altă atmosferă și alte posibile imagini.

Cineva o salută. Cineva care mai întîi nu fu decît o umbră.

— Bună seara, vecinico.

— Bună, bună seara.

Umbra se dovedi ființă. I se alăturase cu chef de conversație. Se lăsa readusă cu ezitări și regrete în fluxul cotidian, resemnîndu-se să o suporte pe vecina cu spor la vorbă ieșită nu prea logic din cenușa caldă a zilei, imposibil de ocolit, imposibil de ignorat. Pe o distanță de cîțiva pași numai va auzi de la ea destule, și toate rostite la fel de pieziș, exprimînd o acreală prematură și un zaț afund de amărăciune greu de înțeles. Lipsa de orizont și prejudecățile alimentaseră o stare interioară, care ei, Titianei, îi era străină și îi provoca repulsie. Politicoasă, totuși, acceptă fatalitatea. Vecina îi spune : Venea din oraș, ce îi păsa, umbla cu mașina, nu avea probleme ! ; îi spunea mai departe : Fusese la coafor, se vedea, era „lucrată" frumos ; și iarăși spunea : Uite, ea nu ajungea, abia dacă își putea face părul din an în paște, și doar avea și ea tot doi copii, numai că — spunea mai departe — soțul ei nu era inginer și nu cîștiga ca un inginer... Cam acestea erau cele ce avea să spună vecina, înghesuind totul pe o distanță de cîțiva pași, vorbe, vorbe care scrîșneau sub picioare ca niște cioburi de sticlă.

Titiana ar fi voit să o întrebe de ce nu se angaja și ea, vecina, să aducă un ban în casă și de ce își creștea copiii ca pe vremea lui Pazvante, știind că în zadar ar fi pus întrebări de acest fel, mai discutaseră inutil pe temele acestea. Scundă și slabă, vecina avea ceva de țandără de lemn, și cum scîrțîia și cum se înfigea în drum, obligînd-o să se tot oprească și să simuleze că ascultă și că e atentă. Îi spunea : Numai credința îl ține pe om, iar unde nu e credință pierzania își face casă, dîndu-și exemplu propriul cămin în care domnise dezordinea atîta vreme cît bărbatul ei nu trecuse în rîndul credincioșilor. Puterea Domnului e fără margini, făcîndu-l pe cel bolnav sănătos, pe orb văzător, pe cel sărac bogat. Bogat în lumea de apoi, dacă e așa vrerea lui ! Și iarăși spunea... Deși n-o asculta. Subiectul străin o irita și prin altă latură a lui, căci era evident pentru oricine ar fi privit pe bărbatul vecinei, cel adus pe „calea credinței", că nu din pricina asta se lăsase de băutură ; adevărul se citea pe fața lui buhăită, pămîntie, în pungile grele de sub ochi ! Vecina supralicita în zadar forța credinței care îl făcuse pe bărbatul ei abstinent !

De cîte ori vorbea cu ea avea impresia că aude un scrîșnet neplăcut și dramatic, așa cum avusese ocazia să asculte într-o noapte de mult scîrțîind de ger o creangă uscată lîngă fereastra unde dormea ; totuși depunea efortul de a lăsa aparența că ascultă în liniște și că nimic nu o scandalizează. Evitată de majoritatea celor din bloc, femeia aceasta nu pierdea nici un prilej de a vorbi cu cineva și mai cu seamă cu cineva care îi acorda privilegiul

bunăvoinței. Titiana fusese jenată de multe ori de predilecția religioasă a vecinei și atunci cînd Alin își fracturase brațul acum cîțiva ani fusese de-a dreptul supusă unui bombardament mistic. Să se roage, îi spunea, să se pocăiască și să îl caute pe Domnul și așa mai departe, zi de zi, de cîte ori ieșea sau venea din oraș și chiar dacă numai cobora la bătător să bată vreun covor din casă.

— Ai grijă de sufletul dumitale și de al lui, al copilului. de al lui, dragă vecinică, pentru că al lui e mic și nevinovat, îi spunea, ieșindu-i în drum de parcă îi prindea fiecare mișcare. Ai grijă de sufletul dumitale și de al lui, și roagă-te, căci Dumnezeu e mare și bun și te va asculta. N-o să îți lase copilul infirm.

— Ia ascultă, vecino, eu te-am îndemnat vreodată să nu te rogi, să nu te duci la biserică sau la casa de rugăciuni, te-am oprit să îți urmezi calea" ? Ce vrei de la mine ? Ce îmi ceri dumneata ?

Ii tot venea pe limbă cuvîntul „vecinico", dar în sens peiorativ, rostit răutăcios, cu ciudă.

— Doamne, dar cum ai putea dumneata face una ca asta ? Dumneata care ești o doamnă, care...

Îl tăiase vorba.

— Nu contează ce sînt și ce nu sînt! Te rog să mă lași în pace. De copil am grijă și singură și am așa cum înțeleg eu. L-am dus la doctor, i-am pus brațul în gips, n-o să i se întîmple nimic, nu va rămîne infirm. Dar ceva vreau să clarificăm între noi. După părerea mea în probleme de conștiință fiecare știe ce are de făcut, ce alege și ce nu. Nu vrei să înțelegi că eu am ales și că am ales o dată pentru totdeauna ? Din acest moment nici nu mai avem ce să ne spunem, așa că te rog să mă lași în pace !

O vreme abia se salutaseră și nu se considera vinovată pentru această situație anormală ; nu putea proceda altfel decît tranșant într-o chestiune de importanța aceasta. Tot vecina își etalase ostentativ supărarea, ca și cînd ar fi fost jignită și nedreptățită. Dacă se întîlneau, nu o ocolea făcîndu-se în schimb că nu o vede. Pe urmă se în- tîmplase tărășenia cu băiatul. Vecina avea doi copii. Fata, de vreo șaisprezece ani, după opt clase rămăsese acasă, făcînd pe domnișoara cu pretenții. Fusese destinată de părinți muzicii. Dar muzicii religioase. Și pentru că învăța să cînte la armoniu fata umbla cu nasul pe sus, dis- prețuind pe toată lumea. Mamă-sa însăși nu valora în ochii ei mai mult ca o servitoare. Cînd plecau la casa lor de rugăciuni, vecina era vagonul de povară al întregii garnituri. Fiica ei nu suporta să își ducă nici măcar jer- seul !

La rîndul lui, băiatul, ceva mai mic decît soră-sa, era tentat de neastîmpărul vîrstei la fapte mai puțin religioase. stîrnind des, mult prea des chiar, mînia tatălui său, devenit un fanatic al credinței care-l mîntuise. După ce gustase din plin toate cele lumești, acum nu mai îndura fiului său nici o abatere, fie că aceasta se numea simplu și firesc „foame" ; de unde un șir de corecții crude, aplicate cu fervoare de renegat. Băiatul fugise de acasă. De aici, certuri și scandaluri în casa vecinilor și tentativa femeii de a relua legăturile cu Titiana. Mai presus decît orice, erau amîndouă mame. Afară de asta, Titiana era o „doamnă". Rămăsese o „doamnă". îi împărtășea cu sinceritate îngrijorarea. Nu o tachina și nici nu o condamna ca alte vecine din bloc. Titiana o mîngîia : își va regăsi copilul. Iar vecina nu se sfia să își mărturisească teama că soțul ei va reacționa cu violență. Bărbatul ei devenise habotnic și mai curînd ar fi preferat să își vadă fiul „chemat" la Domnul, decît să îl știe rătăcitor ca un păgîn prin lume !

— N-o să aibă el inima asta, e și el om, o asigura îi- tiana fără să prea creadă în ce susținea ; doar n-o să-și nenorocească propriul copil pentru o nesăbuință de vîrstă copilărească !

— Doamne, vecinico, cu dumneata e o adevărată plăcere să stau de vorbă !

Găsit de miliție, băiatul fu adus acasă de un căpitan îmbrăcat în civil, un bărbat pe cît de patern în felul cum se purta cu victima, pe atît de hotărît în ceea ce avu de spus părinților. Le interzicea în numele legii să mai maltrateze copilul. Natura pedepselor fu schimbată ca atare și puiul de om începu să se preschimbe într-o ființă sperioasă, jigărită, care inspira milă. Creștea sălbatic și flămînd, evitînd orice legătură cu băieții de vîrsta lui. însă și acest subiect stătea sub semnul inabordabilului cu vecina și în fața evidenței Titiana știa că nu are putere. Ce

putea să facă ? Ce procedeu să folosească pentru a o convinge pe nefericita femeie că alunecaseră primejdios de departe pe o pantă care se înfunda într-un hău ! ?

Ca şi alte dăţi, o lăsă pe vecină să se reverse aşa cum dorea piezîş şi amar — şi se despărţi la piciorul de scării de ea, nerăbdătoare să urce treptele ieşirii din coşmar.

— Doamne, vecinico, cu dumneata e o adevărată plăcere să stau de vorbă !

21

Pe cînd descuia se aştepta să fie întîmpinată de larmă, trăgînd cu urechea încă de afară în speranţa zgomotelor edificatoare, a ţipetelor fericite care aparţineau căminului ei, îşi dorea aşa ceva, avea nevoie de semnele liniştitoare ale traiului lor curat şi frumos, peste care nu năvăleau din necunoscut nori întunecaţi de ameninţări închipuite. Era nerăbdătoare să se confrunte cu o altfel de oglindă decît toate cele întîlnite pînă acum ; nimerind în gol se oprise nedumerită, contrariată că în seara aceea, fie ea, fie căminul ei, nu erau aşa cum trebuie. Ce putea fi ? Unde erau ai ei ? Ce făceau ? Lacătul yale clănţăni scurt în urmă, închizîndu-se brusc şi o clipă şovăi mai înainte de a aprinde lumina în antreu. Putea crede că nimerise în altă casă ! Altfel ar fi fost de neconceput liniştea şi nedreptatea pe care i-o aducea acest moment cînd avea nevoie mai mult decît oricînd de tumult, de fericire ! Nici un zgomot nu răzbea de nicăieri din apartament ori- cît ascultă, şi nici o răsuflare, nici o boare nu venea să o răcorească şi să o învioreze după drumul prin deşert care-i storsese vlaga şi o însetase cumplit. Să fi plecat Barbu cu copiii la plimbare ? Să se joace toţi trei în balcon, ignorînd-o ? Ce să fie ?

Simţea abia acum greutatea respiraţiei, semn că urcase etajele aproape alergînd, alungată pe scări de nevoia de distanţare şi de refugiu în teritoriul apărat şi sigur pe care şi-l construise cu întreaga ei forţă ; deşi momentul suspendat, neaşteptat şi refractar, o deruta încă mai rău decît coşmarul din care abia scăpase. Avea dreptul să se retragă, să fie ahtiată de refugiu, ia să văd, să văd, îşi repeta, cuprinsă de dor şi apucînd-o spre uşa dincolo de care se afla cuprinsul apartamentului care se încăpăţîna să tacă suspect. Impresia unei şoapte o făcu atentă, îi trezi suspiciuni, reacţionă cu gîndul la o revanşă pe care s-o construiască acum, pe loc, dar nu mai avu cînd să se mişte şi să îşi dea seama, devenind pe neaşteptate centrul unei explozii aşa cum îşi dorea. în jurul ei se juca hora. Şi gurile dragi trîmbiţau din răsputeri, deschise pînă la refuz şi darnice în sunete şi chiote care vibrau. Mirela ţipa fericită. Ochii lui Barbu sclipeau, puţin bulbucaţi. Faţa lui Alin, rumenă ca un cozonac, radia bucurie. Se repezi cu braţele deschise în tumult. Aşa faceţi voi, aşa ? ! îi venea să îi îmbrăţişeze pe toţi deodată, să şi-i adune la piept ca pe o singură fiinţă, şi să îi sufoce cu sărutările cîte năvăleau din ea ca un clocot.

— Parcă spuneai că îţi faci părul violet ? !

Barbu părea că şi acum cîntă, cu toate că vacarmul luase sfîrşit.

— Mă temeam să nu te prăpădeşti de plăcere !

— Aş fi suportat, Scumpa, şi poate „admiratorul necunoscut" ar fi găsit un motiv de suferinţă nerecunoscîndu-te. Sau poate nici el... îţi aduci aminte uneori de trista figură de Don Quichote ?

Titiana dădu din cap, neputînd vorbi din cauza unui nod în gît; nu numai că nu îl uita, dar îl avea prezent permanent în inimă. Rămînea acolo, la loc cald unde nu se umblă decît în linişte şi cu grijă. Fusese stratagema — una dintre stratagemele — lui Barbu odinioară pentru a se apropia de ea. Îi presăra drumul cu bileţele roz-bombon şi toate semnate „Admiratorul necunoscut" ; le găsea în avizierul din holul facultăţii, în bancă înainte de orele de curs, i le aducea pe tavă fata care servea la cofetărie şi niciodată nu ştia de unde veneau, i le înmîna poştaşul zîmbind semnificativ.

— M-am întîlnit cu vecina, începu ea, cu vecinica, precizã, dar el nu o lãsã sã urmeze ; s-o lase în pace pe nebuna aia ! Mi-a fost cu atît mai greu, cu cît am intrat în casã şi m-am vãzut înconjurată de marele gol...

— Pãrul îţi stã minunat, Scumpa, nu te mai gîndi. A fost o glumã, care le-a plãcut copiilor. De fapt, cu ei am pus-o la cale. Mirela era captivată de idee !

■— Dragii de voi ! Şi zici cã mã aranjează ?

— Ba bine cã nu, Scumpa !

Şi ea se alinta, eliberată, în faţa lui şi în faţa oglinzii. Noua ei coafurã care fãcea castaniul natural al pãrului sã batã în roşu-arãmiu îi dãdea un aer mai matur, dar în acelaşi timp îi împrospãta trãsãturile, le înfrumuseţa, îşi promitea aproape furioasã sã fie întotdeauna pretenţioasã cu înfãţişarea proprie, îngrijorîndu-se un pic din pricina vagii pufozităţi a obrajilor pe care apãruseră semne abia scrise de riduri viitoare. Chiar sã nu fi fost, ea tot le-ar fi vãzut în seara aceea ! Nu cumva avea tendinţa sã se îngraşe cu toate consecinţele unei vieţi sedentare ?

în camera de alãturi se fãceau pregãtiri pentru deschiderea televizorului. Tata cu Mirela pe genunchi. Şi Alin care manevra butoanele.

— Tati, dar pe mine nu mã serveşti ? Accentul formidabil al Mirelei îl fãcu atent pe Barbu.

■— Cu ce sã te servesc, fetiţo ?

Tocmai îşi aprindea ţigara şi Mirela îi demonstrã un gest de o cochetãrie inimitabilã : din ochi îi indicã portţigaretul. îşi pusese un picior peste altul şi îşi netezea deasupra genunchilor poala rochiţei. Aştepta sã fie servitã, ferindu-şi ochii cu drãgãlãşenie.

Titianei i se strînse inima.

— De cînd fumezi tu, Mirela ?

■— De cînd fumează şi mãmica.

Spasmul din gît aproape cã-i tãie mamei respiraţia. Fãcuse instinctiv un gest de apãrare, fãrã sã se gîndească la Alin, prezent la scenã, palid şi crispat, cu pumnişorii strînşi. Alin fu acela care dejucă planul rãutãcios al surorii sale, pe care mamã-sa o vãzu cu ochii minţii cotrobãind prin poşetã în seara cînd nu fusese lãsată sã umble acolo. Gãsise ea modalitatea şi momentul potrivit. Dar Alin preciza cã Mirela aduna mucurile de pe jos şi le bãga în gurã.

— Aşa faci tu, Mirela ! ? Barbu ştiu sã se mire şi sã mimeze nenorocirea. Vai, ce îmi e dat sã aud ! Mirela, nici nu îmi vine sã cred !

Agãţatã de gîtul tatãlui, fatiţa zvîcnea şi se zvîrcolea fãrã sã aibã posibilitatea sã se apere. Alin nu lãsase impresia cã o pirãşte şi ea nu i-ar fi putut striga cã minte.

— Dacã ţii puţin la mine, sã nu mai faci asta niciodatã.

■— Te iubesc, tati ! Nu mai spune aşa ! Tu eşti dragul meu cel mai drag !

Cum sã creadã tati cã ea nu ţine la el ? li promitea din tot sufletul orice îi ceru. Şi Barbu se fãcu a se lãsa uşor convins. în curînd fu pace şi armonie între ei. în schimb, Titiana, dupã ce avusese impresia cã toate uşile şi geamurile sãriserã în lãturi şi lãsate vraişte de rafalele vijeliei de afarã, se mirã cã toate se restabiliseră ca şi cînd nu ar fi fost. Auzise nu numai vuiet de furtunã, ci şi urletul bãiatului din vecini maltratat stupid... Ea îl avea pe Alin. Alin, dragul meu ! L-ar fi strîns la piept, l-ar fi strivit sub apãsarea braţelor şi buzelor ei, l-ar fi absorbit în trupul şi inima ei, din care fãcea dealtfel parte şi pînã nu de mult fuseserã una. Era nespus de mîn- drã de aceastã parte vitează a fiinţei ei, atît de elegantă şi de credincioasã în a apãra restul, fãcînd aceasta cu o neînduplecatã intransingenţã. O uimea în acelaşi timp Mirela cu accesele ei rãutãcioase, cu cruzimea ei.

Dar şi faţã de Barbu avea un sentiment anume : vinovăţia ; ceva strãin se insinuase între ei. Era conştientă de privirile lui nedumerite, cercetãtoare şi ca sã scape se oferi sã facã o cafea. începu sã se miste în acest sens încã mai înainte de a avea asentimentul lui Barbu. Ieşi, ca sã se ducã în bucãtãrie, sã aprindã aragazul, sã umple ibricul cu apã şi sã arunce înãuntru trei linguriţe de zahãr. Puse ibricul pe flacãrã. Reveni în camerã. Rãmãsese aprinsã numai veioza. împreunã cu strãlucirea micului ecran dãdea suficientă luminã. Ea se aşezã şi se surprinse puţin interesată sã se concentreze. Oamenii de pe micul ecran rãmîneau nişte simple siluete

pentru ea. Se mai credea cercetată de privirea furişă a lui Barbu.

— Mi se pare că a început să fiarbă apa, zise ca pentru sine, dar ca să fie auzită şi de el şi ieşi din nou.

Sub pretextul că lasă cafeaua să se aşeze după ce a fiert, mai rămase în bucătărie un timp ; după aceea fu îngrijorată să nu fi stat mai mult decît s-ar fi cuvenit. Reintră după cești. Credea că a reuşit o cafea excelentă, rosti în treacăt, dar nu ştia de ce, crispat. Mai înainte de a porni cu ceşcuţele pe tavă, îşi potoli mîinile. Fu bucuroasă cînd Mirela îi ceru să nu stea în calea imaginilor de televizor.

— Mămicule, nu eşti de sticlă.

Mirosul pătrunzător de cafea proaspăt fiartă o făcea să reînvie imaginea de altădată, cînd într-un mic cafe-bar vorbiseră de căsătoria lor. între ei doi va fi întotdeauna limpezime : de gînduri, de vorbe, de dor. De acord ?

— Atunci să fie într-un ceas bun !

îi va explica ce a fost cu pachetul de ţigări ; dar va izbuti să fie limpede pe deplin ? Barbu nu o va întreba nimic ; ea va trebui să găsească modalitatea unei explicaţii. Că a avut o zi grea şi că s-a întors — nici ea nu ştie cum şi de ce — la uşurinţa studenţească de altădată : era după o şedinţă de instructaj la comitetul orăşenesc şi se simţise singură după aceea, plină de dor faţă de „admiratorul necunoscut" care nu se ivea de nicăieri.

— Chiar nu se ivea ?

— Dacă era plecat departe ?

— înseamnă că ţi-a fost dor de mine.

— Mi-a fost, recunoscu ea fără echivoc şi—1 privi cu drag. El se grăbi să întindă braţele după ea.

Pe copii îi culcaseră, urîndu-le şi unul şi celălalt „noapte bună, somn uşor, şapte purici pe-un picior" ; ea, însă, nu uitase să se lipească de tăblia uşii şi să tragă cu urechea. De data aceasta nu auzi nimic dinăuntru. Care dintre ei o fi cel mai supărat, Alin pe Mirela, sau invers ? Fusese ceva între ei, dar nu îşi dădea seama care se ţinea mai tare.

— Eşti dispus să stăm puţin de vorbă ? Am cu tine o chestiune foarte serioasă.

Barbu venea din baie. îmbrăcat în pijama, îşi freca bărbia, probabil cîntărind dacă să se bărbierească mîine dimineaţă.

— îmi place coafura ta. E modernă, fără să fie şocantă. Aş zice că are calitatea de a fi interesantă şi de a te avantaja. îţi vine foarte bine, Scumpa.

— Dar să ştii că nu pentru cineva anume mi-am făcut-o, ci pentru *ceva,* ce încă nu mi-e foarte limpede.

— Nu e cazul să te neliniştească ce-am spus eu azi dimineaţă. Ştii bine că am încredere totală în tine. în această privinţă nu avem ce discuta.

— Nu despre asta voiam să vorbim.

— Pe vecină las-o în pace. Nu are rost să permitem unei hahalere ca asta să ne strice liniştea căminului.

Nici de ea nu era vorba. înseamnă că erau chestiuni de serviciu. Dar nu se înţeleseră ei de la început să lase la uşă tot ce ţinea de slujbă ? Titiana îl combătu. Aşa cum duceau la locul de muncă preocupările de acasă, aşa trebuiau să procedeze şi în celălalt sens.

— Vine o vreme cînd nu avem încotro şi trebuie să acceptăm evidenţa.

— Să ştii că nu o fac cu inima uşoară. Barbu primi cu greu şi fără plăcere discuţia propusă. Atunci, dă-i drumul, Scumpa.

— Ştii tu cînd mi-ai dat telefon într-o zi ?

— Atunci cînd te-am întrebat de ce eşti agitată şi neatentă ? Cînd nu m-ai recunoscut imediat ?

Ea nu pricepu de la început.

— Nu, nu atunci. Nu are legătură. A fost în ziua cînd ai plecat pe teren. Tocmai atunci a venit la mine cineva dintre cercetătorii din institut, dar nu pentru bibliotecă, ci pentru un transfer.

— Cine a venit ?

Mai degrabă nu ar fi pronunţat numele lui Honae şi nu din alt motiv, ci pentru că şi aşa lui Barbu nu i-ar fi spus nimic ; se străduí în schimb să-l situeze cît mai exact în structura institutului, unul dintre cercetătorii cei buni, în felul lui o personalitate, deşi incomod şi colţos, cu o optică nu întotdeauna pe placul altora ; odată, într-o şedinţă, ridicase glasul şi împotriva ei ca bibliotecară, şi cu toate acestea, împotriva raţiunii, intuia că transferul acesta putea fi o eroare.

—■ Nu văd legătura ta cu povestea asta. Dacă e o eroare cum îmi spui, asta privește pe alții. Tu ai treaba ta, vezi-ți de ea.

Atunci ea îi aduse aminte că fusese solicitată în calitatea politică ce deținea în institut. Și el o întrebă dacă cineva din conducere îi ceruse vreun aviz vreodată, părerea, sau așa ceva.

-— Nu, niciodată.

-—- Ei vezi ! Este o simplă cerere de transfer care își urmează cursul, iar tu nu ai de ce să te amesteci. Are vreun rost să îți provoci greutăți inutile și încă din încăpățînarea ta, dintr-o simplistă înțelegere a situației ? Nu, Scumpa, vezi-ți de ale tale. Ai o situație bună acolo, un post ideal și, după cîte știu eu, ești bine apreciată la conducere. Nu te lăsa impresionată de tipi din ăștia care umblă cu tot felul de chestii...

— Nu sînt chestii ! Și de unde știi tu cum îmi este mie apreciată munca în institut ?

— Iată că știu.

Pentru o vreme problema transferului rămase încîlcită în conștiința ei, într-un plan secund, celălalt plan ridicîn- du-se mai presus, pînă ce lumina căzu ca un reflector pe ideea uluitoare care aproape că o obligă să își tragă sufletul; și imediat apoi se dovedi lacomă de amănunte ■— de unde știa el, cine îi spusese, cînd, în ce împrejurări și fiecare detaliu smuls de la Barbu o exalta, o încărca de încredere, o neliniștea și o făcea să se simtă nesigură. Barbu credea că o domolește și că o îndepărtează de grijile ei. Dar ea reveni.

— Să deduc, deci, că mă va întreba pînă la urmă și va ține cont de părerea mea ?

Barbu își urma raționea. Să nu își mai bată capul. Nu are rost. Lucrurile acestea decurg de la sine.

— Pentru mine, *a fi* întrebată, înseamnă enorm, începu ea, însă, Barbu se și culcase și își potrivea pătura sub bărbie.

■— Nu vii ? o întrebă el, somnoros, cu acea tainică insinuare a ceasului de noapte. Hai, vino.

22

Mîine, își spunea Titiana, trezită din somn sau nici măcar adormită încă, nemulțumită de întunericul subțire sau de lumina slabă care se prelungea, arsă de dorul dimineții la care rîvnea, aceasta însemnînd și înnoire posibilă, și speranță reînviată, și așteptare împlinită, așa cum a avut parte în viață de diferite dimineți memorabile. Întîia dimineață după examenul de admitere în facultate, sau prima din profesie, cînd trăia profund convingerea că începe o viață nouă ; și au mai fost pe urmă — întîia dimineață de femeie, întîia dimineață de mamă. Se trezea în plină lumină exuberantă ■— întotdeauna exuberantă, indiferent de starea vremii — ca după o noapte cu vise și somn agitat, simțindu-și ochii deschiși dintr-o dată și fără efort, neobișnuit de proaspeți, de odihniți și de avizi, ochi limpezi însetați de noutate și frumusețe, pregătiți să vadă și să culeagă buchete de impresii ca niște flori uluitor colorate, pe potriva forței interioare re- vitalizate și de-o vivacitate imposibil de ținut în frîu.

Așa a fost și dimineața de după confirmarea la comitetul orășenesc, cînd nu a mai avut nici o îndoială că *este* membră de partid ; retrăia senzația de luminozitate și de perspectivă, de parcă se pomenea urcată pe un pisc de unde avea privirea liberă spre toate cele patru puncte cardinale. Vedea foarte bine. Pînă departe ! Pregătită de mai înainte să poată privi fără teamă și oprelișteîît se putea de departe !

Memoria ei păstra în dimensiuni monumentale și strălucitoare o astfel de dimineață, cînd sărise din pat la cea dintîi zbatere de lumină, în zori, sigură că începea o zi ca nici o alta, de-o calitate superioară, nouă.

— Cum e afară ? întrebase vocea somnoroasă a mamei.

— Splendidă zi, mamă.

— Parcă ar ploua !

— E soare, soare ca în prima zi a lumii !

Mult mai tîrziu avusese senzaţia de grindină de care, însă, nu era convinsă şi, deci, încă nepregătită să îşi pună întrebarea — „Dar asta ce-a fost ?" Cînd se trezise atunci mama şi privise afară se uimise : cum de putuse susţine că e zi fără ploaie, cînd afară turna ca toamna ? O îmbrăţişase exaltată şi patetică.

— Pentru mine e cea mai frumoasă zi. Nu există alta mai frumoasă !

După mulţi ani îşi dorea o dimineaţă la fel, numai bună pentru o pornire voioasă la drum ; va da în lături porţile a ceea ce însemna „ieri" şi „pînă atunci" şi va ieşi cu pasul solemn şi slobod în dimineaţa plină de lumină, în care tot ce se întîmpla avea sens şi frumuseţe şi servea ţelului, vă- zîndu-se integrată în şuvoiul impetuos, strop încărcat de bucurie şi strălucire ! Căci astfel începea ea ziua aceea deosebită în care trecători, tramvaie, automobile se contopeau într-o continuitate emoţionantă, găsindu-şi fiecare locul în rînd pentru a păşi înainte şi a lăsa în urmă, din ce în ce mai mult în urmă, ziua de azi.

Avea darul de a nu se despărţi de nimic fără o lacrimă şi de a primi noul cu încredere şi bucuroasă nerăbdare. Îşi amintea de plînsul cu care întîmpinase încă de mult, din timpul cursului elementar, o despărţire de acest fel. Mu- tîndu-se ai ei cu locuinţa, se văzuse în situaţia de a schimba şi şcoala. Prima dată izbutise să nu se despartă de colegi şi de învăţătoarea iubită. Va învăţa pentru asta să meargă cu tramvaiul şi chiar să străbată pe jos distanţa mare dintre noua locuinţă şi şcoala cea veche. Se scula cu o oră înainte de timpul normal, spre necazul bunicii care nu mai contenea să o îndemne să renunţe şi să înţeleagă noua realitate. Ea nu se plîngea, deşi îi era greu şi în iarna aceea îngheţa în staţie aşteptînd tramvaiul, smiorcăindu-se dacă nu izbutea să îşi facă loc printre călători, înmuind întotdeauna inima cuiva, strivită pe urmă şi neluată în seamă în şuvoi, dar pornită la drum.

În cea mai geroasă zi a iernii aceleia a fost nevoită să străbată drumul pînă la şcoală şi apoi pînă acasă pe jos, din pricina unei grave defecţiuni în circulaţia tramvaielor. Gerul o luase în primire fără menajamtnte, pălmuind-o, ciu- pindu-i urechile pînă la durere şi ca să se încălzească se adăpostise prin magazine, sau alergase, respirînd pe gură, aburi care se risipeau după ea, cu gîtul şi spinarea ude de transpiraţie, pînă ce ajunsese acasă boinavă gata. Cît a ţinut-o la pat pneumonia, n-a cedat. Mama îşi frîngea mîinile în- cercînd s-o convingă. Ea, însă delira, continuînd goana din ziua cînd se îmbolnăvise.

— Aşa va fi întotdeauna, ofta mama printre lacrimi, n-o să faci altceva decît ce vrei tu !

Nu a fost aşa cum şi-a dorit; cînd s-a făcut sănătoasă, a acceptat să se mute la şcoala din cartier. În urma ei se prăbuşea o punte. Păstra ecoul paşilor ei care făcuseră zăpada îngheţată să scîrţîie năpraznic, de parcă în urma ei se sfă- rîma cu adevărat, sunînd tragic, puntea de legătură cu un trecut drag, ireversibil. A mai avut senzaţia punţilor sfărî- mate, şi aşa a fost şi cu liceul pe care îl urmase, transformat în anii de după absolvire într-o şcoală de alt profil. Pînă şi gara, ca punte între anii de profesie şi cei din prezent, locul spre care alerga dimineaţa cu sufletul la gură ca să nu piardă cursa, pînă şi ea s-a spulberat de curînd. A revăzut-o nu de mult, răvăşită de nişte lucrări de modernizare, de nerecunoscut, totul fiind vraişte, răscolit, aparent fără noimă, dar prevestind o formă nouă, o înfăţişare inedită. în orice caz, de pe acum nu mai existau imaginile intim păstrate din acel timp care se transforma cu repeziciune în umbră şi fum, într-un trecut de pe acum aparţinînd tot mai accentuat unui domeniu al visului şi al închipuirii. în zadar va mai încerca să răzbată cu privirea măcar dincolo de învolburarea tulbure ce-o separa de cîţiva ani buni ai ei. Punţi nu mai erau, posibilitate de întoarcere aşişderea...

— Nu ştiu de unde ai căpătat tu gustul de a-ţi complica mereu existenţa. Marea artă a existenţei este să aluneci uşor, simplificînd chiar şi acolo unde pare imposibil.

— De ce îmi vorbeşti aşa ?

— Pentru că te iubesc şi pentru că, în puterea nopţii, cînd nu mai pot de somn, pe tine te apucă pofta

de filozofie. Hai, Scumpa, să rezervăm acest domeniu luminii zilei.

— Iar mă laşi singură ?

El se făcu a nu-i înţelege amărăciunea.

-— Dar nu vezi că sînt lîngă tine ? Nu mă simţi ?

Avea nevoie de Barbu — şi nu era întîia dată — în primul rînd pentru că ceea ce se umfla în ea ca un aerostat nu mai încăpea pur şi simplu într-un singur om şi, în al doilea rînd, pentru că o fascinase întotdeauna capacitatea lui de simplificare şi optica lui practică, tranşantă. Vorbindu-i în sensul neliniştii ei cu transferul lui Honae („Iar începi ?") el căscă demonstrativ şi îşi schimbă poziţia ca să fie cît mai elocvent.

— Te rog să-mi acorzi cîteva minute.

Nu-i fu uşor să-l convingă să o asculte mai departe ; credincios siesi, Barbu voi s-o îmbrăţişeze amintindu-i că mai aveau datorii „internatului" pe care şi-l propuseseră amîn- doi drept ţel, cîndva. Timpul trecea, trebuiau să se grăbească.

— Nu putem vorbi nimic serios între noi, mai ales acum cînd am nevoie neapărat de ajutorul tău ?

— Scumpa, intuiesc că e o încurcătură şi m-am şi gîn- dit ce greu va fi să mai găsim ceva la fel de convenabil ca şi postul ăsta de bibliotecară. De ce nu vrei să înţelegi că încă o dată navetistă şi mamă a trei sau patru copii eu nu te văd deloc.

— Dar nu e vorba de aşa ceva, băiete, de ce nu mă laşi să termin ce am de spus ?

■— Bine, bine, termină, dar rămîi cît mai la obiect. Aşadar, cineva dintre cercetători şi-a cerut transferul. Ei, şi ?

Ce te interesează pe tine ? Doar nu pleacă din institut cu cărţile tale să-ţi facă goluri în inventar.

Iată ce o frămîntа, căută ea să fie concisă, deşi îşi dădea seama că se explica abia pe un. sfert : trecuseră destule zile de cînd începuse povestea asta cu transferul unuia dintre cercetători şi ea încă nu fusese întrebată şi nu îşi putea închipui de ce, care să fi fost cauza, căuta o explicaţie şi nu găsea decît că directorul, directorul sau altcineva, o corectă el, nu acorda nici un fel de însemnătate acestui fapt...

— Iar te complici, Scumpa.

— Din nefericire, nu eu mă complic, ci existenţa este complicată, atrăgîndu-ne în tot felul de vîrtejuri care de care mai ameţitor. Mi se recomandă din toate părţile să nu mă bag, să nu mă amestec. Tu la fel (el bombăni ceva, ce nu pricepu) şi-atunci eu, eu la ce concluzie să ajung de una singură ? Că e mai înţelept să stau deoparte, să mă sustrag, să accept orice situaţie numai de dragul de a nu avea bătaie de cap şi de a avea mîinile libere pentru sacoşele cu de-ale gurii ?

— Vezi cum eşti ?

— După cîte pot să deduc cam asta mi se cere, atît se aşteaptă de la mine din toate părţile.

— Şi dacă ţi-aş spune că nu ai dreptate, m-ai crede ? A fost departe de mine gîndul, cînd ţi-am spus să nu te complici, ideea ca mîinile tale să nu servească decît la cărатul sacoşelor şi la munca în gospodărie. Dar nici nu pot să înţeleg de ce faci tu dintr-o simplă operaţiune de transfer o adevărată dramă. („Nici eu nu prea înţeleg" ! îşi spuse Ti- tiana privind în tavanul abia întrezărit prin întuneric). Îţi repet că nu e nici o dramă la mijloc, ci o simplă mişcare de hîrtii şi nimic mai mult.

Şi Barbu, trezit acum, îi făcu o demonstraţie de toată frumuseţea, conducînd-o la concluzia că s-a schimbat foarte puţin faţă de cel cunoscut şi obişnuit să îşi îmbrace proiectele în haina fanteziei şi a jocurilor de cuvinte. Nu îşi dorise el pe vremuri un „internat" de copii ? De ce numaidecît un internat şi nu o echipă de fotbal cum se obişnuieşte ? Pentru că în copilărie, singurul copil la părinţi care fusese, locuise un an şcolar la internat; „şi a fost ceva nemaipomenit !" repeta el cu un entuziasm greu de înţeles. Acum proceda în acelaşi fel : cererea de transfer în cauză nu însemna pentru el mai mult decît jocul unui fluture nimerit într-o prea frumoasă grădină şi acum alergînd de la o floare la alta („O să ajungă şi la tine, Scumpa, nu avea nici o grijă !") şi împodobindu-şi aripile cu un mozaic pitoresc de apostile şi semnături. Vedea exclusiv partea tehnică a chestiunii, chiar dacă haina era a fanteziei; sub artificiile cuvintelor totul se reducea şi se banaliza, devenea aproape hazliu. Nu îl

zgudui nici exclamația ei, atunci cînd el o întrebă la sfîrșit de ce era ea nevoită să își bată capul cu asta.

— Dar sînt implicată ! *Implicată*, înțelege !

— în cîte feluri poate fi un om implicat, Scumpa ! Pînă și întîlnirea cu vecina te-a întors pe dos. Ia gîndește-te puțin, judecă. Și ea se gîndi. Poate că nu chiar așa cum dorea soțul ei, dar se gîndi totuși, pe cînd Barbu îi spunea liniștitor că și el era „implicat", fără să facă din asta caz. Nu crezi, Scumpa, că e mai înțelept să le lăsăm pe toate la ușă cînd ne întoarcem acasă și să ne vedem de ale noastre ?

Ceea ce o atrăsese spre Barbu în urmă cu „două cincinale" după expresia lui favorită privitoare la timpul căsniciei lor, fusese dincolo de firea lui deschisă și de pedanterie, modalitatea de a fi prevăzător, el fiind acela în stare să ră- mînă la urmă, cu cîțiva lei în rezervă, numai buni pentru o ultimă cafea și un ultim coniac mic, din care bea toată gașca, întîi unul, apoi altul și încă altul, făcînd un haz nebun din pricina asta. „își ghiceau gîndurile", cum glumeau, cînd își lipeau buzele exact acolo unde era de presupus că băuse și cel dinainte, mai cu foc dacă erau la mijloc și niște sentimente de taină. Barbu nu se pricepea deloc să ghicească gîndurile altora, dar dispunea în cantități uriașe de ceea ce îi lipsea ei, sau devenise conștientă că îi lipsește : simțul practic. Era în stare să ia un examen greu cu nota maximă, dar nu se pricepea să tîrguiască o pîine proaspătă sau un kilogram de mere și cînd Barbu susținuse că e „descurcăreață" se referise la cu totul altceva decît spiritul cotidian.

încrederea lui în ziua de mîine era imensă și extrem de tonică ; nimic nu-l speria și nu-l descuraja, el văzînd de regulă latura optimistă a unei situații în care altul s-ar fi lăsat prins de încîlceală. Ca și acum, cînd relevant i se părea faptul că directorul institutului se declara din nou mulțumit de ea, ca bibliotecară, de munca și de felul discret și tăcut în care se încadrase în colectiv.

— Iar inventezi, băiatule !

— îți jur că așa a spus. El te apreciază, știu cu siguranță asta, pentru că muncești bine, chiar dacă nu ai pregătirea de specialitate respectivă.

— De unde știi tu asta ?

— Iată că știu. îi place foarte mult că nu trăncănești și că te menții demnă, fiind o autentică femeie a timpului prezent.

— Spune-mi de unde știi ? ! țipă, ca apucată de un capriciu de adolescentă. Mai țipase odinioară în acest fel bolnavă după tăcere, bolnavă, bolnavă cu adevărat și acum. De unde știi ! ?

— De la aceeași persoană care ne-a ajutat cînd ai ocupat postul. Directorul îi aprecia și activitatea de secretară. Așa că, încă o dată, nu are rost să te frămînți inutil.

■— Serios ? A spus el asta ?

— Crede-mă, așa mi s-a transmis.

■— Foarte ciudat.

-— Mie mi se pare firesc și tu nu faci altceva decît să te complici mereu. Uite ce e, Scumpa, hai mai bine să ne culcăm, căci e tîrziu și mîine e zi de muncă. Somn ușor, fată dragă.

îi căzu și ei capul pe perină. Nu înțelegea de ce era obsedată de imaginea brichetei lui care funcționa fără greș de cîte ori avea nevoie de ea. îl vedea pe doctorul docent Armând Macavei-Bogdana. Andi ?

23

Retrăia scena: Armând Macavei-Bogdana îi făcuse semn să se așeze pe fotoliu. El rămăsese aplecat peste foaia de hîrtie asupra căreia se concentra, ca să încheie o frază sau să găsească un cuvînt potrivit și ea îl vedea invers în oglinda formată în lacul suprafeței biroului. Imaginea devenea fascinantă, întretăiată cum era de foaia imaculată de hîrtie, și ea se oprise după cîțiva pași pe covor intimidată și cu o durere ascuțită în genunchi. O sfidau toate obiectele din jur, cunoscute încă de la prima

ei înfăţişare aici ; le reţinuse titlurile, dacă nu de noblеţe, cel puţin de eleganţă şi stil şi pînă şi ceasul care înlocuise pendula cu biografie istorică, sclipea rece din nichelul şi cristalul său modern. Modul în care indica timpul era de o pedanterie distrugătoare. Avea ceva de strigăt de alarmă — nu vă faceţi nici o iluzie, veţi trece, veţi trece...

— Poftim mai aproape. înaintase în ciuda durerilor din genunchi. la loc. Nu te simţi bine ?

Avusese puterea să învingă un şir de obstacole din sine, unele fiind proprii naturii feminine — cum era îmbrăcată, ce fel de pantofi purta, cum îi stătea părul ? înclinată să îi dea dreptate ceasului modern care veghea pedant şi necruţător, se vedea ca un fulg de zăpadă care *trece* uşor şi rapid pînă ce atinge pămîntul şi se topeşte.

— Este în adevăr o piesă formidabilă, dacă îmi dai voie, tovarăşă Toader, îl auzi ca de departe pe director. Terminase de scris şi se rezemase comod de speteaza fotoliului său. Îşi fixase între arătătoarele ambelor mîini, un lung şi strălucitor pix de argint. Cel mai nou tip de orologiu, arată nu numai ora, minutul şi secunda, ci şi data exactă, anul, luna, ziua. Mai are calitatea că nu trebuie întors zilnic. E un ceas atomic, dacă ai auzit, aş zice cu o viaţă care ne-o depăşeşte pe a noastră, a celor de azi. Nu ştiu dacă realizezi ce vreau să spun.

El formula în cuvinte ceea ce ea numai intuia vag în minte ; devenea cu atît mai amenințător, o maşinărie care depindea foarte puţin de om, din ce în ce mai puţin ; iar Ma- cavei-Bogdana, parcă ghicindu-i şi mai departe scepticismul şi repulsia, îi vorbi de progresul tehnic ca modalitate de amplificare maximă a posibilităţilor de afirmare ale personalităţii moderne. Expresia confuză de pe chipul ei îl făcuse probabil mai elocvent, cel puţin aşa îşi închipui ea, după emfaza cu care îşi dezvolta ideile. Aceasta explica munca lui, pasiunea cheltuită întru îndeplinirea şi înflorirea acestui institut chemat să servească progresul ştiinţific şi tehnic într-o ţară care abia acum se trezea la universalitate. îi vorbea de „vis" şi de „aspiraţie" cu aerul că face morală cuiva şi ea se crezu datoare să îşi recompună expresia feţei, în ciuda suportului interior destul de răvăşit.

— Dumneata ce părere ai de institut ?

De surpriză făcu o mişcare, parcă să se aşeze mai bine. Dar ce să răspundă ? Să se rezume la o formulă de circumstanţă, să se gîndească poate şi la ceva rău ? în nerăbdarea lui cu greu se putea descifra vreo urmă de alarmă. Totuşi, care să fie sensul exact al întrebării ? Cum adică „ce părere are" ? Şi care să fie direcţia pe care dorea el să o dea dialogului lor ?

îl simţea în vervă şi nici nu o aşteptă prea mult să îi răspundă. Enumeră el cîteva caracteristici, făcînd aceasta cu emfază, cu oarecare trufie. Ea îşi amintea din „Cronică" trăsăturile caracteristice, înţelegîndu-le acum de unde proveneau. Poate că Macavei-Bogdana o va întreba cum continuă textul început dinainte şi ea avu un sentiment de jenă, întrucît nu adăugase încă nici un cuvînt şi nici nu ştia cum să facă legătura firească în descrierea evenimentelor.

Aştepta puţin cam îngrijorată.

— Iată la ce m-am gîndit, convins fiind că este în consens cu tot ce ţi-am spus mai înainte...

Nu îşi putuse ridica privirea de parcă se încîlcise ridicol în încrengătura complicată a modelului de pe covor ; o stăpînea o senzaţie de irealitate, parcă nimerită pe un tărîm al visului, neaşteptat în acel loc. Sub privirea venită din infinit a orologiului, aflase că tovarăşul director se gîn- dea să o susţină la apropiatele alegeri pentru calitatea de secretar...

— Ah, nu. Oh, nu.

— la stai puţin, tovarăşă Toader, nu te pripi, nici nu îţi cer răspunsul acum, pe loc. Te duci în liniştea bibliotecii, ai în faţă o noapte care îţi va fi un bun sfătuitor, sper, şi mîine îmi spui ce ai hotărît. Să nu ne grăbim, deci. lar eu, eu am datoria să mă explic, să mă fac mai limpede. De ce chiar dumneata ? Dacă te-ai putea vedea în adevărata lumină, în afara unei false modestii şi în afara unui sentiment logic de autocenzurare, cred că ţi-ai da seama că am judecat drept şi că sînt întru totul justificat să fac această propunere.

O copleşi cu laude, aproape că se mira cum de avea atî- tea calităţi încă de nimeni numite şi cum de acum sosise momentul decisiv ; putea fi mîndră de calităţile ei, fiind o „tovarăşă bună, conştiincioasă, principială, cu mult bun- simţ şi putere de muncă".

— în institutul meu, tovarăşă Toader, aceste lucruri îşi au însemnătatea lor, pentru că am nevoie pentru cele ce ţi-am spus că ne aşteaptă în viitor, de o prezenţă calmă şi de un bun-simţ infailibil.

Ridicată, ca împinsă de un resort, ea căuta o replică potrivită.

— Sfatul meu este să primeşti.

Nu există fiinţă omenească pe care să n-o măgulească prezenţa unei lumini strălucitoare compusă din laude ; şi ea se lăsase orbită. îşi trecuse cu vederea slăbiciunile şi temerile, atît de neînsemnate sub avalanşa de virtuţi enumerate vibrant, totuşi fără să renunţe dintr-o dată la negaţia iniţială. Măcar atît să fie meritul ei ! Cunoştea în adevăr mult mai bine natura şi ţelurile institutului, structura laboratoarelor, direcţiile posibile ale „inteligenţei româneşti" ?

Mai mult decît cu voce tare, îşi repeta sieşi argumente greu de rostit în cuvinte şi, spre exemplu, nu izbutea să se familiarizeze nicicum cu momentul încheierii programului de lucru zilnic. El nu însemna ca în alte părţi un tumult al plecării unanime, o unanimitate a sentimentului datoriei împlinite ! Nu era ca la şcoală, cînd profesorii abia îşi puteau face loc printre grupurile de elevi. Liniştea de aici, aproape că nu era atinsă de zgomote, în primul rînd pentru că domnea legea specifică a liniştii. În al doilea rînd, nu se pleca dintr-o dată, masiv, iar cei ce coborau singuratici mai păstrau pecetea concentrării şi a preocupărilor imediat anterioare. Uneori pluteau ca în vis ; coborau scările de marmură de parcă le suiau îndărăt în laborator.

— Nu, nu pot să primesc, deşi e o cinste pentru mine, nu pot. Aţi vorbit de bun-simţ. Tocmai din pricina asta...

— Eu sînt acela care poate aprecia dacă eşti potrivită sau nu şi eu am hotărît că eşti. Mîine te aştept cu răspunsul, tovarăşă Toader.

în dimineaţa următoare alegerii ei ca secretară, nu a deschis ochii exclusiv încrezători în ziua ce începea ; bineînţeles că se socotea mai legată de acest loc de muncă şi mai îndreptăţită să îl ocupe, dar în acelaşi timp şi mai obligată decît pînă acum să îl înţeleagă, deşi nu ignora greutăţile care îi vor sta în cale. Evalua valoarea colectivului, fără să se poată depărta prea mult de aprecierile din ajun ale directorului ; totuşi, incapabilă să ocolească nişte zone în care intra de obicei ca în ceaţă şi a unor presentimente poate născute din slăbiciunile proprii. Făcuse şi atunci aceeaşi încercare de a se ajuta cu Barbu ; Barbu simplificase după obicei, perorînd că îşi consolida astfel situaţia în institut.

— Nu despre asta e vorba, dragul meu.

— Lasă, Scumpa, că ştiu eu ce spun !

Şi o privi ca şi cînd în adevăr ar fi ştiut foarte bine !

24

îşi amintea, pe cînd urca scările spre laboratoare, la etajul II, de această replică a lui Barbu, ruşinîndu-se de satisfacţia cu care o primise ; el adormise aproape imediat, pufăind aşezat şi temeinic, cu buzele umflate copilăreşte, nesimţitor la neliniştita ei trezie prelungită. la să văd, îşi zicea, nu i-ar fi venit mai uşor să înceapă cu Ilarion Căpe- ţean ? N-ar fi fost firesc ? Era locţiitor de secretar. Şi unul dintre cercetătorii cei mai vechi din institut.

Laboratoarele se aflau la etaj şi la mansardă, în încăperi iniţial destinate altui mod de existenţă, astăzi modificate şi amenajate meticulos pentru a servi intereselor cercetării. încăperile mai mici deveniseră cabinete de lucru, iar în fostele dormitoare, camere de zi, încăpătoarele băi îşi găseau locul stelaje, aparate, eprubete, bancuri miniaturizate de lucru, totul sub o

zugrăveală vernil, puțin afumată de trecerea vremii. Patina gri-cenușie care o întîmpină sus, pe coridor nu avu darul să-i ureze „bun sosit" ; era, însă, prea tîrziu să mai dea înapoi : se și găsea oprită în fața ușii lui Căpețean. Tăblița de sticlă indica simplu „Analize" și ea se gîndi la specialitatea lui Căpețean, aceea care i se potrivea mai ceva decît numele patronimic.

Bătu în ușă în consens cu ritmul încordat al inimii. Se aștepta să audă dinăuntru un „Intră" rostit de cercetător ; totuși, avu un șoc cînd cuvîntul răzbătu prin lemnul ușii.

— Cine e ? Căpețean stătea cu spatele, nu avea cum să o vadă încă. Probabil că se aștepta la vizita unui coleg. Nu se grăbea să se întoarcă.

Își limpezi vocea cît putu mai bine ca să rostească scurt și răspicat — Bună dimineața.

Mișcarea lui bruscă avu un efect contradictoriu asupra ei — o și amuză, dar o și afectă neplăcut. Se aștepta la un gest de surpriză, deși nu chiar așa de exagerat.

— C-ce e cu dumnea... dumneavoastră ?

— Am venit să vă văd. îmi permiteți ?

Își roti ochii ca în căutarea unui punct de sprijin, așteptîndu-se poate să fie poftită să stea. Linia modernă a mobilierului nu excludea cîteva detalii de stil — aplicele de pe tavan și corpul de iluminat — care asigurau legătura cu realitatea de stil a întregului și ea nu își putu stăpîni o exclamație de surpriză.

— E foarte plăcut aici !

încăperea luminoasă excela prin ordine și rigoare. Aparatele în carcase gri așteptau pe masa lungă de la peretele din fund sau pe rafturile unui stelaj care o continua. Căpețean bombăni ceva, găsindu-și de lucru cu batista pe care o scoase din buzunar și începu să își șteargă apăsat mîinile. Ei i se păru curios că nu regăsea tensiunea concentrată pe care se obișnuise să o creadă permanentă în această zonă a institutului, aici, unde se lucra, investigîndu-se teritorii puțin cunoscute, dacă nu chiar necunoscute cu totul. Gestul cu batista al lui Căpețean avea ceva casnic și însăși îndeletnicirea lui purta aceeași marcă : pe ochiul congestionat al unui mic reșou un ibric pus la fiert apucase să sfîrîie cînd intră ea.

— Vă deranjez, tovarășe Căpețean, într-o chestiune care îmi stă pe inimă, mă apasă și mă supără, îmi strică liniștea.

Își exagera intenționat patetismul voit. Se aștepta să fie poftită să ia loc, deși cercetătorul încurcat nu știa ce să facă mai întîi. Ea își căuta din ochi un loc unde să se așeze, încă nehotărîtă dacă să procedeze din proprie inițiativă, sau să aștepte o invitație formală ; timp în care își debita povestea, reală în cea mai mare parte, dar în aceeași măsură și pretext pentru a intra firesc în discuție. O făcea pentru prima dată — o va face ulterior și altora — satisfăcută că suna plauzibil și avea și calitatea convingerii : suferise o critică pentru slaba reîmprospătare cu cărți a bibliotecii și se luase măsura ca tovarășii cercetători să-i prezinte propuneri, urmînd ca ea să le înainteze mai departe, centralizat.

— Am mai discutat noi despre asta, tovarășe Căpețean, și teamă mi-e să nu fiu luată la rost de tovarășul director.

Așezat în fotoliul său, Căpețean o privea îngîndurat; nu-i făcu nici o invitație, nu-i dădu încă nici un răspuns și nici nu protestă cînd ea se așeză.

Se așeză și îl privi și ea lung, întrebător. Aștepta un semn din partea lui. Dar devenea conștientă că în felul cum începuse, pierdea ceva, risipea prostește o ocazie pentru care se pregătise minuțios. în orice altă împrejurare s-ar fi zăpăcit, ar fi cedat unora dintre șovăielile care îi erau caracteristice în ultima vreme, dar își aduse aminte că a luat o hotărîre și că odinioară era considerată o încăpățînată. Pe urmă își spuse încă o dată că se afla „în misiune" și că nu era o femeie obișnuită să pălăvrăgească ; era mai presus militanta în acțiune, aceea care trebuia să dea dovadă de curaj, de tenacitate, de istețime. Și care mai întîi trebuia să depășească acest prim moment dificil, complicat nu numai din pricina propriei stări șovăielnice, ci și de ostilitatea ascunsă cu care era privită de Căpețean.

Afară de asta era o dimineață de o luminozitate radioasă, ceva ce arăta ca un strigăt de triumf după ce

reprizele anterioare de nori fuseseră alungate de pe suprafaţa cerului ; strălucirea acestui început de zi răzbătea inclusiv în această clădire şi în încăperea în care ea se străduia să învingă cerbicia bărbatului morocănos, care aproape că nu-i spunea de-a dreptul că abia aşteaptă să-l lase în pace să-şi termine cafeaua şi s-o bea în pace.

— Permiteţi ? rosti el neutru şi se ridică să tragă din priză reşoul. Reveni, dar nu se mai aşeză. Nu am pregătit încă lista. E urgent ?

— Pentru mine, da. Cum vă spuneam, mă tem să nu mă întrebe tovarăşul director şi eu să nu fiu pregătită. V-ar conveni să o faceţi pînă mîine ? Mîine aş trece din nou. La ora cînd îmi veţi spune că nu vă inoportunez.

— Mmmmnu. Am să o aduc eu. La bibliotecă.

— De ce să vă deranjaţi, tovarăşe Căpeţean ? Asta mi-e treaba, pentru asta primesc un salar. Am să vin tot eu — dar cum era evident că lui nu-i convenea o atare repetare a vizitei de azi, se făcu a ceda — sau poate că e totuşi mai bine să mi-o aduceţi dumneavoastră. Mi-ar face plăcere să stăm din nou de vorbă şi vă promit că vă aştept cu o cafea, una cum ştiu eu să fac, şi mă pricep, cel puţin aşa se spune...

Pus între două alternative de acest fel, Căpeţean nu se găsea tocmai la largul său ; iar Titiana, punîndu-şi un picior peste altul şi cuprinzîndu-şi genunchii cu palmele împreunate, gest pe care-l recunoscu a fi şi al Mirelei, ceea ce o uimi puţin — îl întrebă mai departe dacă şi-a format o opinie...

— Ce fel de opinie ? se grăbi el să se apere alarmat.

■— Doar am început noi doi o discuţie în bibliotecă şi era vorba, dacă îmi daţi voie...

Căpeţean o întrerupse :

— Propun să continuăm discuţia mîine ; azi am puţin timp disponibil. M-aţi prins, cum s-ar spune, pe picior greşit. Sînt într-o pauză foarte mică. Am şi eu un plan şi nici eu nu doresc să primesc critici de la nimeni. Aşa că, scu- zaţi-mă !

Începutul nu se prezintă grozav, îşi spuse Titiana cînd se văzu din nou pe coridorul cu lumină gri; ia să văd, să văd, îşi repetă şi cugetă la slăbiciunea de care dădea dovadă ; trăgea învăţăminte din acest prim examen, hotărîtă să continue cu ceva mai multă decizie. Avea convingerea că lista de la Căpeţean o va primi fie prin portar, fie prin mătuşa Lena, îi va parveni cine ştie prin ce mijloc, dar cu el nu va mai sta de vorbă aşa curînd ! Totuşi, acest gînd avea mai degrabă un efect tonic, îi trezi în colţul gurii un zîm- bet şi o făcu să privească ceva mai relaxat tăbliţa uşii alăturate. Dudu Macoveanu. De ce nu ? Şovăia dacă să bată sau nu. În cele din urmă ciocăni fără prea mare convingere. În afară de un zumzet monoton care venea nu ştia de unde, nu auzi nimic din interior. Apăsă clanţa. Uşa se deschise uşor. Pătrunse într-o cameră dominată de nuanţele vernil şi gri, una a zugrăvelii pereţilor şi cealaltă a cutiilor cu cadrane şi ace indicatoare uitate în nemişcare.

Ceea ce vedea pe un schelet metalic în mijlocul încăperii, o alcătuire complicată de tuburi de sticlă cu ligamente de cauciuc, întrerupte de baloane sau recipiente pe jumătate umplute cu lichide necunoscute, nu putea să fie decît instalaţia originală a lui Dudu Macoveanu pentru a determina nu ştiu ce reacţii chimice de care luase cunoştinţă citind „cronica" institutului aflată în păstrare la bibliotecă. Nimeni nu se vedea şi nici o prezenţă omenească nu era de simţit în spaţiul tot aşa de luminos şi parcă fără ascunzişuri. Se apropie sfios de instalaţia lui Macoveanu. O privea fără să o înţeleagă, deşi fostul bibliotecar îi acordase destulă importanţă, consemnînd-o pe larg în „cronică".

— E cineva ? auzi apoi vocea bărbătească a cercetătorului, venind de undeva de aproape. Remarcă abia acum particularitatea încăperii, care comunica în vecini printr-un cadru de uşă, dar fără uşă. Mai înainte de a răspunde, îl văzu pe Dudu Macoveanu în halatul alb" care îi reliefa şi mai mult faţa bronzată puternic. A, dumneata erai, tovarăşă Toa- der. Bine ai venit !

O primi cu mai multă încîntare decît era de aşteptat. Minunat, adăuga bărbatul întinzînd mîna către ea, tocmai avea gata cafeaua şi îi era urît s-o bea singur.

— Mă gîndeam dacă o să am norocul să vină cineva. Fă-mi te rog bucuria şi vino dincoace. Am aici două „fo- teluri" — dă-mi voie să le zic aşa — pentru că sînt de pe vremea bunicii. Sînt vechi, dar nu şi-au uitat principala lor menire de a asigura maximum de comoditate cînd serveşti cafeaua. la loc. Torn imediat în cești. Pentru mine nu o fac prea dulce. Dacă mai doreşti zahăr, te serveşti de aici.

Atitudinea lui era cu totul schimbată, de data aceasta nemaifiind curtezanul insolent, ci colegul prietenos şi deschis. După ce sorbi din ceaşcă de vreo două ori, îşi aprinse pipa, semănînd din nou cu un lup de mare pe uscat, între două călătorii, odihnindu-se sau aşteptînd un semnal. Nu se interesă de ce venise în laborator şi numai mai tîrziu îşi va aminti o aluzie a lui că se afla aici în misiune, trimisă de „Sir". Ea îi servise, bine înţeles, povestea cu lista de cărţi. Pe cînd o scria cu bunăvoinţă, nu scăpă prilejul de a face cîteva abile aluzii bonome la adresa lui „Sir", cel întotdeauna preocupat de bunul mers al institutului. Şi apoi, poate ca să nu fie interpretat greşit de o femeie, adăugase aproape cu gravitate :

— E un bărbat fermecător !

Aşadar, el o socotea emisara directorului, dar ea nu pricepuse acest amănunt decît mai tîrziu ; atunci cînd scena avusese loc, se simţise numai ameninţată de un val de căldură care îi viza obrajii. Spre norocul ei, Macoveanu, prea volubil şi preocupat de pipa sa care fumega albastru şi aromat, nu-i observă momentul de stînjeneală. Răsturnat comod pe ceea ce numea el „fotelul" în adevăr deosebit de odihnitor, îl evoca încîntat pe Macavei-Bogdana, caracterizat prin idei surprinzătoare ; de unde le capta cu repeziciune şi măiestrie ? se întreba Macoveanu şi tot el conchidea că directorul lor e un fel de radar permanent în funcţiune.

Nu lăsa impresia că îl ia peste picior şi nici nu îl lua. Titiana simţea aceasta foarte exact. Se referea cu drag la el, dar într-un stil propriu celor tineri care îşi iubesc sincer dascălii şi maeştrii. Nu-i veni greu să se convingă de această particularitate. Dudu Macoveanu o întrebă dacă ştia cum l-a convins Macavei-Bogdana să renunţe la perspectivele din Capitală ca să vină aici.

— Nu ştii ? Poate că nu ţi-a povestit nimeni. Poate că pentru nimeni nu prezintă interes. Pentru mine da. Am fost la specializare în străinătate pe timp de un an. Acolo l-am întîlnit pe Sir, la un colocviu internaţional. Am căutat să îi fiu prezentat. Mă cucerise cu morga lui, cu verva de la colocviu, cu prestigiul lui. După ce am stat de vorbă o jumătate de oră, mi-a spus : „Gîndeşte-te, băiete, că eu pot pune un tînăr pe direcţia pe care poate lucra toată viaţa cu folos. Dacă accepţi, iată cartea mea de vizită ca să ştii cum mă poţi găsi mai uşor".

Dudu îşi dădu seama că flutura între degete lista cu cărţi; o mai privi o dată şi i-o întinse.

Nu e singura problemă a noastră, a celor ce avem de lucru toată viaţa în institut; mai e şi dotarea cu aparate, domeniu în care uneori pierdem pasul. Totul e să ne ţinem permanent la nivel mondial.Porni mai departe, avînd impresia că e mai bogată şi fiecare vizită care urmă adăugă noi şi noi bunuri cu care devenea tot mai avută şi tot mai încrezătoare în cauza ei ! începea peste tot cu lista de cărţi, continuînd cu alte întrebări, insinuînd sau afişînd naivitate. Spre norocul ei, nu toţi cercetătorii aveau felul de a fi al lui Căpeţean şi ea profitase de ocazie, ciulind bine urechile de cîte ori auzea „după părerea mea", sau „să rămînă între noi", memorînd ceea ce merita atenţie şi renunţînd imediat la ceea ce suna minor, sau avea caracter de bîrfă.

Ştia că acum urma să îl viziteze pe Honae. Iată un prag nu uşor de trecut, acum după ce simţise cu propria inimă că la bordul navei acesteia navigatorii erau priceputi şi formau ceea ce se putea numi un echipaj unit. Honae părăsea puntea, era pe punctul de a părăsi cariera de navigator şi ea îl încadra firesc între ceea ce auzise o dată de la director — că erau şi unele excepţii în colectivul lor. Honae era una dintre excepţii. Ce era de făcut ?

Cîteva minute mai apoi, îl auzea pe însuşi Honae exclamînd cu oarecare maliţie — Chiar mă întrebam dacă ai să treci şi pe la mine.

— Ai aflat, ştiai, deci ?

— Să vedem şi cum a decurs. îşi luă un aer meditativ, şiret. A, da, ai fost poftită să iei loc de cele mai multe ori. Dar nu peste tot. Ştiu şi unde a trebuit să iei singură iniţiativa şi să te aşezi. în două locuri ai acceptat invitaţia la cafea, dar de trei ori te-ai eschivat. Şi mai ştiu şi unde ţi s-a propus un păhărel de coniac, pe care bineînţeles l-ai refuzat politicos, dar categoric.

■— Cine te-a informat aşa de exact ?

— Absolut nimeni. Cunosc prea bine institutul şi pe oamenii săi ca să nu ghicesc cum ai fost primită. Iar dacă te interesează, pot să îţi spun că mai ştie cineva în afară de mine tot.

— La cine te referi ?

Honae surîse cu o expresie subit răutăcioasă şi răspunse doar printr-un gest care indica locul cabinetului directorial.

— Crezi ?

— Nu numai cred, sînt absolut convins. După care, dînd un bobîrnac ochelarilor săi instabili, şi invitînd-o să se aşeze, reluă : Oricum, mă gîndeam că ai să mă ocoleşti pe baza propriei mele declaraţii că nu mai fac parte din acest colectiv. îţi mulţumesc că nu m-ai neglijat.

15

— La mine nu ţine povestea cu lista de cărţi; dacă, însă, te pot ajuta în direcţia adevăratei dumitale căutări, ţi-aş sta la dispoziţie într-o oarecare măsură. Adică, exact atît cît e necesar. Numai că am de pus o condiţie, una singură : nici un cuvînt despre transferul meu.

— Chiar nici un cuvînt ?

— Absolut nici unul, dacă eşti de acord.

— Totuşi, eu voiam să îţi spun că...

— În acest caz îmi pare rău.

S-a îndepărtat de ea spre o mică uşă care dădea probabil într-o debara alăturată ; l-a chemat îndărăt, asigurîndu-l că va respecta unica lui condiţie. Cele mai multe disensiuni dintre bărbat şi femeie se nasc din incompatibilitate : fiecare doreşte ca partenerul său să îi fie identic ; iar un temperament irascibil ca al lui Honae devenea cu atît mai exclusivist. Ea, însă, se socotea mai temeinică în gîndire şi mai tenace în acţiune, iar acest inginer impacient şi colţos, inabil în a se face simpatic celor din jur, o determina să mediteze la calitatea — atît de acută în societatea modernă — de a comunica, de a şti să comunici. Honae era lipsit de această capacitate, chiar şi cînd susţinea lucruri juste ; el se apuca să vorbească iritat, azvîrlind cuvintele cu aer comprimat, aruncînd priviri furioase, revendicative ca şi cînd toţi ar fi fost vinovaţi, în afara lui, el fiind cel imaculat şi în drept să le ceară socoteală. Ajungea invariabil la un rezultat negativ. Cei din jur deveneau refractari şi unul dintre ei observase odată, cu multă răutate, că n-a putut înţelege ce-a îndrugat Honae ăsta, pentru că, stînd prea aproape de el, a fost nevoit tot timpul să se apere de stropii lui de salivă.Dintre toţi cercetătorii pe care îi găsise în halate de lucru, acest Honae urîcios se purta simplu, în hainele de oraş. Nu avea răbdare să rămînă ţintuit pe scaun. Se plimba prin încăpere agitat, ţinînd mîinile în buzunarele pantalonilor pe sub poalele vestonului şi le scotea numai ca să îşi repeadă ochelarii în sus. Continua să se mişte nerăbdător ca un puşti care îşi dă aere. Neliniştit şi nemulţumit o neliniştea şi pe ea, făcînd-o să se întrebe dacă nu cumva toate acestea nu erau semnele unei mari păreri de rău. Voise să îi spună acest lucru, să îl întrebe şi să nu ţină seama de interdicţia lui atît de categorică ; vai, cu cîtă plăcere i-ar fi strigat — rămîi, în numele pasiunii dumitale nobile ! Dar şi în ceea ce priveşte pasiunea, el nu putea fi altfel decît un intransigent; o trăire intensă, atît de asemănătoare cu dragostea, nu putea fi stăvilită !

Poate că în această perspectivă căpăta un sens însăşi aşteptarea ce îi acordase soţiei trădătoare ; fără să vrea şi-l imagina îndrăgostit în tinereţe, gustîndu-şi fericirea sub lună şi sub fereastra ei, a iubitei, imagine idilică şi repede tulburată de o amintire din studenţie : o colegă de an care povestea în gura mare că în timp ce ea se afla închisă în cameră cu un alt bărbat, dobitocul de îndrăgostit se fîţîia suspinînd pe sub fereastra întunecată... Grotesca alunecare se justifica prin ceea ce ştia despre Honae şi soţia lui, el fiind exemplu de consecvenţă într-un sentiment, lucru pe care îl pricepea şi ea foarte bine. Imaginea lui Honae se modifica, devenind acum aceea a unui singuratic nefericit, gata să vadă cu scepticism tot ce se mişca în jurul lui.

De aceea, cînd ea remarcă buna părere ce îi formase colectivul de cercetători, el o întrebă cu maliţie dacă *toţi* i-au lăsat această impresie.

— Absolut toţi.

— Să zicem „aproape toţi", e mai corect, mai real.

— Am mai auzit de la cineva că avem un colectiv bun, numai că şi cu unele „excepţii", nu se putu abţine să nu lanseze şi ea o aluzie răutăcioasă.

— îmi închipui foarte bine unde ai auzit asta, sosi instantaneu replica lui vioaie ; dealtfel nu e nici o deosebire între ce a zis el şi ce zic eu ; numai punctul de vedere diferă.

—■ Nu ai vrea să fii mai explicit ?

— Nu îmi stă în puteri.

■— Ştii bine că am mai început odată pe această temă...

— Nu cred că e cazul acum să sfîrşim. Mai bine să lăsăm ceva şi suspendat între noi.

Atunci îşi aminti dorinţa ei de a-i da un telefon, de a îl face cu ou şi cu oţet şi de a îl convinge că acest sistem de aluzii denigratoare era nedemn pentru oricine, dar cu atît mai mult pentru un cercetător ştiinţific ; ar fi vrut să profite acum de ocazie şi să atingă acest subiect, dar de la prima ei încercare, el declară că pe această temă nu voia să mai spună nimic.

— Bine, tovarăşe Honae, dar nu exista pînă adineaori decît o singură condiţie. Nu cumva vrei acum să mai ridici una ?

— Nu, nu. Nu asta vreau. Dar gîndeşte-te şi dumneata în ce situaţie mă pui, eu un cercetător oarecare, faţă în faţă cu un colos al ştiinţei, cu un căpitan de navă magnifică pornită cutezător pe marea necunoscută încă nimânui...

Ea îl întrerupse :

— Nu se poate intra în acest domeniu cu mai puţină pornire ?

— Numai în acest fel se intră în marile catedrale ; per- mite-mi să rămîn cucernic în acest caz.

— Numai că totul e ipocrizie din partea dumitale. Nu îmi place.

Încercarea lui de a face haz se soldă cu un hohot de rîs fără pic de veselie. Şi se cramponă apoi să susţină că avea cele mai respectuoase păreri despre director, socotindu-l cu adevărat un „bărbat deosebit", unul dintre aceia care lasă o dîră luminoasă în urmă, fiind sortit pentru un astfel de destin demiurgic, ea fiind conştientă că el se străduia să inventeze ditirambii aceştia pe care cu greu îi smulgea din sine şi numai pentru că îi satisfăceau natura răutăcioasă. Ar fi putut să se aştepte să îi vadă ceafa inundată cu violenţă de culoarea care-i prevestea ieşirile brutale, cu toate că el îşi ducea tot mai des palma ca să îşi frece punctul vulnerabil şi să şi-l stăpînească.

Între cei doi — între director şi Honae — exista o prăpastie de netrecut şi Titiana rămase descumpănită, neştiind ce are de făcut în acest context. Ar fi voit să înceteze aici convorbirea devenită total neplăcută. El

însuşi părea să fi pierdut interesul pentru întrevederea lor.

— Cu toate că sînt gata ieşit din problemele de aici, pentru că în curînd, oricum, voi pleca definitiv, lasă-mă să îţi spun ce îmi propusesem iniţial auzind de activitatea ce ai început azi. E o iniţiativă personală, aşa cum mi-am închipuit. Din această pricină îmi permit sfatul pe care îl pregătisem special pentru dumneata. Gîndeşte despre mine tot ce doreşti, că sînt un pisălog şi un urîcios, gură de petice şi nimic mai mult, gîndeşte, deci, orice, numai nu mi-o lua în nume de rău şi cel puţin promite-mi că ai să meditezi la ceea ce vreau să îţi intre bine în cap ; părerea mea e să renunţi la iniţiative de acest fel, pentru că aici nu au nici un sens. Nu duc nicăieri, decît cel mult la un impas. Or, dumneata ai nevoie de linişte să îţi creşti copiii, să îi vezi mari, educaţi, iar la bibliotecă este un loc ideal pentru o femeie şi mamă în situaţia dumitale. Dacă vei fi chemată — şi *vei fi*, mai degrabă decît crezi ! — rezumă-te, te rog, la pretextul folosit şi destul de plauzibil, că umbli după listele de cărţi pe care nu le-ai primit pe toate de la cercetători. Îţi îndeplineşti o sarcină *trasată* şi cu asta nu vei leza pe nimeni. Atît şi nimic altceva. Să susţii numai asta şi să te rezumi la asta. îmi promiţi ?

— Dacă pretinzi că ştii ce caut, atunci poate că ştii şi că nu o fac pentru mine.

— E foarte greu de precizat. Important este să nu o faci *împotriva dumitale*.

— Am citit undeva : la adevăr ajungi prin tine însuţi.

— Eu atît am avut de spus, cum se obişnuieşte ; mai departe... Domnul cu tine !

-— Fă-mă, totuşi, să înţeleg.

— Există un verset religios care susţine cu destul temei — crede şi nu cerceta.

-— Prea multă religie. Şi eu nu mă mulţumesc numai să cred.

— Îţi faci necazuri cu mîna proprie.

— Oh, dacă aş înţelege măcar !

— E prea complicat, pe de o parte, şi nici nu mai am timp, pe de altă parte. Afară de asta, nu are sens să înţelegi mai mult. Mulţumeşte-te cu cît ai aflat şi rămîi cuminte în splendida dumitale bibliotecă, aşa e bine, e înţelept, e minunat.

— Iartă-mă, dar îmi este greu să îţi înţeleg vehemenţa împotriva unui om de stima şi consideraţia tuturor. Cred că împingi mult prea departe ceea ce ai dori să însemne principialitate şi nu cred că ai dreptul acesta.

— Nu cred că *ai* dumneata acest drept.

— Oricum, nu sînt sceptică, aşa cum eşti dumneata. „Cercetarea e vocaţie", îmi spunea mai adineaori unul dintre cercetătorii vizitaţi (Honae dădu din cap

atoateştiutor). O vocaţie poate fi aruncată ca o mănuşă ruptă ?

— Nu te-a izbit niciodată numele lui Macoveanu ? Nu l-ai apropiat niciodată de Macavei ? Nu te gîndeşti să faci nici un fel de legături de rudenie şi chiar de moştenire ?

Era revoltată.

■— Extraordinar ! Nu mi-aş fi închipuit ! Atîta ranchiună, atîta... atîta... Şi eu care voiam să îţi comunic că nu pot fi de acord cu transferul dumitale !

I se păru că rostise destul de tare aceste vorbe, căci el nu reacţionă nicicum, ca şi cînd, fiind departe, nu ar fi au- zit-o. Îi veni să strige din răsputeri, să poată ajunge dincolo, pe celălalt mal.

15

Dar el dădu din mînă, ca un om de departe.Eliza. Sigur că da : Eliza. Eliza ! Aşa se numea libertina cinică la care nu se gîndise de mult, nu avusese de ce să se gîndească, deşi o întîlnea sau o vedea cînd şi cînd prin oraş. Mult prea puţin schimbată faţă de anii studenţiei, cînd au fost colege de an şi de grupă, şleampătă în acelaşi fel şi cu acelaşi aer batjocoritor şi înalt, a întrebat-o o singură dată cînd au mai stat de vorbă după absolvire, cum de se aranjase să rămînă în oraş ; i-a răspuns fără să clipească în ce mod anume, cu o cruzime deosebit de jenantă. A mai ţinut să precizeze că deocamdată suplineşte nişte ore, dar că în curînd... prin aceeaşi modalitate pe care nu se ferea să o numească... îşi va rezolva situaţia definitiv. Se folosea ca şi altă dată de acelaşi limbaj bogat în cuvinte şi expresii care în scris se notează cu puncte, puncte, sau numai cu iniţiale ; părea în general aceeaşi ca şi în studenţie, numai că ceva mai galbenă şi mai neglijentă şi cu glasul îngroşat şi teribil de răguşit.

„Ce fel de femeie eşti tu, Eliza, ce fel ai fost şi ce fel ai rămas ?" o întrebă aproape vorbind, de parcă îi stătea în faţă pe scaun, siluetă de fum, în stare să repete aceeaşi poveste stupidă cu neghiobul îndrăgostit de dincolo de fereastră, zgribulit sub lumina rece a lunii, pe cînd ea se topea de căldură în braţele altui bărbat... Eliza, Eliza, ia să văd ! Ce naiba găseau băieţii la ea de se dădeau în vînt să-i fie pe plac ? Aproape că nu se deosebea de ei, cu trupul muşchiu- los şi masculin, cu strădania de a merge în acelaşi pas despovărat de graţii şi de a se exprima într-un limbaj de cazarmă. Fuma ca şi ei ţigări ieftine, nepăsătoare că i se îngălbeneau degetele, dinţii, buzele şi avea umerii ascuţiţi, unul mai sus şi celălalt mai jos, de care atîrnau ca în cuie nişte rochii lungi, croite drept, deformante, completate în zilele friguroase de şalurile de femeie bătrînă cu care se înfăşură invariabil.

Coniacul îl bea ca şi băieţii, fiind mai rezistentă decît unii dintre ei, iar faţă de colege se purta în cel mai autentic stil băieţesc. în acest fel ea se credea nonconformistă, pre- tinzînd prin tot ce făcea şi prin felul cum se îmbrăca, a protesta împotriva condiţiei femeii înapoiate, tot dependente şi azi, supusă unor tare ale mentalităţii învechite, specifice societăţii burgheze. Persifla „cumînţenia" şi pleda pentru egalitate, absolută şi nedisimulată a femeii cu bărbatul. în această privinţă ea însăşi era un exemplu. Colegele o socoteau o „stricată" şi, deşi aparţineau aceluiaşi an şi aceleeaşi grupe între ele era o mare diferenţă ; Eliza nu făcea corp comun cu grupa, fiind parcă mai matură şi oricum mai „altfel", despre ea vorbindu-se ca despre o străină.

Se aflau în tabere diferite, ca să spunem aşa, ia să văd, să văd, reflecta meticulos Titiana, să văd ce se

întîmpla totuşi ? Căci faţă de ea, Eliza, manifestînd o oarecare afecţiune şi protecţie, se purtase în multe ocazii ca o „soră mai mare". Primind-o în anturajul ei dîn cînd în cînd, nu-i dădea voie să o imite şi dacă băieţii o luau cu asalt ademenind-o să bea, ea ridica în faţa lor braţul ca o barieră de cale ferată — stop, măăă, puştoaica nu are acces la alcool. Şi o dăscălea confidenţial — să nu se încreadă în puşlamalele astea, pentru că din alcool îşi fac numai un aliat. „Ei tot nu urmăresc decît aia, nu te lăsa dusă !"

Grozavă mai era Eliza ! Ce se întîmplase pe cînd era în vorbă cu Barbu ■— pare-se că şi hotărîseră să se căsătorească ? Eliza dăduse peste ei în penumbra unui cafe-bar şi imediat se insinuase între capetele lor apropiate. A ochit paharul cu coniac al ei, al Titianei, marcat şi de dunguliţa de ruj de pe margine, şi l-a dat peste cap cu un aer furios. Nu s-au mirat de noua ei trăznaie. Aşa obişnuia Eliza. Numai că pe urmă o obligase să iasă amîndouă pînă la toaletă. O chemase în gura mare fără să se ruşineze să pronunţe pentru ce aveau nevoie să meargă afară. De pe la mesele vecine unii întoarseră capetele. Nu nimerise să se ridice de la locul ei. Iar la toaletă scenă tare : „Ce te-am învăţat eu, puştoaico ?" Şi pleosc o palmă. Şi-o amintea dureros, sunînd şi lăsînd urmă pe obraz ; şi mai era mirosul „acela". „Mi-ai mai strigat să nu pun strop de alcool pe limbă şi ai plecat fără să primeşti vreo explicaţie şi să te uiţi înapoi ! Că nebună ai mai fost, Eliza !"

Se frecă la ochi, parcă să-şi limpezească privirea aburită de aduceri aminte ; din faţă, vălătucul de ceaţă se risipea cu încetul. Era ca un fum de ţigară. De ţigară ieftină. Adio, Eliza — se pomeni şoptind în liniştea de pîslă a bibliotecii ; şi era ca şi cînd se adresa cuiva de foarte departe. Nici către acest trecut nu mai exista punte de legătură. Şi dacă vreodată a fost tentată să-şi însuşească ceva din experienţa Elizei, aceasta în special în vremea cînd trăia obsesia misterului dragostei, ceva mai tîrziu a înţeles că nu se potrivea cu firea ei, cu ceea ce credea ea că e iubire şi viaţă. Poate că avea multe idei preconcepute, dar numai în această lumină i se părea demn să trăiască şi fiecare om îşi alege un cer propriu sub care să crească, să înflorească şi să se risipească pentru totdeauna !

Dar — meditează mai departe — de ce nu a manifestat niciodată combativitatea de care se simţea capabilă ? Porneşte şi de la cele spuse de Honae : Va fi chemată de director. Foarte bine, îşi doreşte aceasta. Dar de ce l-a lăsat fără replică atunci cînd insinuările lui denigratoare au ţintit aceeaşi persoană, pe care ar fi trebuit s-o apere din toate puterile ei ? Se simţea vinovată, cu atît mai vinovată ! Şi se temu că va fi chemată de director, că va fi chemată şi pusă în faţa propriei ei conştiinţe. Ce o apucase ? Ce urmărea ? Ce voia să înfăptuiască ? Întrebările veneau una după alta,

se prindeau într-un lanţ, lanţul o încolăcea, o făcea prizonieră. Sosind ora plecării şi nefiind chemată nicăieri, se crezu eliberată într-un fel. Dar în staţia de tramvai îşi aduse aminte de Honae. Ar fi vrut să îl întîlnească. Doar pretinsese nu de mult că folosea acelaşi mijloc de locomoţie ca să se ducă acasă. Lăsă să treacă două tramvaie mai înainte de a se decide să urce ; de Honae nici urmă. Mereu se uita în spate, dar îşi sucea degeaba capul.

Sună la parter, la bătrîna care avea grijă de copii; abia acum îşi dădu seama că e în întîrziere, aflînd că trecuse soţul ei de vreo jumătate de oră şi-i luase pe copii sus. Mirela fusese foarte bucuroasă, accentuă bătrîna, dar amănuntul nu putea însemna o surpriză pentru ea. Urcă şi pentru că se aşteptă la o surpriză din partea lor, nu descuie, ci sună la uşă. După consemnul bineştiut : două sonerii scurte. Auzea ecou de mişcare şi şuşoteli dincolo de tăblia de lemn care o separa de căminul ei, fiind evident că mai era ceva de pus la punct mai înainte de a i se deschide.

În antreu îi găsi pe toţi. Petele roşii din obrajii Mirelei semănau cu culorile tari aşezate pe obrajii de smalţ ai păpuşilor. Barbu îi făcu un semn autoritar din ochi. Alin o privea cu gravitatea lui obişnuită. „Să te arăţi încîntată de tot ce vezi" o povăţui rapid şi în şoaptă Barbu şi ea se strădui să-l asculte. Luă un aer cît mai natural. Era totuşi intrigată. O derutau în special semnele de complicitate ale soţului ei, care mai profită de un moment de neatenţie din partea copiilor ca să-i transmită telegrafic şi conspirativ : „Şi nu te mira de nimic !"

Apoi vorbi tare :

— Cine crezi tu că a făcut ordine în cameră, aici şi cine a şters praful ? Hai şi ghiceşte.

— O fi fost vreo zînă bună în lipsa noastră de acasă. Ia să mă uit mai bine.

Nu putea să înţeleagă ce se întîmplase, dar se lăsase prinsă în joc. În aer plutea ceva tulbure, neliniştitor.

— E mînă de zînă, nu-i aşa ? ! Barbu stăruia cu un accent pe care ea nu-l scăpă.

— Mirela a făcut ordine. Mirela a şters praful. Mirela este zîna bună a casei !

O cuprinse cu amîndouă braţele pe fetiţă şi o strînse la piept, pe cînd Mirela i se agăţă de gît ca o iederă. îi fu în adevăr nespus de dragă şi îmbrăţişarea lor avu ceva patetic. Lipit de fiinţa ei, trupul cel mic al fetei fremăta ca o frunză şi era fierbinte ca un metal încins. în orice caz mai fierbinte decît era de obicei. Cu simţul de taină al mamei, ea se văzu pusă în stare de alarmă de un semnal brusc, declanşat în ea. îşi puse buzele pe tîmpla Mirelei, apoi se făcu că o sărută pe gît; în realitate o palpa cu pielea buzelor, încercînd să desluşească dacă avea de a face numai cu o emoţie

puternică, sau dacă nu cumva se manifesta un început de febră. Bănuia că se întîmplase şi ceva neplăcut şi că fata se eliberase de o teamă necunoscută încă ei ; o fi spart ceva şi a adunat cioburile în grabă, făcînd astfel, fără să vrea, ordine pe locul catastrofei. Mirela i se smulse din braţe şi alergă la taică- su. Năvăli asupra lui, cît pe-aci să-l doboare. Era ca un taifun izbind un copac în putere. Cu braţele şi picioarele se agăţa şi se lipea de Barbu.

— Oh, tati, sînt fericită, fericită !

27

Ca să-i distragă atenţia, Barbu îi arătă o scrisoare pe numele ei, scoasă cu puţin înainte de la cutia poştală.

— Îţi scrie cineva de la Bucureşti. Nu ştiu dacă nu prietena aceea a ta.

— Mulţumesc.

Probabil Dana. Ea era aceea care îi dădea de ştire ba de una, ba de cealaltă, ce-a mai făcut şi ce-a mai dres ; odată i-a scris pentru că se simţea „îngrozitor de speriată şi de părăsită", ca urmare a unui accident de maşină în care-şi pierduse viaţa socrul ei. „Imaginează-ţi halima : a trebuit să alegem între două apartamente şi între obiectele a două gospodării separate. Şi ce e mai greu pentru mine decît să aleg, ştii tu de la şcoală..." Fosta ei colegă de clasă s-a schimbat aşa de puţin de pe vremea cînd trebuia să aleagă între real şi uman ! Suferea de patima grandorii, moştenită de acasă, dintr-o familie de ţărani înstăriţi. Nu voia să se mărite decît cu un bărbat „cu situaţie", cu maşină, cu apartament central. Căsătoria ei fusese un aranjament pus la cale de o mătuşă din Bucureşti şi se desfăşurase cum scrie la carte, cu peţitoare, cu vedere, cu mai lasă tu şi mai dau eu în privinţa zestrei, exact ca într-un film de epocă. Ei îi scrisese o scrisoare : „Am un soţ medic şi ne-am instalat într-un apartament central, proprietate personală şi avem deasemenea o Skodă de culoarea zmeurii. Nu-mi cere nimic altceva decît să-i fiu soţie."

Îi răspunsese : să nu rămînă fără o facultate, orice să facă, dar să nu se mulţumească numai să fie doar casnică, fie şi într-un apartament central de Capitală, la scară cu o Skodă de culoarea zmeurii... „Va fi foarte greu cu soţul meu, crescut într-o familie de veche obîrşie, cu principii ca fierul ; totuşi, am obţinut acceptarea de a urma la fără frecvenţă, aşa că de la toamnă..." Acest subiect n-a mai apărut în vreo altă scrisoare, pe de o parte, probabil, din pricina principiilor ca „de fier", dar şi

pentru slabul interes al Danei pentru învăţătură. O ştia aşa de bine din şcoală ! în schimb, repeta tot mai des invitaţia de a-i face o vizită cînd va avea vreun drum prin Capitală. „Are Bucureştiul nişte grădini de vară, tu, să îţi lingi degetele". îi onorase invitaţia într-o vară, cînd se întorcea de pe litoral, înfrîngînd rezistenţa lui Barbu care avea îndoieli că strada indicată de Dana se afla undeva, în centru. O şi găsise foarte greu pe nişte străduţe de dincolo de Ştirbei-Vodă, într-o căsuţă de Bucureştii-de- altădată, cu grădiniţă în faţă şi muşcate în pridvor ; ferestrele erau şi ele aşa de joase, vorba ceea „intră broască pe fereastră" !

Dana i-a înşirat un roman întreg dinainte şi de după accidentul de maşină în care îşi pierduse viaţa socrul ei. „Tu, aici e casa bătrînului şi avem de lucru încă să îi lichidăm ce îi aparţinea. Am să îţi arăt după aia şi apartamentul din centru (nu i-l arătase), numai să vină soţul meu acasă". Tonul scrisorilor ulterioare suferise o modificare, devenind mai mult melancolic şi elegiac, întotdeauna evocînd cu „ah" şi cu „oh", „frumoşii noştri ani de odinioară". Termenii erau de obicei de muzică uşoară. Aceeaşi temă descoperea şi acum. Cu puţin mai multă tristeţe, cu un soi de oboseală şi plictis şi în cele din urmă cu o exclamaţie care avea ceva din felul spontan de a fi al Danei-eleva : „Tu, tare mi-e dor de tine !"

Împături hîrtia şi o puse la loc în plic. Biata Dana ! Nu se plîngea de nimic, mai degrabă preocupată să se convingă pe sine că îşi aranjase viaţa pe placul ei şi cum e mai bine. Nu conta că apartamentul „central" exista mai mult ca probabil în fantezia ei, că Skoda cea zmeurie era un Trabant vechi şi că medicul, soţul ei, avea îndeletniciri mai modeste'. Merita, în schimb, să dea însemnătatea cuvenită Bucureştiu- lui cu grădinile de vară, cu ochiadele şi cutezanţele necunoscuţilor, precum şi cu atîtea zorzoane mai mult închipuite care îi ascundeau adevărata faţă a existenţei ! Oftînd, puse şi această scrisoare lîngă celelalte, în cutia pirogravată destinată ilustratelor primite din vacanţe şi din călătoriile altora, aproape gîndindu-se la punţile care se sfărîmau una după alta, dacă nu l-ar fi auzit pe Barbu elogiind această prietenie constantă.

— Sărmana Dana ! A rămas tot atît de copilăroasă ca şi pe rremea cînd purta codiţe şi uniformă !

— E mare lucru să ai un prieten care să nu te uite şi să mai aibă şi inima să scrie scrisori, acum cînd automatele astea interurbane fac inutilă folosirea poştei.

— Da, sărmana Dana, şi nu compătimitor, ci cu un sentiment realist şi elegiac care ţinea de ea cea de azi, cu punţile sfărîmate în urmă. Mirela ciobise cu puţin înainte vaza cea albă, Rosenthal, dar preţios de două ori, întîi prin el însuşi, al doilea, pentru că îl primiseră cadou la căsătorie. Fiind vorba de punţile sfărîmate, se

pregătea să îşi desfăşoare supărarea pe Barbu care nu putea fi străin de acest fapt.

Deschisese gura şi se pregătea să înceapă, cînd el i-o acoperi cu palma.

— Te rog, Scumpa, nu. Să ţinem seama de sensibilitatea Mirelei care azi mi s-a părut a atinge paroxismul. Nu ştiu ce e cu ea, dar a fost foarte ciudată. Eu aşa zic, că sănătatea ei e mai preţioasă decît vaza asta, oricît de dureros ne loveşte pe noi, cei de ieri şi de azi. Te rog.

— Dar ce are Mirela ?

înghiţise cu greu un nod dureros, compus din mînie şi lacrimi; nu-i venea să creadă că se întîmplase aşa ceva şi că ea fusese aceeaşi care se prinsese în jocul cu zîna cea bună a casei. Mai pe urmă, Alin veni în preajma ei, aşteptînd cum obişnuia, ca ea să-i adreseze prima cuvîntul. El stătea în drumul ei şi numai o privea.

—■ Spune-mi, Alin, ce se întîmplă ? îl întrebă şi-i veniră lacrimi în ochi, nu ştia nici ea de ce.

Avea şi ea o stare ciudată. Alin îi spunea că Mirela nu se simte bine, nu e ca altădată.

— Are ceva, mămicule, nu ştiu ce.

— în schimb ştiu eu, Alin, ştiu eu ce-aţi făcut în lipsa mea.

— Of, mămicule, nu e asta. Mirela e bolnavă.

— Unde e Mirela acum ?

Alin o conduse în camera de zi. O văzu făcută covrig în fotoliu. Arăta ca şi cînd i-ar fi fost frig rău. Luă în braţe micul trup străbătut de frisoane, izbită de căldura lui nefirească, îi căută ochii şi le descoperi albul sub pleoapele lăsate placid, cu luciu de boală. Strîngînd în braţe corpul cu atîtea inerţii, îi strigă lui Barbu să aducă imediat termometrul.

— Mămicule, tu eşti ? Spune-mi o poveste. Gura mică, roşie şi fierbinte bîiguia în neştire şi ea se aplecă mult spre faţa fetiţei ca să-i spună : Imediat, fetiţa mamii, imediat încep o poveste nouă.

Termometrul arăta febră mare şi ea îşi aduse aminte de tot ce putea face o mamă în asemenea împrejurări ; ceru lumină şi se uită în gîtul pe care-l descoperi roşu ca focul. Avea nevoie de piramidón şi de spirt medicinal. Mîinile ei, um- blînd ca de la sine, de parcă nu mai erau ale ei, ci ale mamei ei, mîinile acelea pe care nu le va uita niciodată, cu pielea întinsă, puţin fumurie de atîta spălat vase şi rufe, cu vinele umflate şi vinete. O acoperea pînă la gît pe fetiţa care gemea şi dîrdîia de parcă dăduse un îngheţ peste ea. Titiana începuse povestea lui Făt-Frumos în luptă cu balaurul. Aduse ceaiul şi-i turnă cu linguriţa cîţiva stropi printre buzele ca iasca, ridicîndu-i puţin căpşorul. Reuşi să strecoare jumătatea de piramidón, mereu împiedicîndu-se de Barbu care voia să o ajute şi reuşea nespus de puţin.

Ce mai stătea, îl luă la rost, să facă ce-o şti şi să nu-i mai iasă în cale ca un popîndău : dă un telefon la circă, scoate un medic din pămînt, din iarbă verde, urcă-te în maşină şi zboară unde vei vedea cu ochii, dar fără cineva să nu te întorci acasă, poţi s-o aduci şi pe Popeasca dacă altă soluţie mai bună nu ai. Era un semn că atinsese limita de sus a desperării dacă îl îndemna să o aducă în casă pe însăşi rivala ei dinainte de căsătoriei. Barbu plecă să scoată maşina din garaj. Afară se făcuse întuneric şi lumini se aprindeau necontenit ca într-un joc mirific. Dar el se aşează încruntat la volan.

În urma lui, Titiana răscolită adînc, rămase în aşteptare, la căpătîiul Mirelei, pîndind fiecare modificare posibilă în starea ei. Prin capul ei treceau frînturi disperate, cînd Barbu care nu izbutea să găsească un număr de telefon în carte, apoi cînd Barbu dădea de un post mereu ocupat; şi Alin ca o umbră, fără să o stînjenească, deşi era mereu în apropierea ei, şi vorbele fără şir ale Mirelei, care aiura sub puterea oarbă a febrei; ea însăşi care repeta în neştire, lasă că-ţi spun povestea, a fost odată, a fost odată, ce-o fi fost oare ? Au fost trei copii, urcaţi în tramvaiul şase ca să vadă trei catedrale şi trei fîntîni arteziene semănînd ca nişte picături de apă... Au fost odată trei copii... De ce au fost ? Au fost şi sînt. Vor fi trei copii, vor fi...

Şi ea gonea în cerc ca un cal de circ, gonea prin beznă şi singură, pe un teren accidentat şi primejdios, un efort care nu se mai domolea, pentru că voia cu orice preţ să ajungă la capăt şi la lumină. Nu-i aşa, la capăt o va întîm- pina lumina. Dimineaţa. Trăise atîtea dimineţi memorabile. O voia şi pe aceasta, deşi se socotea obscur vinovată, nu ştia de ce, dar împinsă în acest teren mlăştinos de respiraţia chinuită a fetei, de vorbele ei fără sens, ah, respiraţia aceasta greoaie şi fragilă care făcea ca toate gîndurile ei să devină din negre şi mai negre... Dar nu sînt vinovată cu nimic, scumpa mea, tu trebuie s-o crezi pe mama ta... Nu, n-am nici o vină, nu faţă de tine, crede-mă, şi continua să trăiască sub coşmar ca o adevărată vinovată pentru tot ce e rău în lume, pentru că sînt boli şi oameni care suferă, pentru că sînt copii în primejdie de moarte şi o mamă întinde degeaba braţele ca să-i oprească de pe povîrnişul periculos. O mamă, care era slabă şi tămătoare, după ce epuizase tot ce îi stătea în putinţă pentru îndepărtarea bolii şi a pericolului ; ce mai putea face altceva decît să tremure, să aştepte, mişcînd inconştient buzele.

— Mămicule, ce faci ? Tresări sub spaima acestei întrebări. Îl recunoscu, cu toate simţurile treze, pe Alin. Mirela e aşa bolnavă, mămicule ?

15

Nu plînge, Alin. Sora ta se va face bine.Medicul a fost. A plecat. Foarte sigur de sine a cerut o linguriţă. Ea a ţinut capul bolnăvioarei. Barbu a ridicat lampa de birou ca un reflector spre gura mică şi marcat roşie. Lumina îndreptată crud spre copil o lovea şi pe ea. Iar ea, nerăbdătoare să afle adevărul făcea sforţări să poată urmări orice schimbare a fizionomiei doctorului. Desluşise o umbră. Prea vagă pentru o certitudine. Ceva ce a venit, a trecut. I-a spus că a badijonat puţin înainte acest gît care ardea ca o vatră de jar. Foarte bună măsura, o aprobase medicul fără entuziasm, dar din nou sigur de sine şi foarte calm ; ar fi nevoie de un antidot ferm, streptomicină, spre exemplu, dacă aveau acasă, iar dacă nu aveau, ca să nu mai piardă timpul, va folosi din rezerva lui. Lăsase în cele din urmă pe masă o hîrtiuţă cu ieroglife, plecînd surîzător, foarte sigur de sine, calm, ca de la o treabă bine făcută. Barbu îl condusese cu maşina şi alergase apoi după medicamente. Trebuia să meargă pînă în centru, la farmacia de serviciu. Se făcuse între timp seara tîrziu. Ea rămăsese, neputincioasă, aproape inutilă, căci nu mai era în stare să întreprindă nimic altceva, trebuind numai să aştepte efectul miraculos al medicamentului administrat cu seringa. Stătea pe marginea patului în care Mirela dormita, gemînd din cînd în cînd, murmurînd „tati" şi încercînd cîte-o părere de surîs. O privea, cu mîinile adunate în poală, simţindu-le cum tresar în afară de ea, ca nişte prietene venite în vizită, îi făcea rău culoarea feţei mici şi a respiraţiei sacadate, hî- rîitoare.

îl descoperi pe Alin în semiîntuneric, nu departe, dar nici prea aproape ca să-i fie povară ; îi luceau ochii în ovalul feţei scris ca un semn de o gravitate neobişnuită. Acum gata, Alin la culcare. Doctorul a spus că într-o zi, două, Mirela va fi pe picioare ; de pe acum fiind în afară de orice pericol. Cel puţin aşa a spus omul ştiutor, plecat cu puţin înainte ; şi se străduia să fie cît mai firească şi mai convingătoare. îl conduse încet în camera cealaltă, făcînd patul ca un automat, dar grijulie să îl ştie pe Alin aşezat la odihnă.

— Pe dinţi te-ai spălat ? îl întrebă.

— Dar Mirela o să fie bine, mămicule ?

-— Poate chiar mîine dimineaţă o să se scoale strigîn- du-l pe tata, iar mie o să îmi ceară de mîncare, mi-e foame, mămicule, ştii tu cum obişnuieşte ea cînd o răzbeşte foamea.

Revenită în camera din faţă, se acoperi cu tăcerea nopţii, nu şi cu liniştea ei. Zgomotele mureau pe rînd, pînă şi ecourile televizoarelor în funcţiune. Se împuţinară şi luminile ; stelele nu se vedeau din pricina norilor şi numai luna răzbea cu o lumină albicioasă, bolnavă. Aşezată pe marginea patului încerca să

citească, dar fie că nu îi conveni lumina, fie că numai de asta nu avea chef, fapt este că obosi repede, neînstare să se concentreze şi să poată înainta. Afară de asta, o preocupa Mirela, căreia îi ştergea fruntea în speranţa că începuse să transpire. Ah, dacă ar începe transpiraţia !

Sosi şi Barbu. Se străduia să nu îşi trădeze neliniştea, dar iată-l ieşind — a cîta oară ? — în balcon ca să fumeze. Schimbau puţine cuvinte, de parcă nu aveau nevoie de ele ca să se tulbure şi mai mult unul pe altul. Barbu fu acela care cedă mai întîi.

— Nu crezi că ar fi cazul să ne culcăm ?

— Eu mai aştept puţin. Vreau să văd cînd începe să transpire.

— Dar e trecut de miezul nopţii !

— Ei şi ? !

Nu se mai auzea nici un zgomot de afară şi luminile străzilor semănau cu nişte boabe galbene risipite şi uitate într-o curte neagră. Barbu îşi aprinse o nouă ţigară în balcon. Prin geam, jocul jarului îi amintea de un fluture care se lovea de fereastră, o dată şi încă o dată, din nou se lovea, înţelesese din zăpăceala lui, din felul stîngaci cum nu nimerise lucrurile, că se pierduse şi el, că şi mintea lui permisese spaimei să se înfiripe şi să crească, să devină puternică, să îl domine. Revenind în cameră, Barbu o găsi aşezată în fotoliu. încremenită.

— Ce facem, Scumpa, nu ne culcăm, totuşi ? E foarte tîrziu.

— Stai să văd.

Se ridică greoi, se apropie de pat şi-şi strecură palma sub pătură. A început, anunţă ea cu un sughiţ de satisfacţie, acum transpiră. O schimbă pe fetiţă, o acoperi cu grijă şi apoi rămase pe marginea patului. Va mai veghea un timp. Trebuia să aibă grijă să o schimbe cînd e nevoie. Barbu se şi lăsase pe patul celălalt. Corect ar fi fost să-i mărturisească de spaima ei şi de slăbiciunea ei...

— Şi eu am fost îngrijorat, recunoscu la rîndul său Barbu.

Ar fi dat nu ştia nici ea cît sau ce, să fi fost o femeie în alt înţeles, dincolo de tot ce se putuse concepe pînă atunci prin „femeie" ; îi era ruşine de slăbiciunea nefericită prin care trecuse.

O schimbă din nou pe Mirela şi-o acoperi pînă la bărbie, spunîndu-i lui Barbu :

— Doamne, cum mai transpiră !

— Ai spus ceva ? se dezmetici bărbatul din somnul abia început.

Ea îşi dădu seama ce cuvînt folosise iar şi suspină. Ar voi să fie altfel de femeie.

— Cum aşa, altfel ? Şi ea spuse — să nu aibă frică de

— Să n-ai inimă ? o întrebă el tărăgănînd cuvintele somnoros.

— Dar nici să mă pierd cu firea ca în seara asta. Şi mă întreb de ce. Numai pentru că îmi fac temeri şi le dau amploare prosteşte ? Nu mai vreau să fiu aşa.

Se aşează o pauză între ei. Mai încolo, Barbu zise :

— Mi se pare că respiraţia i se normalizează. Nu ai şi tu aceeaşi impresie ? Aşa o întreba şi altădată, cînd o ţinea în braţe pe Mirela cea mică. Nu ai impresia că e ceva cu respiraţia ei ? Sau se trezea noaptea ca dintr-un coşmar. Auzi cum respiră fata ? Nu e nenormal ? Ia ascultă.

Barbu descoperise „miracolul" respiraţiei nu la primul copil, ci la al doilea, la Mirela, pe cînd se străduia în puterea nopţii s-o domolească din plîns şi din nelinişte ; i se părea uneori că face pauze prea lungi în respiraţie. Se impacienta îndată. Uneori se alarma.

— De ce ? o întreba şi atunci ea trebuia să se dezmeticească din somn.

— De ce nu mă laşi să dorm ?

— Formidabil! exclama el, indiferent la protestul ei, formidabil. E ca un miracol.

— Ce e ca un miracol ? bombănea ea între somn şi trezie. Lasă-mă să dorm. Mîine mă scol devreme.

Acum nu-l lăsa să doarmă ea, deşi va trece noaptea şi va veni mîine, cînd le devenea necesară forţa de a continua, „forţa" aceasta fiind descoperirea ei de pe vremea cînd se scula în zori ca să fugă la gară, să nu piardă cursa. Suna în zori ceasul deşteptător şi ea atunci simţea somnul trăgînd mai avan de ea. Se întorcea de pe o parte pe alta, gata să continue a dormi cu orice risc. Îi fugeau ochii înapoi în beznă şi prin oase îi curgea o moleşeală dureros de voluptoasă. Şi apoi, pe negîndite, ca împunsă cu acul, sărea din aşternutul mulat cald pe trupul ei. sărea înfruntînd frigul zorilor şi gheaţa luminii reci, îmbrăcîndu-se cu zor, aproape în stare de inconştienţă. Fusese un „miracol" că nu pierduse niciodată trenul!

— Nu există miracole, şopti ea, aceasta se numeşte conştiinţă.

— De ce nu mă laşi să dorm ?

Se adunaseră prea multe în seara asta şi nervii Titianei căzură întocmai ca sfoara unui zmeu în lipsă de vînt; se porni pe un plîns cu sughiţuri şi fără nici o lacrimă, fiind mai degrabă o reacţie interioară care bătea în afară. Suspina de ţi se rupea inima.

— Scumpa, ei, Scumpa, ce se întîmplă ? Ce e cu tine ?

2?

A trebuit să îi povestească tuşii Lena din fir în păr totul, fără să omită nimic, pe îndelete, cu ce a zis el şi ce a crezut el —■ doctorul, Barbu, Alin. Deşi nu s-a referit la frica ei, avu prilejul să o evoce în sine şi să se simtă distanţată ca de obicei cînd în urmă se mai sfărîma o punte. Tuşa Lena spunea : „Am văzut numaidecît că s-a întîmplat ceva", ceea ce însemna că se străduise inutil să alunge urmele nopţii nedormite, bîntuită de luciditate ; trăise uimitorul contrast dintre întuneric şi noapte, şi limpezimea de conştiinţă, o conştiinţă eficace ca şi un microscop de mare pătrundere, capabil să ajungă „pînă departe" datorită performanţelor sale tehnice. Putuse vedea şi decanta o mulţime de amănunte, necunoscute sau puţin cunoscute pînă atunci, liniştindu-se şi neliniştindu-se din pricina lor în exact aceeaşi măsură. Numai după o astfel de confruntare lucidă şi responsabilă putea compune o imagine unitară a unor culori şi nuanţe nu o dată diferite, contrastante, să lipească firesc ceea ce îi suna sceptic la Honae, cu ceea ce ar fi numit blazarea optimistă a lui Dudu Macoveanu şi ceea ce însemna tăcere înverşunată la Căpeţean.

Nu ajunse, firește, să îi explice tuşii Lena ceea ce trăise imperios din moment ce febra Mirelei scăzuse ; cîte gînduri o bătuseră ca lumina stelelor, pînă ce ajunsese să îi ceară lui Barbu favoarea de a se duce astăzi la institut şi de a nu rămîne acasă cu fetiţa trecută de primejdie, acum în afara oricărui pericol. Cum ar fi putut să îi descrie prin cuvinte expresia bărbatului, atitudinea lui refractară ? Barbu ştia să se facă dezagreabil atunci cînd i se părea că ceva nu i se cuvine.

— Nu uita că eşti mamă, Scumpa, în primul rînd mamă. Lasă-le încolo de treburi de serviciu azi, cînd e nevoie de tine aici, lîngă Mirela.

— În aceeaşi măsură e nevoie şi de tine.

El nu ocolise să îşi arate nemulţumirea şi să se împotrivească. îi spusese şi lucruri juste, dar cîte nejuste ! întotdeauna se împovăra cu sarcini şi se complica inutil. Ce îi trebuia ei să mai fie şi secretară de partid ?

— Ce nevoie aveai să te implici şi în asta ?

Mai devreme sau mai tîrziu tot s-ar fi ivit prilejul unei explicaţii de acest fel; el nu simţea impulsul impetuos al timpului ? Poti sta deoparte ? Poti aştepta pe mal ? Ce ?

— Printr-o simplă întîmplare sînt femeie, dar profesia şi convingerile, conştiinţa, nimic nu ţine de întîmplare !

îi repetă tuşii Lena replica lui, pe jumătate glumeaţă, dar numai pe jumătate, jumătatea cealaltă fiind amară — numai să nu se mute cu totul la institut ! Crezînd că are haz şi că tuşa Lena va zîmbi cel puţin. Dar buna femeie nici măcar nu şi-a mişcat buzele, iar

după cîteva minute de tăcere stînjenitoare i-a spus cu cel mai serios aer posibil :

— Chiar aşa, are dreptate bărbatul dumitale. E un om înţelept. Nu se muta institutul azi ! Şi pentru că o privea uluită, neîncrezătoare dacă a auzit bine, mai adăugă : Ehei, am văzut multe la viaţa mea ! Am văzut şi dintr-astea !

Barbu şi-a aranjat printr-un simplu telefon o zi liberă de la serviciu. Nu îi mai făcuse reproşuri. Dacă e nevoie de ea acolo, ce să mai zică ?

Pentru prima dată alesese între casă şi serviciu. Alesese institutul, încredinţată că aici e mai mare nevoie de ea decît acasă, unde Mirela se afla în deplină siguranţă, fiind prea plină de semnul, încă nedefinit, poate aflat în ceaţă ca o piatră de hotar către care înainta încet, cu prudenţă şi unde trebuia să ajungă neapărat ! Avusese noroc că Barbu se oferise să stea acasă ; era un bărbat capabil de asemenea gesturi emoţionante şi acum nu voia altceva decît să fie consecventă cu sine.

Nu se despărţise cu uşurinţă de copii. Lui Barbu îi dăduse în grijă destule şi cu aerul că vorbea unui copil.

— Lasă, Scumpa, am înţeles tot. Du-te la birou fără grijă.

Se îmbrăcă în consens cu coafura cea nouă ; avu grijă să asorteze părului, rochia, poşeta, sandalele, ciorapii. Spray-ul, apa de colonie, rujul şi dermatograful completară ansamblul în aşa fel încît „controlul de calitate" să se declare satisfăcut şi să îi dea „viza de ieşire". Barbu şi Mirela îndeplinră acest oficiu ; ea, însă, simţise material privirile fetiţei : foarte critice. Aproape geloase. Dîndu-i un sentiment de vinovăţie.

Barbu etala un entuziasm de zile mari.

— E frumoasă mămica noastră, nu-i aşa, Mirela ? îmi vei da voie să o conduc cu pompă pînă la uşă !

Mirela se uita la el neîncrezătoare, puţin cam nemulţumită.

Titiana se apropie să îşi ia rămas bun.

— Pupă-mă, mămicule ! Mirela i se repezi în braţe. Ca să nu îşi exprime părerea ? Ca să nu îi răspundă tatălui ei ?

Barbu abia apucase să o sărute de plecare în antreu şi din interiorul casei se şi auzi strigătul autoritar şi alarmat al fetei.

— Tati ! Mi-e foame. Dă-mi să mănînc.

— Hai, du-te. Nu vezi că nu poate fără tine.

— Pa, Scumpa. Contez pe noutăţi dintre cele bune de la tine.

— Pa, dragul meu.

Lumina începutului de zi o spăla de oboseală şi o elibera de poverile nopţii, le simţise pe rînd scurgîndu-se de pe ea odată cu săpunul şi apa dimineţii, odată cu fiecare gest, rămînînd mereu mai curată, tot mai curată şi mai uşoară, dornică să se urmărească în orice obiect o

putea reflecta — parbrizul automobilelor, geamul nu prea curat al tramvaiului, vitrinele vaste, ochii trecătorilor. Cu fiecare impresie cîştiga încredere în sine şi în întrevederea pe care acum o dorea din toată inima. Astăzi va fi, căci de nu va fi chemată, va lua ea iniţiativa.

Tuşa Lena se înscrise ca un prim obstacol în calea intenţiilor ei de curaj ; se vedea că e obosită, se vedea ? Aşteptă alarmată şi află că după ochi şi după obrajii traşi se cunoştea că nu se odihnise cum trebuie. Nu-i putea pune tuşii Lena în cumpănă bunele intenţii, dar nu uită aceste observaţii şi la prima ocazie cînd avu drum în debara, îşi făcu de fapt drum, se supuse unui examen sever în vechea oglindă din care chipul i se detaşa, ca venind din adîncul apei verzui, dintre nişte ceţuri ireale ; în aparenţă, dreptatea era de partea tuşii Lena,' putea observa că arăta nedormită, deşi sub noua coafură şi culoare a părului, expresia feţei avea o tentă de maturitate, puţin tristă şi stăruitor severă, semne de care abia acum devenea conştientă.

— Pentru copii am adus nişte portocale. Ştii că se dau în oraş ? Am avut noroc aseară şi am găsit la alimentara de la noi.

— De aceea mirosea aşa de neobişnuit în debara, mă întrebam şi nu ştiam ce e.

Prevenitoare, tuşa Lena se declară gata să mai cumpere portocale, poate va găsi acum cînd se va duce după poştă, numai bune pentru copii şi mai ales pentru Mireluş cea bolnavă. în convalescenţă, preciză Titiana. Următorul pas după subiectul cu portocalele a fost cel obişnuit la ea — tovarăşul director („al nostru") ; ştia că pleacă în străinătate ? La un congres internaţional. Păi se putea ?

— Cînd pleacă ? E în alarmă.

■— Ştiu şi eu ? Va pleca în curînd.

— Nu acum, pe loc ?

— Oh, nu. Nu chiar.

Respiră uşurată şi ascultă detalii care de fapt repetau acest miez tulburător : tovarăşul director pleacă ■— congres internaţional — mereu se duce la congrese internaţionale — primeşte invitaţii — mereu e invitat, în plicuri lucioase, imprimate cu litere de aur — le ţine într-un suport pe birou — nu le-a văzut ? — acolo, în faţă ■ — de cîte ori şterge praful, îşi lasă mîna mai moale, să atingă lin şi catifelat — cum nu a observat ! — nu se poate ! — doar sînt în faţă — la vedere şi aşa mai departe. Priveşte la tuşa Lena. Luuung, lung. Căzută pe gînduri. O ascultă şi n-o ascultă. Cuvintele pătrund în ea, se afundă ca maşinile în ceaţă, apropiind şi îndepărtînd imaginea gurii care se mişcă monoton şi neîntrerupt, îndepărtînd sau apropiind faţa rotofeie, albă, pufoasă, amplificînd vibraţiile infime ale trăsăturilor feţei, ale ridurilor, mişcătoare unduitor ca nişte cercuri pe apă. Cu mintea de azi, ultrasensibilizată după încercările şi luciditatea din timpul nopţii, încearcă

să descifreze un sens în preocuparea acestei femei pentru bărbatul pe care l-a văzut şi tînăr — cînd semăna probabil mai mult cu Andi, decît cu doctorul docent de acum — şi pe care îl vede şi azi cu acelaşi entuziasm şi venerație, aceleaşi peste ani, şi nu găseşte altă reacție la aceasta, decît să numească aproape mînios „adorație prosteasc㔠ceea ce descoperă, un sentiment refulat şi niciodată absent din pieptul abundent al femeii.

Îşi aduce aminte că nu are copii şi iar o tentează o paralelă ciudată : cu mama, care şi-a înmormîntat feminitatea o dată cu bărbatul absorbit de neființă ; dar cel puțin, în locul femeii a rămas o mamă, pe cînd la tuşa Lena ce mai rămînea ? Află din gura ei că tovarăşul director — „al nostru" — nu se întoarce niciodată cu mîna goală din călătoriile lui externe şi o dată... întotdeauna aduce cîte o atenție, dacă nu altceva măcar un pachet de țigări pentru bărbatul ei.

— Tuturor le aduce ? ar vrea ea să afle.

— Oh, nu. Adică, nu ştiu. De unde să ştiu ? Ştiu ce aduce pentru mine. Mă cheamă la dînsul în birou, sîntem numai noi singuri şi îi urez „bun venit" cum se cuvine, iar el îmi întinde mîna şi se interesează „cum a fost", cum a fost în lipsa lui şi mă priveşte mulțumit, îl simt eu mulțumit că e din nou acasă, între noi.

De cînd e ea, Titiana, în institut a fost vreodată plecat peste hotare ? îşi sileşte memoria, părîndu-i-se odată că a fost şi imediat retractînd, că nu a fost, prea afectată la ideea că, revenit acasă, pe ea n-a chemat-o ca s-o onoreze măcar cu o vorbă de prietenie. în schimb, fusese o scenă ca aceea cu pendula istorică, aceea încrustată în lemn nobil, arhaică şi infatuată de biografia ei ; se potrivea cum nu se poate mai bine cu stilul şi atmosfera bibliotecii, *nu-i aşa ?* — asta fusese un semn de întrebare întru totul asemănător cu o afirmație, fiind făcută părtaşă din oficiu la un fapt împlinit, gîndit şi realizat de alții, intimidată chiar de încîntarea priceput exprimată şi impetuos pronunțată în fața ei, fără vreun drept de apel. El impozant şi tuşa Lena cu cîrpa de praf, iar între ei, cu biete resentimente de femeiuşcă, ea rămasă în față cu acest memento — pendula — al cedărilor mai vechi şi mai noi ! îşi amintea că predase cheia cutiei de lemn încrustat îndată ce tovarăşul director ieşise ; i-o predase frumuşel tuşii Lena — să aibă grijă să o şteargă de praf şi pe dinăuntru şi pe dinafară şi să o întoarcă nesimțit. Avea şi ea micile ei răutăți : doar făcea parte dintre favoriții tovarăşului director „al nostru", aşa îi dăduse tuşii Lena în grijă, cu tovarăşul director „al nostru".

Măcar atîta putea hotărî şi ea, crezînd că va uita *în felul acesta,* deşi nu avea cum să uite permanența perfidă şi sfidătoare, numai vag de tot voalată de pata de întuneric verzui din colț ; o asculta pe tuşa Lena, acum moleşită ca după o noapte nedormită, ştiind că îşi propusese ceva ce trebuia neapărat să ducă la îndeplinire,

numai că, derutată de tot ce afla, avea nevoie de încă un efort ca să-şi aducă aminte. Ah, da, alesese în dimineaţa aceea şi nu între două flecuştete ; alesese serviciul în sensul subtilităţilor lui, poate lăsînd pentru prima dată casa pe un plan secund.

30

Efortul fusese cumplit. Căderea teribilă. După plecarea tuşii Lena la poştă, se dezmeticise ca dintr-o amorţeală puţin plăcută, simţindu-şi oasele înţepenite de parcă nu se mişcase de mult şi în acelaşi timp furnicată cu dureri mici, ceva ce semăna cu anchilozarea şi cerea neapărat o reacţie necesară şi acută. Se apucase să trieze listele, să selecteze titlurile indicate de cercetători, să le sistematizeze într-o sinteză, cam aşa cum îşi închipuia că i se va cere, calculînd cu grijă exigenţa cu care neapărat se va întîlni. „la să văd şi eu" — continuînd cu gestul sigur cu care întindea hîrtiile prinse în agrafă, aşteptarea gelatinoasă şi pe urmă... Atît. Mai mult nu putea pătrunde cu fantezia, dar îşi dorea cît mai multe, un surîs, o aprobare, o discuţie deschisă, o deschidere de planuri menite să-i apropie şi să-i proiecteze în activitatea viitoare. Iată cum se prezintă lucrurile, tovarăşă Toader... Vis şi realitate. Căci nu fu chemată, cum se aştepta. Iar cînd se duse ea însăşi în direcţia aşteptării şi planului său, se lovi de dulcele obstacol reprezentat de suava secretară a directorului. Tovarăşul director era în şedinţă. Chemat la comitetul orăşenesc.

— E cazul să îl aştept ?

— Cum doriţi, numai că poate să dureze.

— Atunci să revin ?

-— Vă va chema dînsul. Cu un glas parcă rostind tocmai contrariul şi cu un gest destinat să adoarmă temerile oricui. Iată că mi-am notat. Să vă cheme neapărat.

— Oricum, voi reveni, dacă nu sînt chemată azi. Azi trebuie să îl văd pe tovarăşul director.

Apoi senzaţia de gol şi cădere din holul care abia aştepta să o învăluie în ecouri vagi şi în care îşi auzea propria respiraţie şi gîndurile aşezate între semne de întrebare. Paşii au trezit ecourile adormite în colţuri de marmoră. Se grăbeau să regăsească poteca de covor moale pe care se putea merge neauzit. Covorul cobora treptele spre parter şi ea îl însoţea cu docilitate ; numai că jos, în holul inferior, gîndul îi făcu o mişcare neaşteptată. Nu se va întoarce acum la bibliotecă ; va

face un ocol — şi se întoarse să urce scările la etajul II. Ştia unde se duce.

— Nu m-a chemat, cum îmi proroceai, îi spuse lui Honae, surprins de vizită. Vorbea repede, puţin gîfîit. Se grăbise şi se grăbea. Honae o întrebă dacă nu cumva lista lui de cărţi nu era completă, repezindu-şi ochelarii cam nervos. Mă întorc, spuse ea, încă o dată către scepticismul dumitale : a doua oară te cred şi e în zadar.

— Şi mie mi se pare curios şi mă întreb — acum mă întreb —■ dacă nu cumva lucrurile stau încă mai rău decît le calculez eu.

— Ce vrei să spui ? Mereu arunci boabe de dinamită şi te retragi.

El îşi repede ochelarii.

— Mă tem că am provocat încă o dată o încurcătură penibilă, amestecîndu-te fără să vreau în treburi care nu te privesc...

— Totul mă priveşte.

■— De ce ? îl întreabă el, cu gîndul evident în altă parte.

— Pentru că sînt implicată.

El o privi neclintit, pe gînduri, apoi tresări şi-şi împinse ochelarii.

— Poate că aceeaşi convingere stă şi la baza naivităţii mele. Cineva mai versat ca mine nu şi-ar fi permis neroziile mele. Văd, dealtfel, că întocmai aşa se şi procedează. Cu delicateţe şi diplomaţie. N-ai vrea să uităm amîndoi şi să ştergem cu buretele toate cuvintele dintre

— Nu vreau să uit nimic. Dimpotrivă, totul mi se aşează în memorie, se sedimentează acolo, se zideşte şi mă determină să-mi dau pacea pe nelinişte. Nu accept să ştergem cuvintele dintre noi, ci le cer pe toate, inclusiv pe cele nespuse. Am nevoie de toate, mai cu seamă de cele care acum lipsesc. Renunţă la cele folosite pînă acum în convorbirile cu mine, nu le căuta pe cele mai alunecoase, ca nişte ţipari; am nevoie de cuvinte solide şi adevărate, de cuvinte-cheie, de cuvinte-lumină, dacă vrei să mă înţelegi.

Părea exasperată. Şi se aşeza în calea vorbelor lui ca un zăgaz al unor ape repezi şi înşelătoare. El îşi repezea ochelarii şi căuta zone libere pentru a curge cuvintele fluide ca lichidul mai departe, cît mai zorite şi mai şerpuitoare, evitînd încă un baraj, şi încă unul; iar ea nu evita efortul de a-i ieşi mereu în întîmpinare şi a-l prinde în limitele logice ale realităţilor din institut, puţin patetică şi iritată cînd nu izbutea, cuprinsă de entuziasm cînd întrezărea cuvinte care i se păreau „cheie", bune pentru înţelegerea şi luciditatea ei. Ceea ce abia intuia, fiind numai începutul clarificărilor sale, nu prea avea darul s-o încurajeze să continue şi Honae nu se sfia să îi atragă mereu atenţia.

— De ce să ştii tot, tovarăşă Toader ? Dumneata eşti o floare frumoasă şi parfumată, ca în concepţia tovară-

şului director. Stai liniştită în grădina dumitale. Cît cunoşti e suficient pentru a trăi în pace şi la adăpost...

— Proastă părere ai despre mine, dacă nu-mi ceri să ies din liniştita mea grădină. Pricepe o dată că sînt ceea ce trebuie să fie un om astăzi, indiferent de sex, chiar dacă nu izbutesc întru totul şi nu numai din vina mea. Recunosc că am şi eu destule slăbiciuni, că ele îmi aparţin şi mie şi categoriei deopotrivă ; dar cîte slăbiciuni din afară nu mă iau cu asalt ?! Să dau numai un exemplu : a înţelege femeia în viaţa socială la modul statistic, în loc de a-i recunoaşte întreaga valoare, aceea intrinsecă şi profundă, care dă sens integrării femeii în societate ! Chiar dacă nu-mi dai dreptate, recunoaşte totuşi că spun un lucru adevărat.

Honae îşi lăsase ochii, asculta, îşi chinuia ochelarii, dar tăcea, aplecîndu-şi faţa, în aşteptare ca frunza unei plante doborîte de secetă, lăsînd-o să tot vorbească, să se descarce în vorbe pînă cînd încetă, nu ostenită, ci mirată, contrariată, fixîndu-l cu privirea, curioasă dacă el era atent la ea sau nu. O pauză grea stăruia între ei, plutind coborît şi dens ca o ceaţă grea, de toamnă. Ei ? — făcu ea întrebător şi nedecis.

El ridică din umeri.

— Mă supui unui examen greu, rosti el şovăitor. Am făcut o greşeală cîndva şi ai rămas stîrnită. Nu ştiu de ce mă mai chinuieşti de pomană. Nu îţi aduce nici un folos. Nu aduce nimănui.

— Aşadar, accepţi tăcerea ? El se mulţumi să mai ridice o dată din umeri. Şi îi avea ascuţiţi, gestul fiind patetic, resemnat cum nu se mai poate. Deci, Honae tace. Căpeţean tace. De ce ? Ce nu e cum trebuie ?

— Ai vreo soluţie ? Ce-ai vrea să facem ? Să ne apucăm să strigăm ?

Ea acceptă ideea. De ce n-ar striga, dacă e necesar ? Strigătul se aude, răzbate, pătrunde şi prin pereţii cei mai groşi. Devenea furioasă. Alesese în ziua aceea — făcînd un examen sever —■ serviciul, îşi lăsase fetiţa imediat după boală ; avea de ce să se mînie şi să ridice glasul ca pe un bolovan şi să-l arunce în acest Honae inert şi sceptic, mai ales în scepticismul lui, voia să lovească atît de puternic, încît să-l sfărîme. Faţa lui atîrna tot ca o frunză lipsită de apă, dar umerii, umerii începură să se zbată ca într-o haină neîncăpătoare, prost croită. „Sînt sigur", aşa începuse glasul lui coborît, înotînd într-o răguşeală lipicioasă, mlăştinoasă ; suna nefiresc ca o placă veche într-un patefon hodorogit, adică *era sigur* că ea cunoştea povestea aceea din pădure...

Ce legătură avea pădurea ? se întrebă rapid şi-l privi curios, izbită de expresia ochilor măriţi şi aşa de sticlele groase ale ochelarilor ; dealtfel, continuă el, cu un gest al braţului, un gest leşinat de renunţare, nu conta, e acelaşi lucru dacă i-a povestit ei cineva sau nu. Importantă era pădurea şi dorinţa lui de atunci, mai

mult decît o simplă dorinţă, sau una fierbinte de tot, fusese un fel de revoltă cumplită zbătîndu-se în el distrugător, ceva ce trebuia să izbucnească întocmai ca un vulcan, să înece şi să ardă tot, tot.

— Vorbeşti despre asta, dar nu ştii ce teribil e, ce năpraznic !

Despre strigăt.

Şi-l putea imagina în ascunzătoare, violentat, brutalizat de imaginile scabroase şi înjositoare, în afara înţelegerii lui normale, aşezată firesc ; se sufoca sub acea presiune interioară de-o forţă necunoscută pînă atunci, căci omul ascuns în tufiş nu mai trăise niciodată ceva asemănător.

— Nu-mi trecuse prin minte una ca asta, sînt naiv şi blînd, cred în om şi îl socot eminamente bun ; ajunsesem pînă aici legat la ochi, eram novice şi nevinovat, un biet copil, care odată dezlegat simte năpraznica lovitură a strălucirii soarelui. Soarele adevărului. Pricepe pe neaşteptate. Asta e : pricepe.

Îi vorbea acum cu patimă, — mai bine zis, îşi vorbea, uitînd-o, privind departe de ea, şi neînţeleasa lui patimă **o** copleşea şi o fascina, izbind-o cu puterea incandescenţei. Honae continuă, dar cu pauze, oftînd, sufocînd în piept gemetele, pentru că nu povestea numai, ci retrăia **o** dramă la fel de stranie atunci ca şi acum şi cînd crezuse că cei vinovaţi fugeau care încotro — femeia trădătoare, amantul ei, el însuşi, mai bine zis corpul acela care se tîrîse pînă aici, orb şi candid, neîncrezător în grozăviile ce i se sugeraseră în scopul convingerii de a asculta şi de a veni. Apoi devenise conştient de realitate : femeia nu fugea, i se proţăpea în faţă, sfidîndu-l. Nici el nu o luase la fugă. Îşi privea iubirea şi o vedea în culorile adevărate. Ca pe un schelet.

-— Să vezi tot dintr-o dată. Ca la teatru, cînd se ridică sus cortina. Aşa priveam la ea şi la mine, căci rămăsesem numai noi doi, ceilalţi dispăruseră de pe faţa pămîntului.

Îşi repezi ochelarii.

— Te va mira dacă-ţi spun că *atunci* n-am mai avut încotro şi am urlat ?

Tăcea. Nu ca să o audă confirmînd. Poate că se lupta cu ecoul strigătului de atunci.

— Ai făcut asta ? Cu adevărat ?

— Eram prea plin de strigăt ca să n-o fac. Cum să procedez într-o situaţie în care nu ai cum proceda ? Aveam nevoie de această supapă de siguranţă. Altfel m-aş fi sufocat, mă sufocam, aerul începuse să-mi lipsească şi ce puteam aduna ardea ca focul. Mă cufundasem în desperare, ajunsesem pînă la gît. Mă aflam la mare adîncime şi nu atinsesem fundul. Nu aveam altă cale ca să mă eliberez, să mă sustrag, şi nu aveam decît o feingură ieşire. Una singură. Am dat drumul strigătului meu. Fiecare coardă vocală împinsă la maximum a pus

pădurea în neliniște, asociind-o durerii umane, păsările își luau zborul, scoțînd țipete — țipetele lor de alarmă — amplificînd ceea ce începeam eu ; animale nevăzute fugeau saU se retrăgeau cu prudență în bîrloguri, iar eu trăiam din plin, prin analogie ce s-ar întîmpla dacă pădurea, da, pădurea ar fi fost o gloată și dacă păsările ar fi fost conștiința, iar animalele lașe care se ascundeau în tainițe întunecate ceea ce e rău și urît în noi, scăderile și rămășițele noastre de cine știe cînd...

Îi pieri puterea, umerii i se lăsară pe neașteptate, ochelarii trăgeau în jos și el uita să-i împingă la locul lor ; putea fi exact imaginea lui după efortul consumat în pădure, atunci, dacă era adevărat ceea ce îi relatase și nu era numai relatarea unei închipuiri netrăite niciodată aievea, evocînd acea ieșire extraordinară din sine, greu de transpus în realitate.

— Și ea ? întrebase, surprinsă de tresărirea lui înspăimîntată.

Și cum o privea ? Parcă nu pe ea, ci cu totul altceva.

— Ce e cu ea ? Ce e ?

— Ce făcea, atunci cînd...

El încă nu încetase să retrăiască dezlănțuirea dusă pînă la ultima rezervă de aer din plămîni, pînă la completa zdrențuire a coardelor vocale și a ființei întregi. Arăta ca un ciot.

— Aaaa, ea ? Păi, ea...

Titiana avu viziunea copacului falnic trăznit de trădare și de batjocură.

— Ea, pădurea. Lasă-mă să vorbesc de pădure. Pădurea e mai importantă decît orice. Ce spuneam, adică ? Spuneam că pădurea se cutremurase de spaimă și cînd n-am mai putut... Am avut grandioasa imagine a pădurii eterne, aceeași ca mai înainte și ca întotdeauna. Fără o frunză clătinată, zidindu-se de jur împrejur cu toate păsările la locul lor, cu toți sobolii, cîrtițele, gîngăniile încercînd alte ieșiri din găurile lor... Și cam asta a fost.

Ar fi întrebat zadarnic de ea, de *femeie*.

— Iată, acesta e un osmometru. Vorbea greu, respirînd anevoie. Căuta o ieșire. Determină greutăți moleculare mici și foarte mici, precum și alte fenomene fizice, de asociere în soluții ale unor molecule dizolvate...

Se îndreptă spre geam, uitînd explicațiile. Ea îi văzu ceafa violetă. Avu senzația zvîcnetului ei rar și dramatic.

— Aparatul își are însemnătatea lui, dacă cercetătorul nu e funcționar.

— E cazul să dăm importanță acestui aspect ?

— Eu unul nu știu. Nu mai știu. E un fel de a vorbi. Toți cercetătorii se referă cu dispreț la funcționari.

Ea îl asculta, deși el tăcuse de mult. Ciudat, însă, ce bine îl *auzea*.

31

... Şi să îi spună Mirelei că îi aduce ceva bun cînd va sosi acasă. Tuşa Lena găsise în oraş portocale. La stăruinţele ei, Barbu îi colorase hazliu un tablou absolut optimist în legătură cu starea fetiţei şi îi mai spuse că îl căutaseră de la birou, dar pe el să îl lase în pace cînd are şi cîte ceva grav de rezolvat acasă.

— Alin ce face ?

— E şi el lîngă noi.

-— Dar ce face ?

Barbu trebui să întrebe. Alin era ocupat cu un album. Voi să ştie în ce fel anume e ocupat cu acel album. Care album ? insistă. îl auzi cum întreabă — „Ce album e, Alin ?"

— Sînt poeziile de Nina Cassian. I-ai adus tu cartea deunăzi.

Lăsă receptorul la loc.

— Veşti bune ? dori să afle imediat tuşa Lena. Dădu numai din cap, dar se cunoştea de pe chipul ei că e mulţumită. încă mai era acasă, între ai ei, cu gîndul. Tuşa Lena a reluat : Dacă am noroc şi după masă...

— Iartă-mă, tuşă Lena, dar am de căutat nişte cărţi. Unii dintre cercetători nu prea au răbdare să aştepte.

Se şi ridică de pe scaun, ca minată în adevăr de treabă.

Lena îşi aduse aminte.

— Vai de mine, că era să uit. Mi-a dat tovarăşul profesor Căpeţean un plic pentru dumneata.

Ştia că va primi lista de cărţi din partea lui în acest fel şi fără să vrea făcu o comparaţie între Căpeţean şi Honae; prudenţa şi actul spontan puse faţă în faţă. Avea de ales din această ciudată balanţă şi mîna ei se întinse firesc în partea opusă prudenţei. Nu prea era înţelept. „Căci un marinar nu e un aventurier" îşi aminti dintr-o carte recent citită. Îi putea reproşa lui Honae irascibilitatea, imprevizibilitatea gîndirii şi modul de a acţiona, dar cel puţin avea convingerea că se află în prezenţa unei *atitudini.* După discuţia de azi, avea senzaţia unei revelaţii; nu greşise deloc cînd acest transfer o pusese pe gînduri, era un transfer cu eîntec, cu ceva mai mult decît vedea simplu şi practic Barbu, un banal dans al hîrtiilor de la o persoană la alta, ca fluturele din floare în floare.

Din debara se făcea o scară metalică în spirală, pe care se grăbi să urce ; nu avea chef de vorbăria tuşii Lena şi cu atît mai puţin de subiectul nelipsit al acestei femei : tovarăşul director al nostru. Neapărat şi întotdeauna „al nostru". Deschise uşiţa, în afară plată ca un panou dosit, pe cînd în partea cealaltă lăcuită cu artă şi trecută prin daltă cu măiestrie. Ieşi în îngusta galerie din înălţime, detaliu de construcţie, greu observabil de jos şi care îi amintea de regulă de decorul somptuos la piesa

„Pyg- malion". Urca rar aici, iar astăzi n-ar fi făcut-o pentru nimic în lume, ameţită de gînduri cum era ; n-ar fi suportat un nou torent de extaz al tuşii Lena. Uneori nu putea îndura. îi venea să-şi ia lumea în cap. Subiectul în sine o interesa, dar nu voia ca şi astăzi să vină din afară ; îl dorea dinăuntru, din propriul eu ; Honae, provocat de ea, fusese silit să pună cîteva jaloane. Acum intenţiona unele conexiuni.

De sus, priveliştea aducea şi mai mult a decor de spectacol : avea aceeaşi perspectivă ca într-un film cînd imaginea este trasă de sus, prezentînd încăperea în alt plan decît cel obişnuit, orizontal. Camera de luat vederi se mişcă încet, cu savanta dozare a unui dramatism al obiectelor, prefigurînd tragedia umană, suspendată, încă ascunsă, făcînd un popas la masa întinsă ca un catafalc în jurul căruia plîngeau nişte îndureraţi ţepeni. Biroul ei cu hîrtii, părea răvăşit adineaori de vînt. Nu departe, aşezată şi ostenită, pusă în imposibilitate de a vorbi, tuşa Lena descălţată de pantofii butucănoşi, îşi freca picioarele groase, greoaie. Două pietre mari şi negre se ciocneau fără speranţa scînteii! Pendula nu mai apărea deloc în această perspectivă de sus ; ceea ce izbutea să-i arate nu însemna altceva decît o mică ramă dreptunghiulară care nu spunea nimic.

Titiana îşi recunoaşte naivitatea de a se redresa exclusiv prin îmbrăcăminte ; deprecierea presimţită şi confirmată mai înainte prin cîteva tuşe doar de Honae, este mult mai complexă, implicînd-o — cîtă dreptate avusese în faţa lui Barbu socotindu-se „implicată" ! — în sensuri multiple, într-o perspectivă pe care abia o silabisea. Ca s-o convingă pe tuşa Lena, care ridica ochii din cînd în cînd, căutînd-o, se arată preocupată de cărţi ; ea, însă, tremură şi aşteaptă. E ca orchestra sub vraja baghetei ridicate de dirijor. Instrumentele aşteaptă fiecare în sine şi toate laolaltă, într-un moment de tensiune de cea mai înaltă calitate. Căci într-o simfonie există o „ordine", partitura şi bagheta, o trepidaţie a ritmului care ordonează fiecare mişcare şi o încadrează în ansamblu. Blîn- deţea este susurată, dragostea reînviată prin armonii dumnezeieşti, intervin conflictele şi trăirile dramatice, orchestra se tînguie, se frămîntă de parcă ar fi de jur împrejur înconjurată de tenebre, suind, totuşi, suind către finalul luminos, ca un val cu înălţimi fascinante, cu un triumf care se vrea clamat în acorduri de apogeu.

Ea este în zona frămîntului, al „conflictului declanşat", vuind prelung şi adînc, a furtună sau a dezgheţ. Se află la ceasul sincerităţii. Ceas limpede, e adevărat, dar nu liniştit. îşi poate spune : da, da, da ; ceea ce nutrea pentru o anumită persoană aşa se numea. Sentimentul atotputernic. Atingînd veneraţia şi neputinţa. Sublimul şi abjectul ! Căci momentul recunoaşterii se îngemăna cu certitudinea deprecierii, cu nevoia clarificării. Deducea acum că Honae venise la ea după o discuţie cu Ma-

cavei-Bogdana, nu prea plăcută, căutînd refugiu şi ajutor acolo unde era îndreptăţit să şi găsească. îi repetase de mai multe ori că avusese naivitatea, el, Honae, să creadă într-o afirmaţie fără consecinţe. Ce fel, despre ce era vorba ? Se replia, după un sistem propriu, scăpîndu-i printre degete. Cine făcea afirmaţii „fără consecinţe" ? Nu are însemnătate. Principalul era că avusese el naivitatea... N-ar putea fi mai explicit ?

— E un fel de a spune. N-o pune la inimă.

O pusese. Pentru că inima îi era în chip deosebit simţitoare la acest capitol. Insistase.

— Doar n-o să iei de capital o vorbă aruncată. Puteam să zic oricum altfel şi orice altceva.

— De ce n-ai spus altceva ? Şi tot ea, la ridicarea lui din umeri : Pentru că există, cum spunea poetul, cuvinte care exprimă adevărul şi el fugea de ele.

— Sînt un fugar, acceptase el cu uşurinţă.

Continua să-şi treacă palma peste cotoarele cărţilor legate, ca să se afle în treabă pentru tuşa Lena ; îi erau dragi alinierile impecabile şi tresele de aur ale spiritului omenesc. Biblioteca însemna tandreţa ei faţă de acest spirit exprimat concret, aşezat în tomuri, la îndemîna celor iubitori de lumină şi de frumos. De la ele învăţase permanentul autocontrol ce îşi aplica; se privea pe sine şi pe cei din jur cu luciditate, recunoscînd, spre exemplu, că într-un posibil conflict între bărbaţi, adversarii să nu dea întotdeauna dovadă de noblete şi ceea ce avea ea mai bun de făcut era să nu adopte în întregime şi fără reţinere. nici scepticismul, nici optimismul graţios. Deşi ar fi fost mai înclinată să alerge copilăreşte acolo unde i se recunoştea „prezenţa calmă" şi „bunul simţ". la să văd, să văd, se pomeni repetînd tocmai cînd de jos, ca dintr-o fîntînă urcă vocea tuşii Lena. o voce stinsă, uitată, răs- punzîndu-i cu un gest incert care s-o elibereze şi s-o lase cu aceeaşi întrebare a ei : ia să văd, să văd. Pentru ca vocea de pe celălalt tărîm să insiste şi ea să se dezmeticească. Tuşa Lena îi comunicase că ieşea — „mai arunc o privire pe afară" — după care şi auzise uşa închizîndu-se în clanţă.

„Afară" însemna institutul, dincolo de bibliotecă : mai exact spus. pentru tuşa Lena era coridorul de la parter şi celelalte coridoare, holul de marmoră, sau imitaţie de marmoră, şi portarul. Aducea tot felul de noutăţi, cînd se întorcea, cînd revenea „înăuntru" ; şi erau de obicei noutăţi demne de a sta în ghilimele, căci erau nişte fleacuri, pe cine văzuse, sau nu văzuse, ce mai aflase de la portar, dacă tovarăşul director — „al nostru" — se afla în clădire sau nu, etc. Adică, fără tuşa Lena, sub ea se căsca golul. Singură fiind, se miră ce-o găsise să se cţtere acolo. N-o prea făcea cu plăcere, li venea ameţeală. Mai cu folos îi era scara mobilă care deservea rafturile de ios. Totuşi se afla sus, se bucura de o altă perspectivă decît cea obişnuită şi putea să facă speculaţii originale despre modificarea dimensiunilor fizice în funcţie de sensibilitatea umană, cum ce e

aproape devine departe şi cum ce e foarte puţin adine capătă o perspectivă ameţitoare în funcţie de o stare de moment sau de alta.

Adineaori, asemănase spaţiul de jos cu un decor de teatru, acum i se păru că distanţa pînă la el se făcuse mai mare. De ce ? Şi nu fu tentată să procedeze ca de obicei — ia să văd, să văd — ci să coboare, cînd din nou uşa se deschise şi tuşa Lena îşi făcu o intrare — putea fi numită fără nici o greşeală teatrală ; cu alte cuvinte, nu intrase obişnuit, ca un om care se relaxează după un şir oarecare de treburi îndeplinite, ci *se repezise* — poate că acesta era cuvîntul — înăuntru, agitată, respirînd neregulat, cu mişcări dezordonate ale pieptului — unde era ? tot acolo, sus ?

Îşi pusese şi palmele streaşină deasupra ochilor.

■— Unde eşti că nu te văd. Şi după ce-o auzi răspunzînd — era acolo, încă sus — ea adăugă cu un glas alterat, de parcă-l grăbea un strănut : să se ducă la tovarăşul director, acum imediat. O cheamă.

—■ Cine ? întrebă ea de sus, neînţelegînd, nevenindu-i să crcadă.

Se prinsese cu mîna de balustrada sculptată, simţea sub degete mult mai mari şi mai adînci modelele trasate cu dalta, ca să poată auzi încă şi încă o dată vestea cea mare, să se convingă încetul cu încetul de parcă degusta o mîncare pe care o făcea întîi, că tovarăşul director o chema, că tuşa Lena o întîlnise pe secretară pe cînd cobora treptele de marmură ca să vină s-o caute şi că i-a spus să vină imediat, fără nici o întîrziere, să vină imediat, pe loc, pentru că tovarăşul director o aştepta şi trebuie să fie neapărat la el cît mai repede, hai şi să se dea jos de acolo.

— Da, da, bodogănea şi se ţinea tot strîns de balustradă. Da, numaidecît. Şi se ţinea tot strîns.

■— Era plecat în oraş, strigă apoi nefiresc şi tuşa Lena nu contenea s-o zorească, ce făcea, o întreba, înţepenise acolo ?

15

Şi ea, ca şi întepenită. Din nou se modificară dimensiunile fizice înconjurătoare şi în primul rînd acest drum pe care-l începea acum, mult mai lung, îl începea, şi mai greu decît îl crezuse, mult mai greu.Suava secretară ascundea sub delicatele trăsături exterioare, sub gingăşia părului platinat cu coafura impecabilă, sub ruj şi sub fondul de ten, un spirit de observaţie ascuţit şi feminin, pe care numai o femeie l-ar fi putut depista, gata să-şi ia măsurile de apărare ; Titiana ştiu că o înregistra critic, că îi urmărea unduirea trupului de cum intră şi că evalua totul cu ceea ce este de fapt specific acestui ascuţit spirit de observaţie — invidia. O mică strîmbătură a gurii echivala cu aprecierea coafurii celei noi a bibliotecarei ; o clipire a ochilor era preţul pantofilor ; o tresărire în sprîncene, aprecierea liniei rochiţei. Obiectele exterioare erau aşezate pe o piele curată, de un alb orbitor în ziua însorită ; Titiana concepea cochetăria ca mod de exprimare al femeii, modalitate de comunicare cu lumea în termenii cei mai buni cu putinţă şi credea că cealaltă — aflată la alt pol — duşmănea din instinct o astfel de concepţie. Poate de aceea n-o lăsă imediat să intre.

■— O clipă, vă rog, vorbeşte la telefon. Şi rămaseră faţă în faţă ca două linii de front. Şezi, tovarăşă, o invită după aceea, crezînd probabil că Titiana se va crede dezavantajată dacă stătea aşezat.

— Va dura chiar aşa de mult ?

— Cine să ştie ?

— Atunci mă duc şi vin mai tîrziu.

—- Numai un minut. Cred că va şi pleca acasă îndată ce termină.

Continuară să se înfrunte pe tăcute, secretara făcîndu-se că bate la maşina minusculă ca o bijuterie, iar Titiana, mimînd o ultimă verificare a listelor de cărţi, aşteptarea prelungindu-se astfel în tăcerea cu flori, cu lumină şi aer îmbibat de parfumuri; iată, însă că nu voia să-i dea satisfacţie blondei, ahtiată probabil să o vadă iritată, să o audă ridicînd glasul, să o admire agi- tîndu-se. nu, nu-i va accepta provocarea. Nici nu izbutea să se stăpînească aşa cum ar fi voit şi mereu îşi strecura privirea cînd spre uşa maiestuoasă şi inaccesibilă, cînd spre secretara radioasă, plină de mirosuri ca o drogherie şi perfect liniştită înotînd ca un peştişor placid în acvariul lui. Către această indiferenţă apatică, asociată atîtor altele la fel, ar fi ţipat mînioasă, şi ar fi lovit din picior ca o fetiţă supărată ; dar cealaltă, ce gînduri ascundea sub părul mai degrabă o perucă fără cusur ? Dacă ar fi putut să presupună că avea dedesubt măcar un bob de judecată...

Şi tocmai cînd tensiunea ameninţa să devină irespirabilă, în absenţa oricărui semn de care să aibă şi ea cunoştinţă, află că poate intra. Secretara aproape că nu

se oprise din lucrul ei cu maşina de scris, dar nu mai conta, nimic nu mai conta, cu atît mai mult păpuşa asta cu mecanism rudimentar, de care uită îndată, aşa cum i se întîmpla uneori faţă de fapte sau persoane insignifiante. întreaga ei preocupare fu înainte, avu în vedere mai întîi uşa, cu aplicaţii pretenţios sculptate şi ivăr masiv, din bronz turnat în model complicat şi frumos, şi continuînd apoi cu perspectiva biroului supradimensionat şi impunător, avînd darul să o intimideze şi să o facă să şovăie, aproape cu aceeaşi forţă ca şi prima dată. îşi aduse aminte de un mic bust în stil antic grecesc — putea fi un Socrate, sau înţelepciunea pur şi simplu — şi-l regăsi neclintit în acelaşi loc ; apoi de-un tablou cu o mare fără sfîrşit, spre care privea o siluetă solitară, vag precizată de pictor, putea să fie un om, o amintire, un copac uscat şi uitat, părăsit în singurătate sub această eternă şi grea confruntare cu nemărginirea, putea fi şi ea, într-un asemenea moment cînd nu se regăsea şi se întreba ce însemna ea în mijlocul imensităţii ?, îl regăsi şi pe acesta şi la urmă de tot fotoliile înviorătoare cu vişiniul viu al catifelei lor. Regăsi, ridicînd privirea cu curaj spre ultima consecinţă a memorabilului eveniment de azi, suprafaţa mesei de lucru, reflectînd cu cristalul ei de calitate lumina —- mici lame tăind crud privirile sfioase — florile de ghips ale tavanului şi masiva garnitură de marmură, numai chipul aşteptat lipsea din oglinda aceea întunecată, aşa cum îl văzuse o dată, straniu întretăiat de o foaie de hîrtie, albă ca o petală de crin şi colţuroasă ca un reproş.

Şocul absenţei acestui tel o făcu să privească în jur. Nu o întîmpina nimeni, ci doar o voce, puţin înfundată, probabil pentru că venea din altă încăpere ; să ia loc, auzea, va veni şi el imediat. în plăcile lambriurilor exista o uşă mascată ; de acolo apăru Armând Macavei-Bogdana, cu palmele una într-alta, ca şi cînd se spălase şi se ştersese, simţindu-şi pielea încă umedă... Ba nu, după mirosul dulceag de lavandă, probabil că numai îşi înviorase mîinile în acest fel. Aceste mîini pe care le văzu aşezîn- du-se pe birou apropiate, grupînd un cvartet de identităţi absolute, laolaltă cu imaginile reflectate în cristal. Nu arătau a se odihni; mai degrabă se calmau reciproc, căutînd liniştea şi armonia de totdeauna. îndată ce îi spuse ce voia şi îi întinse rezultatul lucrului ei după trierea şi selectarea listelor de cărţi, ele se întinseră, întîrziind ca şi altădată, alte mîini, primind teancul de hîrtii fără prea mare interes. Găsea în aceste mici mişcări ceva în dezarmonie cu felul de a fi al acestui bărbat graţios.

Aşa că îl cercetă, cît timp el nu o privi, fiind ocupat să *vadă* (o vedea în adevăr ?) lucrarea ei, şi îl găsi plictisit, abia stăpînindu-şi căscatul şi graba, cu o oboseală necunoscută în pleoapele de obicei neobservabile din cauza vivacităţii extraordinare a ochilor lui, pînă şi gura încadrîndu-se între două adînciturі care alte dăţi denu-

meau o expresie cu totul contrară. Neașteptîndu-se la modificările acestea, dădu o perspectivă nouă intervenției ei infantile ; nimerise ca în proverb cu oiștea în gard, închipuindu-și că a sosit momentul ei de acțiune, atît de lungă vreme așteptat și rîvnit. Față de acesta de acum, armele îi căzură neputincioase ; se făcu mică în fotoliu și începu să bage un „ă" supărător între cuvintele îngăimate. îi reveni aceeași veche tentație de a frămînta între degete o batistă și de a o sfîșia neapărat, întrebîndu-se îngrozită ce se va întîmpla cînd se va dezlănțui furtuna și grindina se va repezi cu toate bicele ei lungi și distrugătoare peste biata ei dimineață, abia mijită și atît de nepotrivit ieșită în lume, parcă înainte de vreme și oricum nepotrivit, nepotrivit...

Ce se va întîmpla ? se mai întreba, pe cînd el lăsa jos foile scrise de ea și se rezemă cu o mînă obosită pe speteaza fotoliului ; ia să văd, să văd, a fost o zi însorită și tunetul a venit peste ea, ca din senin a coborît din adîncul cerurilor, și ce bine era cînd mai strălucea soarele, nu prea mult și nici prea grozav, dar prevestind o lungă zi senină, nici prea friguroasă, nici prea umedă, numai bună să-ți încălzești spinarea și să te simți bine... El încă nu o privise. Ochii îi erau îndreptați spre tavan, uitase de ea, o ignora ? ; în noua lumină i se ghicea mai lesne oboseala, nu o oboseală de suprafață, ci una foarte cuprinzătoare, coborînd pînă departe în fîntîna ființei lui; apoi făcu o mișcare foarte puțin vioaie, dar mult mai aproape de felul lui de a fi : își aprinse țigara, ape- lînd la tabacheră și la bricheta plată și lucitoare, într-un fel frivolă, și totul părea să redevină ca de obicei, numai că ea urmărea acest ansamblu de mișcări mici, cu grații de balerină, prin ierbișul unor incertitudini pe care nu le putea cosi.

— Lucrarea e bună, zise el cam terestru, indiferent la aceasta. După cîte înțeleg ai luat o inițativă, ai recoltat singură listele de la cercetători. Foarte bine. Ideea e rezonabilă și va da roade, dozată mai ales cu bun simț.

Lipsită de strălucirea obișnuită, vorbirea lui nu făcu mai mult din inițiativa ei, nu îi insuflă dorința — cunoscută alte dăți —■ de a o saluta ca pe o personalitate demnă de toată stima ; fumul albăstrui atenua în mică măsură această neașteptată realitate, care-i devenea cu fiecare clipă potrivnică mai mult. Se aștepta să îi aducă reproșul lui — îl credea îndreptățit acum — că nu se consultase cu el, că nu îi ceruse asentimentul, că nu apelase la ajutorul lui.

El spunea:

15

În institutul meu e loc pentru inițiative, și îmi pare bine că ai procedat astfel; din nefericire unii așteaptă totul de sus, de la mine numai, nu își pun mintea la contribuție, fantezia. Nu doresc decît să fie lăsați în pace, să hălăduiască prin temele proprii, interesul general fiind departe de atenția lor, dacă nu cumva îl uită sau îl bagatelizează. Mi s-a reproșat în analiza de la care vin că în institut cercetările sînt orientate exclusiv către zonele fundamentale, de perspectivă, cu un slab contact la esențialitatea prezentului, ceea ce trebuie să judecăm și să cumpănim, și în viitoarea ședință de partid am să pun în dezbatere... Mă urmărești, tovarășă Toader ? Poate că ar fi bine dacă ți-ai lua cîteva note. Uite, subiectul acesta : Integrarea. Cercetarea științifică și producția, în raport direct. Ți-ai notat ? O să mai stăm de vorbă, să punem la punct amănuntele. Acum, te rog să mă ierți. Sînt cam obosit. Aș dori să mă retrag. Nu te superi. La revedere.O captivase pînă la urmă revenirea lui; creierul activa cu febrilitate descoperind posibilități și căi demne de urmat și pe măsură ce se însuflețea de proiecte pe care ea și le însemna, ochii lui se ridicau din oboseală, deși mai arătau încă prăfuiți de iritare, de parcă locul unde zăcuseră vremelnic fusese plin de colb, dar se scuturau pe încetul, recîștigîndu-și vioiciunea și încrederea, lumina vivace de totdeauna. „Iată ce cred eu că trebuie făcut..." Ea asista la schimbările acestea de care nu se credea străină, încă mai exaltată ca pînă atunci, fascinată de privirea lui și de rapiditatea lui de gîndire. De pe acum devenise fidelă acestor proiecte, le va susține și le va dărui tot ce le poate dărui ea, bibliotecara, luîn- du-și angajamentele în sine, fără să rostească un singur cuvînt, dînd numai din cap în semn de : da, da, da, da ; întocmai așa : da, da, da, da. Ca și altădată cînd nu se considerase *solicitantă,* acum știa că este *părtașă* și că își cîștiga însemnătatea, redevenea și ea avidă să fie spirituală, scăpărătoare, să se exprime entuziast și categoric ca și el. fiindu-i necaz că nu poate face altceva deocamdată decît să îl aprobe din cap, să îl aprobe ca un manechin fără viață, investit cu o singură mișcare mecanică din cap — da, da, da, așa e, da, da, întocmai așa, da.

Cu proiectele epuizate, sau numai pentru că se făcuse tîrziu — el își privise ceasul de la mînă — se opri subit, strivi țigara fumată doar pe jumătate, trupul alb frîngîndu-se cu eleganță și îndurerare tăcută în scrumiera pretențioasă și se ridică din fotoliu în semn că întrevederea luase sfîrșit. Macavei-Bogdana se apucase să ocolească marele-i birou și ea se ridicase să îl primească, în- țelegînd că venea ca și prima dată și sperînd poate ceva mai mult decît un simplu rămas-bun exterior și de circumstanță, așa că dorise ca măcar acum să fie în armonie cu el, ieșindu-i în întîmpinare cu

o largă deschidere a pieptului, pregătită să îi primească în casa palmei ei gestul rotund şi cald de prietenie şi apropiere. Venind dinspre fereastră, el o umbri. Şi o umbri prin înălţime. Nu se mai simţi, însă, ca altădată copleşită, supralicitată ; şi era mult mai aproape şi mai egală şi pentru prima dată îi suporta apropierea fără să se înfricoşeze. El dogorea, e adevărat; ea, îngheţată, îi primi fierbinte palma.

— îmi dai voie să îţi spun că te admir pentru ceea ce mi-ai dăruit azi ; chiar mă întrebam cînd ai intrat în birou, ce se întîmplă cu frumuseţea dumitale, mereu în cîştig, cu fiecare adaus de modernitate şi de bun gust. Arăţi excepţional. La revedere.

Plecase ca o albină încărcată cu mierea bucuriei. Un sunet surd de fericire o străbătea amintindu-i de o zi cu soare într-o grădină. împăcare s-ar fi putut numi simţămîntul ei, care devenea cu atît mai gustos, ca o miere de primăvară. Cu cît revedea amănuntele, cu atît se convingea de însemnătatea fiecăruia şi de frumuseţea întregului.

Porni spre casă, modificîndu-şi pe mica stradă spre staţia de tramvai, intenţia. Un îndemn subconştient o împingea, ca un vînt prielnic, în altă direcţie. Şi cu toate că i se păru a recunoaşte în staţie silueta lui Honae, nu renunţă la intenţia ei de a merge în centru, acolo unde se înghesuie magazinele. Nu avea nevoie acum de scepticismul lui, nu o interesa acest lucru ; nu îşi dorea decît să se întoarcă acasă şi să scape de senzaţia neplăcută că se află *în afară* de căminul ei. Acum, cînd toate se înche- iaseră cu bine, îşi simţi vinovăţia, deocamdată doar ca un vag început. Pentru prima dată satisfacţia de a exista îi venea din altă direcţie şi tot pentru prima dată se îngrijise de soarta copiilor prin telefon, de departe, cu preocupările împărţite. Neliniştea îi zori paşii.

în magazinul de jucării unde intră mai întîi o servi o fată cu obraz proaspăt şi frumos, în trăsăturile căreia mai stăruia puritatea şi prospeţimea adolescenţei; i se întîmplă să aibă aceeaşi impresie a unei imaculate pete de zăpadă, ca atunci cînd se gîndea la propria ei vîrstă fericită. Cînd se răsuci ca să se întindă spre un raft mai de deasupra, de unde îşi dorise o păpuşă, o obligă să îi admire talia îngustă, elastică, însă cu o trăinicie acerbă de lăstar plin de sevă. O simţi atunci ca un ţipăt de triumf în soare, sunînd foarte muzical şi intim pentru că îi aducea aminte de un alt ţipăt muzical şi triumfător, ceea ce îi trezea dorinţa de a i se adresa cu înţelepciune, aceeaşi azi ca şi altă dată : Ai grijă, fetiţo, dragostea e un lucru de preţ al vieţii, faţă de care greşim cu uşurinţă şi prea des ca să nu ne fie ruşine de noi înşine ; — aşa că, nu te lăsa dusă de vînt, nu te risipi ca păpădia la întîia şoaptă a brizei de seară ; deşi îi desluşea un fel de absenţă uşuratică, nepăsătoare, fata aducîndu-i dinainte ceea ce ea, clienta anonimă, una

dintre cele mai obișnuite cliente, nici prea rapidă la cumpărat, dar nici prea sîcîitoare, îi cerea să îi arate.

După cîteva păpuși mari, dori să vadă una dintre păpușelele descoperite întîmplător într-un colț, parcă uitate sau puse acolo cu bună intenție, niște jucării mici, insignifiante, modeste în această lume a jucăriilor mirifice, plină de forme neașteptate și vesele și de culori tari ca niște strigăte de copii neastîmpărați. Acest detaliu al lor îi atrase atenția și o ceru cu insistență pe cea mai pestriț îmbrăcată, dar cu o inimioară roză în loc de buzunar și cu un păr lung și cînepiu, atîrnînd moale, ca un fuior. Lui Alin îi alese de la librăria alăturată o carte. Pozele erau mari și textul sprințar — tipărit cu litere vizibile — sărea dintr-o parte în alta de cîte ori întorcea paginile de parcă era un rîu de munte zburdînd în soare. Adăugă acestor daruri și două batoane de ciocolată. Cîntări dacă acum se putea întoarce acasă și dacă va fi primită ca în fiecare zi.

Se afla pe drumul acesta, cînd își aduse aminte de Dana. Oare, o femeie ca Dana putea fi satisfăcută după orele de gospodărie și de plimbări prin oraș de întoarcerea ei încărcată doar de pulberea vulgară a drumurilor bătute fără folos ? O întrebase dacă nu se gîndesc să aibă copii.

— Oh, în această privință eu și soțul meu avem exact aceleași vederi.

Nu voiau copii. Asta voia Dana să zică.

— De ce, Dana ? Nu îți aduci aminte de planurile noastre de odinioară ?

— Eram niște copilițe cu capul în nori. Copiii sînt o povară pentru femeie. Din cauza lor iubirea devine povară. Eu una, dacă aș avea măcar și un copil, m-aș simți prizonieră. Nu, nu, mie nu îmi trebuie.

— Eu am doi, Dana !

Și pentru ea, pentru Titiana, copiii erau o eliberare.

Nu, însă, simplist și romantic ; această realitate se constituia complexă și responsabilă, necontenit supusă unor nuanțe delicate și pline de farmec. Sositǎ acasă, fu întîmpinată ca o regină. Darurile ei străluciră. Iar păpușa ! Păpușa aceea minusculă, cu trupușorul cît degetul cel mic ! Păpușa cu părul lung, auriu, moale ca mătasea ! Un fuior care curgea catifelat ! Și buzunărașul ca o inimă în miniatură, o inimă roză și rîzătoare !

— Tati, o vezi ?! Ce frumoasă e !

Mire la țipa fericită.

— Poți să-i legi o fundiță, tati ?

— Pot să îi leg și două. Să arate ca o școlăriță. Mi-o dai?

— Nu, nu.

— Cum vrei să îi prind fundițele ?

— Ia-o. Ba, nu. Nu ți-o dau. E a mea. Lasă-mi-o.

Titiana era acasă, rămînînd totuși în afară și ceea ce vedea nu era o simplă năzărire, un vis numai! îi venea să strige : primiți-mă și pe mine ! întinse mîna. Și brațul el pluti ca într-un gol.

îi spuse în zadar Mirelei :

— Dă-i păpuşa lui tati.

— Păpuşa e a mea !

— *A*m să îi dau lui tati fundulițe, să îi lege părul, s-o facă şcolăriță, ştrengăriță sau ce vrei tu, Mireluş.

Găsise surprinzător de repede o panglică roşie. I-o dădu lui Barbu. Mirela acceptă tremurînd o despărțire de scurtă durată ; în mîinile mari ale tatălui ei, păpuşica se învioră cu cîteva mişcări aproape adevărate, de trup viu. O teamă obscură o cutreiera pe Titiana, surprinsă de întorsătura jocului cu păpuşa. Minate frenetic de fantezie, mîinile lui Barbu găsiră în fuiorul maleabil nenumărate posibilități de a o ului pe fetița convalescentă. Păpuşa se prezentă, ca la „parada modei" cu părul împletit într-o singură coardă, de ştrengăriță, cu două, legate în fundulițele roşii, de parcă era o şcolăriță voioasă, apoi cu coc şi cu „coadă de cal", şi fiecare nouă ipostază o făcea pe Mirela să bată din palme, să se minuneze şi să se încînte, dorindu-şi martori ai bucuriei pe toți ai casei.

— Alin, vino să vezi !

— Mămicule ! Uite, mămicule ! Priveşte-o pe Mariana.

Păpuşica avea acum şi nume. Mariana.

— Tati ! exclama Mirela cuprinzîndu-l de gît pe Barbu, încolțindu-l cu sărutările ei repezi, nerăbdătoare, pe cînd ea, mămica, se ducea cu gîndul pînă la grindina în stare să zdrențuie în cîteva minute o zi calmă şi bună, chiar dacă nu prea însorită şi nici prea călduroasă. Mai fă-i, tati, coadă de cal, te rooog !

Şi la urmă, Mirela către ea, către Titiana :

— Mămicule ! Mămicule ! întinzînd brațele după gîtul ei, dornică să îl înlănțuie şi să se lipească la pieptul mamei. Mămicule ! Sînt fericită !

Cum o mai îmbrățişă ! Cum se bucură de gestul ei şi cum se simți de bine acum cînd se convinse cu toată forța interioară că, în sfîrşit, se întorsese. Se întorsese acasă.

34

A trecut în noaptea aceea prin moarte, căci nu putea viețui mai departe dacă nu lăsa ceva din ea să piară şi ceva să se nască, ființa ei fiind pecetluită pentru o altă dimineață decît aceea posibilă şi nici măcar întrevăzută în ajun. Fu atentă cînd începu să se mişte din nou în lumina de zi. Sub norii de la răsărit, soarele se aprindea roşu ca un ochi congestionat. Aranjaseră din ajun ca bătrînica de la parter să vină să stea cu copiii; ea n-ar fi putut lipsi de la bibliotecă după analiza de ieri de care îi

vorbise lui Barbu şi nici Barbu nu putea rămîne încă o zi acasă.

Îl conduse pînă la uşă, se sărutaseră ca de obicei la despărţire, el plecat mai departe, ea încă acasă, atît de îndărătnic *acasă*. Se ocupă cu rîvnă de Mirela. îi aduse un ou moale şi o ajută să îl mănînce, dîndu-i ea cu linguriţa ca pe vremea cînd era mititică.

— Vreau pe Mariana, cerea Mirela cu gura plină, alintîndu-se.

Gălbenuşul moale se ţtea la colţurile gurii.

— Stai întîi să terminăm cu păpatul.

— Vreau păpuşica, îmi trebuie Mariana, mi-e urît fără ea ! Cerea fetiţa după fiecare linguriţă de mîncare.

O cîntări în palmă mai înainte de a i-o da Mirelei; o păpuşică banală, de ce o fi investit-o cu atîta semnificaţie aseară ? Părul lung şi dulce la pipăit era în adevăr o minune, dar atît. O bucurie destinată unui copil. Ti- tiana se privea în oglinda ovală din debara şi se lumina la faţă, mîndră de gestul fericit al Mirelei de aseară. „Sînt fericită, mămicule !" Şi era fericită şi o făcea fericită şi pe ea, la distanţă de timp şi de spaţiu de fetiţa ei dragă.

Reveni în bibliotecă iradiind lumină, gata pregătită pentru o zi bună de lucru. Honae, prezent şi aşteptînd-o, o surprinse şi încă destul de neplăcut. Se vedea că e nerăbdător să îi spună ceva şi ea luă hotărîrea să îl chinuie puţin. 11 salută pedant. Îl întrebă ce doreşte.

— Ai aflat vestea ?

întrebarea o izbi, dar luminiţa blestemată din ochii lui îi lăsă o impresie rău prevestitoare. Deci, nu dorea cărţi sau aşa ceva ? îl chinuia mai departe. Să ia loc, de ce stătea în picioare ?

— Te rog să te aşezi.

Se întreba în acest timp ce-o fi cu el, la ce veste se referea ? De ce trepida vizibil nerăbdător, în faţa dorinţei ei de a-şi pregăti lucrurile şi de a şi le aranja pentru lucrul ei obişnuit. Orînduindu-şi fişele îl cerceta pe furiş. Destul de atent ca să deosebească detalii. Desluşea pînă şi şanţul alb din rama ochelarilor lui cu sticle de mai multe dioptrii ; alunecau binişor pe nas şi el îi împingea din nou în sus. Gesturile lui erau bruşte. îşi punea întrebarea dacă acest bărbat mai era în stare şi de alte subiecte decît cele legate de munca lui şi de propria situaţie ; oare, nu era justificată femeia care preferase nebunia unor aventuri stupide în locul acestui mod plicticos de a trece de la o zi la alta ! Căci ce avea Honae deosebit şi meritoriu nu putea interesa pe femei. Îl cunoştea acum destul de bine ca să înţeleagă un adevăr atît de puţin favorabil bărbatului neliniştit din faţa ei.

— Ce-ar fi dacă ai lăsa ghicitorile la o parte şi mi-ai spune direct ce te aduce aici, pînă în ziuă şi ce doreşti în fond să afli de la mine.

Ii vorbea cu un accent de asprime, încă aranjînd pe masă nişte fişe şi pregătind un catalog francez după care

avea de tradus cîteva pasaje. Stîngaci, el îşi trecu palma peste ceafa foarte puţin roşie încă.

— Voiam să ştiu dacă ai auzit sau nu, că ieri a fost şedinţa de analiză în birou, la comitetul orăşenesc.

Intră Lena cu foşnetul propriu — al papucilor şi al glasului cu care îşi rosti salutul de dimineaţă.

Titiana ştia ce va face : va întoarce cu cheiţa orologiul după ce îl va şterge cu cîrpa de praf. Discul galben se mişca invariabil, mutînd cînd într-o parte, cînd în alta, un ascuţit reflex de lumină. Era ca un semn venit din necunoscut.

— Lasă-ne puţin, tuşă Lena, că am de vorbit cu tovarăşul inginer. Nu va dura mult, o linişti pe femeia care şi începuse să bombăne nemulţumită.

— Mai bine mă duc eu, spuse gîtuit Honae.

Dar nu se ridică de pe scaun. Numai se întoarse puţin. 11 vedea acum din profil.

— Am şi eu de lucru. Nişte fişe pentru Bucureşti. Cer cîteva cărţi pentru Dudu Macoveanu. Dar cîteva minute tot putem schimba cuvinte. Deci, doreşti să afli dacă ştiu de şedinţa de la comitetul orăşenesc ?

Tăcînd, Honae arăta nefericit.

— Ştiam, rosti ea sec.

— Înseamnă că ai fost şi dumneata, iar eu am fost informat greşit. Credeam că nu ai fost.

— Te-ar satisface în vreun fel dacă ai afla unde eram în timpul acestei şedinţe ?

— Atunci e totuşi adevărat că nu ai fost ?

— Să zicem că nu am fost. Ce ai de spus în această situaţie ?

— Că e puţin cam... ciudat.

— De ce ? '

— Pentru că în mod normal ar fi trebuit *să fii* acolo.

Un surîs neplăcut, strîmb şi meschin i se păru că marchează sublinierea lui. După părerea lui ar fi trebuit să fie neapărat la şedinţă. Era în firea lucrurilor. Aşa, părea nefiresc să participe numai directorul. Imagini şi sunete pătrundeau în ea, se întîlneau, se amestecau, se învolburau, o nelinişteau. O puternică repulsie o făcea să îl privească dispreţuitor, să se simtă superioară lui şi să dorească din nou să îl vadă plecat, plecat din bibliotecă şi din institut, la naiba cu el, cu acest cîrcotaş nesuferit !

■— Tovarăşe Honae, ţin să îţi aduc la cunoştinţă că am fost pusă la curent încă de ieri, de îndată ce tovarăşul director s-a înapoiat de la şedinţă şi, ceea ce vrei să insinuiezi încă o dată faţă de mine, mi se pare mult prea neînsemnat faţă de chestiunea majoră la care te referi.

Ceafa lui Honae zvîcnea, roşindu-se tot mai accentuat.

— Păi, tocmai asta voiam să spun şi eu.

— Dumneata cauţi mereu nod în papură. Ştiu încotro baţi cu insinuările dumitale şi pot să îţi spun că persoana respectivă e mai presus de orice suspiciune, e mai presus de noi amîndoi, de toţi cei din jurul nostru.

— Departe de mine gîndul... Dar, ia stai ! Ce dracu vrei să insinuiezi ? Violetă acum, ceafa lui semăna cu un fund de vatră încinsă ; îşi stăpînea vocea, dar acest fel de a vorbi şuierat şi îngăimat, era încă mai nesuferit. Ce-mi pui în cîrcă ?

— Tovarăşe Honae, te rog !

— Nici un „tovarăşe Honae" !

— Nu permit să îmi vorbeşti astfel. Nu uita că dumneata umbli de o vreme... în fond, ce doreşti dumneata de la mine ? Sau ce doreşti în general ?

35

Parcă nu fusese niciodată tuşa Lena aşa de sîcîitoare ca azi ! Poate şi unde vocea ei monotonă şi foşnitoare aducea a ecou de grindină într-o zi prost începută. Şi mai era ceva : cum să o convingă pe buna femeie că între ea şi Honae nu avusese loc nici o ceartă, cum să o convingă că fusese o discuţie ca oricare alta cînd ea repeta cu în- căpăţînare : „Las-că ştiu eu !" şi susţinea că se vedea foarte bine pe obrazul ei, e palidă şi buzele îi tremurau de enervare. Nu o cruţa deloc :

— Păi, omul ăsta e în stare numai de răutăţi dintr-astea, îl ştiu eu !

— Nu e chiar aşa !

Dar se dusese la oglinda din debara şi îşi dăduse cu ruj pe buze, pentru că era foarte palidă şi, cu adevărat, buzele i se subţiaseră, se albiseră şi tremurau uşor. Nu era cine ştie ce, dar cîştigase, totuşi, un răgaz, cît să îşi dea cu puţin ruj şi să se delecteze cu mirosul de parfum dulceag care nu putea fi decît al unor portocale.

— Mulţumesc, tuşă Lena.

De la poştă Lena adusese cîteva plicuri din străină- tate adresate lui Macavei-Bogdana ; acum se minuna de ele : Doamne o apuca ameţeala cînd căuta numele de ţări şi de oraşe de unde veneau ! Dar cum să desluşească vorbele străine, scrise cîteodată ca nişte cîrlige pe o frînghie de întins rufe, iar alteori înnodată ea însăşi, frîn- ghia, cînd cu nodurile în sus, cînd cu ele în jos, zău aşa !, o adevărată halima !

Între timp Honae se întorsese. Se întorsese, da ! N-ar fi crezut să îl mai vadă intrînd la ea, căutînd-o. După cele întîmplate mai înainte nici n-ar fi fost posibil. Şi, totuşi, rămăsese lîngă uşă, tras la faţă şi suferind, oco- lind s-o privească, dar aşteptînd evident un semn de bu- năvoinţă. Cum el întîrzia, îşi repezea ochelarii, încurcat şi încordat. Ştia că se săturase de el pînă în gît !

— Ce doreşti ? îl întrebase în silă şi el, prea plin de cuvinte — asta se vedea bine — nu izbutise decît să ridice neputincios din umeri.

— Să îţi spun drept, astăzi numai am priceput de ce te porţi ciudat şi de ce ai ieşiri ca un copil năzbâtios. Te-am tot întrebat ce urmăreşti, ce vrei cu insinuările şi bănuielile dumitale nedrepte. Acum ştiu că îţi pare rău, că ţi se rupe inima din pricina încurcăturii în care te-ai vîrît, tîrît de felul dumitale de a fi. Nu am ce îţi face. Nu dorul de „mişcare" te împinge înainte, ci o mişcare greşită. Ce urmăreai, ce doreai să obţii ? Uite, cum îmi închipui că s-a întîmplat toată povestea : te-ai dus la tovarăşul director cu o falcă în cer şi cu alta în pămînt, cum îţi stă bine... Deşi nu îmi pot închipui în ruptul capului ce conflicte ai dumneata cu cei din jur şi mai ales cu directorul, ce găseşti imposibil de împăcat între dumneata şi ei ?! Mie uneia mi se pare nefiresc să pleci, din moment ce eşti un pasionat, croit pentru munca de cercetare, iar de ceilalţi, ce să mai vorbesc ?, fiecare se află la locul său.

— Institutul rămîne problema esenţială. El este mai presus de persoane, e însuşi o personalitate, un fel de navă, dar nu fluvială bună să navigheze cuminte pe ape liniştite şi bine cunoscute, conform cu manualul de navigaţie ; după mine e un vas destinat mării şi oceanelor, echipat ca atare, capabil să înfrunte furtunile şi necunoscutul, să culeagă roade de aur şi să se întoarcă în portul de domiciliu bogat şi triumfător.

— Părerea mea este că a doua variantă corespunde realităţii acestui institut. Institutul e un vas de mare.

— Splendidă părere. E şi părerea altora. O mîndrie a lor. Păstraţi-vă sănătoşi părerea... Iartă-mă, nu mă pot stăpîni ! De fapt, eu unul nu mai am nimic de adăugat. Cobor foarte curînd la mal, ca să mă îmbarc pe un vas de cărbuni, sau poate pe un spărgător de gheaţă anonim. Să mă ia dracu dacă n-am să fac tot ce îmi stă în putinţă ca să îl menţin în cea mai bună stare de funcţionare ca să îl împing înainte, cît se poate mai departe, pînă unde este necesar, într-un port asemănător unui ţel. Am venit să îmi cer scuze, să te rog din toată inima să uiţi ieşirile mele, să mă ierţi dacă te-am supărat şi ţi-am produs neplăceri şi să rămînem în relaţii normale. Am fost insuportabil, recunosc. Te rog, iartă-mă.

Surprinsă, îl privise lung, întrebător, nedumerită. Cîntărea în minte modalitatea rostirii sincere a rugăminţii atît de puţin potrivită cu felul lui de a fi. Ce e de făcut în situaţia aceasta ? îl vedea aşteptînd sub tensiune. îşi repezea ochelarii în sus şi umerii cunoşteau un fel de convulsie la această mişcare. Îi întinse mîna tăcută. Dar cînd el voi să şi-o retragă după împăcare, ea i-o reţinu încă puţin.

— Cu adevărat, tovarăşe Honae, nu ne putem despărţi astfel, îi zise. După mine, plecarea dumitale din

institut este inacceptabilă. Mi se pare că nu e prima dată cînd îţi spun.

El făcu un gest vag : nu mai contează ; şi o grimasă : mi-o spui numai mie ! Nimic, însă, nu o putea opri să continue. Se întreba cum ar arăta ochii lui fără ochelari, dacă ar citi mai uşor ce e în dosul lor ; sticlele măritoare deformau culoarea şi expresia lor adevărată. Dar era evident că trăgea cu ochiul către uşă, nerăbdător să se ducă. Să mai rămînă, îi spuse, că nu a terminat.

— Aş fi spus-o şi altcuiva, dacă aş fi fost întrebată, iar eu nici măcar nu am încercat să fac ceva în acest sens, mulţumindu-mă să aştept să fiu chemată. Am să susţin să nu pleci, chiar dacă în cîteva rînduri mi-ai produs supărări.

— Credeam că am lămurit chestia asta, zise el, referindu-se la critica lui de mai de mult.

Ea preciză : *după aceea* o supărase.

Şi el, cam anapoda :

— Acum şi aşa e prea tîrziu.

— Ce anume e „prea tîrziu" ?

— Toată chestia asta. Cu plecarea sau cu părerea. De acum s-a terminat. Sînt pe punctul de a coborî pe ţărm. Nu voi fi coborît de alţii cum poate că s-a sperat, ci voi coborî eu însumi, să fim bine lămuriţi în privinţa asta !

— Nu înţeleg. Nu cumva transferul a fost aprobat şi eu... eu nici nu am fost întrebată măcar ?!

Oh, nu. Chestia — a treia oară acest cuvînt oribil care o călca pe nervi — chestia cu transferul stătea aşa : se tergiversa cu bună ştiinţă, nu contează de cine, şi nu numai de dragul şicanei în sine, ci şi pentru a crea obligaţia demisiei din partea lui, a lui Honae ; iar lui nu îi rămînea altă soluţie decît să accepte jocul cu şicanele, sau, presat de timp cum era ■— căci dacă nu ocupa postul cel nou în termen, îl pierdea şi ar fi fost o pierdere ireparabilă — să demisioneze.

— Vrei, în adevăr, să pleci ?

-— Nu am de ales.

— Atunci de ce ai venit la mine, la început, după aceea, acum ?

— Speram să nu mi se facă greutăţi. Astfel am motivat şi era în cea mai mare parte adevărat. Cunosc obiceiurile din institut şi voiam să mă apăr... Îşi repezi ochelarii în sus, îşi mută greutatea corpului pe celălalt picior şi urmă schimbînd tonul : Şi a mai fost ceva ce eu numesc prima mea „greşeală personală", ca în jocul de baschet. în realitate eram orbit de furie şi voiam să mă răzbun pe cineva, indiferent pe cine, oricine altul în locul vinovatului.

— Exista un vinovat ?

Titiana întrebă, gîndindu-se la cineva anume.

—■ Te-am ales prosteşte, deşi erai cel mai puţin vinovată, pronunţă cu greutate Honae. A fost o greşeală din partea mea.

Iar tuşa Lena asta, care nu mai înceta; văzuse un plic în care, în afara numelui lui Macavei-Bogdana nu mai desluşise nici un alt semn. Parcă nu era o scriere, ci mici desene aşezate în rînd. Ca să se lămurească, apelase la „panarama" de secretară... Pe secretară nu o putea suferi, era un lucru bine ştiut, se învineţea cînd făcea referinţe la ea, găsindu-i cele mai neaşteptate epitete, de data aceasta „panaramă". Păi, n-o văzuse ea de prima dată cînd venise să ceară postul ? O sărăcuţă jigărită ca o mîţă răpciugoasă, atît de slabă că se vedea prin ea ca prin sticlă. Relaţiile, bune, foarte bune de la început, cînd tuşa Lena luase mîţa sub ocrotire, se deterioraseră pe parcurs, probabil în raport direct cu transformările prin care trecuse puştoaica modestă şi sărmană de odinioară. Fiecare înnoire adusese de fapt o ruptură în haina relaţiilor lor, astăzi ajungînd să se duşmănească, fata ştiind că „pisi- cuţă blîndă" trebuie să fie numai cu şeful ei... Şi tuşa Lena reveni astfel la subiectul preferat. Cu greu recunoscuse numele directorului Armând Macavei-Bogdana printre desenele acelea tare ciudate...

Titiana abia mai putea suporta, obsedată de discuţia cu Honae. În întreprinderea unde acesta se transfera i se asigurau condiţii de a aplica practic ceea ce adunase teoretic timp de ani buni, oricum va avea posibilitatea să îşi continue cercetările şi să le dea o nouă extensiune.

Atunci de asta ţinea morţiş să plece ?

— E numai un aspect al problemei.

— Mai sînt şi altele ? Sînt foarte curioasă.

— îmi vine greu să te pun la curent cu toate.

— Să nu îmi vii iar că nu ai timp. Acum trebuie să avem timp. Sînt hotărîtă să te fac să vorbeşti.

Îi venea să adauge : Poate preferi să strigi ca atunci, în pădure. Dar nu voia să îl jignească de moarte.

— De data asta nu e vorba de timp. Nici de al meu, nici de al dumitale, nici de al altcuiva.

—• Atunci ce te reţine ?

Mai întîi îşi repezise ochelarii şi privi din nou spre uşă cu un fel de jind şi nerăbdare. îşi depăşise intenţiile, susţinea, şi nu îi stătea în caracter să supere o femeie.

— Îţi promit că nu mă supăr.

— Te-ai supărat, adu-ţi aminte. Dumitale nu îţi place că spun lucrurilor pe nume, mă consideri duşmănos şi subiectiv, sceptic. Subminat de scepticism şi răutate. Nu mă deranjează. Dar nu are nici un rost, crede-mă... Eşti o femeie deosebită, vei ajunge singură la adevăr, căci nu vei găsi linişte pînă ce nu te vei edifica. Nu ai nevoie de ajutorul meu, de modestele mele posibilităţi.

— Ce anume a devenit incompatibil între dumneata ca cercetător şi... şi institut ?

— Să nu amestecăm institutul. El e mai presus de persoanele noastre. Noi îl slujim pe el, nu el pe noi.

Titiana îşi aminti atunci de reputaţia bună a lui Honae, de natura cercetărilor sale şi de colaborarea sa

cu întreprinderea de lacuri şi vopsele de care i se vorbise în mai multe rînduri. Honae nu era numai hulit. Era şi lăudat şi tocmai această latură o făcuse atît de interesată de destinul lui de cercetător.

Glasul tuşii Lena se făcu din nou auzit; fu nevoită să se întoarcă spre ea şi să întrebe cu lehamite — ce spusese ? Dar pînă să-i mai repete încă o dată, ea înţelesese sensul întrebării şi nu era decît un flecuşteţ, ceva neînsemnat, care nu îi provocă decît o reacţie contradictorie.

Şi:

— Ce e cu dumneata ? Uite, stau şi mă uit şi mă întreb şi mă gîndesc că niciodată nu te-am văzut aşa de schimbată. Ce e ? Ai necazuri acasă ? Pe Mirela ai mai dus-o la medic ? Poate că are nevoie de un consult medical, de analize, o fi anemică, e tare slăbuţă, şi după părerea mea...

De aici nu o mai urmări. „Şi după părerea mea" — iată ce o făcu aproape să izbucnească.

— Tuşă Lena, tuşă Lena, nu vrei să mă laşi cîteva minute ? Am ceva de conceput şi trebuie să mă concentrez. Nu te supăra, e o lucrare pe care o aşteaptă urgent tovarăşul director; şi, te rog, nu am necazuri acasă, Mirela e bine, nu are nevoie de control medical special şi în general nu am necazuri nicăieri. Mi-e cît se poate de bine !

Îl întrebase pe Honae dacă regretă sau nu că pleacă din institut; dar să nu îi răspundă de formă, preferabil ar fi fost să nu îi răspundă deloc decît să inventeze ceva numai ca să îi facă plăcere sau să creadă că îi adoarme conştiinţa... Se aflau la capătul lungii lor discuţii, un dialog care le ceruse efort, stăpînire de sine, multă sinceritate şi modalităţi de a se putea rosti în acest sens, ea reţinînd îndeosebi o observaţie a lui „am stat de vorbă ca între bărbaţi" ! Pe punctul de a se despărţi îi pusese această întrebare : regreta sau nu. Dar să nu spună decît ceea ce simte cu adevărat şi să fie ceva ce nu va retracta niciodată, dacă poate să fie pînă într-atît de corect faţă de ea. Să îi vorbească ca „între bărbaţi".

Se despărţeau şi mîna ei aflată într-a lui simţi tremurul celeilalte, tremurul şi încordarea momentului tensionat ; el tăcea, încă, parcă aşteptînd să se aşeze ceva în el, un fel de colb greu, întins şi compact, răvăşit pe neaşteptate. îi dăduseră lacrimile auzindu-l, şi îi dădeau şi acum amintindu-şi; i se rupea inima, zicea Honae, i se rupea!

— Iartă-mă că mă exprim prosteşte ca un copil; e ceea ce simt cu adevărat !

— Atunci rămîi. Nu va fi în zadar.

El privea pe alături de ea.

— Do ce să alegi retragerea ? De ce să te resemnezi ?

— Am avut de ales şi m-am frămîntat mult, am dus o luptă grea cu mine. Recunoşteai mai înainte că sînt un cercetător încercat. Am ales cercetarea, dar în felul meu.

— Şi institutul ?

— Cei care vor rămîne... Realmente mi se rupe inima, dar îndărăt nu mai pot da.

Tuşa Lena începu din nou.

— Văd că nu scrii nimic. Nu ziceai că e o lucrare urgentă, că tovarăşul director aşteaptă ?

Nu-i rămase altceva de făcut decît să ofteze. Oooof !

36

Ziua continua să se scurgă. Timpul luneca tăcut ca nisipul. în curînd clepsidra va fi întoarsă cu susul în jos şi negrul nisip al nopţii va începe să curgă la rîndu-i, neauzit, implacabil. Simţea trecerea timpului prin ea, înfrigurată de neliniştea care trăgea ca un curent puternic printr-o casă cu prea multe deschideri. O chinuia în umeri un junghi îngheţat, care o făcea să se strîngă în sine şi să-şi dorească un şal cenuşiu şi călduros ca al bunicii şi al mamei. Uimitor cîte obiecte a păstrat şi a folosit mama de la bunica şi nu numai obiecte de îmbrăcăminte, casa părintească semănînd aşa de bine cu o cutie de păstrare ! Se aruncau puţine lucruri şi îndeosebi cele uzate pînă la refuz, sau deteriorate şi sparte. Viaţa dinainte continua prin aceasta. Şi-apoi au urmat altfel de obiecte, în pas cu vremea, relicvele — puţine cîte a mai păstrat — cedînd locul fără mare zarvă, încetul cu încetul. S-au risipit în- tr-aceeaşi modestie specifică mamei şi bunicii, dragile ei amintiri, dragile ei amintiri de altădată şi de totdeauna.

Şi pentru că o apucă dorul şi neliniştea îşi aduse aminte, sau inventă o convorbire cu Barbu pe tema că lui Alin i-ar trebui sandale noi. Dacă Mirela ar fi ştiut că părinţii au în plan să-i cumpere ceva nou, vai ce de pretenţii şi ce de revendicări ar fi ridicat cu voce ascuţită şi nerăbdătoare ! Vezi, mie nu-mi luaţi nimic, mie nimic şi la alţii tot ! Alin moştenea ceva din felul de a fi al mamei şi bunicii, răbdarea aceea profundă, învecinată cu resemnarea ; el îi auzi pe părinţi discutînd despre sandale, primind vestea fără nici un fel de tărăboi. Se hotărî să rămînă Barbu cu Mirela pînă ce ea se va duce în oraş cu băiatul; aşa e, dragul meu, nu vezi în ce hal îi arată picioarele, mai pledă apoi Titiana, căci soţul ei pretindea a avea ceva urgent de făcut la maşină.

Şi îl purtă pe Alin în înstrăinata lume a copilăriei ei, să vadă, să se uite bine, şi să ţină minte : aici a locuit buna, a fost ea însăşi, Titiana, copil şi îl adusese şi pe el cu căruciorul din centru, venind şi mai tîrziu, apoi, cînd el crescuse şi învăţase să umble singur. Alin nu era ca Mirela, care bătea din picior şi ajungea chiar să se trîn-

tească pe jos şi să se zbată în praf încăpăţînată, dacă nu era luată în braţe ; el era altfel, voia să fie independent, să fie lăsat în pace să se descurce singur şi cînd obosea, se oprea şi se aşeza ciuciulit atîta timp cît avea nevoie ca să se odihnească.

Aceasta e strada, Alin. Aceeaşi, în ciuda unor modificări neînsemnate, un gard de scînduri, acum zidit, cîteva ferestre cu rulouri de lemn în locul obloanelor verzi, o fostă prăvălioară transformată în locuinţă, lănteţii ăştia de pe care s-a luat vopseaua. Copiii îşi frecau creioanele cînd se întorceau de la şcoală şi ca să înlăture obiceiul lor neplăcut, proprietarul adusese în curte un cîine şi pusese la poartă tăbliţă de avertizare : „Cîine rău." Cîinele îi petrecea pe trecători — nu numai pe cei mici — mîrîind şi arătîndu-şi colţii printre crăpături. Povestea de parcă se uita de la mare distanţă şi de sus, aruncîndu-şi privirea înapoi dintr-un loc înalt, de unde toate se văd mai mici, uşor estompate.

— Dar dudul unde e ? voi să ştie Alin.

Dudul ?

— Ah, da, ţi-am povestit de el. Să ne mai întoarcem odată să vedem.

Un cer congestionat se lăsa încet ca o palmă însîngerată în partea de apus a străzii, parcă voind să le stăvilească înaintarea. Trecuseră o dată în sus, o dată în jos şi acum reveneau de la colţ ca să regăsească dudul de care copiliţa de altădată legase două frînghii şi făcuse un dăinăiuş.

— Ţi-am povestit cum îmi legănam păpuşile. Pe toate o dată, sau pe rînd. Odată primisem un căţel de faianţă cu ochii negri ca păcura şi mi se făcuse aşa de drag de el, încît am voit să îl dau în leagăn, iar el. nătărăul, n-a găsit altceva mai bun să facă, decît să cadă şi să se spargă, spre marea mea desperare...

Nu-şi amintea să fi văzut dudul; dar nici nu se gîndise la el de multă vreme. Trecuseră de două ori şi tot alte amănunte o acaparaseră ; noroc că nu uitase Alin. Ia să vedem, să vedem unde e dudul ? O preocupa acum gîndul că, mică fiind, avusese felul de a fi al Mirelei; îi reveni foarte viu modul vehement şi nestăpînit în care-i alunga de la leagănul ei pe ceilalţi copii. Şi tot aşa îl iubise pe Barbu, pasionat şi patetic, nelăsînd pe altcineva să se mai apropie de el. întocmai la fel proceda Mirela, pe cînd Alin şi-ar fi dăruit orice jucărie şi şi-ar fi împărţit ciocolata şi prăjiturile fără să stea pe gînduri. Ar fi fost deajuns o privire a altui copil, nici nu era nevoie de cuvinte... în acest caz, cu cine seamănă băiatul ei drag ?

Ar fi trebuit să vadă dudul. Se opri stupefiată.

■— Nu mai e. Cum de-am omis ? Acum îmi aduc aminte că în locul lui e un garaj. Cum de-am putut uita ? Am uitat ca pămîntul.

— Nu mai e, mămicule ? Ce păcat !

— Hai să nu mergem mai departe. Acolo e un garaj, vrei să ne întoarcem acasă ?

— Aş fi vrut să văd dudul. îmi pare rău, mămicule.

■— Pentru ce, puişor ?

— Pentru dud.

Şi totuşi, între ei doi exista o comuniune aparte, ceva adînc, liniştit şi puternic, o legătură nevăzută, dar de-o forţă extraordinară, prelungită în ambele sensuri, simţea bine aceasta, deşi nu ştia ce nume să-i dea, era oricum mai mult decît dragostea dintre mamă şi fiu, ceea ce însemna pentru ea un cîştig inestimabil, mai presus decît ce izbutiseră femeile dinainte de ea, mama, bunica, celelalte, ştiute şi neştiute, cunoscute sau nici măcar cunoscute şi bănuite, socotindu-se investită cu calitatea aleasă de a-l pregăti pentru evoluţia viitoare pe cel mai izbutit vlăstar al neamului ei. Iată gîndul rotund, cristalin, su- nînd în ea subţire şi muzical ca într-o cameră cu perfectă rezonanţă.

— N-ai obosit, Alin ? îl întrebă grijulie. Nu mergem prea repede ?

Treceau prin centru şi voia să ştie dacă să ia tramvaiul sau nu ; băiatul, însă, se ţinea tare, nu voia să recunoască nici un pic de oboseală, deşi îi citea în obrajii crispaţi cîteva semne concludente. Ea ar fi mers şi pe jos şi el pricepuse aceasta, nu cedă în ruptul capului, refuză cu hotărîre tramvaiul. Lumina se îngîna plăcut cu întunericul, era un moment frumos şi melancolic, rezultînd un fel de balans uriaş ca al unor mîini prinse una într- alta în mers. Lumea e armonie şi dezarmonie în acelaşi timp, lumină şi întuneric, bun şi rău, voios şi trist, inteligenţă şi prostie, perfect şi imperfect, mergînd mînă în mînă, copilăreşte rupîndu-se şi mereu împreunîndu-se ca într-un joc, excluzîndu-se, dar neputîndu-se despărţi niciodată de tot.

— Poate e mai bine să luăm tramvaiul.

— Nu, mămicule, nu vreau. Îmi place să mă plimb cu tine. Îţi place şi ţie.

— Atunci să ne permitem o mică întîrziere, să intrăm în parc şi să ne odihnim pe o bancă.

Lui Alin îi plăcu acest plan. Îi simţi şi uşurarea, căci era obosit, fără îndoială. Şi ar mai fi voit să ajungă şi acasă, să-şi pună o dată sandalele cele noi. îl privea emoţionată şi drăgăstoasă cum şedea liniştit şi asculta micile şi marile zgomote ale înserării în mijlocul oraşului. Parcul producea şoapte şi un freamăt muzical dulce. Ea îşi continua gîndul. Honae şi ceilalţi, ceilalţi şi Honae. Obligaţi să se despartă, să se excludă reciproc, pentru că... Deşi aceeaşi forţă şi profesie îi atrăgea şi-i aduna laolaltă. Ia să văd, să văd...

— La ce te gîndeşti, mămicule ?

— Mă gîndesc la ceva anume ? Se observă ?

— Ai devenit altfel, schimbată.

— Cum aşa ?

— Nu eşti cum ai fost. Cînd am mers pe stradă şi căutam dudul. Şi mie îmi pare rău că nu mai e.

— Vezi, tu, Alin, a fost un dud şi a fost o fetiţă. Nu mai e dudul. Şi nici fetiţa. Adineaori, trecînd prin centru, abia puteam să ne facem loc prin mulţime. Toţi vin de undeva, Alin, toţi vin şi se duc undeva. Mulţimea vine de undeva, se duce undeva, continuă ceva. Numai că nu toţi ştiu asta, deşi ar trebui să ştie toţi. Nu te obosesc cu gîndurile astea ? Uite cu ce m-am apucat să îţi împui capul, cînd tu abia aştepţi să îţi încerci sandalele. Hai acasă.

— Nu-i adevărat, spuse Alin. Adică nu ardea de nerăbdarea să îşi încerce sandalele. Dimpotrivă, ar mai fi rămas în mijlocul frumuseţii aceleia. Se aprindeau luminile de parcă îşi luau zborul din necunoscut nişte păsări albastre, cu aripile pîlpîitoare. Mămicule, începu atunci băiatul să spună.

— Da, Alin.

— Vreau să îţi spun ceva.

— Spune, dragule, spune. Vrei să luăm tramvaiul ?

— Nu, mamă, voiam să îţi spun altceva.

Pauză. Erau multe şoapte în jur. Veneau şi se depărtau de ei doi. Dar ea auzi distinct, recunoscînd glasul lui Alin. Băiatul îi vorbi cu vocea sigură :

— Să ştii că eu ţin cu tine, mămicule.

37

E dimineaţă. Dimineaţă. îşi zicea că e dimineaţa ei. Ceva arăta altfel. Lumina ? Cerul senin de la răsărit ? Nu-şi dă seama. încă nu-şi dă seama. E ceva, nu ştie ce. Pare-se nimic ieşit din comun. O logică intrare în cotidian. Coboară ultimele trepte cu pachetul voluminos pe care-l abandonează în cutia pentru gunoi. Continuă în pas viu spre staţia de tramvai. Respiră cu plăcere aerul răcoros, mirosind a curăţenie şi a proaspăt. Aşa miroase uneori oraşul dimineaţa : ca un covor scuturat. în vagon se urcă uşor şi îşi găseşte locul preferat liber. îl ocupă ca de obicei, aşteptînd să-i iasă casele în întîmpinare, întîi mai încet, apoi din ce în ce mai grăbite, salutînd-o cu ferestre sclipitoare, rămînînd firesc în urmă fără ranchiună. Şi totuşi sezisează modificări. Nu-i vine să creadă. Da, e ceva. Un şir de senzaţii confuze, venind către ea din necunoscut şi nu direct, ci pe căi ocolite, ascunzîndu-se de îndată ce-şi fixează atenţia pe ele... Hei, staţi să vă văd. Ce e ?

Controlează : e ea; aceeaşi femeie care pleacă la lucru, după ce şi-a pus copiii în siguranţă şi s-a despărţit

cu tandreţea de fiecare zi de bărbat şi el plecat la muncă ; e adevărat, înfăţişarea ei s-a precizat în aceste cîteva zile din urmă, o defineşte mai exact faţă de condiţia ei, de vîrsta şi de dorinţa ei de a arăta bine. Nu are decît Barbu să se uite la ea în aceeaşi măsură întrebător şi suspicios, rămînînd uneori cu privirea lipită de ea, de parcă i-ar părea rău să se despartă prea repede şi prea uşor, înţelege, însă, că nu se supără şi cînd îi spune — „Arăţi minunat, Scumpa" — o face sincer şi convins. Aceeaşi a fost şi cînd a coborît scările blocului cu resturile menajere făcute pachet şi mai pe urmă în tramvai, în locul din faţă de lîngă cabina vatmanului, întoarsă cu spatele spre călătorii ceilalţi şi spre locurile care rămîn tot mai mult în urmă, ea privind înainte, cu încăpăţînare şi cu speranţă, contînd pe această dimineaţă „a ei".

Străzile, scîrţîitul vagonului cînd opreşte sau ia o curbă, soarele care izbucneşte printre casele colţuroase, făcînd un fel de gimnastică exuberantă şi triumfătoare, toate sînt ca de obicei, ea însăşi la fel : păşind pe strada închisă către piaţeta din faţa institutului, mergînd cu paşii dintotdeauna, poate ceva mai nerăbdători şi mai decişi, şi parcă s-ar vedea pe sine şi cele ce o întîmpină şi lasă în urmă, ca prin sticlă, siluete lovite de incertitudine, de fluiditate, o lume sub apă şi apa e verzuie şi se mişcă abia vizibil, transmiţînd un părelnic balans chiar şi obiectelor celor mai solide, pe lîngă care trece, automobilele aliniate la trotuar, casele cu feţe întristate şi plictisite, şi pe urmă, ca un final decorativ şi puţin convingător, faţada monumentală a institutului, decorată baroc, destul de arogant şi de desuet, către care se îndreaptă cu efortul de a merge la fel de neabătut înainte.

E dimineaţă. Va fi prînzul. Va fi seara. Existenţa ei de sus pînă jos. Bine încheiată, ca un fermoar. Ea şi ai ei. Ei şi tot ce le aparţin. Locurile de muncă, apartamentul, automobilul, mobila, asigurările la Adas. Copiii, bine-înţeles. Şi serile tîrzii, după ce îi culcă şi le ascultă emoţionată respiraţiile, stînd rezemată pe dinafară de uşa subţire. Nimeni n-o tulburâ cu întrebări, n-o amestecă în probleme, drumul către locul de muncă îi e deschis, portarul o salută fără vreo vorbă, ci doar din cînd în cînd sticlindu-şi nenorocitul dinte de viplă, iar tuşa Lena o primeşte curioasă să ştie ce fac copiii, dacă sînt sănătoşi, dacă au mai crescut, firește că sînt sănătoşi şi au mai crescut, sigur că da, cresc în fiecare zi foarte puţin vizibil, dar cresc ca şi nisipul într-o clepsidră, în despărţă- mîntul de jos.

Un registru, cîteva regimente de cărţi aliniate şi telefonul care se apucă să sune şi cînd îl ridică şi-l pune la ureche îl aude pe Barbu care-i şopteşte că împotriva comodităţii lui recunoscute, nu, n-are ce face, serviciul i-o cere, n-are încotro... Şi ea, bine, bine, nu exagera şi vezi ce îmbraci la drum, ce mănînci şi unde parchezi. Şi

copiii, înduioşător, căutînd-o cînd soseşte acasă cu sacoşele pline — „Ce ne-ai adus, mămicule ?", şi Mirela care vrea neapărat să ştie cînd soseşte acasă tati, cum aşa, cînd a plecat şi unde ? Abia îi aşează la masă. Îi cară din baie, pe Alin în cîrcă ţopăind ca o mîrţoagă voioasă, pe Mirela în braţe, cu nările pline de parfumul trupului fraged, proaspăt îmbăiat. Tîrziul nopţii. Cartea cu cotorul în sus. Apa fierbinte în care se cufundă cu mare poftă. Şi iar dimineaţa.

E dimineaţă. Dimineaţa ei, cînd toate sînt la fel, numai că puţin mişcate, cum se întîmplă uneori cu imaginile la televizor, cînd parcă se topesc şi devin curgătoare ca apa scursă pe un geam. Treptele de marmură s-au muiat sub paşii ei, portarul i se pare compus din două părţi ca o păpuşă de paie, pînă şi rafturile înalte par decupate din două foi de carton. Este inevitabil. După ce şi-a lăsat lucrurile acolo unde obişnuieşte. Şi după ce a trecut prin apa încremenită a oglinzii obosite din debara. Lasă acolo ceea ce poate fi socotit balast. Şovăiala. O notă de nesiguranţă. Trebuie să fie frumoasă în dimineaţa asta. De la suprafaţa pielii pînă adînc în fiinţa ei plină de lumină. S-a uitat bine. A scormonit cu privirea. Nu s-a cruţat.

Devine inevitabil să iasă din bibliotecă, să traverseze holul de la parter, să urce scara cea mare pe mijlocul covorului ca zmeura, tăiat în cascade catifelate, să urce aşadar, şi să o ia de-a dreptul către uşa cu încrustaţii, foarte înaltă, rigidă şi decorată ca un gerenal, să o deschidă, să intre şi să nu se sinchisească de ochii uimiţi întîi, apoi alarmaţi ai suavei secretare, pe care o potoleşte cu un gest al braţului, fără să o audă spunînd ceva învăţat foarte bine, repetat invariabil şi aplicat fără greş pînă atunci, ceva destinat să oprească, să creeze hiatusuri în bătăile de inimă ale speranţelor şi ale neliniştilor; azi nu contează, şi suavitatea blondă se trezeşte prea tîr- ziu pentru a mai zăgăzui ceea ce a început, pălind în strălucirea acestei dimineţi care nu e nici pe departe a ei, a secretarei. Ivărul de bronz, fin cizelat, e în mîna voinţei eliberate, se supune acestei voinţe, cade şi lasă uşa să se deschidă. Generalul cedează, cu tot trecutul lui glorios.

Nu se uită ca alte dăţi mai întîi lateral, în zonele sfiiciunii ; îşi înfige de la început privirile drept în faţă, acolo unde bărbatul fumează relaxat, infatuat şi inaccesibil, puţin întors spre explozia de soare din fereastră, şi nu se intimidează de profilul viril, cu trăsăturile larg avîntate ca un zbor pe cer ; într-acolo se uită fără să tremure şi fără să şovăie, în timp ce trăsăturile lui se transformă treptat la răsucirea înceată a capului aureolat de strălucirea dimineţii, generos venit spre el şi acerb reţinută de marea lui putere. Gura lui hotărîtă se înfioară de un surîs. Pare de bun augur. Bărbatul o fixează cu ochi care parcă ar coborî din înălţimi ameţitoare. Sînt şi puţin miraţi, numai puţin, cu un semn sever adresat mai

în spate, probabil secretarei care vrea să-şi repare greşeala şi dispare ca o fantomă, rămînînd apoi numai pe ea, puţin uimiţi, în adevăr, nu, însă, şi contrari bunăvoinţei. Dimpotrivă, se pare că examinează şi că examinarea concentrată are final favorabil. Ca şi odinioară, îl vede ridicîndu-se de pe fotoliul lui elegant ca să întîmpine această surpriză.

Ceea ce face e fascinant. Şi ea tremură abia acum, sub iradierea imediată a farmecului lui regăsit, încă o dată trăit de tot ce e feminin într-o femeie ; îşi aduce aminte şi trăieşte aievea apropierea gurii lui de mîna ei uşor ridicată şi doar atît ridicată ca să se simtă fulg în zbor, şi pieliţa catifelată a buzelor lui atingînd pielea ei înfrăgezită de creme şi de emoţii, pe cînd ochii lui, acum foarte aproape, alunecă uşor între sprîncenele lui şi orizontul neted al mîinii ei zburînd spre luminile fiinţei ei; secunde care vin şi se duc fulgerător, emoţionat, pe cînd în spate uşa se deschide şi secretara face un anunţ, probabil ceva învăţat papagaliceşte şi el iese pentru o clipă din vrajă ca să dea un răspuns. într-un cuvînt : o expediază.

Iar pe ea o invită pe catifeaua unuia dintre fotolii, el aşezîndu-se aidoma ca şi altădată pe celălalt, cu bustul îndreptat înspre ea, întocmai ca şi atunci. Să îl ierte, modulează suav vocea lui, se afla tocmai la prima ţigară a zilei, şi ea ascultă şi citeşte pe buzele care dansează graţios ce vrea să spună cu asta. Dar îi stă la dispoziţie. Ce s-a întîmplat ? Bunăvoinţa iniţială capătă o nuanţă fluidă, căzînd ca apa care se scurge, auzind că e vorba de blestematul acela de transfer ; ea îi vorbeşte avînd grijă să nu-i tremure vocea, îngrijorată că ochii lui se mută imperceptibil, dar destul de evident pe lîngă tîmpla ei şi se duc mai departe, parcă în întîmpinarea luminii şi îl şi aude rostind pe gînduri, dar gîndind în altă direcţie — frumoasă dimineaţă ! Ea fiind de aceeaşi părere, numai că în alt sens, sigură fiind că e dimineaţa ei. E dimineaţa mea şi n-o las nimănui !

Sigur că e dimineaţa mea, ia să văd, să văd, glasul ei trebuie să primeze în acest moment.

— Am aşteptat să mă întrebaţi şi pe mine. V-aş fi spus atunci că părerea mea...

— Cum ai spus, tovarăşă Toader ? Iartă-mă, îmi făcuse plăcere adineaori să îţi atrag atenţia asupra frumuseţii zilei, cum să mă fac mai explicit ?, degustam acest sentiment bun, de dimineaţă, odată cu prima ţigară, presupun că fiecare om îşi are clipele lui de acest fel, nu mă îndoiesc că şi dumneata. Nu-ţi reproşez că ai nimerit tocmai acum, frumuseţea dumitale în plină evoluţie, completa armonios şi delicat acest moment unic al zilei, făcîndu-l mai elevat şi mai aerian. Îţi mărturisesc că încercam să prind un ecou din ceea ce aş numi „glasul timpului", or, din acest punct de vedere, orologiile moderne, cum e şi acesta aici de faţă, mă dezamăgesc. Sînt foarte precise, nimic de zis, dar fără glas, lipsite

fiind de tic-tac- ul relevant al ceasornicelor clasice. Nu e păcat ?

Ea mai făcu o încercare, străduindu-se să-şi ordoneze gîndurile şi vorbele, surprinzînd un început de timiditate, ceea ce o necăjeşte şi o face să-şi aducă aminte : e dimineaţa mea şi nu o dau nimănui ! Macavei-Bogdana se lansase în subtile consideraţii asupra conversaţiei ca mijloc de comunicare între oamenii civilizaţi şi cultivaţi, ob- servînd ca în alte limbi există un „cod" special al conversaţiei, un fel de preambul amabil şi obligatoriu chiar şi la comunicările cele mai grave sau mai neplăcute. Românul se exprimă de-a dreptul, e frust şi inabil, nu-i aşa, continua Macavei-Bogdana, mijind ochii în lumina soarelui puternic.

— Spuneam că, în ceea ce mă priveşte, nu sînt de acord cu transferul lui Honae, reluă ea cu oarecare fermitate.

— Ah, da! exclamă el, accentuat dezamăgit. Are vreun amestec acest Honae în conversaţia noastră ? Parcă spuneam altceva.

— A venit la mine după ce a depus cererea de transfer aici. Spunea că i-aţi promis că o să vă consultaţi cu mine şi mă prevenea...

— Da, da, murmură el, căzut pe gînduri. Totuşi, nu înţeleg. În ce sens să mă consult cu dumneata ?

— În problema transferului.

— Nu sesizez legătura.

— Părerea mea e că nu consider oportun ca institutul să se lipsească de cercetători...

El făcu un gest de nepăsare. Ar fi o pierdere pentru institut, rosti cu vocea ciudată a unui plîns care se anunţa iminent.

Ridicîndu-se de pe fotoliul cu catifea vişinie, el se reîntoarse la birou, avînd desigur intenţia să determine o schimbare în situaţia creată între ei; mai exact spus, voia să creeze o ambianţă întoarsă pe dos faţă de întîia lor întîlnire, cînd făcuse totul pentru a o ridica mai aproape de el, izbutind în mare măsură, acum nu urmărea decît s-o îndepărteze şi să reaşeze între ei distanţa ierarhică, s-o domine şi s-o reducă la dimensiunea de dependenţă, exact în clipa cînd ea se simţea mai mult decît oricînd egală lui. îi dădu să înţeleagă că nu bibliotecara discuta transferul, ceea ce modifica încă o dată situaţia dintre ei. El sesiză, o invită să îşi etaleze argumentele şi o ascultă fără entuziasm.

— înţeleg în cele din urmă că, după dumneata, Honae este un cercetător valoros.

— Exact asta am şi spus.

— îmi pare bine să aud asta. E foarte bine. Pentru că în acest caz sîntem întru totul de acord : şi eu sînt de aceeaşi părere. Mai mult decît dumneata care ai în vedere pasiunea lui, eu apreciez competenţa şi pregătirea de specialitate, capacitatea lui de inovaţie, de

gîndire netemătoare în fața necunoscutului. Sînt întru totul de aceeași opinie că institutul meu pierde un om de valoare (ea tresări, recunoscînd formula auzită și alte dăți dar fără să o facă atentă, formulă care îl irita pe Honae : „institutul meu") și te rog să mă crezi că am încercat să-l conving să renunțe la ideea lui nefericită. Am pus și eu, exact cum susțineai dumneata adineaori, interesele institutului mai presus decît anumite sentimente sau convingeri personale. Știi prea bine, ai simțit-o pe piele proprie, doar te-a atacat într-o ședință, că e un om incomod, un temperament greu de suportat, cu care se lucrează dificil. încă o dată nu s-a dezmințit. împotriva logicii, el a perseverat. în fața lui m-am simțit dezarmat și am fost silit să accept evidența. Este un coleric. Nu se poate nimeni înțelege cu el. Am fost obligat să mă împac cu ideea plecării lui din institut. în acest caz nu înțeleg prea bine intervenția dumitale tardivă și reproșurile mai mult nespuse ce-mi adresezi.

— Ați spus că la acordarea transferului veți discuta cu sindicatul și cu biroul organizației de bază. Tovarășul Honae e un cercetător valoros și încă nu m-am edificat de ce pleacă. Eu nu am fost, deci, întrebată, și mi se pare că nici sindicatul.

— Să fim bine lămuriți, tovarășă Toader... începuse puțin iritat, dar făcu o pauză și reluă. Tovarășă Toader, de consultația aceasta nu a fost nevoie pur și simplu.

— Da ? De ce ?

Era foarte mirată.

— Întîi și întîi pentru că i-am dat un termen de gîndire și se pare că despre asta a evitat cu grijă să pomenească, îmi închipui că nici dumitale nu ți-a suflat un cuvînt ! în al doilea rînd, pentru că plecarea lui nu se produce prin transfer, cum te induce în eroare, ci prin demisie. Este cu totul altă situație, nu-i așa, tovarășă Toader ? în acest caz, nu cred că mai e necesar nici un fel de consens, ci de respectat dorința persoanei respective.

— Să văd, să văd...

38

— Mai avem de lucru încă vreo oră. Te rog să ai grijă să nu fim deranjați.

Nu avea ochi la spate să o vadă pe secretară reacțio- nînd, revenind probabil, redresîndu-se din zbîrleala ei de mică fiară atițată, cum cădea din încordare ca din înălțime, retrăgîndu-și pe nesimțite gheruțele ascuțite și primejdioase, camuflate din belșug cu ojă violetă ; i-ar fi plăcut să asiste la toată

transformarea aceasta şi s-o vadă neputincioasă în faţa dispoziţiei primite, neavînd altă cale decît a reîncarnării în suavitate. Adusese dosarul cerut de director şi pe semne că acum surîdea din uşă, cu toată ferocitatea pierdută, căutînd desigur obrazului şi părului platinat, aproape alb, o răsfrîngere de lumină cît mai favorabilă, în felul acesta masca de secretară-model, de secretară fără cusur fiind din nou pusă în valoare la potenţial maxim.

Fusese doar o latură a gîndurilor. Gîndurile se răsuceau încetul în ea ; se mira de ora acordată de director. O oră, de ce ? Dar nu dăruită ei, oh, nu !, îşi acordase sieşi favoarea, avea nevoie de această oră şi nu de dragul de a face conversaţie de salon, cu rafinate introduceri despre starea vremii ; riposta lui fusese năucitoare — „este cu totul altă situaţie". Era cu adevărat o altă situaţie, cu totul alta, şi el nu lăsase să-i scape atu-ul, o sunase pe secretară şi îi ceruse să aducă „dosarul Honae", asigurîn- du-se cu recomandarea de a nu fi deranjat pe timp de aproximativ o oră. De ce avea nevoie de atîta vreme ? Ca să desfiinţeze radical intervenţia ei, să o facă să eşueze definitiv ?

— Nu-mi stă în fire să mă justific pentru deciziile mele. Chiar dacă intervenţia dumitale mă surprinde, nu uit cine eşti şi nu ignor drepturile ce îţi revin. Între noi nu are ce căuta nici un dubiu. Iată că am şi găsit ce doream.

Scoase din dosar o foaie, îşi aruncă ochii pe ea în treacăt, i-o întinse, hîrtia venea ca de departe spre ea. Şi semăna cu suprafaţa unei ape brăzdate de valuri mărunte şi regulate. Acesta era scrisul lui Honae : mărunt şi ordonat. Citi, cum s-ar zice din vîrful privirilor, fără prea mare interes sau adîncime — „Subsemnatul inginer Honae Octavian...", subsemnatul cerîndu-şi în termeni oficiali, uscaţi, demisia, prea ţepeni pentru a fi ieşit din inimă şi ea îi auzea intonaţi cu sarcasmul obişnuit, între două aruncări ale ochelarilor în sus. Ştia că, în timp ce scria, ceafa lui zvîcnise violent, se făcuse roşie mai în- tîi şi apoi violetă, fruntea îi fusese ca jarul, iar stiloul zvîcnea ca un revolver cu aer comprimat. Cînd vorbea cu exasperare, gura lui Honae se umplea de salivă ; unele linii din cerere erau vag înconjurate de stropi de cerneală ; cu cîtă mînie va fi scris el chestia cu „subsemnatul", cu cîtă mînie !

Reîntoarse hîrtia. Macavei-Bogdana stătea aplecat spre ea, sigur de sine, cu coatele înfipte în muchea biroului, ocupîndu-i tot cîmpul vizual. Şi-i vedea faţa de foarte aproape, cu toate trăsăturile amplificate de parcă îl privea printr-o sticlă măritoare. Exprima o satisfacţie extraordinară, pe care se străduia să şi-o ascundă totuşi, probabil ca să nu se creadă că e meschin ; stăpîn pe situaţie, îşi permitea să adopte un rol părintesc, un ton de profesor diriginte. Susţinea că se ocupase îndeaproape de Honae, încă de cînd îl acceptase, ca promiţător, în

institut ; mi-am dat seama că e nărăvaş, dar socoteam că-l voi modela...

— M-a obligat să fiu aspru cu el, deşi de felul meu sînt tolerant şi generos. Dar m-a obligat, acesta e cuvîntul.

Şi din nou : într-un institut ca acesta *al meu*...

— într-un institut ca acesta al meu, tovarăşă Toader, adevăratul cercetător dispune de un cîmp vast de afirmare, totul ţine de talentul, de capacitatea lui, de rîvna cu care ştie să persevereze şi să învingă. Nimeni nu s-a plîns vreodată de vreo zăgăzuire, iar pe cei de categoria lui Honae, cu negaţia în sînge, imposibil de modelat, eu unul nu i-am suferit. Ei ar fi putut strica această atmosferă de lucru şi de posibilităţi reale. Nu i-am lăsat să se aciuiască, pentru mine mai presus fiind institutul în concepţia sa cea mai pură, cred că ţi-ai dat seama de cînd eşti aici.

Îl asculta stupefiată. După ce îşi aprinse ţigara, lăsînd-o să revadă pe îndelete baletul graţios al degetelor lungi în jurul trupului subţire şi alb de primă balerină al ţigării cu marcă de aur, precum şi sclipirile frivole, relevate cu o discreţie aproape dureroasă ale brichetei, el se lăsă oarecum satisfăcut pe speteaza fotoliului, trăgînd cu voluptate fumul şi vorbindu-i de necesitatea calmului şi bunului-simţ. De ce să fie satisfăcut ? Retrăi senzaţia acelei dimineţi eminamente „a ei", exclusiv şi totală „a ei", cînd ceea ce văzuse atins de viciul fluidităţii ea ar fi putut stabiliza în forme mai deosebite, mai bine determinate, chiar noi, acum îndoindu-se de o asemenea capacitate, cu toate că desluşea prin fum atît de unduitoare trăsăturile lui bărbăteşti. Niciodată nu le mai receptase în felul acesta, i se părea semnificativ tocmai acum cînd el îi amintea că i se oferiseră posibilităţi şi ei, fără nici o discriminare în sensul arătat de Honae în cadrul unei şedinţe...

Recunoştea adevărul exprimat de Honae în mai multe rînduri doar în aluzii. Şi nu numai de Honae. Alţii fuseseră încă mai abili în a se ascunde după aluzii. încercările ei de a preciza natura acestui adevăr se dovediseră infruc- toase în aceste condiţii de neclaritate ; Honae nu voia să determine nimic, părerea lui fiind neabătut aceea că se va edifica singură. Singură vei înţelege, îi tot spusese el, re- pezindu-şi ochelarii în sus, adăugînd întotdeauna că mai bine n-ar înţelege nimic mai mult, şi s-ar mulţumi cu acest stadiu de fericită ignoranţă. Strigase în zadar : De ce ? Dar de ce ? Acum i se părea că primeşte răspunsul, că începe să se clarifice ceea ce rămăsese nelămurit în ea, răspunsul avînd însă darul de a o duce în pragul spaimei. Rostul ei într-o funcţie ca aceasta era acela de a...

— întocmai, tovarăşă Toader, este foarte important calmul şi bunul-simţ, oricît te-ai strădui să găseşti altceva într-un domeniu format exclusiv din noţiuni abstracte. Zona conştiinţei este tot ce poate fi mai

delicat şi mai de răspundere în activitatea de conducere, şi dumneata aparţii conducerii, la urma urmelor...

Honae îi deschisese ochii în felul lui şi asupra posibilităţilor ,,de afirmare" ; nu erau nici pe departe aşa de „vaste" cum auzise adineaori şi acum se convingea şi în ceea ce o privea cît se poate de direct. Macavei-Bogdana, ajuns acum la un ton sfătos, cu accente pronunţat didactice, ceva ce suna cam a „ascultă-mă pe mine, fetiţo" o prevenea — dacă vroia să îi meargă bine şi să nu îşi ju- lească genunchii, „să nu sară coarda pe stradă şi să stea în banca ei, să stea cuminte, frumos, cu mîinile la spate şi cu bărbia sus..." — ştiindu-l pe acest bărbat impozant şi cuceritor, capabil să îl aşeze pe fiecare la locul lui : o pendulă tradiţională într-un cadru potrivit, un ceas modern aşişderea, un recalcitrant sau un cercetător cuminte, fără un glas propriu, fiecare acolo unde merită, adică unul afară, celălalt înăuntru... Aşa că, fetiţo, uite aici batista, ia-o şi şterge-te la nas, şterge-te la nas, asta se potriveşte cu tine, cu vîrsta ta...

Iar el, Macavei-Bogdana, înalt, superior, plin de bunăvoinţă sub zîmbetul puţin crispat, o sfătuia în continuare să dea atenţie iniţiativei cu listele de cărţi, dar să nu piardă din vedere evidenţa vie a fişelor pentru contul de la Bucureşti, de la centru. Cercetătorilor să nu le lipsească niciodată şi în nici un fel izvoarele. Calitatea traducerilor pe care le făcea ea însăşi îl surprinsese plăcut...

Foarte accentuat acest *„îl surprinsese plăcut*". Exact aşa : plăcut:

— Dincolo de iniţiativa în sine, aş zice competenţa cu care ai lucrat şi instinctul sigur al bibliotecarei de vocaţie, într-un domeniu încă nefamiliar, desigur, destul de arid, dar cu multe posibilităţi pentru o minte ageră şi un temperament pasionat...

Minte ageră, spunea ca să o flateze ?

Credea desigur că o flatează. Continuînd în acelaşi dulce melos sfătos :

— Mi-ar părea bine dacă mi-ai spune că te-ai sfătuit cu cercetătorii mei cei mai serioşi, cei mai experimentaţi, cu un Căpeţean, spre exemplu, chiar dacă este un tăcut şi un retras. Iată un bărbat deosebit, tovarăşă Toader, care are, în pofida felului lui închis, o inimă de aur, o minte de milioane şi un devotament mai preţios decît o mină de diamante. E plin de calităţi. Lucrează de mulţi ani cu mine. De cînd era tînăr şi spumegos ca un rîu de munte, căci şi el a fost aşa, nu însă în sensul anarhic al lui Honae, nu, nu, chiar deloc. Face parte din temelia institutului meu, sigur că da. Acesta e Căpeţean şi sînt de părere să îl priveşti mai atent şi cu mai multă încredere.

Cu mîinile împreunate sub bărbie şi răsturnat încă mai mult pe spate (fotoliul cu spetează comodă i-o permitea), îl prezenta mai departe pe Căpeţean ca pe un campion de tenis, subliniindu-i „retururile" şi

„voleiurile", cele mai formidabile din cîte se cunoşteau, în modalitatea care-i stătea la perfecţie lui Macavei-Bogdana, acea putere de reflector aruncat asupra unui obiect sau a unui personaj pînă ce calităţile îi deveneau atît de evidente, încît erai obligat să-ţi ridici pălăria şi să saluţi cu stimă şi consideraţie.

— Apelează cu toată încrederea la Căpeţean. El te va ajuta să învingi greutăţi inerente în muncă, şi va fi întotdeauna dezinteresat şi competent. El nu te va dezinforma şi nici nu va incita în conştiinţa dumitale excese. După mine e bărbatul cel mai ales şi mai distins din institutul meu...

— Al nostru, suflă ea instinctiv, fără să vrea, deşi convinsă că nu e cazul să-l salute şi pe acest personaj, precum odinioară simţise nevoia să o facă faţă de biata pendulă surghiunită apoi în bibliotecă pentru a face loc noului. *Al nostru,* abia se auzise şi totuşi pătrunse în conştiinţa lui Macavei-Bogdana, deşi cu o mică întîrziere.

Oprit în mijlocul frazei, privi tavanul cu o stăruinţă curioasă.

— Mi se pare că am auzit ceva, tovarăşă Toader, sau mi s-a părut mie ?

Ar fi putut să retracteze. I se dăduse posibilitatea să o facă. Ar fi putut să apeleze la calmul şi bunul-simţ recunoscute ei mai înainte, dar nu o făcu. Nu o făcu şi pace bună. Aştepta urmarea. Nu fără teamă, nu. Şi nici fără să se crispeze în sine, pe cînd privirea lui începu să coboare din tavan. încet şi de-a dreptul asupra ei. Cobora ca un păianjen pe un fir nevăzut.

39

Se petrecea ceva ce nu se rostea, subînţeles, însă, silabisit dacă se poate spune, din clipiri şi din infime modificări de expresie a ochilor, a gurii, a chipului întreg, ceva ce avu darul să o afecteze pînă departe şi în foarte multe feluri; cine ar fi crezut vreodată că va ajunge în acută contradicţie cu bărbatul cel mai venerat pînă atunci, singurul dintre toţi căruia nu îi stătea bine cu dungile albe din jurul nasului viril şi cu lobii urechilor coloraţi ca cireşele coapte, efectul disputei lor pe terenul principiilor şi al aluziilor părînd a fi contrar aşteptărilor : Macavei-Bogdana o repudia ! Se şi ridica din fotoliu pentru a ocoli suprafaţa imensă a biroului magnific, dîndu-i a înţelege că întrevederea luase sfîrşit. De aici ne despărţim, păreau să rostească trăsăturile rigide ale obrazului lui şi ca să ajungă aici nu fusese nevoie nici măcar de o oră !

Pornise spre ea ca unul hotărît să nu mai accepte un singur cuvînt în plus, iar ea reacţionă mai întîi în chip absolut subaltern : îşi şi simţi muşchii picioarelor tresărind, gata să o împingă în sus pentru a se conforma deciziei lui, a *lui*, bineînţeles ! Iată că, totuşi, nu se ridică, avu puterea să îşi învingă sfiala şi să se aşeze mai bine în locul ei din fotoliul cu catifea vişinie, să se cuibărească, înşurubîndu-se în spaţiul lui, cu gînd hotărît de a rămîne. De a rămîne cu orice preţ. I se mai întîmplase odată să facă aceeaşi mişcare şi anume într-un avion în zbor, intrat într-o zonă cu goluri de aer ; şi atunci, în mijlocul zgîl- ţîiturilor, se fixase zdravăn în rama fotoliului, de parcă asta ar fi avut vreo importanţă în caz de nenorocire !

Deci, se înşurubă. Şi vorbi. Din gît. Gîtuit. Venise, bazîndu-se pe consensul acela ; avea nevoie să se clarifice chiar şi într-un caz de demisie. Se clarificase. Nuanţa glasului ei îl opri. Era clarificată, dar parcă nu îndeajuns. El şovăia. Părea nemaipomenit de contrariat. Profită cît putu mai rapid de prilej. încă nu terminase, şi glasul în- găima în afara voinţei ei. Ceea ce îl determină să aştepte. Rezemat cu palma de muchea groasă a biroului, gîndea probabil r asta ce mai vrea ? Nu am fost suficient de clar ? O privea într-un fel anumit, răutăcios credea ea, dar nu, semnificaţia era alta, din moment ce o ameninţă cu un „hîm" gros şi înăbuşit. Rosti după aceea cu o aluzie transparent veninoasă numele lui Honae. *Acest* Honae ! Pri- vind-o superior. Zdrobind-o. Căci rostise numele lui Honae, ca şi cînd ar fi cugetat cam aşa — ah, acest Honae, ia te uită cu ce se ocupă ! Ceva în felul acesta, jignitor şi insuportabil, care în rostirea altuia i-ar fi ridicat instantaneu palma. Ar fi lovit, să fi fost altcineva.

Iar el continua să o nedreptăţească prin clipirea ochilor lui, prin expresia maliţioasă, strivitoare, precum şi prin tresărirea unui surîs ascuţit ca un pumnal încă ne- scos din teacă, doar tras niţel; putea deduce din toate aceste frînturi adunate la un loc insinuarea lui otrăvită, care o înjosea, dar cu atît mai mult pe nobilul bărbat ! Cum de putea coborî atît ? Se întreba pe cînd privirea i se limpezea şi i se ridica, devenind înaltă şi sfidătoare. Şi îi pieri răguşeala. Gîtul i se lărgise suficient ca să nu mai preseze coardele vocale.

— Nu îl apăr pe Honae, dacă *asta* aţi vrut să insinuaţi adineaori, el nici măcar nu este esenţial în ceea ce discutăm. Pentru institut poate fi o pierdere de mai mare sau mai mică însemnătate ; pentru mine este un eşec. După părerea mea avem de-a face cu un sceptic, incapabil să lupte pentru ceea ce consideră că este drept. Acum îi înţeleg mai exact limitele, ştiu în ce are încredere şi în ce nu are. Nu aflasem încă *de ce* are încredere în ceva şi *de ce nu* are în altceva. Acum ştiu şi nu mă interesează mai mult.

— E un nefericit, ahtiat să parvină, spuse din nou superior şi zdrobitor nobilul bărbat. îl cred în stare să pălăvrăgească fără acoperire şi să îşi atragă simpatiile exagerîndu-şi nenorocirile. Se pricepe să înduplece inimile femeilor, după cîte înţeleg.

Fu rîndul ei să roşească. Roşi cu dîrzenie.

— Dacă îmi daţi voie, după părerea mea Honae nu mai preznită interes pentru institut. Să îl lăsăm în pace cu destinul lui. Important este ceea ce rămîne.

— Şi ce *rămîne,* tovarăşă Toader, după părerea dumitale ?

—- Institutul. Noi.

— Aha, da. Te simţi obligată şi dumneata să porţi de grijă institutului ! Foarte bine. Poate că nu m-am exprimat clar pînă acum. Sau poate că ţi s-a inoculat o greşită înţelegere a bunelor mele intenţii şi a rolului dumitale... Ţi se va fi vorbit cu ceva mai multă patimă personală de rolul conducător şi de toate celelalte, şi nu mar mira. înseamnă că vedem lucrurile în acelaşi sens şi că trebuie numai să ne punem de acord în cîteva repere esenţiale. Ne vom înhăma la o muncă în sensul indicaţiilor biroului. Ţi-am vorbit despre asta. Cred că împărtăşeşti acest punct de vedere şi dumneata. Institutul meu se va conforma întocmai...

— Al nostru, dacă îmi daţi voie.

Se simţea efortul lui de a nu izbucni. Privirea lui venea spre ea ca un bolovan.

— Eşti încăpăţînată, tovarăşă Toader. Nici nu ştiu dacă să îmi displacă sau nu. Eu însumi nu mă las din- trale mele.

Se străduia să surîdă, deşi prea alb şi cu sclipiri ca de pumnal. Acest surîs al lui ! Pe deasupra lui privea lumea. Arunca ochiade superioare. Se considera deasupra celorlalţi. Din asta nu putea ieşi. Putea citi în ochii lui dezaprobarea. Purtarea ei îl dezamăgea. Se aciuia nu numai în fotoliu, acum, ci era aciuită în institutul „lui", şilindu-l să o apere într-o şedinţă furtunoasă (pe femeie să nu o atingi nici cu o floare !), apoi promovînd-o cu cîteva etichete felurit colorate, o dată cu „calm" roz şi altădată cu „bun-simţ" portocaliu, prea sigur de el însuşi în găoacea ruptă de realitate. O inventase şi o construise după propria fantezie, rezervîndu-şi plăcerea de a sta în mijlocul ei şi de a se bucura de marionetele fără glas, sau cu glas de împrumut pe care le mişca după propria voinţă. Principiile deveniseră pentru el cuvinte, iar timpul o anumită marcă de ceasornic.

Se încadra acestei logici lunga lui replică, atunci cînd ea dădu încă o dată glas formulei — institutul *e al nostru;* mulţi fuseseră aceia care rîvniseră să pătrundă în institut şi să se înstăpînească acolo unde era viaţa lui. Pentru a ajunge aici, spunea, avusese de luptat cu inerţia, cu conformismul, cu reaua credinţă, cu comoditatea de gîndire, cu obtuzitatea şi îngustimea contabilă, dar cu cîte nu luptase şi cîtă elocinţă consumase ca să

izbîn- dească ! Ca şi viaţa adevărată, institutul se născuse în dureri şi răzbise, învingînd vicisitudinile, bolile, crescuse şi devenise forţa matură de azi prin ceea ce el însuşi zidise în temelia şi în pereţii, în acoperişul lui. îşi zidise viaţa. îşi turnase propria fiinţă în tot ce se vedea şi nu se vedea, dar aparţinea institutului de azi !

Şi acum se găsesc tot felul de protectori care îl pîndesc, îl subminează, îl atacă, cerîndu-i viaţa, munca, talentul ! Patosul lui ieşise din limitele controlului riguros. Macavei-Bogdana sufla fierbinte ca un abur.

— Mai înainte de a fi „al nostru", institutul este „al meu". A fost, este şi va fi. Şi toţi cei care, ca şi Honae, dar nu numai ca el, au venit sau vor veni cu pretenţii şi cu colţi, vor eşua lamentabil. Sînt tare. Voi fi tot aşa de tare ca şi în cazul lui Honae. Nu admit spectacolul dizgraţios şi demonstraţia zgomotoasă pe care le-a încercat el şi cu care poate că te-a impresionat, adresîndu-se femeii din dumneata. Nu, tovarăşă Toader, institutul e al meu şi va rămîne cîtă vreme îmi va bate inima în piept, aici.

îl subjuga patima lui. I-o înţelegea.

— Şi alţii şi-au justificat neputinţa şi incompetenţa aruncînd altora vina slăbiciunilor lor, declinîndu-şi responsabilităţile, în primul rînd în contul meu. Nu, tovarăşă Toader, nu pot fi de acord cu dumneata. Mai înainte de „al nostru", să rămînă „al meu".

Ar fi trebuit să fie cutremurată, căci oricum s-ar fi manifestat acest bărbat, la el totul se amplifica şi căpăta personalitate, se impunea ; patetismul lui căpăta nu numai vibraţie, ci şi gravitate, pondere. Ea, însă, era într-o dispoziţie prea activă şi avea o perspectivă mult prea diferită ca să nu reacţioneze în aceeaşi intensitate, ega- lînd-o şi încercînd să o depăşească pe a lui. în timp ce nnmai îşi elabora replica şi argumentele, devenea conştientă de ceea ce reprezenta în acel moment, crescînd în sine ca un rîu primăvara. Vuia şi clocotea, în consens cu dimensiunile şi personalitatea cauzei căreia se dăruia. De mult nu mai trăise vibraţia patetică a celui stăpîn pe sine într-un moment dificil, pledînd pentru „noi" şi pentru „al nostru" cu o forţă menită să îi asigure victoria.

Teribilă dimineaţă avea, era „a ei" ! Amară ca o cafea fără zahăr şi tot atît de tare, încît făcea să-i trozească tîmplele, dar avînd şi harul de a-i potenţa simţurile şi în primul rînd simţul vederii. Armând Macavei-Bogdana tăcea acum, impunător în faţa ei, dar neizbutind să o mai domine ca altădată. Pînă în cele din urmă tot el fusese acela care o scosese din anonimat şi îi dăduse identitatea cea nouă cu care i se arăta pe loc, fără să mai aştepte să fie sigură că aşa era cu adevărat. Nu mai putea fi o simplă umbră în faţa lui, devenise cineva anume, o personalitate care obligă la un salut reverenţios.

Chiar şi aşa, el în picioare şi ea stînd, tot nu se socotea şi nu îşi pierdea calitatea ; felul în care el era neliniştit şi din ce în ce mai înclinat să fie răutăcios şi să îşi uite manierele, îi dovedea că era capabil şi de zone mai puţin fortificate.

Se ridică la rîndu-i, gata de plecare. *Din iniţiativa ei.* Aparţinea şi acest fapt personalităţii ei celei noi.

— la stai puţin, că nu am încheiat. Mai rămîi.

— în ceea ce mă priveşte sînt copleşită. Simt nevoia să mă retrag şi să meditez, să caut să descîlcesc totul, să înţeleg pe deplin. Vă rog să nu vă supăraţi. Putem continua oricînd, dar nu acum. Vom avea în curînd adunarea generală. Să ne pregătim pentru atunci. Bu»ă ziua, tovarăşe director.

Pe cînd întorcea spatele bărbatului, biroului masiv, luminii explozive din ferestrele imense, îi veni în minte că încă din şcoală, deşi nu avusese voce — sau din pricina auzului ? — fusese totuşi admisă în cor, numai pentru calitatea de a fi disciplinată şi de a dori aceasta cu toată puterea ei. Nu lipsise de la nici o repetiţie şi îndeplinise cu rîvnă tot ce i se dăduse să facă. în secret îi plăcea să cînte şi era de mirare că nu izbutea cine ştie ce, fie că îi lipsea vocea, fie auzul muzical, cert este că îndurase de multe ori cearta dirijorului exasperat de falseturile ei ; rămăsese, cu toate aceste neajunsuri coristă pînă la sfîrşitul liceului. Ei bine, în dimineaţa aceasta avea poftă să cînte, să cînte, o poftă nebună, de copil fără minte. Ar fi cîntat din răsputeri, cum n-a cîntat niciodată. Nu conta ce ieşea, putea fi şi o cacofonie. Ea voia să cînte.

40

Pe urmă, în bibliotecă, suită din nou sus, în galerie ca să o evite pe tuşa Lena deocamdată absentă, avidă de singurătate şi de ea însăşi, plînse, prea plină de amintirea unei nopţi cu lună pe Dunăre, cînd vasul se balansa lin, aproape imperceptibil şi cu el întreg întunericul de unde începea el şi pînă unde se sfîşea şi ea îşi sfîşia batista de parcă se sfîşia pe sine. Tuşa Lena intră şi o căută, dar ea se dorea în afara curiozităţii acestei femei, o urmări totuşi din priviri cum umblă după ea trecînd şi dincolo, în debara, ridicînd din umeri că nu o vede, şi ea fu satisfăcută în fragila ei ascunzătoare că nu ridică ochii să o descopere în cele din urmă. Avu astfel timp să îşi adune lacrimile, să le depoziteze în podul palmei, în batistă, rămînînd cu petecuţul de pînză să îl frămînte în mîini şi pînă la urmă să îl audă gemînd pentru că se rupea. Tuşa Lena dădu

de ea. O auzea de jos. adresîndu-i-se cu vocea ridicată ca să se facă înțeleasă, spunînd că adusese copiii o® plăcintă cu dovleac, din aceea care lor le place cel mai mult. De aceea îi mirosise adineaori așa de deosebit în debara ! Și își apuca suspinele de umeri, silin- du-le să nu se dea în spectacol în fața femeii de jos și în fața nimănui altcineva.

În schimb, lacrimile îi curgeau șiroaie, ele cel puțin nu făceau nici un zgomot în afară, iar tușa Lena nu avea cum să ia cunoștință de existența lor. O știa acolo, îi vorbea ceva, dar nu simțea neapărat nevoia să se uite să o vadă la față pe cea de sus. în realitate lacrimile Titianei se rupeau dintr-însa cu un vuiet cumplit. Ca niște bolovani din munte. Dar se ușura cu fiecare dintre ele, ca și pe vremuri, pe măsură ce batista dispărea zdrențuită. Andi rămînea pentru totdeauna un vis !

Reîntoarsă acasă în după-amiaza zilei încă legată de lumina dimineții își citi în ochii lui Alin slăbiciunea. Mi- rela nu avea timp să observe schimbările din jur, ocupată să se joace în preajma tatălui ei și mereu să îi strige : uite, tati, ce-am găsit, sau ce n-am găsit ! Barbu era absent. întins în fotoliu cu un picior peste celălalt, se lăsa absorbit pînă la uitare de sine de meciul de fotbal transmis la televizor. Fluxul imaginilor în mișcare îl hipnotiza.

O primise cu un sărut distrat. Tocmai explodaseră tribunele într-un tunet care-o făcu să tresară. Ochii lui Alin, însă, o urmăreau cu compasiune și o întrebau „De ce" ? ; și ea îi ocolea pe cît îi stătea în putință. Discreția și stăruința lui Alin o emoționa pînă la lacrimi.

— Ia-o pe Mirela cu tine, Alin, și duceți-vă să vă jucați afară. Te rog, Alin, ascult-o pe mămica !

Ar avea nevoie de Barbu, de felul lui flegmatic și nepăsător în a vedea lucrurile fie ele cît de complicate ar fi fost; ea e supraîncărcată, abia se mai poate ține drept sub povară, făcîndu-și socoteala că bine i-ar prinde din partea lui cîteva cuvinte ușuratice, ceva cam în felul acesta : „Cine naiba te împinge să te pui rău cu directo- rul !" Dar el preferă vraja competiției sportive, nu se poate desprinde o clipă de fluxul imaginilor și ea nu gă- sește nici un mijloc de a-l smulge fără zguduire din ui- tarea lui de sine. Cunoștea seismele acestea — „Oh, Scumpa, am și eu un moment de destindere și nu mi-l lași nici pe acesta !" —-și toate femeile cunosc aceasta, de aceea șovăie, fiind ea destul de neliniștită ca să mai producă și altă neliniște din senin.

îi supraveghea din cînd în cînd pe copii, asigurîn- du-se din balcon că sînt prin apropiere și că se joacă frumos. Pe urmă, sosi pauza meciului, pe micul ecran gă- sindu-și loc ceremonialul standard al tragerii loto. Profită de ocazie ca să îi prezinte lui Barbu pe o tavă paharul cel mare, rotund și cu picior scund în care coniacul se așeza compact și rubiniu ca o piatră prețioasă prin care lumina se răsfăța.

— Numai un pahar, Scumpa, tu nu serveşti ?

Dar se vedea că mai e absent. Ştie el ce doreşte ea ?

îl întrebă la rîndu-i.

— În amintirea serilor de altădată, cînd poposeam cu colegii la vreo grădină de vară şi tu rămîneai ultima noastră rezervă şi nu ne înşelai speranţele. Ce gust excepţional avea acel din urmă coniac din care beam' pe rînd, aranjîndu-ne întotdeauna noi doi să bem unul după altul, ca numai noi să ne putem ghici gîndurile şi nu şi altcineva. Hai, bea şi dă-mi şi mie apoi.

— Vrei să îmi ghiceşti tu gîndurile ? Nu ar fi mai bine să procedăm invers ? Te simt eu cu capul plin de gînduri care s-ar cuveni să fie ghicite. Bea tu întîi şi eu am să ghicesc.

— Noroc.

Îşi muie buzele prima. Primind paharul, el o privi în ochi, punîndu-şi gura acolo unde mai era umed după ce băuse ea.

— Gata. Am ghicit.

Nu îi stătea gîndul decît la „internat".

— Numai la tine te gîndeşti ! Iată de ce nu ghiceşti adevărul.

■— Să nu îmi spui că nu îţi stă gîndul decît la transferul ăla. Ce s-a mai întîmplat cu el ?

— A fost precum spuneai, un simplu zbor de hîrtiuţe. Numai că am suflat şi eu şi am transformat totul într-un vîrtej.

— Scumpa ! Ce-ai făcut, draga mea ?

— Am vorbit în numele celor care rămîn.

— Şi de ce tocmai tu, Scumpa ? Altcineva nu mai e pe acolo, unul care să aibă mai mult decît tine măestria de a se complica şi a se vîrî la greu ?

— Mie îmi revine onoarea de a-i scoate pe unii din muţenie, iar pe alţii să îi învăţ pluralul.

O privea lung. De sub pleoapele ei se ridica o pînză de umezeală.

— Dă-mi paharul încă odată. Te rog să bei.

— Nu, mulţumesc. Mi-ajunge cît am gustat.

— N-am terminat cu ghicitul, Scumpa. Te rog.

Sorbi după ea, silindu-se să pună buzele exact acolo unde trebuia.

— Tu, Scumpa, nu îmi place ce văd. Ce e cu poveştile astea, cu institutul ăsta ? Cine îţi sucește ţie capul acolo ?

-— La altceva nu te duce mintea, băiatule ? Voi, bărbaţii, nu vă puteţi închipui o femeie în relaţii bărbăteşti cu lumea ; întotdeauna vi se pare ceva ciudat cînd o femeie ştie ce vrea şi îşi dă seama exact de îndatoririle ei ? ! Mă aşteptam la altceva de la tine, drept să îţi spun !

— Mă pui pe gînduri, Scumpa !

Pe micul ecran apăruseră dungile pe care se reliefa silueta stilizată a unui fotbalist cu mingea la picior. Pri-

virea lui fugi într-acolo, fugi pe lîngă ea de parcă o ocolea. Nu obişnuia el să repete că se simte alt om i înd ştie că toate merg bine acasă şi sînt în ordine, spatele lui fiind astfel „acoperit" ? îşi dorea şi ea aşa ceva într-un moment ca acesta. Ar fi vrut să' îi expiice, începu chiar, zorindu-şi cuvintele căci o şi dubla crainicul sportiv care anunţa intrarea echipelor din nou pe teren şi micile modificări în formaţii. Atenţia lui se împărţea în acest timp, mai întîi cu un sfert, apoi cu o jumătate şi cu trei sferturi, pentru ca, în cele din urmă, să se mute cu totul dincolo. Nu o mai asculta pe ea. Ciudat, însă, că nu se simţea jignită, nu asta căutase la el, superficialitatea şi simţul practic ? Ce mai voia ?

Apucase să îşi rostească tare unele dintre gîndurile şi temerile dimineţii „ei" ; aşa că nu se supără şi nu se simţi neglijată privindu-l suficient de detaşată cum îşi întindea picioarele, cum şi le punea unul peste celălalt şi cum îşi pironea ochii, luînd mecanic din timp în timp paharul ca să soarbă din coniac cîte o picătură. În această ambianţă îşi găsea echilibrul interior şi liniştea îi revenea ca un stol de vrăbiuţe alungate din pomul lor. în definitiv, nu avea de ce să îşi facă probleme : punţile se sfărî- mau în urmă, nu înainte. Aproape că îi venea din nou să cînte aşa cum se pricepea ea mai bine şi gestul cu care alimentă paharul cu coniac de lîngă Barbu făcea parte din aceeaşi familie de reacţii la gînduri şi sentimente care se linişteau. încă mai era încercată de incertitudini vagi cînd îi auzi pe copii suind scările cu zarvă mare. Mirela ţipa îndeosebi, rostindu-se furios. înţelegea că între ea şi Alin se crease o neînţelegere, pregătindu-se să îi primească autoritar şi să încheie pe loc fleacul de conflict dintre cei doi copii.

Dar rochiţa de pe Mirela era prea strîmbă şi faţa lui Alin prea roşie şi excesiv alarmată ca să nu priceapă că la mijloc e ceva mai însemnat decît crezuse mai întîi. îi întrebă ce se întîmplase. Mirela fugi pe lîngă ea, drept la tata.

— Tati, Alin e un rău !

— De ce e rău, Mirela ? O întreba ea, mama.

Barbu nu se îndura să se despartă de tensiunea meciului.

— S-a purtat urît cu mine, mai cedă Mirela.

Iar tati, distrat, neglijent (ca de obicei între copiii săi) :

— Alin, nu e frumos să te porţi urît cu o fată.

— Nu, dragul meu, asta nu, interveni ea, agasată. Nu aşa se pune chestiunea. Lasă-l încolo de televizor. Mai bine fii atent.

Mirela ţipă din nou :

— A dat în mine !

— Cine, Mirela, cine *anume* a dat în tine ?

O întrebase tot ea, mama. Nu putea crede că e adevărat. Alin să o lovească pe sora sa ?

— Tatiiii! se lamentă către tatăl ei fetiţa.

—■ Vrei cumva să spui că Alin a dat în tine ? Alin, e adevărat ? Hai, aşezaţi-vă unul în faţa celuilalt. Cum a fost ? Vreau să vă aud şi să cunosc adevărul.

Mirela izbucni în plîns. Recunoştea acest gen de suspine, îl folosise ca şi fiica ei, atunci cînd îi avea vîrsta. Alin îi înfruntă întrebarea cu o neclintire pe care o recunoştea deasemenea : era mîndria lui de nedreptăţit şi care nu are de gînd să năpăstuiască pe unul mai slab ca el numai ca să aibă un nenorocit de cîştig de cauză. Alin, stărui aproape disperată — ce *se întâmplase* în adevăr ?

— Te rog, se folosi şi de tonul rugător, dîndu-şi seama că totul e în zadar.

Băiatul se zăvorise în propria-i demnitate.

— De ce nu spui drept ? De ce nu recunoşti că *ai pus* mîna pe mine ?

— Mirela, ce înseamnă exact „a pus" mîna pe tine ?

O întreba zadarnic. Mirela se adresa tatălui :

— Uite, tati, nu vrea să recunoască !

— De ce ai pus mîna pe Mirela, Alin ? Nu ştii că nu e frumos să te baţi cu o fată ?

Şi din nou ea, agasată la culme : Oh, nu !

— De unde deduci tu că Alin a bătut pe fată ?

— Nu spunea adineaori Mirela ?

— Şi nu e mai drept să stabilim dacă e adevărat sau nu ?

-— Ah, Scumpa, am şi eu un meci la televizor... Şi tu iar complici. Faci din ţînţar armăsar. Ce vrei, să transformăm hîrjoana copiilor într-un proces, să ne transformăm în procurori şi judecători ?

— Dar nici să tragem concluzii pripite şi să învinovăţim pe nedrept.

— Poate că Mirela nu are dreptate. Dar nici pe Alin, ca frate mai mare şi ca băiat, nu îl absolv dacă nu ştie să se poarte cu o fată, cu sora lui. Alin, pe o fată să nu o atingi nici cu o floare.

— De ajuns, spuse atunci ea, Titiana. Haideţi, copii, tati vrea să vadă meciul liniştit. Să nu îl tulburăm. încheiem aici toată povestea, dacă aşa vrea el.

Abia împăcată şi liniştită întrucîtva o răvăşea revolta şi amintirea aceleaşi formule comode — nici cu o floare, nici cu o floare ! Cînd, oare, va înţelege soţul ei ce e drept şi ce nu e, ce e demn şi ce nu e în nişte momente-cheie de formare a conştiinţei ? Mai ştia că e inutil să forţeze izolarea în care se închisese din proprie voinţă băiatul ei; Alin va evita să producă suferinţă surorii sale, fie şi prin restabilirea adevărului şi care lui i-ar aduce automat reabilitarea. Cu un remarcabil simţ „pedagogic", tati turnă gaz peste foc cînd meciul luă sfîrşit şi el se putu elibera de vrajă.

-— Să nu mai aud niciodată Alin, că ai bruscat-o pe sora ta, sau pe oricare altă fată. Fii şi tu cavaler, s-a înţeles ?

Astfel îi vorbi tatăl lui Alin şi din acest moment de la băiat nu se va mai putea scoate adevărul nici cu cleştele. Rănit ca o pasăre care nu are altă vină decît că zboară din întîmplare prin faţa vînătorului, Alin se retrase într-un cotlon neştiut de nimeni, doar bănuit de ea pentru că era fiul ei, un loc imposibil de atins, orice-ar fi încercat ea sau altcineva, iar de acolo privea —• şi va privi multă vreme — în sine şi către lume. Iată de unde începe totul! se ilumină Titiana, revăzînd institutul de cercetări, pe toţi oamenii de acolo, pe ea din ce în ce mai „implicată", mai adînc şi mai iremediabil implicată.

Seara se strădui fără nici un succes să îi explice lui Barbu în ce consta greşeala lui pedagogică ; mai cu seamă consecinţele i se păreau cu atît mai greu de înţeles şi de acceptat acestui bărbat sigur de sine şi satisfăcut că echipa favorită învinsese la scor mare.

15

Exagerezi, Scumpa, nu e dracul chiar aşa de negru.Şi a fost din nou dimineaţă. După ce a trecut prin întunericul şovăielilor şi prin miezul de noapte al descurajării. Se lipise tremurînd îngrijată de tăblia uşii şi a ascultat cu teamă şi cu speranţă cum încearcă Mirela să se împace cu Alin, cel nedreptăţit. Cît a durut-o tăcerea lui de nepătruns. A avut sentimentul ireparabilului şi de atunci a început noaptea. Sau începuse mai de mult ? A încercat să se ajute cu o baie fierbinte ca de obicei. S-a întors orbecăind, deşi Barbu lăsase luminile aprinse. El. însă, dormea, devenindu-i nesuferit prin somnul lui indiferent ; îl smulse din el cu poftă de arţag.

— Prea tare vorbeşti, Scumpa, îi trezeşti pe copii.

— Nu te mai prăpădi de grija lor ! Nu vorbesc tare. Numai că ce spun adevărat sună în urechile tale ca un strigăt. Nu te-ai purtat cum trebuie cu Alin. El era nevinovatul.

— Ţi-am mai spus, Scumpa, nu le lua pe toate în tragic, că nu e dracul aşa de negru !

Şi după toate astea, precum şi după petele albe ale viselor zornăitoare ca nişte grindini repezi, deschise ochii în plină dimineaţă. Lumina năvăli brusc în ea, ca o apă pe care n-o mai opreşte nici un zăgaz. Conştiinţa ei <dmţi izbitura apelor clare, strălucitoare, dar atît de reci încît îi limpeziră rapid facultăţile interioare, spălînd-o de incertitudini, de teamă, de orice rămăşiţă de întuneric şi de slăbiciune. Sigur că da, se află în plină dimineaţă. Avea treabă în casă. O aştepta lucrul la bibliotecă. O aşteptau, pe lîngă munca ei de bibliotecară, celelalte obligaţii sociale şi politice. Sări din pat de parcă se descoperea dintr-o dată într-o inadmisibilă întîrziere. De cînd era dimineaţă ?

— Ce e asta, Barbule. încă mai dormi ? Leneşule. Scoală-te !

Nerăbdarea ei cuprinse casa întreagă. Însufleţită de lumină, voia să ducă lumina pînă în cele mai mărunte colţişoare ale căminului şi vieţii ei.

—- Hai, sus ! Destul cu somnul. Sus, dragii mei.

Mişcările lui Alin nu erau vioaie ca dimineaţa. O pată de seară îl ţinea prizonier. întinse mîna să îl scoată de acolo. Soră-sa i-a cerut aseară iertare, de ce nu voia să se împace cu ea ? Nu, Alin, să nu punem la inimă tot ce ni se întîmplă negativ. învaţă să ierţi, dacă iubeşti cu adevărat pe sora ta. Dar ochii lui, expresia lor ! Luminiţele care căutau o ordine anumită, coerenţa.

— *Eu* te rog să te împaci cu Mirela.

Ştia că el nu rezistă la rugăminţile ei.

— Numai pentru că mă rogi tu, mamă.

L-ar fi îmbrăţişat, încă o dată convinsă că un asemenea început de lumină obligă de o sută şi de o mie de ori. Desăvîrşi împăcarea celor doi, aducîndu-i unul în

fața celuilalt și punîndu-i să îșI dea mîna și să îșI spună „Bună dimineața".

Dădea din cap în semn de adîncă încuviințare : așa da, bună dimineața, Alin ; numai că Alin nu zise decît „Bună dimineața", dar era destul și atît. Imediat după aceea, fericită, Mirela se repezi la taică-său care se mai cumpănea pe marginea patului întrebînd papucii dacă să se ridice sau nu.

— Hai să ne jucăm, tati, eu mă ascund și zic „cucu" ; dar tu să nu te uiți, bine ? Cucu !

Din voința ei, a Titi&nei, dimineața aceea a fost exuberantă, așezîndu-se încetul cu încetul în ordinea știută. Barbu plecă cel dintîi, scăpînd cu greu de tentaculele de caracatiță mică și roză ale Mirelei.

— Ai grijă, Scumpa... Și poate că ar fi vrut să îi facă un șir de recomandații mai concrete, dacă nu ar fi înțeles și nu ar fi renunțai.

În ochii ei ironici cuvîntul „Prostule !" stătea gata formulat; dîndu-și seama, el îi căută buzele. Sosi rîndul ei să îi dea în grijă : cum conduce.

— Vezi la priorități, nu le încurca și nu te enerva.

Apoi se ocupă de dînsa.

■— Te duci la ședință ? o întrebă Mirela cînd fu gata de plecare.

— De acum în fiecare zi va fi ședință, Mirela. Să mergem.

Vreau şi eu la şedinţă.Nu avu parte de răspuns, mama era atrasă de privirea lui Alin. Ce voiau ochii lui să spună ? Poate că băiatul e mîndru de mama lui, atît de deosebită astăzi de cea ştiută pînă atunci ; dacă nu dorea cumva să îi mai repete o dată ca în parc, într-o seară recentă, că el cu ea „ţinea" să ştie ! Nu mai era cea dinainte ? Iat-o, aceeaşi din fiecare zi, coborînd cu copiii pe scări pînă jos, la parter, unde are loc despărţirea. Ca întotdeauna, pe Mi- reia o ţine de mină, atentă în acelaşi timp la băiatul care sare din treaptă în treaptă cîţiva paşi mai în urmă. Cît călătoreşte cu tramvaiul stă aciuită la locul ei din faţă, de lîngă cabina vatmanului. Nici o schimbare, deci.

Şi totuşi are senzaţia unor adaosuri pe care nu le poate determina, dar care se reflectă în personalitatea ei şi îi dă o mare siguranţă de sine. Ştie exact unde se duce şi ce o aşteaptă, evaluînd critic durata şi intensitatea zilei care începe cu dimineaţa asta, dimineaţă care este „a ei". Nu se temea şi nu avea şovăieli. Numai grindina neliniştii se abătea în rafale scurte din cînd în cînd ; ea îşi aduna resursele ca să nu se lase intimidată.

Din tramvai coborî prima. Tot ca de obicei, pe cînd vagonul încă nu oprise definitiv şi pămîntul îi mai fugea de sub picioare, periclitîndu-i echilibrul. Drumul continuă după aceea printre casele atît de închise către lume. Nici ea nu îşi descoperi vreo deschidere înspre ele. Îşi urmărea ţelul cu un mers viguros şi plăcut, de dimineaţă plină, sigură fiind că va ajunge în scurtă vreme la larg. Lăsă în urmă, unul după altul, automobilele tăcute, aliniate la bordură. Mai avea puţin şi ieşea de pe strada cea mohorîtă.

Îi va ieşi înainte, aureolată de soare, clădirea institutului. Şi ea înainta în ciuda grindinei de nelinişte care o încerca mai des, cu o insistenţă sporită. E dimineaţă, sigur că da. Va fi amiaza. Va fi seara.

Va fi o zi plină ?Lector : WILMA MICHELS Tehnoredactor : IOAN I IANCU

Bun de tipar : U. 08. 1976. Apărut 3976. Coli de tipar . 12,75. Tiraj : 9 000 1 90

eprinderea Poligrafica „Banat" Timişoar Calea Aradului nr. 1. Republica Socialista Români

a

„Şi ea tremură abia acum, sub iradierea imediată a farmecului lui regăsit, încă o dată trăit de tot ce e feminin într-o femeie ; îşi aduce aminte şi trăieşte aevea apropierea gurii lui de mîna ei uşor ridicată şi doar atît ridicată ca să se simtă fulg în zbor, şi pielita catifelată a buzelor lui atingînd pielea ei în- frăgezită de creme şi de emoţii, pe cînd ochii lui, acum foarte aproape, alunecă uşor între sprîncenele lui şi orizontul neted al mîinii ei, zburînd spre luminile fiinţei..."